

ÚVOD K I. DÍLU

Obec Větrkovice, okres Opava, neměla zpracovanou historii od založení obce v r. 1298 do května 1945. Rada MNV proto požádala městského kronikáře Josefa Krestu z Vítkova o zpracování historie Větrkovic do roku 1945.

Materiál pro historickou část této kroniky čerpal kronikář bádáním v opavských archivech. Materiál od r. 1900 získal ponejvíce z vyprávění starých pamětníků Větrkovic.

Při zpracování historické části kroniky měl kronikář na zřeteli, že v současné době máme na vesnici lidi dvojího druhu: zastánce starého způsobu života a odchovance dnešní vyspělé socialistické školy se sklonem k realismu. Aby kronika zajímala obě strany, je nutno u starších lidí vzbudit zájem vyprávěním o způsobu života v obci během několika staletí, o nevolnictví a robotě sedláků z Větrkovic, vyjmenovat několik generací obyvatel obce, zeširoka se rozepsat o místní škole, poukázat na dějiny starého kostela, na činnost místních požárníků, na modernizaci zemědělské práce, na staré zvyky, lidovou pranostiku a jiné zajímavosti -- těm mladším mimo to naznačit širší historii Slezska a její vztah k Větrkovicím, oběma stranám pak poukázat na velké nebezpečí, že v případě vítězství Německa v II. Světové válce byl by český národ vyhuben, neboť Němci plánovali přesídlení Čechů z tzv. protektorátu někam do Ruska a Čechy ze Sudet rozptýlit po celém Altreichu, kde by se utopili v německém moři. ([Doklady o tom viz na straně 235.](#))

Při budování socialismu bojujeme s různými těžkostmi, a proto není divu, že nebylo lze tuto kroniku zpracovat přesně podle předpisů. V papírnictví není totiž k dostání dřevaprostý papír pro kroniku, ba málokdy dobrý kancelářský papír. A tak kronikář psal tuto kroniku na vypůjčeném papíru a později na koupeném pevném kancelářském papíru, ale s růžovým odstínem, na kterém však, zvláště na průklepech, písmo trpí na zřetelnosti.

Dokumentární pásy na trvalé písmo opatřil kronikář přímo z Prahy prostřednictvím známých, neboť fa. Kancelářské stroje v Praze nebere zřetel na menší objednávky.

Ale všechno jde zařídit, má-li kronikář náležitou trpělivost.

Originál této kroniky je uložen v ohnivzdorné pokladně MNV ve Větrkovicích, první průklep v Okresním archivu v Opavě, druhý průklep bude půjčován obyvatelům Větrkovic, neboť o historii obce je velký zájem.

Některé úseky textu historické části této kroniky jsou opsány z pramenů v češtině z minulého století.

Kronikář.

ŽIVOTOPIS KRONIKÁŘE

Josef KRESTA, narozený 14. 7. 1895 v Příboře, okres Nový Jičín, pochází z dělnické rodiny. Jeho otec Adolf Kresta pracoval v barvírně Reisrovy punčochárny v Klokočově u Příbora, matka Františka, rozená Šebrechýnová, se starala doma o pět nezaopatřených dětí: Aloise, Josefa, Jana, Františka a Bedřicha. Alois, František a Bedřich zemřeli, Jan ještě žije jako důchodce v Jistebníku.

Když bylo Josefovi 9 let, ztratil matku; ranila ji mrtvice. Osirelý chlapec odešel na službu k rolníkovi Isidoru Sklenovskému. Pak se ho ujala babička Veronika Šebrechýnová a tak mu bylo umožněno navštěvovat nižší třídy české reálky v Příboře. Po babiččině smrti se vyučil bednářem u Augustina Kupky v Příboře a jako pomocník pracoval v pivovaru v Místku. Za první světové války sloužil u vojska na italské frontě, po válce ještě dva roky u čsl. Armády v hodnosti četaře.

Po ukončení války nenašel vhodné místo jako bednář, proto nastoupil službu u policie v Ostravě. Pak se oženil s Františkou Víchovou, dcerou rolníka v Jančí, okres Opava. Syn Jaroslav je skladníkem ve Fulneku, Vladislav je zaměstnán u LSD ve Vsetíně a Zdeněk, okr. Tajemník JSČZ ve Vítkově zemřel v roce 1952, zanechav po sobě 3 malé děti. Celkem má kronikář pro radost i pro dožeru 11 zdravých vnuků a vnuček.

V Ostravě jako "tajný policista" měl možnost pozorovat útisk dělnictva ve vítkovických železárnách. Pod dojmem těchto poznatků napsal knihu "Oběti strojů" (1931, 254 stran), v níž vylíčil bídný život a marné boje dělnictva s hydrou kapitalismu. Cenzor v této knize, vydané pod pseudonymem Jan Bor, zle řádil, zabavil řadu míst, ale když kniha vyšla tiskem, bylo zakrátko rozebrána. Autor však musel uhnout z Ostravy k okresnímu hejtmanství v Českém Těšíně, neboť byl pronásledován.

Kromě knihy "Oběti strojů" vyšly tiskem jeho další knihy: "Ocúny hald", "V hladových horách", kniha veršů "Zašovské pomněnky", brožura "Vítkov - Vikštejn" a brožura "Vítkovsko", kromě četných literárních črt, básní a vlastivědných článků, roztroušených v různých listech a časopisech. V Českém Těšíně napsal divadelní hry (celovečerní): "Vlastizrádce", "Rytíř kulhavec" a veselohru "Patnáct hodin s Evou". Premiéry těchto her v Českém Těšíně. Těž v ostravském rozhlasu byla vysílána jeho divadelní hra "Děti přírody".

V Českém Těšíně se věnoval ponejvíce režisérství v Sokole a jiných českých spolcích. V roce 1938 se musel však s rodinou evakuovat do Zašové na Valašsku. Oslepl na pravé oko, a proto byl dán v r. 1939 na trvalý odpočinek. V Zašové režíroval v Sokole a DTJ. Ve skupině dr. Aloise Červenky pracoval v ilegálně jako okresní důvěrník Hnutí za svobodu.

Po osvobození vlasti Rudou armádou byl v r. 1945 povolán do služby jako vedoucí Úřadu národní bezpečnosti v Bruntále. Od počátku dubna 1946 konal službu jako vedoucí Úřadovny státní bezpečnosti ve Vítkově. Do výslužby odešel pro nemoc koncem roku 1948.

Ve Vítkově se věnoval osvětové činnosti. Režíroval v Divadelní jednotě Petr Bezruč a v roce 1948 jako školský a osvětový referent vedl výpravu vítkovských divadelních ochotníků do Hronova na celostátní soutěž. V Okresní hasičské jednotě byl jednatelem a vzdělavatelem. Jeho činnost však zabrzдила méněská nemoc ušního původu s častými závratěmi. Pak se věnoval jen kronikářství. Napsal kroniku města Vítkova z r. 1948, kroniku města Vítkova z r. 1950, kroniku opavské nemocnice z r. 1951, kroniku vítkovské nemocnice z r. 1953, kroniku okresu Vítkov z r. 1957, kroniku Domu osvěty z r. 1958 a vlastivědnou knihu "Tvář starého Příbora" pro příborské muzeum. Pak přepracoval a značně doplnil kroniku města Vítkova z r. 1960 (1 500 stran), v r. 1961 napsal kroniku obce Jančí, v r. 1962 kroniku požárního sboru Vítkov a v r. 1963 I. díl (historii) kroniky obce Větrkovice. Všechny jeho kroniky obsahují 6 441 (šest tisíc čtyři sta čtyřicet jedna) číslovaných a popsáných stran. Dnešní republika

hodnotí práci každého občana spravedlivě, pročež i kronikář obdržel řadu různých vyznamenání z Vítkova, Opavy, Ostravy a Prahy.

Snad stojí ještě za zmínku, že v době, pokud to zdraví dovolilo, konal četné přednášky v okrese jako ředitel Okresní osvětové besedy, též jako lektor Socialistické akademie v Ostravě i jako lektor Čsl. Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí. Jako řádný člen ČSAV - Astronomické společnosti měl úspěch zvláště při pozorování zatmění Slunce 15. února r. 1961. Všechny potřebné znalosti získal sebevzděláním. Veškerou činnost připomíná jen proto, že i bez vyššího vzdělání lze to někam dopracovat, když se člověk snaží a chce se v životě uplatnit.

Kopie kronik, které kronikář zpracoval, se nacházejí v Okresním archívu v Opavě; v Památníku Petra Bezruče v Opavě se nachází kniha s dopisy národního básníka Petra Bezruče Josefu Krestovi, pak velké album "Z mého života" (rozměr 62x48 cm, 63 listů) s některými rukopisy a vzpomínkami na Petra Bezruče a knížka veršů "Zašovské pomněnky", věnována autorem - kronikářem Petru Bezruči. V ČSAV - Slezském ústavu v Opavě jsou uloženy tyto knihy Josefa Kresty: Zašovské pomněnky, verše, Vítkov - Vikštejn, malá kronika města a hradu, Tvář starého Příbora, vlastivědná kniha, Morbus Méniéri, obrázky z nemocnic, Nadlidé s tygřím srdcem, Oběti strojů (tisk z r. 1931), Ocúny hald (tisk z r. 1932) a V hladových horách (tisk z r. 1933).

Život kronikáře se již chýlí ke konci, ale blaží ho vědomí, že na tomto světě nežil nadarmo, že zanechá po sobě kus práce, která, jako každá práce, je nesmrtelná.

SPOLUPRACOVNÍCI KRONIKÁŘE

Jarmila FUCHSOVÁ, učitelka ZDŠ ve Vítkově, rodačka z Příbora, rodného měst kronikáře, jako stálá spolupracovnice kronikáře velmi ochotně a důkladně prohlédla čistopis této kroniky a opravila překlepy.

Sommer Čeněk, čís. 26, předseda MNV

Mareth Karel, tajemník MNV

Vladař František, čís. 31, rolník

Hopp František, čís. 130, rolník

Beniške František, účetní JZD, čís. 116

Černoch František, čís. 36

zúčastnili se dne 29. listopadu 1963 schůze, svolané radou MNV za účelem zjištění událostí v obci od r. 1900, o kterých se nezachovaly písemnosti. Bylo projednáno 23 hesel a zjištěn cenný materiál pro obecní kroniku Větrkovic.

Dr. Adolf TUREK, vedoucí Zemědělského archívu v Opavě předložil kronikáři potřebný historický materiál.

ÚŘEDNÍCI Státního archívu a Okresního archívu v Opavě předložili kronikáři potřebný historický materiál.

Jaromír VAŇHARA, ředitel ZDŠ ve Větrkovicích půjčil kronikáři školní kroniky Větrkovic.

Josef KRAKOVIČ, administrátor ve Vítkově, půjčil kronikáři farní kroniky Větrkovic i přesný materiál o všech farářích ve Větrkovicích.

Všem jmenovaným spolupracovníkům kronikář děkuje za to, že přispěli k zdárnému zpracování historie obce Větrkovic.

ZKRATKY A PRAMENY POUŽITÉ V DÍLU I.

- KMV (1960)
KOV
Dr. Adolf Turek
- Dr. Adolf Turek
Dr. Adolf Turek
Dr. Adolf Turek
Dr. Adolf Turek
- Dr. Josef Svátek
- V. Prasek
Zdeněk Lázníčka
- Zemědělský archiv Opava
V. Prasek
Prof. dr. Jan Kapras
Dr. Bohumír Indra
Tomáš Krůta
- Josef Lukeš, poslanec
Půhony
Dr. Miloslav Rohlík
Heinrich Schulig
Dr. Karl Berger
Vilém Veselý
Zemědělský archiv Opava
G. Beirmann
- Státní archiv Opava
Státní archiv Opava
Zemědělský archiv Opava
Kneifel
- Zemědělský archiv Opava
Faustin Ens
- Větrkovice, místní škola
Řehoř Wolny
- Státní archiv Opava, II. A V
Hradec, fasc. 447 XI. 190-6
- Větrkovice, fara
- Kresta Josef, Kronika města Vítkova z r. 1960
Kresta Josef, Kronika okresu Vítkova z r. 1957
Prameny k poznání vývoje sociálních poměrů na panství hradeckém do 16. století, Sl. sborník 50 (1952)
Starý Jičín. Dějiny Hradu a panství (OPDP)
Fulnecko
Z minulosti Hradce a panství hradeckého
Poněmčování Opavska v 16. a 17. století, Sl. sborník 52
Benediktinské proboštství v Březové, Vítkovsko, č. 4 z prosince 1958
Historická topografie země Opavské
Typy venkovského osídlení na Vítkovsku, Vítkovsko, vl. zpr., č. 2 z června 1958
Urbář panství hradeckého z r. 1574
Dějiny kraje Holasovského čili Opavského
Z dějin Českého Slezska
Míry a váhy ve Slezsku a jejich redukce
O nerostných nalezištích a horninách a rudách na Vítkovsku, Vítkovsko, č. 2 z června 1958
Obraz Slezska v číslech
Zukalova pozůstalost ve Státním archivu Opava
Opavské zemské desky
Meine Heimat, das Kuhländchen
Geschichte der Stadt Bärn
Chronik der Stadt Bautsch
Urbář panství hradeckého z r. 1776
Geschichte der Herzogthümer Troppau u. Jägerndorf
Dílčí urbář panství hradeckého z r. 1776
Kniha přiznání daní obce Větrkovice z r. 1787
Sirotčí kniha panství hradeckého
Topographie des. k. k. Antheils Schlesien, díl II. sv. 2. - Státní archiv Opava
Pozůstalostní spisy obce Větrkovic
Beschreibung des Oppalandes und seiner Bewohner, z r. 1836, sv. 3.
Stará německá školní kronika z r. 1876
Kirchliche Topographie von Mähren - kostel ve Větrkovicích
- Spor o zaplacení varhan pro kostel ve Větrkovicích
Výpis ze staré a nové farní kroniky o kostelích ve Větrkovicích

Státní archiv Opava Zemědělský archiv + Okresní archiv Opava Státní archiv Opava	Vyvazovací operáty 1850 Sčítání lidu r. 1890 Statistisches Handbuch für die Selbstverwaltung, ročník 1901
Státní archiv Opava	Akten des Fürstlich Lichnowsky-schen Forstamtes Graetz: Dittersdorfer Dorfau
Archiv požár. sboru ve Větrkovicích	Činnost českého požárního sboru ve Větrkovicích
J. Mikoláš a J. Kresta Knihovna Státního archivu v Opavě	Hospodářská pranostika slezského lidu Obyvatelstvo Slezska a Hlučínska na základě sčítání lidu z . 1921 události v obci od 1900
pamětníci obce Větrkovice básně K. Š. Větrkovského a Pavla Jasmína z doby záboru Josef Orlik	Věstník české menšiny Opavsko a severní Morava za okupace. Z tajných zpráv okupačních úřadů z let 1940- 1943 - Krajské nakladatelství v Ostravě, 1961
MNV Větrkovice	Dopis bývalého válečného zajatce Zajčenka (SSSR) jako poděkování těm občanům z Větrkovic, kteří ho v r. 1945 přechovávali a živili
František Šustek, Spálov	Petr Bezruč o Větrkovicích - Vítkovsko, vlastivěda Ostr. kraje, č. 7 ze září 1959
pamětník obce Větrkovice Josef Kresta	zvyky církevní a světské v jednom roce Vítkov - Vikštejn, malá kronika města a hradu

ROZDĚLENÍ KRONIKY

kniha 1.

[Založení Větrkovic v roce 1298](#)
[Poměry ve století XIV.](#)
[Poměry ve století XV.](#)
[Poměry ve století XVI.](#)
[Urbář panství hradeckého z r. 1574](#)
[Poměry ve století XVII.](#)
[Poměry ve století XVIII.](#)
[Urbář panství hradeckého z r. 1738](#)
[Urbář panství hradeckého z r. 1768](#)
[Urbář panství hradeckého z r. 1776](#)
[Poměry ve století XIX.](#)
[Škola ve Větrkovicích](#)
[Kostel ve Větrkovicích, výpis farních kronik](#)
[Sčítání lidu roku 1890](#)
[Poměry ve století XX.](#)
[Požární sbor ve Větrkovicích](#)
[Hospodářská pranostika slezského lidu](#)
[Sčítání lidu v roce 1921](#)
[Důležité události v obci od r. 1900-1945](#)
[Z tajných zpráv okupačních úřadů 1940-43](#)
[Zajímavosti](#)
[Zvyky církevní a světské v jednom roce](#)
[Obsah](#)

Poznámka kronikáře: Šetřete kroniku, papír není nejlepší! Napřed hledejte potřebné v rozdělení kroniky, pak v obsahu kroniky a konečně v kronice. Originál kroniky nesmí se používat, musí zůstat uzamčen v pokladně u MNV. K použití slouží kopie kroniky.

DÍL I.

**POMĚRY VE SLEZSKU A V OBCI VĚTŘKOVICE
OD ROKU 1298 DO KVĚTNA 1945**

Založení Větrkovic v roce 1298

Mnohé obce bývalého knížectví slezského se nemohou pochlubit tím, čím se může pochlubit obec Větrkovice, totiž zakládací listinou a tím i rokem, kdy byla obec založena. V dávných dobách totiž nebylo ohnivzdorných pokladen (byly jen pevné dubové truhlice pobité ručním ozdobným kovááním) a tím se stalo, že mnohé důležité listiny při požárech a za válečných událostí byly zničeny.

Listiny, dodnes zachované do počátku 15. století, možno sledovat v přehledech (Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae, pak Codex diplomaticus Silesiae a nejnovější a nejúplnější v Codex diplomaticus Bohemiae I. - IV.), ve kterých však o založení Větrkovic není zmínky.

Záslouhou historika dr. Adolfa Turka, vedoucího Zemědělského archivu v Opavě, sledujícího sociální a národnostní poměry na hradeckém panství¹, došlo v roce 1951 k významným objevům, totiž k nálezům několika neznámých listin v aktech bývalé České dvorské komory v Praze, týkajících se městečka Březové v době benediktinského probošství. Mezi těmito písemnostmi se nacházela listina² (do níž byl pojat text jiné listiny týkající se větrkovského fojtství o **založení Větrkovic** v roce **1298**, podle které probošt v Březové Vlk dává opatrnému muži Walterovi les k založení vsi Větrkovic.

Doslovný text zakládací listiny (lat.)

In nomine sancte individue trinitatis amen. Quia temporibus labentibus labi solent nulta a memoria hominum presentium, ideo solet medicamentum adhiberi cum robore sigillorum, ut testimonium prohibeat veritati. Notum ergo volumus esse universis presentibus quam futuris, quod nos dominus Lupus, praepositus Brzezoviensis, silvam nostram - contulimus locandam in numero LX laneorum viro provido ac discreto nomine Waltero ac heribus ipsius, nomen eidem locationi dantes **Dytreichsdorph**, dantes et wille libertatem XX annorum, dantes et eidem locatori duos laneos liberos, ecciam tabernam unam, molenditas duas (!), carnificem, pistorem, sutorem, gabrum, balneum, omnia libera, tertium denarium in iudicio, septimus laneum in censu; sentetias et iudicia more lubcicensi conservabund. Annorum autem libertate transacta laneus quilibet solvet dimidiam marcam puri in Nativitate beate Virginis Marie tribus et diebus ad hiemalis arabunt et uno ad estivalis. Insuper et volumus, ut lanei longitudinem (et) latitudinem habeant secundum lubcicensis, Iudicium ter in anno commune erit, in quo personaliter presidebimus, duobus siebus communatis ville expansam dabit, tertio die vero iudex dubit cumquodcunque perxonis venerimus. Iudicia vero alia temporibus allis iudes tenebit nostros duos denarios nobis assignando nisdsi hii VI casus emerterint, quos personaliter volumus iudicare, videlicet homicidium, furtum, stuprum, invasiones domorum, et incendia, et vulnera. Ut autem hec nostra lacatio firma et inconsussa permaneat, hanc litteram nostre collationis sigilli domus munimine volumus roborari. Huius et rei testes hii cives oppavienses Gotfridus dictus Sonprot, Henricus Pellifex dictus de Gagerdorph, Rudlinus magister autorum, Hyznricus Pecoldus de Fulnech et Theodoricus dictus de Glatz.

Acta sunt hec anno domini MCCLXXXVIII.

Český překlad zakládací listiny vsi Větrkovic

Ve jménu svaté a nerozdílné Trojice. Amen.

Protože mnohé věci během času se obvykle ztrácejí z paměti lidí přítomných, používá se tedy jako pomůcky listin, potvrzených pečeti, aby (toto) svědectví chránilo pravdu.

Chceme tedy, aby bylo známo všem přítomným i budoucím, že jsme my pan **Vlk** (Lupus), probošt březovský, dali náš les o šedesáti lánech k osídlení opatrnému a zkušenému muži jménem Walterovi a jeho dědicům.

Tomu osídlení dáváme jméno **Dytreichsdorph** (=Dětrichovice). Osadě udělujeme osvobození (od platů) na dvacet let. Lokátorovi (osídlovateli) pak dáváme dva svobodné lány, rovněž jednu krčmu, dva (!) mlýny, řezníka, pekaře, ševce, kováře a lázně³, vše svobodné (od všelijaké činže), třetinu peněz ze soudních pokut a plat z každého sedmého lánů. Při nálezích a výrocích soudních budou se držeti práva hlubčického. Avšak po uplynutí (dvaceti) let osvobození bude každý lán poplatný půl hřivnou ryzího (stříbra) na svátek Narození Panny Marie (= 8. 9.) a tři dni budou (povinni) orati na zimu a jeden (den) na léto. Kromě toho chceme, aby lány měly délku (a) šířku podle lánů hlubčických.

Obecný soud bude (se konati) třikrát do roka a my mu budeme osobně předsedati. Výlohy na něj bude dva dni hradit obec osady, třetí den však bude hradit soudce (=fojt), ať přijdeme s jakýmkoli počtem osob. Ostatní pak soudy v jiné době bude konati fojt a odvede nám (z nich) naše určené dva peníze (denáry), nevyskytne-li se ovšem těchto šest případů, které chceme souditi osobně: totiž vražda, krádež, smilstvo, vloupání, žhářství a poranění. Aby tato naše lokace (=založení) pevná a neporušená zůstala, chceme potvrditi tuto listinu naší úmluvy jako ochranným prostředkem pečeti našeho domu (proboštského). Kromě toho jsou svědky tohoto jednání tito občané opavští: Gottfrid řečený Sonprot, Jindřich Pellfex řečený z Gagerdorfu, Rudlinus (cehmistr) ševců, Hiznricus Pecold z Fulneku a Dětrich řečený Kladenský (=z Kladna - de Glatz).⁴

A to se stalo léta Páně 1298.

Název obce na počest kanovníka Dětricha z Fulštejna

Ze zakládací listiny je zřejmo, že původní název Větrkovic -- Dytreichsdorph -- nepochází od jména zakladatele (probošta Vlka), ani od jména lokátora (Waltera), jak v tehdejší době bývalo zvykem, nýbrž na počest olomouckého kanovníka Dětricha z Fulštejna.⁵

Jméno osady se píše v soudních knihách (v deskách) pravidelně Jetřichovice. A nejstarší matrika březovská píše také Větrichovicích, jako jinde Volšanech místo Olšanech se mluví, kteráž forma vznikla ze 6. pádu " V Jetřichovicích".⁶ A tak se postupem doby ujal a zůstal název Větrkovic.

Lesní lánové vsi

Typ venkovského osídlení je v sídelním zeměpise dán v první řadě zevním rázům osady, který je nejuvýstižněji vyjádřen jejím **půdorysem**, tj. určitým charakteristickým uspořádáním vesnického plánu. Ve Slezsku se setkáváme téměř výhradně s osadami řadovými, jejichž domy jsou volně seřazeny v menších či větších vzájemných vzdálenostech, vytvářejíce tak dlouhé obce (2 až 3 km).

V oblastech původně zalesněných vrchovin bývá plůžina nejčastěji rozdělena do rovnoběžných pásů -- **záhumenic**, v nichž každý usedlík měl svou pozemkovou držbu úplně neb z velké části scelenou za humny usedlosti. Poněvadž pozemková držba nebyla rozdrobena po celém katastru, nebylo zde žádné hospodářské vázanosti a jednotlivé usedlosti tvořily samostatné, individuálně hospodařící zemědělské podniky. V hornatých krajích, vlivem nerovnosti terénu a nedostatku větší plochy zemědělské půdy, mívají pozemky často tvar nepravidelných úseků, které bývají někdy děleny v užší či širší parcely (rovnoběžné).

Lesní lánové vsi, které jsou nejoblíbenější formou východoněmecké kolonizace, se skládají ze dvou řad (vzácněji z jedné řady) domů, probíhající napříč celým katastrálním

územím. Usedlosti se řadí volně podle potoka a cesty (obyčejně na dolním svahu údolí nad okrajem aluviální nivy), při čemž s každým záhybem údolí a potoka mění se i tvar (směr) řady. Při pozdějším růstu osady, zvláště domkářskou kolonizací od 17. století, docházelo k zastavování volných ploch jednak mezi oběma řadami v aluviální nivě vesnického potoka, jednak v mezerách mezi jednotlivými usedlostmi, takže původní poměrně řadový půdorys vsí je tím dnes částečně setřen. Za humny jednotlivých usedlostí se táhnou záhumenice, zabírající většinou celé katastrální území a obsahující vedle polí i louky a pastviny neb les.

Cesty probíhají na rozhraní jednotlivých záhumenic, takže podle jejich rovnoběžného průběhu se záhumenicový plužinový typ snadno rozezná na topografické mapě. (Porovnej s Větrkovicemi !) U některých vsí byla později zakládáním panských dvorů část selské plužiny (rustikál) pohlcena plužinou vrchnostenskou (dominikálem), čímž záhumenicový ráz byl částečně porušen.⁷

Zdalo by se, že udělením osvobození od platů na 20 let poskytla vrchnost velkou úlevu osídlencům Větrkovic. Ve skutečnosti byla to jen náhrada za těžkou práci při vyklučování pralesa. Osídlenci ani neměli z čeho platit pokud neměli pole a na něm úrodu. Představte si, že v místě dnešních Větrkovic byl tenkrát prales s obrovskými stromy. Osídlenci přijeli na místo určené k založení osady na vozech zakrytých plachtami; v nich bydleli tak dlouho, pokud nevyklučili větší prostor pro stavbu sídliště. Nejdříve si postavili obytná stavení s chlěvy pro dobytek, pak stodoly. Dokud nevyklučili další kus lesa na orné pole, museli si kupovat potraviny anebo jim je obstarávala vrchnost proti půjčkám.

Založení takovýchto vsí vyžadovalo plánovitého vyměření pozemků pro nové osadníky. Hlavním znakem těchto kolonizačních osad je rozdělení jejich plužiny, která je seskupena do zelených lánů záhumenicového typu. Selské usedlosti neboli grunty většinou tzv. farského typu mají uzavřené dvory se staveními obrácenými štíty do návsi. Pole se táhla až ke hranicím katastru, které původně tvořil les. Kromě záhumenicových lánů mívali rolníci ve většině takovýchto vsí pole ještě jinde.⁸

Česká obec Větrkovice od svého založení

Ačkoliv Větrkovice na přání probošta březovského (Vlka) založil lokátor Walter, zřejmě Němec, našlo se k osazení vsí dosti českých lidí jak zřejmě z urbáře panství hradeckého z roku 1574. Tenkrát mezi 44 majiteli gruntů bylo jen 7 německých rodin.⁹

V obci stále převládají obyvatelé národnosti české.

Okolí Větrkovic na počátku 13. století

Jistě bude čtenáře této kroniky zajímat, jak vyhlíželo okolí Větrkovic počátkem 13. století před založením obce.

Po velké části horské krajiny Jeseníků táhly tenkrát nedozírné lesy dlouhé sta kilometrů. A tak i v okolí dnešních Větrkovic se rozprostíral hluboký prales -- domov divoké zvěře a dravého i zpěvného ptactva. Pod staletými rozložitými doby a jinými listnatými stromy, mezi vysokými jedlemi a smrky klidně bublaly potůčky a potoky a v nich se blýskala hejna stříbrných pstruhů. V dutinách trouchnivějících stromů sídlila hejna divokých včel, poskytujících sladkou pochoutku mlsným medvědům a jejich mláďatům. Nepopsatelné ticho táhlo pralesem, bylo slyšet jen tajemné šumění stromů a sem tam smrtelný výkřik slabšího zvířete napadeného dravcem. Lidský tvor sem málokdy zabloudil.

Ale nechme o té pustině vyprávět historika:

Jako celé okolí, bylo také Fulnecko pokryto ještě na počátku 13. století (tedy i krajina kolem Větrkovic) rozsáhlými hvozdy, kde nebylo pevných osad a kde žili jen osamělí lovci, brtníci nebo rybáři. Jen z blízkosti cest možno usuzovati, že zde byly nějaké osady i před německou kolonizací. Byla to cesta kolem řeky Odry a druhá přes nynější Vražné, Odry (původně Vyhnalov), Vlkovice a Březovou k Opavě, na níž se již r. 1041 a 1078 připomíná Hradec u Opavy, jedno ze správních center holasického (později opavského) kraje. K Opavsku náleželo Fulnecko od nejstarších dob, neboť východní hranice tohoto knížectví končila u řeky Odry.

Část území jižně od Hradce tvořila do počátku 13. století zboží Semislava z Morkovic. Ten daroval někdy kolem r. 1230 svému zeti Vojtěchovi z Medlova újezd Semislav v kraji holasickém od biskupského lesa ve Slavkově po les hradecký a odtud po Březovou.

Vojtěch chtěl to zboží převésti r. 1238 na klášter doubravnický, založený jeho bratrem Štěpánem, jehož členem se stal po smrti své manželky. Vdova Semislavova tomu bránila patrně nadarmo (1243). Také klášter tišnovský získal r. 1259 území kolem Vyhnalova (Oder). Neznámým způsobem nabyl však někdy v druhé polovině 13. století rozsáhlého zboží v této krajině benediktinský klášter třebičský, který je kolem roku 1296 zastavil pro finanční tíseň olomoucké kapitule. Také biskup Dětrich daroval r. 1296 10 hřiven důchodu, které má opat třebičský v Opavsku, svému kancléři Ambrožovi.¹⁰

"Po smrti tohoto kancléře Ambrože zdá se, že kanovník Jetřich z Fulštejna ony důchody na sebe převedl a, jakož tomu kanovníkovi do života za ony důchody vzdáno bylo okolí Budišova, Domášova i Libavy, možná, že podobněž od kláštera Třebičského místo oněch 10 hřiven dostal v držení Březovsko od kláštera Třebiče příliš vzdálené. A kanovník Jetřich z Fulštejna způsobem tehda jedině možným z tohoto zboží těžil, **zakládaje osady**. A tak 1301 dne 25. listopadu listem daným v Budišově vzdal svému věrnému Kunšovi les při potoku zvaném "Steinbach", aby tu založil dědinu téhož jména. K tomu konci dává mu fojtství se svobodným lánem, každý sedmý lán aby držel pod plat; dovoluje mu založiti dva mlýny a krčmu, dovoluje mu držeti svobodného pekaře a svobodného ševce. Dědinu na právě Hlubčickém, osazenou týmž právem, spravovati bude fojt, bera ze všech pokut třetí peníz, nic více. V případech těžších bude bráti **naučení ve Vítkově**. Ke kostelu vzdává se půl lán svobodný, druhý svobodný k témuž kostelu opatří fojt. Lhůta se pouští do 20-ti let; po uplynutí 20-ti let bude každý lán platiti po 2 ortech. Sedláci budou 4 kráte do roka pánu svému v polní práci pomáhati tj. **robotovati**.

Tak vznikla vesnice, nyní po jejím zakladateli Kunešovi Kunčice zvaná, k jejímuž založení pojí se první zmínka o panské robotě, která od století ku století stávala se těžším břemenem.

Podobněž vznikla tehda dědina Jetřichovice u Březové, založená, jak někteří myslí, od téhož Jetřicha z Fulštejna."¹¹

Benediktinské proboštství v Březové

K místům v Opavském Slezsku, z nichž byla ve 13. století i ve 14. století prováděna rozsáhlá kolonizace okolního území a s ní spojené zakládání nových vesnic, náleželo především benediktinské proboštství v Březové.

Proboštství v Březové podléhalo benediktinskému opatství v Třebiči, založenému r. 1101 a působícímu až do zániku v l. 1525-1528.

Konventy byly středisky kultury a umění a jejich členové průkopníky ve vzdělávání zahrad i polí a především při obdělávání pusté krajiny i při zavádění nových pokrokových metod zemědělské práce.

Třebíčské opatství, vlastníci na sto vesnic a osad, mělo vybudovanou organizaci služebních manů, jež, povolena mu Přemyslem Otakarem II., měla zřejmě svůj vzor v manském zřízení olomouckých biskupů nebo některého jiného velkého moravského konventu.

Tito manové, kteří byli buď členy rytířských (vladyckých) rodů nebo i příslušníky vrstvy neurozeného obyvatelstva, měli vůči opatu i konventu povinnosti i práva, především povinnost vojenskou a soudní, tj. osobní účast hájit ohrožená práva opata a konventu zbraní (jen nemohl-li se dostavit osobně, bylo možné, aby měli zástupce) a čtyřikrát ročně zasedat na manském soudě. Za své služby měli nastálo propůjčeny od kláštera pozemky, které zůstávaly majetkem konventu a jež mohli odkazovat jen s jeho svolením.

O probošství v Březové a o jeho velkostatku bylo doposud známo jen velmi málo a některé zmínky v literatuře historické a vlastivědné obsahují i omyly. Dokonce moderní knihy o dějinách benediktinského řádu v českých zemích nemají o probošství v Březové ani nejmenší zmínky. Tím více vyniká objev historika dr. Adolfa Turka celé řady listin o probošství v Březové (viz [Založení Větrkovic](#)).

Podle dosavadního archivního a historického (materiálu) bádání se jeví vývoj březovského probošství takto: Březová i s okolím byla na počátku 13. století majetkem významného šlechtice Semislava z Morkovic (viz [Semislav z Morkovic](#)).

K velkostatku březovského probošství patřila během doby tato místa: Březová, Fojtovoce, Jančí, Gručovice, Goldzeif (Goldzýf), Kunčice (nyní Dolejší Kunčice), Lesní Albrechtice, Valtěrovice, **Větrkovic** a Vlkovice. Založil je kromě Kunčic, třebíčský konvent, příp. březovské probošství v rámci své kolonizační činnosti podle hlubčického práva.¹²

Vznik a dějiny Českého Slezska

Dějiny Českého Slezska mají úzkou souvislost s každou obcí ve Slezsku, tedy i s [Větrkovicemi](#). Odchovanci dnešních vysoce vyspělých socialistických škol v naší vlasti (a je jich mnoho ve Větrkovicích) budou mít zájem o historii Slezska a své rodné obce, protože kronikář zařazuje stručné úryvky z těchto dějin i do této vesnické kroniky.

České Slezsko jen zčásti vzniklo z území patřícího k starému historickému Slezsku. Druhou část tvořila země oddělná svého času od Moravy. Ze starého Slezska pochází Nissko a Těšínsko, z Moravy Opavsko, krnovsko a moravské enklávy.

Opavsko součástí Moravy

Krajina pozdějšího Opavska tvořila původně součástí Moravy a sdílela s ní všechny její osudy. Patřila tedy svého času k říši velkomoravské, která přes ni sahala ještě dále k severu i východu. Byla asi později po ztroskotání této říše Maďary bez pána, ocitnuvši se v chaosu rodů a svazků, jaký tu byl také druhdy před vznikem říše velkomoravské. Kolem r. 1000 zasáhli sem Poláci, na nichž dobývá zemi český kníže Břetislav (asi 1029), založiv si na Moravě na krátko vlastní panství vedle svého otce Oldřicha. Dosednutím Břetislavovým na stolec knížecí rozdělení to přestalo a Opavsko s Moravou stalo se součástí jednotného českého vévodství (ducatu Bohemiae). Vévodství to bylo patrimoniem čili dědinou vládnoucího rodu, jehož politikou bylo průběhem X. a XI. století stvořeno a sjednoceno. V čele jeho stál kníže pražský jako jediný jeho vládce, a knížecí český znak, černá plamínková orlice v bílém poli byl znakem celého českého státu.

Avšak pouze za Břetislava samého bylo celé území to spravováno jednotně a bezprostředně českým knížetem. Hned za synů jeho vytvořila se, vůlí samého Břetislava, zásada přikazovati mladším členům rodu části země k správě a výživě. Vznikla tím údělná

knížata na Moravě. Opavsko připadlo k údělu olomouckému. Ani v této době krajina opavská, na hranicích říše ležící a celkem málo obydlená nevystupuje mnoho v popředí. Sotva několik málo zmínek máme z této doby, kde věvodil kraji hrad Hradec, kolem něhož šla cesta do Polska, a kde se vybíralo clo (1078).

Olomoucká údělná knížata vládla v celém svém údělu dosti samostatně, poněvadž panovníci čeští jen zřídka do těchto vzdálených končin zasáhli. Závislost údělných knížat na centrálních knížatech pražských byla dvojího druhu. Jejich území tvořilo navenek s ostatním územím státu českého jednotku státoprávní, zvanou české vévodství, a údělná knížata byla členy vládnoucího rodu přemyslovského, který byl vlastníkem státu českého.

Organizačně vidíme, že v údělech vystupují tu a tam vedle knížete i předáci právě tak jako v Čechách knížecí rada. Dalšího členění úděly již neměly. Hradští úředníci byli v nich centrálními úředníky údělu, který byl dosti malý, aby mohl býti centrálně spravován. V olomouckém údělu byli tak kasteláni pro správu a vojenství, soudcové pro soudnictví, komorníci a vladaři pro finance. Církevně patřily kraje ty vesměs k olomouckému biskupství a to částečně k proboštví olomouckému, částečně k arcijáhenství přerovskému.

Poměry se změnily, když utvořeno bylo jednotné markrabství moravské (1182), ve kterém se ocitla s údělem olomouckým také naše krajina opavská, třeba poslední zbytky tohoto údělového hospodářství jsou ještě v prvních letech třináctého století (1201-3) patrné, kdy vládl na Moravě jako markrabí Vladislav Jindřich. Tím byla země definitivně zcentralizovaná, a Morava jako územní jednotka teprve stvořena.

Země byla však příliš velkou na jednotnou centrální správu, jak tomu bylo v údělech, a proto téměř současně rozpadá se na pět krajů: **Olomoucko, Holasicko, Břeclavsko, Brněnsko a Znojensko**. Z nich Holasicko je krajina pozdějšího Opavska, kryjící se již tehdy s ním v hrubých rysech. Název Holasicko, převzatý od starého kmene českého **Holasiců**, krajinu tu zalidnivšího, v polovici XIII. věku přestává nadobro a ustupuje označení "Opavsko, kraj opavský, země opavská", ojedinele již v první polovici XIII. století se vyskytujícímu. Byla to krajina na řece Opavě a kolem města Opavy.

Markrabí moravský vykonával na Opavsku táž práva jako jinde na Moravě. Král český zasáhl sem jen, nebylo-li zvláštního markrabího, jak se tomu ve XIII. věku stalo nejednou, a výjimečně i vedle něho. Tak upraveny za Přemysla II. hranice Opavska k Opolsku, jak se tehdy nazývalo ještě Horní Slezsko, a konán dokonce i v Opavě sjezd předáků českého státu (dvorský sjezd).

Jinak organizace opavského kraje se nelišila od jiných krajů moravských. Na Hradci sídleli úředníci kraje: purkrabí, kasteláni a vladaři (villici). Nemáme však žádného dokladu o zvláštním soudu opavské provincie. V organizaci církevní připomíná se v druhé polovici XIII. věku opavský děkan a o něco později arcidiakon provincie opavské.

Vznik samostatného knížectví opavského ve XIII. století

Excentrická poloha kraje opavského na samých hranicích Slezska, kde byla řada drobných knížectví, právě tehdy vytvořených, byla příznivou k osamostatnění země. Bouřlivá doba po smrti Přemysla II. položila k osamostatnění tomu základ. Tehdy zasahoval sem především Rudolf Habsburský, stvrdiv Hlubčickým jejich práva a přiznav Kunhutě, vdově po Přemyslu II., věno její na Opavsku, jak je tu měla od muže svého pojištěno. Jako skutečná držitelka země psala se pak Kunhuta "paní země opavské" (domina terrae Opaviae) a vystupovala při bouřlivých tehdejších dobách hodně samostatně, vládouc jako pravá kněžna, třeba titul její držby byl pouze zástavní.

Dlouhá vláda jí však nebyla přána. Ani ne za dvě léta vlády zasáhl tu legitimovaný, nemanželský syn Přemysla II. Mikuláš. Týž měl již za života otcova zajištěna některá finanční práva na Opavsku a psal se proto také pánem Opavským. Vrátil se ze zajetí uherského (1280), do kterého se po bitvě na Moravském poli dostal, do Čech, zmocnil se Opavska a dovedl se tam se střídavým štěstím a měnivou přízní bratra svého Václava II., krále českého, udržeti až do r. 1296. Potom musil zemi opustiti, aby zase po vymření Přemyslovců znovu o svou politiku se pokusil. Ačkoliv se opřel o města, kterým udělil velmi značná privilegia, přece se trvale neudržel. Země zmocnila se knížata vratislavská, jako věna sestry Václava II. Panství to však nemělo dlouhého trvání, neboť země byla brzy po 1311 vyplacena.

Tento vývoj konce XIII. s začátkem XIV. století způsobil značné osamostatnění země. Mikuláš sám měl většinou titul "dei gratia Opaviae", ačkoli země sama pořád ještě nazývala se provincia a později terra, která je pouhou součástí Moravy. Moc vladařskou vykonával někdy Mikuláš, někdy Václav II. Jednu dobu se zdálo, že poměr obou bude upraven na zásadách lenních, nedošlo však k definitivní jeho úpravě.

Organizace země pokročila v tom, že připomíná se soud či cuda, a při něm komorník a soudce. Mikuláš měl pak svůj dvůr a v něm knížecího komorníka.¹³

[\(pokračování v XIV. stol. viz str.22\)](#)

Moravské enklávy - XIII. století

Moravské enklávy vznikly ze statků biskupských (biskupství olomouckého). Toto mělo již ve století XII. mnohá privilegia, související namnoze s nezdařenou snahou hohenštaufských císařů, roztrhnouti velké knížectví přemyslovské na čtyři menší celky (Čechy, Morava, biskupství pražské a olomoucké). Privilegia biskupství byla pak 1206 Přemyslem I. nově potvrzena. Vlastním tvůrcem panství byl však teprve biskup Bruno, který v době Přemysla II. zakoupením statků a poddáním se držitelů zaokrouhloval statky biskupské tak, že na severovýchodě Moravy tvořily uzavřený celek, k němuž se pojila léna na západě a jihu. Bruno sám považuje poměr svůj za lenní (1268). Kdežto ve XII. století je patrna snaha utvořiti z biskupství knížectví říšské, ve XIII. století biskupové označování jsou knížaty českými (principes regni Bohemiae). Tak je označuje i Jan Lucemburský, když jim práva jejich znovu potvrzuje (1323).

[\(pokračování v XIV. stol. viz str. 23\)](#)

Vývoj sociálního rozvrstvení v XIII. století

Obyvatelstvo dělilo se v době vzniku Opavska na stavy, jichž původ je ze starší doby, kdy Opavsko ještě bylo součástí Moravy. Stavy ty byly duchovní, šlechta, měšťané a sedláci. Zvláštní postavení měli Židé. Stavy politické tvořili pouze šlechta a měšťané knížecích měst, k nimž později v XVI. století dostali se i preláti.

Stav duchovní

měl na Opavsku podobná privilegia jako v ostatní diecési olomoucké, používaje osvobození od soudů světských (privilegium fori) a podřízen jsa soudům duchovním (privil. 1234).

Šlechta

opavská jest po celé století XIII. a XIV. třídou nerozdělenou. Jsou to drobní šlechtici, vystupující jako svobodní držitelé pod jménem zemané a později i rytíři, jak na sněmu, tak

v úřadech a soudech i privilegích. tu a tam vedle nich vystupuje i šlechta nesvobodná, služebníci či ministeriálové, mizí však velmi záhy. Nepřednější rody byly v starší době Kravařové a Fulsteinové.

Sedláci

byli původně na Opavsku usazení na domácím právu české (ius bohemicum). To znamenalo, že byli statkem i osobou závislí na vrchnosti. Kolonizací přišli tam noví sedláci, usazení na právu zákupním (emfyteutickém, purkrechtním), kteří byli svobodní, půdou však závislí na vrchnosti.Jich poměr k vrchnostem byl upraven přesně písemní smlouvou. V ní ustanovena byla práva i povinnosti. Sedláci ti platili činži, nekonali pravidelně robot, a také od různých veřejných břemen byli osvobozeni. Měli dokonce i jistou obmezenou samosprávu. Proto snažili se sedláci, usazení dle starého práva, dosíci podobné smlouvy a mnohdy se jim to také zdařilo. Všechny staré vsi však tímto způsobem přeměněny nebyly. Mnohé zůstaly postaru, a těch bylo na Opavsku méně.

Zvláštní kategorie poddaných tvořili řemeslníci vrchnostenští, mlynáři, hajní, o kterých bývala ustanovení zvláštní.

Svobodníci

Někde sedláci dostali některé výhody a svobody, tu se mluvilo o sedlácích svobodných. Takovými sedláky svobodnými byli mnozí dědiční rychtáři a svobodní dvořáci.¹⁴

[\(pokračování v XIV. stol viz str. 23\)](#)

Hospodářství

Hlavní zaměstnání obyvatelstva opavského je původně rolnictví, a to stejně obyvatelstva starého domácího i nového kolonizačního.

Neboť kolonisté XIII. a XIV. stolení, z Německa přicházející, zrovna tak byli rolníci jako lidé domácí. Není při ní žádných zvláštností, neboť kolonizace ta provádí se v stejných formách jako na Moravě a ve Slezsku. Základem jest smlouva uzavíraná mezi osadníky a pánem půdy, podle ní se usazují osadníci na půdě dle práva emfyteutického. Při smlouvě platí osadníci jistou sumu hned, obyčejně tak, že celá osada jí platí společně, a vedle toho pak platí roční dávku, činži dle lánů. Kolonizace provádí podnikatel (lokátor), který osadníky sežene, smlouvu uzavře, za ni ručí a za to dostává různé odměny (fojtství, řemesla, krčmu aj.). Kolonizací stejně vznikají města jako vsi. Osazením tím prorván také na všech stranách pohraniční lesnatý a neosazený pás.

Také města a měšťané zabývají se původně ponejvíce rolnictvím a teprve pozdějším vývojem nabývá tu převahu řemeslo a obchod.

V hospodářství samém je hlavní rozdíl mezi půdou bezprostředně vzdělávanou a selskou, dominikální a rustikální. Hospodářský systém doby kolonizační směřuje k tomu, zmenšiti usazením činžovních sedláků co nejvíce půdu bezprostředně spravovanou a získati tak co nejvíce činží peněžitých.

Lán

Starou jednotkou pozemkovou býval lán, při čemž však velikost lánu byla velmi rozmanitá. Na Opavsku se hodně užívalo lánu hlubčického o 36 jitrech. Později vrchnosti počítaly se selskými statky (grunty, živnosti) a měřily je na celé, poloviční, čtvrté, eventuelně několikanásobné. Byli však také lidé, kteří neměli ani čtvrt lán, to byli

chalupníci, domkaři, zahradníci, kteří pro vrchnost měli význam nádeníků (-- proti robotám selským). U sedláků zase nádeničili podruzi.¹⁵

Míry a váhy ve Slezku

Vývoj na území českého Slezska do konce 17. století

Vznik místních měrných soustav, jež platily na určitém území, zpravidla v okolí určitého města jako tržního centra, souvisí úzce s výrobními vztahy a hospodářskými poměry a změnami za feudalismu. Velká rozmanitost místních měr a vah je odrazem feudální roztržitosti ve správě, kdy jednotlivá panství s trhovým střediskem byla skutečnými správními i hospodářskými jednotkami. Od 16. století můžeme v Čechách, na Moravě i ve slezských knížectvích sledovat, že vítězí zpravidla míra hlavního a nejsilnějšího trhového střediska, místní míry postupně zanikají a udržují se pak zpravidla jen v desátkových a robotních platech, vymezených v urbářích a platových rejstřících.

Místní míry se udržely nejdéle pro obiloviny, směňované na místním trhu, zatímco u zboží, vyváženého a prodávaného mimo zemi, příp. dováženého a prodávaného cizími obchodníky na výročních trzích, proniká ve Slezsku stále více míra **vratislavská** a **vídeňská**. Podle dochovaného soupisu měr a vah, platných počátkem 16. století na městském trhu v Krnově, byla zde užívána již vídeňská váha v obchodě i masných krámech, také vídeňský loket jako délková míra u sukna a plátna. Pouze obiloviny a luštěniny byly v Krnově prodávány a kupovány podle míry opavské, užívané v Krnově a Hlubčicích (míry opavského knížectví), a víno a pivo čepováno dle krnovské míry.

Opavský **maldr** suché míry měl 12 šeflů (čtvrtni)
 šefl se dělil na 4 vrtle
 vrtel pak na 4 měřky.

Vědro krnovské mokré míry mělo 84 kvart.

Zvláštní místní váhy se užívalo v Krnově také pro vážení těžkých kovů, olova, železa a pod., měla o 4-5 funtů více než vídeňská. Tento zajímavý a cenný soudobý přehled měr a vah, užívaných v Krnově, byl zapsán pro informaci knížete a úředníků - cizinců do urbáře krnovské komory r. 1535. V jiných urbářích slezských ze 16. a 17. století se málokdy setkáváme s podobným soupisem měr a vah v místě užívaných. Pouze obilní míry naturálních dávek a jejich díly bývají někdy vedeny jako pomůcka pro přepočet.

V 17. století a ve století 18. obilní dávky jsou uváděny v maldrech, čtrtních, vrtlích, měrkách a korcích.

Spletitost a rozdílnost měr a vah ve Slezsku v 17. století vedla ke snahám jednotlivých knížectví zavést pro každé knížectví na podporu trhu a obchodu jednotné míry hlavního města.

V roce 1764 byly pak vídeňské míry a váhy zavedeny císařským patentem také v Čechách s platností od 1. ledna 1765.

Poměr vídeňských měr k zemským mírám slezským byl ve Vídni vypočten a stanoven poměrnými čísly:

1 vídeňský loket je k slezskému lokti v poměru 2.465 k 1.830

1 vídeňský sáh je k slezskému sáhu v poměru 6.000 k 5.493

1 vídeňská měrice je k slezské měřici v poměru 10.000 k 12.419
 1 vídeňský máz je k slezské kvartě v poměru 1.000 k 496
 1 rakouský centýř je ku 100 librám slezským jako 100.000 k 94.619

Schmidovy převody vratislavských měř na vídeňské použité v urbářích urbaniální komise slezské v letech 1770-1771:

Duté míry obilní použité 1768-1771 urbaniální komisí slezskou a výpočty zemské vyvazovací komise z let 1849-1850:

Základní jednotkou všech tzv. suchých dutých obilních měř byl

šefl (Scheffel), který měl 4 věrtele
věrtel, který měl 4 měrky
měrka, která měla 4 malé mírky.

Vyšší jednotkou byl **malder**, který měl ve Slezsku 12 **šeflů**.

V úřední vyhlášce morav. gubernia v r. 1821 je šefl nazýván **korcem**.

Duté míry nápojové:

1 vídeňské vědro (Eimer),	tj. 40 mázů	= 56,59 l.
1 vídeňský máz	tj. 4 žejdlíky	= 1,41 l.
1 vídeňský žejdlík		= 0,35 l.
1 vídeňská bečka o 10 vědrech měla		
400 mázů neboli		565 litrů.
1 vídeňský drajling o 30 vědrech přibližně		1700 litrů.
1 fuder o 32 vědrech (tj. 1280) asi		1810 litrů
1 vídeňský centýř o 100 librách		= 56,006 kg
1 vídeňská libra (funt)		= 0,56006 kg
1 vídeňský lot		= 0,0175 kg
1 vídeňský kventlík		= 0,00438 kg

1 halěř (půl denáru) podle vratislavské měny.

Roku 1771 počítáno u nás:

1 slezský sáh	= 5 stop a 6 palců rak.	= 1,755 m
1 slezská stopa	= 11 palců rakouských	= 28,96 cm
1 slezský palec		= 2,41 cm

Výsevková výměra polí v 18. století:

1 výsevkový šefl opavský	= 300 čtverečních prutů	= 5,600 m ²
1 výsevkový šefl vratislavský	= 150 čtverečních prutů	= 2,800 m ²
1 výsevkový maldr vratislavský		= 33,566 m ²

Od konce 18. století byly ve Slezsku zaváděny také rakouské plošné míry a to:

1 stopa čtverečná		= 0,0999 m ²
1 loket čtverečný		= 0,5924
1 sáh čtverečný		= 3,5967 m ²
1 měrice (¹ / ₃ jitra)	= 533,33 sáhů ²	= 1918 m ²
1 strych (¹ / ₂ jitra)	= 800 sáhů ²	= 2877 m ²
1 Morgan, joch, též jitro	= 1600 sáhů ²	= 5754,64 m ²
1 míle čtverečná		= 5,7554 km ² ¹⁶

Peníze

Svého času údělná knížata moravská razila denárovou minci, a také v XIII. věku za vlády brakteátů raženo na Moravě v několika mincovnách a jedna z těchto mincoven byla v Opavě. Když však 1300 zavedeny české groše, zanikly mincovny moravské a s nimi i opavská. V době osamostatnění Opavska se tu tedy nerazilo. Když nabyl Mikuláš II. Ratibořska, razil tam. A mincovna ta zůstala dle dílčí listiny 1437 společnou jeho synům. Knížata opavská razila tam haléře. V té době začalo se také na Opavsku počítati dle halěrů, první doklad o tom je z r. 1424. Přemek I. razil sám haléře v Opavě a to patrně před r. 1416. Byl však nářek na jich špatnou jakost a tak synové Přemkovi přenesli po smrti jeho právo raziti opavské haléře na město Opavu, Hlubčice a Cukmantl za roční plat 100 hř. Jmenovaná města dohodla se po jistém sporu tak, že mincovna měla býti v Opavě; Opava měla raziti tři roky, Hlubčice a Cukmantl dohromady zbývající čtvrtý rok, a z platu tři čtvrtiny měla platiti Opava, zbylou čtvrtinu obě města ostatní. Opavské haléře mají na přední straně lva a na zadní straně znak města Opavy.¹⁷

Pro přepočítávání starých závazků stůžž zde relace:

Česká kopa grošů	=	2 míšeňských kopám
zlatý	=	60 krejcarů
tolar	=	90 K
míšeňská kopa	=	70 kr. = 1 zl. 10 kr.

Vezmeme-li v úvahu pak zavedení rýnského zlatého, dále konvenční (stříbrné) a vídeňské papírové měny, jichž relace byla 1:2,5 čili

1 zl. kon.	=	2 zl. 50 kr. vídeňské měny
------------	---	----------------------------

dojdeme pak ještě k těmto relacím:

1 zlatý rýnský	=	1 zlatý vídeňský
1 zlatý vídeňský	=	42 krejcarů rakouských = 84 h.

Tak jest i kopa míšeňská	= 1 zl. 10 kr. rýn.	= 1 zl. 10 kr. víd. čísla
	= 49 kr. rak. čís.	= 98 h.

Česká kopa je pak dvojnásobně tolik.¹⁸

Peníze v 17. století:

1 florin (3 zlaté rýnské byl asi 1 dukát)	= 60 krejcarů
1 krejcar	= 6 halěrů
1 groš	= 12 halěrů
1 tolar slezský	= 36 grošů
1 groš	= 2 krejcarů
1 slezský tolar	= 1 rýnský 12 krejcarů
1 tolar říšský	= 45 grošů (1 zl. 30 krejcarů)

Mimo to byly i stříbrné groše, 1 groš se počítal 3 krejcarů.

Poznámka kronikáře:

Ve XX. století, jak pamatuje kronikář, byla měna v býv. Rakousku - Uhersku jednotná - korunová. Mince 1 K, 2 K a 5 K byly stříbrné, malá zlatá mince platila 10 K a větší zlatá mince 20 K rak. Haléře a dvouhaléře (krejcarů) byly měděné, 10 a 20 hal. niklové. Kromě kovových mincí bylo v oběhu mnoho bankovek hodnotě od 10 K rak. nahoru.

Zvláštní práva

Církevní právo má svůj základ v privilegiích vydaných ve XII. století církví. Olomoucká diecése měla je z roku 1234. Na základě těchto privilegií užívalo se církevního práva především pro kleriky, vedle toho však v celé řadě světských sporů, které tehdy se u církevních soudů řešily. O sporech těch a také o jiných věcech církevních, jako zřízení beneficí ap. vedeny jsou u konsistoře knihy různého druhu, z nichž se nám jen nepatrná část zachovala.

Jako všeobecného pramene užívalo se obecného práva církevního, sneseného v Corpus juris canonici.

Manské právo mělo největší význam v enklávách biskupských, které byly vůbec manský zorganizovány, nejmenší na Opavsku. Původem svým je v Českém Slezsku manské právo ze Saska. Biskup Bruno zaváděje zřízení to na svých statcích, výslovně to prohlásil (1251). To znamenalo, že jako pramene užívalo se napořád Sasského zrcadla.

Jedno z nejstarších práv městských bylo **hlubčické**. Město dostalo již 1270 jako staré právo potvrzení řady právních zásad, které nikterak se nekryjí s právem magdeburským, nýbrž blíží se mnohými svými zvláštnostmi právům flámského původu. Avšak již 1276 začalo se v Hlubčicích užívatí práva magdeburského. Většina opavských městeček brala nejprve potřebná naučení právní v Hlubčicích, mezi nimi i Vítkov. Avšak tohoto velikého významu právního Hlubčice si neudržely. Strhat' později přední místo v knížectví na sebe Opava.

Ve **vesnickém právu** nejstarší památky jsou výsadní privilegia vsí kolonizačních. Z nich vidíme, že nejstarší právo na Opavsku bylo zase hlubčické, později však i tu nabylo vrchu právo magdeburské. Věci pořádaly se tak, že vsi a panství braly naučení v nejbližších městečkách a s těmi zase ve větších centrech městských.

Jedním z hlavních pramenů selského práva tehdejšího byla vrchnostenská zřízení a vrchnostenské **urbáře**. Známe takové urbáře pro panství hradeckém (1574, vydal Zukal ve Věst. Mat. Opav. XIV.) viksteinské (1640, vyd. Zukal, Z. Oest. Schlesien IV.) aj.¹⁹

Poměry ve století XIV.

Domněnky historika V. Praska o založení Větrkovic

Historik V. Prasek ve své knize Historická topografie země Opavské v heslu Větrkovice (Jetřichovice, něm. Dittersdorf) pro nedostatek historického materiálu uvádí, že "zdá se pochybné, že Jetřichovice náležely pod proboštví v Březové, neboť poprvé se vzpomínají l. 1362 na listě daném od Mikuláše II. v Opavě."

Třeba zde znovu vyzvednout zásluhu dr. Adolfa Turka, který objevil celou řadu listin z doby benediktinského proboštví v Březové ze století XIII. a XIV. a mezi nimi i Zakládací listinu Větrkovic z r. 1298. To je neocenitelná pomůcka pro obecní kroniku. ([viz str. 9](#))

Dr. Ladislav Hosák o Větrkovicích

Jinak V. Prasek ve své obšírné zprávě o Větrkovicích ukázal kus poctivé práce. Dr. Ladislav Hosák v knize Historický místopis země Moravskoslezské na str. 770 o Větrkovicích jednoduše napsal: "Větrkovice, s far. (od 1900) kostelem Nanebevzetí P. Marie, k 1574 viz u Hradce." V heslu Hradec na str. 768 se však o Větrkovicích zmiňuje jen jedním slovem, názvem obce. Právě zde je poznat velký rozdíl mezi záznamy badatelů o jednotlivých obcích.

V. Prasek v heslu Větrkovice píše:²⁰

"Větrkovice (Jetřichovice), ves jižně od Opavy, blíže Vítkovu, s kostelem a školou, má 885 obyvatelů. Někteří pokládají za zakladatele této vsi téhož kanovníka Jetřicha z Fulštejna, který l. 1301 blízké Kunčice založil. Avšak jakož tehda bylo křestní jméno Jetřich čili Dětrich tak oblíbeno jako druhé Kuna čili Kudrát, nelze z toho ničeho vyvoditi. Naopak zdá se pochybné, že Jetřichovice náležely pod proboštví Březovské. Poprvé se vzpomínají Jetřichovice l. 1362 na listě daném od Mikuláše II. v Opavě, kdež spolupodepsán jest Čeněk z Jetřichovic (Dytrichsdorf). Tento Čeněk stál ve službách knížecích jakožto purkrabí čili podstarosta Hradecký. Kostel v té vsi založen byl nepochybně za panování proboštův Březovských z řádu benediktinského. Viz Březovou až do r. 1420. Od té doby náležely Jetřichovice pod Hradecké panství i měly až do nynějška vrchnost na Hradci. L. 1533 Vikštejský pán, Jan Planknar, pohnal pana Jiříka Četryše z Kynšperka a na Hradci těmito slovy: "...že mi Matějka z Benkovic a Urbana fojta z Jetřichovic, Jurečka a Václava bratří z Jenče k svědomí postaviti nelze." Okolo 1548 pan Frydrych Četryš z Kynšperka a na Hradci zamýšlel vystavěti nový mlýn Jetřichovický, i aby měl naň vody, vymohl na pánu Vikštejském, Janu Planknarovi povolení, aby směl na řece Moravici založiti stav. Pan Planknar jemu a sice do života to povolil. Že však současně založen hamr Domoradovský a bylo třeba k němu nové silnice, nastala o ty věci velká rozepře. I pohnal tedy pan Planknar pana Frydrycha Četryše l. 1550, "že v lesích Vikštejských dolů nadělal a odtud zemi bral na stav při řece Moravici u Jetřichovic," a žádal na něm postavení svědků "Jiříka Jursu měšťenína Hradeckého, který před 2 léty purkmistrem byl, a Petra Tesaře z Březové, Bartoše mana, Martina Kolíka, Jiřího Jurečku, Pavla Magerle a Jana Hajného." Naproti tomu zase pan Frydrych Četryš žaloval Vikštejského pána, "že mi přirekl povolit stav na Moravici udělati na můj nový mlýn Dětrichovský," i dodává se svědectví u pana Volfa z Drahotuš na Boboluscích. Ale pan Planknar téhož svědka vede, "co jemu vědomo o stavu na Moravici od břehu Jetřichovského ku břehu Vikštejskému." Když JMC a král Rudolf II. komorní statek

Hradecký l. 1585 postupoval panu Jiříkovi Pruskovskému, vzdal mu také ves "Jetřichovice s kostelním podacím." Tenkrát z vkladu do desk zemských šlo najevo, že Jetřichovice měly tehda nejen kostel, ale i faru. Bohužel, jako vůbec o Březové mnoho nelze povědět, tak jest i nemožné věc vyzpytovat, kteří faráři v Jetřichovicích duchovní správu řídili. S panem Kašparem Pruskovským měl l. 1586 veliký spor Vít fojt z Děřichovic a l. 1592 purkmistr a rada města Opavy jej žalovali, že jejich (městským) lidem Skřipovským dal pobrati obilí skrze hajného Albrechtického, hajného Jetřichovického a fojta Březovského. Okolo l. 1720 bylo v Jetřichovicích sedlákův 33, polosedlakův 14, 1 dědičný fojt a 2 mlynáři; i platilo se z té dědiny vůbec 182 zl. 20 kr.; a v tom odúmrtu 24 zl., od hlásky 25 zl., od přeřiva 7 zl., od slepic 16 zl., od vajec 1 zl. 30 kr. Lesní mlynář platil rybného 4 zl. Panský hajný Marin Machovský byl povinen buď 144 ptákův na zámek odvésti anebo 1 zl. 12 kr. položit. Dědičný fojt Jakub Hellebrand, před tím Martin Jan, místo dovozu vína od Bzence byl povinen 10 zl. 48 kr. položit. Kromě toho z povinnosti choval pro vrchnost' lovčeho psa, jinak se mohl 2 zl. vyplatit, a co rok zdarma nasvážel po 30 kopách šindele. Jiné roboty byl prázděn. Lesní mlynář když choval lovčeho psa, nepotřeboval sypati 2 měřice obilí. Dědinský mlynář Škrovánek nechoval psa. Tehda ve značné již dědině Jetřichovicích s 50 usedlostmi opakovala se jen tato jména osadníkův: Vrkoč, Černín, Vladař, Štěpán, Urbánek, Gintar, Hynar, Sivek, Šamárek, Zachar, Bena, Melar, Magerla, Štercl, Hluchý, Volf, Těžký, Černý, Kunz a Schwarz.

Fojtství Jetřichovické držel před r. 1700 Marin Jan, okolo 1720 Jakub Hellebrand, okolo 1755 Viktorín, 1774 opět Viktorín, pak Augustin a Vincenc Helebrantové. Následovali Viehfreyer, Jan Breyer, nyní Mořic Breyer.

Dědinský mlýn náležel okolo 1720 Skřivánkovi, pak Sivkům, od r. 1780 asi drží jej Sommrové, nynější jménem Jan. -- Lesní mlýn zakoupen od vrchnosti Hradecké a zrušen. Trati polní sluly počátkem 18. století: Sedlisko, Dolní rola, Na prutách, Průtky, Veselka, Nad vsi, Kúty,

Jméno té osady píše se v soudních knihách (v deskách) pravidelně "Jetřichovice", vyjímaje příklady uvedené, kde psáno "Děřichovice".²¹

Poznámka kronikáře: Jak zřejmo, zápis Praskův je psán starým slohem, proto neopravovat !

Výměna lánů Transklinovi ve Věřřkovicích

1312, leden 25. Třebíč

Bisencius, opat, a celý konvent kláštera třebického vyznávají, že dali svému věrnému Transklinovi za 3 lány v Lukavci 2 lány ve Věřřkovicích, podle míry hlubčické, v dědině manství; má i se svými lidmi, bude-li jaké míti, podléhati jedině probošství březovskému. Svědci: Vok z Kravař, jeho syn Spacmanus (?) z Benešova, Budislav z Libosad, Fridrich z Raduně, Jaroslav ze Štítiny, Mikuláš "de Srobelsdorf". Zpečetil klášter třebický.

Latinská listina, zachovaná ve vidimusu města Hradce z 31. VII. 1575. Na rubu: Bartoně Mana nadání na 2 lány ve vsi Děřichovicích vidimus. Tedy: 1575 sedí na tomto místě Bartoň Man.²²

Vznik samostatného knížectví opavského v XIV. století

[\(POKRAČOVÁNÍ ZE STR.14\)](#)

Začátkem XIV. století pokročil vývoj tak daleko, že 1315 terra Opavia klade se proti terra Moravia. Tím fakticky bylo připraveno oddělení země, jak k němu došlo formálně r. 1318 listem krále Jana. Tehdy Mikuláš II., syn svrchu jmenovaného Mikuláše I., dostal zemi

Opavskou dědičným lénem s titulem knížecím. Od té doby jest Mikuláš II. knížetem opavským a Janu nezůstává tu nic, nežli práva lenního pána. Země stává se **knížectvím**, které je součástí českého státu (regnum Bohemiae). Souvislost s Moravou udržována je pouze privilegii stavovskými, která zaručují stavům stejná práva jako moravským.

Rokem 1318. úprava ta je definitivní a trvalou. Jen doplněna jest Karlovým listem z roku 1348. Během vlády Jana Lucemburského stát český nebyvalou měrou vzrostl, a následek toho byl, že místo dosavadního státoprávního titulu českého království Lucemburkové zaváděli nový titul "corona regni Bohemiae", "Česká koruna" pro český stát.

Moravské enklávy - XIV. století

[\(POKRAČOVÁNÍ ZE STR.15\)](#)

Karel IV. listem ze 7. dubna 1348 vyňal olomoucké biskupství z Moravy a jako "episcopatus Olomucensis" přímo podřídil králi a české koruně. Toto postavení bylo pak znovu potvrzeno při utvoření sekundogenitury lucemburské na Moravě 1349. Biskup byl na svých statcích **úplným knížetem**, obmezeným jen lenním svazkem ke králi českému a k českému státu, jehož součástí tvořilo olomoucké knížectví. Byl seniorem svých vazalů, neboť panství jeho bylo organizováno lenním způsobem.

Tyto statky biskupské již tehdy tvořily **ostrovy a poloostrovy** do knížectví opavského.

Vývoj sociálního rozvrstvení v XIV. století

[\(POKRAČOVÁNÍ ZE ST. 15\)](#)

Výhodné postavení sedláků emfyteutických (jak tomu bylo ve století XIII.) se dlouho neudrželo. Vrchnosti snažily se všude již ve století XIV. je snížit. **Příspěvalo** k tomu nejvíce, že privilegia vesnických kolonistů bylo skoro napořád dávána vrchnostem, takže soudnictví a správa osad těch byly jen nepatrné části v rukou osadníků, převahou v rukou vrchnosti. I usilovaly vrchnosti všude o to, aby vyloučily poddaného z veřejných soudů a tak ho dostaly zcela do svých rukou. [\(pokračování v XV. století na str. 26\)](#)

Ústavní dějiny opavsko-krnovské doby knížecí

Hlavním zástupcem knížectví je v této době kníže sám. Opavská knížata opírají všechno své právo o list lenní z roku 1318. Dle toho bylo Opavsko mužské dědičné léno, při čemž považovali za stejně oprávněné všechny potomky vládnoucího knížete, tak že docházelo k **dělení** (1377, na Opavsku 1434, na Krnovsku 1437, 1464). Při tomto dělení býval často rozhodným i testament posledního knížete. Před dělením bývá i společná vláda několika bratří. Dělení bývá někdy provedeno pomocí stavů.

Sídlem opavských knížat je původně **Hradec**. Později střídají se Hradec s **Opavou**, která stále více převládá.

Ve znaku mívala opavská knížata, jako levobočkové Přemyslovců buď prostý poloviční štít na kříž rozdělený, kde poloviční štít se střídal s českým lvem.

Jako vazalové čeští patřila knížata osobou svou před soud českého krále. Všechna knížata měla své **dvory**.

Zemský hejtman (hauptman) byl zástupcem knížete pro správu země. Na Opavsku objevuje se hejtman zemský teprve 1461.

Zemští úředníci opavští vyvíjejí se z úředníků krajské cudy (zemské) opavské. V XIV. věku vystupují na Opavsku jako zemští úředníci komorník zemský, sudí zemský a písař zemský. Písař zemský býval nejčastěji zároveň písařem knížete aneb města Opavy.

Zemský soud vzniká rokem 1318. Stará cuda krajská kraje opavského mění se v zemský soud. Soud zasedal původně čtyřikrát do roka na suché dny a to dvakrát právo velké a dvakrát malé. Bylo toho na malé poměry opavské příliš mnoho, mnohdy soud vůbec neměl co dělat a tak usneseno 1478, aby jednou v roce ve středu po sv. Trojici zasedalo právo velké a jednou po sv. Lucii právo malé.

Kompetence zemských soudů je upravena tak, že patří k nim:

1. spory o statky svobodné a práva k nim, ať jsou statky ty v rukou kohokoliv.
2. spory šlechty, civilní i trestné (mimo o čest)
3. spory o meze

Mnoho na zemském soudě spolupůsobil kníže, nejen tím, že předsedal, nýbrž že namnoze dával i svůj souhlas. U mnoha zápisů desk čteme, že se staly "s vůlí knížete", "s rozkazem knížete".

V čele města byl úředník knížete, **fojt**. Vedle fojta byli původně **přísežní, kmeté** jako přisedící městského soudu. Živel samosprávný s mocí velmi malou reprezentují **konšelé**, jmenovaní z měšťanů města. V úřadu purgmistra se konšelé střídali. V radě napořád zasedali jen starousedlíci. Z řemeslníků jen nejzámožnější se tam tu a tam dostali.

Soud městský konal se stále fojt s kmety.

Vesnický rychtář se šefy soudil jen nepatrné věci. Ostatek měla vrchnost v rukou sama.²³

Rýžování zlata u Větrkovic

Hornická osada Goldseifen (česky Goldzejf, Goldsejf), založena pravděpodobně německými havíři, připomíná se koncem 14. století, kdy patřila s proboštstvím v Březové k benediktinskému klášteru v Třebíči. Zanikla za bouří v 15. století. Na jejím místě vzniklo r. 1726 parcelací tamního dvora Nové Vrbno, nazvané podle majitelů fulneckého panství, pánů z Vrbna. Na těžbu **zlata** ze sekundárních zdrojů upomíná zmíněný již název lesa "Na rýžovnách" (Goldseifenwald) a název trati "Klein Goldshaufen."²⁴

Jde pravděpodobně o prospektorské rýžování. Pro výskyt zlata nepřichází kulmská oblast Níz. Jeseníku v úvahu.

Staré míry, váhy a peníze [viz str. 17.](#)

Poměry ve století XV.

Úřední řeč česká

Nejstarší zemské knihy spisovány jsou ve Slezsku již r. 1413 jazykem **českým**.

V řadě vydaném knížetem Václavem ve srozumění se stavy země roku 1572 bylo výslovně v § 18. stanoveno: "Před soudem česky aneb tomu jazyku srozumitelnou řečí ode všech domácích i cizích mluveno a pře vedeny býti mají." Podobné ustanovení obsahovalo zřízení zemské platné pro Opavsko a Krnovsko z r. 1563. Byl tedy v minulých stoletích jazyk český skutečně vládnoucím jazykem zemským a vytlačen byl jazykem německým teprve v dobách novějších.

Dosud uchované desky zemské psány jsou od r. 1431 až do r. 1802 téměř jen jazykem českým. Rovněž psány byly jazykem českým knihy sněmovní, soudní, pŕuhonŕuv a nálezŕuv, rokŕuv a posudkŕuv a knihy památní. Němčina vedle češtiny vyskytuje se v nich teprve od polovice osmnáctého století.

První žaloby **německá** podána byla u opavského zemského soudu r. 1727. Opava měla též svého českého písaře a českou obecnou školu.

Severní část Opavska zŕustala obydlena německým obyvatelstvem, kdežto jižní část převážně českým. Proti tlaku germanizace české obranné korporace slezské začaly vydatněji pracovat teprve v novější době.²⁵

Zánik benediktinského probošství v Březové

Probošství v Březové zaniklo na počátku roku 1427, kdy husitská vojska vtáhla na severovýchodní Moravu, kde dobyla města Hranice, Nový Jičín, Fulnek a obsadila Odry. Lze pokládat za jisté, že na konci února 1428, kdy velmi silné oddíly husitské vnikly opět na Moravu i do Slezska, Bylo březovské probošství i s konventním a farním kostelem již zříceninou, v níž zemřeli také všichni členové posledního konventu i se svým představeným. Pozemkový majetek zaniklého probošství byl rozdělen mezi panství fulnecké a hradecké.

Probošství zaniklo beze stopy; místo, kde jeho gotická stavba stála, nutno hledat v blízkosti dnešního farního kostela. Bylo by vhodné, kdyby historický výzkum byl tady doplněn výzkumem historicko-archeologickým za vedení odborníky, znalého monasteriologie i architektury řeholních institucí. Při výkopech by tu mohly být učiněny významné objevy, jež by obohatily naše poznatky z oboru středověké archeologie i z historie umění.

Opavsko rozdělené na trojí území (1377 - 1490)

Jádro **Opavska** měli ve svých rukou nerozdílně Václav s Přemkem, z nichž Václav brzy (1381) zemřel, takže Přemek stal se jediným vládcem celé části (Opavska), odškodniv patrně svého bratra Mikuláše III. Hlučínem.

Mikuláš však, držící nyní celé Hlučínsko a Hlubčicko, hospodařil velmi špatně se svým údělem, takže byl nucen celou svou bezprostřední držbu zastaviti knížatŕuv kozelským (1385). Co po něm zbylo (+ 1394), připadlo Přemkovi. Bylo to knížecí právo k celému dílu, nepatrné zbytky zboží bezprostředního a konečně právo výplaty. také skutečně podařilo se dobrému

hospodáři Přemkovi největší část zástav vyplatiti, takže jen Hlučín a Chřenovice, které Pšemek již nevyplatil, zůstaly skoro po celé století XV. v rukou kozelských.

Spojením tím zmizelo vlastně Hlubčicko nadobro v oddíle opavském a Přemek snažil se svým testamentem (1433) zachovati tuto jednotu mezi svými syny, z nichž nejstarší Mikuláš (IV.) měl býti pro dluhy vyděděn, nejmladší Přemek věnoval pak se stavu duchovnímu. Mikuláš se se svým vyděděním nespokojil a musil býti krátce po smrti otcově uspokojen Hlubčickem, tok na to však díl svůj ztratil, a ostatní tři synové Přemkovi **rozdělili se** o celé dědictví svého otce tak, že i město Opava samo bylo rozděleno. Nastala doba značného rozkladu moci knížat přemyslovských i rozkladu knížectví samého Opavského, tříštění do drobných částic a spojování jich zase mezi sebou.

Největší část měl v rukou Václav. Týž byl nucen zapsati Cukmantl knížeti opolskému (1440). Zůstali po něm dva synové, Jan a Hanuš, kteří se zase rozdělili. Hanuš zvětšil svůj díl o Fulnek, a takto zvětšený díl připadl po brzké smrti Hanušově na Jana. Druhý bratr Vilém získal k svému dílu Opavska i Münsterbersko a celý jeho majetek přešel po jeho smrti na třetího bratra Arnošta.

Tak vládli na Opavsku v době Jiřího z Poděbrad vedle sebe dva Přemyslovci, Arnošt a Jan. Prvnímu patřila největší část Opavska (a Münsterbersko), druhý měl menší část Opavska a Hlubčicko. Poměry ty byly příznivé plánům Jiřího z Poděbrad, získati Opavsko svému rodu.

Arnošt z peněžité tísně prodal díl Opavska Bolkovi opolskému (1456), po jeho smrti dostal Jiří zápis na tuto část obsahující dva díly Opavska a Cukmantl do svých rukou.

Jan musil Jiřímu postoupiti nejprve Fulnek a potom i celý zbytek Opavska, uhájiv pouze Hlubčicko. Tím zase celé Opavsko spojeno -- mimo Hlubčicko -- v jedněch rukou a Jiří postoupil je jako léno svým synům. Při dělení majetku poděbradského dostalo se Opavsko (1472) Viktorinovi, jen zlaté doly cukmantelské měly zůstati rodu společné. Byly jen na papíře, mělt' je již od roku 1467 biskup vratislavský, jemuž i Matyáš je potvrdil. Tím se Cukmantl dostal k Nissku. Jiná ztráta stihla tehdy Opavsko odprodejem panství Fulneckého panu Janu z Žerotína, který si je dal zapsati do desk olomouckých (1475), kde již zůstaly. Tím se Fulnek dostal k Moravě. V té době i o Odry byl spor, ty však uhájeny k Opavsku.

Žádný z obou knížat, ani Jan Přemyslovec na Hlubčicku ani Viktorin Poděbradský na Opavsku neudrželi svého panství proti moci Matyáše Korvína, ačkoliv Viktorin sám podporoval Matyáše v jeho politice. Týž zmocnil se nejprve 1482 Hlubčicka a 1485 přinutil i Viktorina, aby mu postoupil Opavsko.²⁶

Vývoj sociálního rozvrstvení v XV. století

[\(pokračování ze str. 26\)](#)

Na Opavsku v XV. věku poddaní od zemského soudu mizí, a jsou se svými stížnostmi odkázáni na knížete, později na zemského hejtmana. Zároveň pak obmezeno stěhování poddaných řadou nálezů, dle kterých vezme-li odpuštění a statek osadí (nález 1440). Přesněji pak to zformulováno 1477. Dle toho nálezu musil odpuštění poddanému, který chtěl se stěhovati na cizí grunty, bráti rychtář nové vrchnosti ústně a osobně od rychtáře starého. Jen do měst dávana povolení písemní. **Poddaný nesmí odejít dříve**, nežli osadí dobrým člověkem a to do 18 neděl od povolení. Není-li zvláštního důvodu, musí se povolení dáti, avšak pouze jednou. Nejčastěji šlo o provdání na cizí grunty. Roku následujícího (1478) zdůrazněno, aby nikdo poddané zběhlé nepřechovával.

Náboženská svoboda - boje proti husitům

Zpráv o kacířství ze starší doby z Opavska nemáme. Na Opavsku ani husitství valně neproniklo. Knížata sama byla katolická a zúčastnila se horlivě bojů proti husitům. Přemek byl na první výpravě 1421, také v bojích 1426-8 je nalézáme.

Zatím vzniklo na Opavsku středisko husitské v dobytých (1425) Odrách, které marně Přemek obléhal, a po roce 1430 v sousední držbě Bolka Opolského. Nakonec byl Přemek sám nucen smlouvou z roku 1431 přistoupiti ke čtyřem artikulům pražským. Nečetní přívrženci husitství měli pak v další době ochranu v kompaktátech, na která králové čeští Zikmundem počínajíc přísahali.

Národní a jazykové poměry

Ve válkách husitských a po nich (začátkem XV. století) tehdy rozpoutané češtví živelnou silou odhazovalo německá svírající je pouta na všechny strany.

Čeština vítězí nad německými pouty

Na Opavsku jeví se to zavedením výhradního úřadování českého u úřadů a u soudu šlechty i knížete. Na vlastním Opavsku čeština po roce 1420 stává se samovládnou.²⁷ Venkovská města opavská se tehdy počestila nadobro a úřadovala pouze česky. Nejvíce češtiny z nich bylo v Opavě, kde zvláště v nižších vrstvách Čechové převládali, majíce své české školy i kostel (u sv. Jiří). Proto také v knihách městských opavských najdeme i dosti českých zápisů.

Ve vlastním Horním Slezsku vlna českého rozpětí jevila se přijetím češtiny za jazyk úřední. Přečodní slovanské obyvatelstvo tamější ochotně zaměňovalo jím dosavadní němčinu. Knihy šlechtických soudů i kancelářů knížecích píší se česky.

Právní vývoj opavský a krnovský

Přes pozdější sklon ke Slezsku, ano konečně připojení do slezské organizace podrželo si jak Opavsko, tak Krnovsko své staré **zemské právo moravské**. V tom směru lišil se poněkud vývoj opavský od krnovského. Na Opavsku stavové jsou si vědomi v XV. století, že jejich právo jest moravským právem a prohlašují to roku 1451 výslovně na zemském svém soudě. Když za politiky Matyáše Korvína začal se jevíti silný sklon ke Slezsku, zajistili si opavští stavové smlouvou se stavy moravskými r. 1481 (tišť. v Archivu Čes. V., 402) starý právní poměr a panovník jim jej znovu potvrdil v privilegiu 1511. Otázka moravského práva na Opavsku nebyla pak již sporná.²⁸

Nájezd uherského krále Matyáše

Roku 1474 uherský král Matyáš učinil nájezd na Opavsko a dobyl hrad Vikštejn. Tenkrát bylo mnoho vesnic ve Slezsku vypáleno.²⁹

Výsady na fojtství větrkovské Jindřichu Janeckému r.1482

1482, červenec 7. Hradec

Viktorin, kníže minsberský a opavský a hrabě kladský, potvrzuje Jindřichu Janeckému, fojtovi ve Větrkovicích, jeho choti Markétě i jejich potomkům na Jindřichovy prosby a za prokázané služby, které konal a má i nadále konati na Hradci (k zámku), všechny výsady na fojtství větrkovské, s právem svobodné dispozice, a přidává mu právo svobodného výhonu s obcí. Zpečetil vydavatel. Svědkové: Albrecht Kavan z Dětilab, Jířík z Bystřice, "písař náš, jenž tento list psal" a Jan Fulštejn ze Slavkova.

Česká listina ve vidimusu města Opavy z 2. 8. 1954 a v jednoduchém opise ze 16. století.³⁰

Staré míry, váhy a peníze

Staré míry, váhy a peníze [viz str. 17.](#)

Poměry ve století XVI.

Opavsko a Krnovsko před nastoupením Lichtensteinů

Po smrti Matyášově (1490) syn jeho Jan Korvín udržel si pouze **Opavsko** v užším smyslu, bez Krnovska a Hlubčicka. Držel je jako součást koruny uherské, neboť byl po smrti Matyášově spor o vedlejší země české vzhledem k ustanovení olomouckého míru (1478). Spor ten za slabého Vladislava nikdy nebyl rozřešen, takže též potvrdil sice několikrát, stejně jako syn jeho Ludvík, příslušnost jich k českému státu, přes to však nerozpakoval se zasáhnouti tam z moci krále uherského. Teprve nastoupením Ferdinanda I. a prohlášením jeho 1526 byl spor ten definitivně ve prospěch českého státu odklizen.

Vláda Jana Korvína byla jen jakýmsi druhem provisoria, král Vladislav číhal pouze na příležitost, aby země užil k jinému účelu. Konečně 1501 země úmluvou mu postoupena, a Vladislav použil ji ihned k vyrovnání svých závazků svému bratru Sigmundovi.

Nastalé spory o příslušnosti Opavska ke Slezsku, vyvolané slezskými stavy, se táhly téměř celé století až do nastoupení vlády knížat Lichtensteinů.

Spory olomouckého biskupa

Za válek husitských panství biskupské utrpělo hodně ztrát, z nichž něco v XVI. století zase koupí získáno bylo zpět. I nadále zůstává panství to z Moravy vyloučeno a králi přímo podřízeno. Svazek berní i osobní zůstává také nedotčen.

Biskup měl však tehdy **mnohé spory**. Především to bylo se stavy moravskými, jímž musel se zavázati (1531), že statky později nabyté patří k zemskému soudu moravskému a nikoliv k lennímu soudu biskupskému. Nový spor vznikl **o titul knížecí**, který stavové biskupovi upírali. Titul ten byl však 1588 znovu biskupovi potvrzen.

Luteránství

Luteránství hned v první polovici XVI. století zapustilo silné kořeny v Opavě, která v druhé polovici XVI. věku s větší částí knížectví je již luteránská; také i Vítkov v sousedství Větrkovic.

Svoboda náboženská

K uznání svobody náboženské došlo nejprve Matyášem II. ústně pro Moravu (1608 a potom písemně Rudolfem II. 20. srpna 1609 pro Slezsko.

Selské právo - urbáře

Jedním z hlavních pramenů selského práva v XVI. století byla vrchnostenská zřízení a vrchnostenské urbáře. Známe takové urbáře pro panství hradecké z r. 1574 a viksteinské z r. 1640.³¹

Povolení fojtu dětřichovskému Urbanovi k přenesení mlýna na nové místo

Kazimír, hejtman knížectví Opavského atd., na místě krále Ludvíka povoluje Urbanovi, fojtu dětřichovskému, přenést mlýn z původního místa na nové místo mimo jeho pozemky. Zpečetil kníže Kazimír. Svědkové: Jindřich Laryš z Načeslavic, úředník na Hradci, Kuneš Czammer z Jiskřičína, úředník náš opavský, kněz Pavel, hradecký farář, kněz Malcher Prus, bakalář z Těšina, sekretář náš, jenž tento list v poručení měl psáti ruku Víta z Burgfeldu.

Listina česká, zachovaná ve vidimusu města Hradce z 16. VIII. 1575.³²

Půhony

Půhony Dětřichovice u Hradce

- 1551 Jan Kramný zbit na Hradci P V-359.
Nový stav zdělán na Moravici pro nový mlýn dětřichovský, k čemuž Jan Planknar svolil (stav na jedné straně přidělán jest ke gruntu Vikštejskému, ale pak se z toho vytahoval (P. V-270-371-379)).
- 1557 Fojt Vítek měl pivo bráti z Hradce, nebral však zase, ačkoliv lidé z Lukavce pod základem 100 zl. červ. za něj byli slíbili po Fridrichovi Cetrišovi, pročez tento je o tu sumu pohání.
- 1564 V pátek před nedělí Erandi na fojtství Jetřichovském sváda mezi Matyášem Roton-Veskem a Jiříkem Konstantinem Cetryšem až tento zabil. P VIII-158.
- 1566 V den sv. Barbory Jura Hrbáč z Dětřichovic zamordoval ve Fulneku Urbana Arnolda z Vlkovic, vzat do vězení, ale vyručen. P VIII-38.
- 1586 Vít fojt viní pana Kašpara Pruskovského pána svého. Doklady od r. 1587 o s. d. 1588 o s. d. na Víta, že nestal roky. I. - 172.
- 1588 Vítovi, někdy fojtovi Dětřichovskému měl rok položen býti stran zbití s Jiříkem Hanušovským, úředníkem Hradeckým, ale nebyl položen. Roky I.-178

toto je několik příkladů z půhonů ze 16. století.³³

Císař Masmilián II. potvrzuje větřkovskému fojtu Vítkovi privilegia roku 1567

1567, květen 13. Vídeň

Císař Maxmilián II. potvrzuje větřkovskému fojtu Vítkovi privilegia knížete Viktorina z r. 1482 a březovského kláštera na fojtství větřkovské z r. 1298, vidimovaná městem Opavou 2. VIII. 1554, neboť originály shořely, a privilegium knížete Kazimíra, resp. krále Ludvíka z r. 1525.³⁴

Urbář panství hradeckého z r. 1574

Nejlepším dokladem toho, jak vesnický lid tou dobou žil a trpěl pod útlakem své vrchnosti na panství hradeckém i v celém Slezsku, jsou **urbáře**, zachované ve Státním

archivu a Zemědělském archivu v Opavě. Josef Zukal ve výpisech z urbáře panství hradeckého (Věstník Matice Opavské č. 14 z roku 1906) na str. 3 učinil zajímavou poznámku o národnosti tehdejších osadníků. Třeba bít na paměti, že příjmení Schwarz, Schneider a pod., o sobě neznačí Němce; v té příčině rozhoduje křestní jméno, které mu komisaři napsali tak, jak je zaslechli. Proto Blažek Wagner v Březové a Kuba Zimmermann zajisté nebyli Němci, ovšem pak položití sluší za Němce Mac Ungera v Benkovicích, Jokel Münstera v Albrechticích činili Němci polovici, v Benkovicích pětinu obyvatelstva. Za to přibylo do dneška Němců v Jetřichovicích a na Hradci.

Větrkovice, největší osada panství hradeckého, mající na sobě ve všem původní ráz kolonizace na půdě lesní.

Osedlých kromě fojta a dvou mlynářů: 46 a to 32 celolánků, 14 pololánků. (celolánici měli tři čtvrtě až dva lány, pololánici jeden a půl čtvrti až dva a půl čtvrti.) Platilo se z lánu po 1 zl. a po 2 slepicích.

Fojt držel dle nadačního listu svobodné dva lány, krčmu (měl však bráti pivo panské), 2 mlýny, třetí peníz soudní a bral činži ze sedmého lánu. Ze dvou lánů, které držel kromě svobodných lánů povinen byl platiti a robotovati jako jiní sedláci. Vzhledem k činži ze sedmého lánu platilo mu po 32 groších pět pololánků, kteří fojtovi též robotovali. Byli to:

Válek Krejčí
Václav Budzivoj,
Šebestián Lozar,
Staněk Skála a
Bartoš Jurečka.

Jeden mlýn fojt prodal i s loukou na pět jiter a kusem lesa, při čemž si vymínil od kupujícího mlynáře dávku 14 čtvrti rži, 1 a půl čtvrtně pšeničné mouky a za krmení vepře 2 zl. Poněvadž však mlýn tento nesál na fojtových dvou svobodných lánech, nýbrž půl míle za vsí, odňala mu komise řečené dávky ze mlýna a obrátila je k vrchnosti. Mlynáři uloženo, aby byl lesa prázden a dříví k pálení uhlí si kupoval. O užívání rybolovu měl se fojt s vrchností smluviti. (Fojtem byl tehda týž **Vítek**, za něhož r. 1557 Lukavští pod nátlakem 100 zl. červ. slíbili, že budou kupovati a nalévati pivo hradecké.) Ještě r. 1587 měl fojt Vítek spory s vrchností, pobil se s úředníkem hradeckým. R. 1588 již fojtství nedržel. (Soudní reg. XIII. 176. Roky I. 172,178.)

Svobodný sedlák, čili volný Bartoň **Maňa**, jediný na celém panství, držel dva svobodné lány a k tomu ještě dva nesvobodné.

Fara jetřichovská nebyla nadána pozemky, nýbrž naturálními dávkami osedlých, jakož bývalo vůbec ve vsích vzniklých za kolonizace. Jeden každý osedlý kromě fojta a volného sypal faráři 2 vrtle rži a 2 vrtle ovsu. Jen sedlák Jan Malý platil místo řečené dávky 6 grošů a konal roboty ke kostelu co se mu poručilo, kromě toho, čím byl povinen vrchnosti.

Za hlásku platila obec 20 zl, za vola 5 zl. a za telata 2 a půl zl.

Uprostřed vesnice po obou stranách byl obecní výhon na 4 lány.

Jména osedlých:

Wilhem	Honhauser
Šimek	Budzivoj
Komoly (sic: Homola?)	Vávra
Melichor Günter	Greger Hamps
Kálik	Bartoš
Král	Hrbáč
Slíva	Blecha

Řehula
Vanke
Malíska
Jurečka
Magrle
Černín
Duřur (též Jedzur u Fojtovic)
Plachý

Gručovský
Macek
Vladař
Urban
Maivelder
Hajný
Haniska
Vaňásek

Poznámka kronikáře: Podle převážné většiny českých jmen je jisté, že obec Větrkovice byla českou obcí od svého založení.

Komolení českých jmen německými úředníky

Němečtí úředníci na panství hradeckém psali jména poddaných tak, jak je slyšeli vyslovovati. Proto jsou mnohá česká jména zkomolená, jak zřejmo z výpisu ručně psaného urbáře panství hradeckého z roku 1574. (Porovnej se Zukalovým záznamem na předešlé straně !)

Urbář panství hradeckého r. 1574 - obec Větrkovice (Dietersdorff)

(Urbarium und Grundbuch über die Herrschaft Gratz, sept. 1574, Z. A. A. V. Hradec, 31. Zemědělský archiv v Opavě.)

Fojt (podle Zukala na předešlém listu, jménem Vítek) drží 2 svobodné lány. Poněvadž kromě těchto dvou svobodných lánů používá ještě 2 lány, je povinen z nich platit vrchnosti 2 zlaté činže. Vzhledem k činži ze sedmého lánů platili mu činži po 32 groších 4 pololánici, kteří fojtovi též robotovali. Byli to:

Walek Kreyczy, který držel	půl lánů,
Waclaw Budzivoj, který držel	dvě a půl čtvrtě lánů,
Sebastian Lohar, který držel	jeden a půl čtvrtě lánů a
Bartosch Juretschka, který držel	půl lánů.

Bližší viz údaje J. Zukala na předešlém listě.

Jména sedláků	Desátek farářů	Drží lánů	Platí zlatých	grošů	Odvádí slepic
Barthon Mania, svobodník	neodvádí	2 svobodné, 2 nesvobodné	0 2	0 0	2
Čuba Wilhelm	1,5 čtvrtě rži 1,5 čtvrtě ovsa	tři čtvrti a půl čtvrti	0	31,5	2
Walek Schimke	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	tři čtvrti	0	27	2
Blahsa Komoly (sic: Homola?)	3 čtvrtě rži 3 čtvrtě ovsa	1 lán a půl čtvrti lánu	1	4,5	2
Melchior Günther	1 čtvrt rži 1 čtvrt ovsa	půl lánu	0	18	2
Schimek Kalik	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	tři čtvrti a půl čtvrti	0	31	2
Sczephan Kral	1 čtvrt obilí 1 čtvrt ovsa	půl lánu	0	18	2
Martin Schliwa	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	1 lán a půl čtvrti lánu	1	4,5	2
Czerha Rzehula	1 čtvrt rži 1 čtvrt ovsa	tři čtvrti lánu	0	27	2
Stehrhans Haniske	2,5 čtvrtě rži 2,5 čtvrtě ovsa	1 lán a půl čtvrti lánu	1	4,5	2
Jura Maliska	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	1 lán a půl lánu	1	18	2
Bartosch Jurecscha	1,5 čtvrtě rži 1,5 čtvrtě ovsa	1 čtvrt a půl čtvrti lánu	0	13,5	2
Marin Mayerle	2,5 čtvrtě rži 2,5 čtvrtě ovsa	1 lán a čtvrt lánu	1	9	2
Mika Tscherninn	3 čtvrtě rži 3 čtvrtě ovsa	1 lán a půl lánu	1	18	2
Thomek Hayny	2,5 čtvrtě rži 2,5 čtvrtě ovsa	1 lán a tři čtvrti lánu	1	22	2
Schimek Hanischka	2,5 čtvrtě rži 2,5 čtvrtě ovsa	2 lány	2	0	2
Martin Plachy	3 čtvrtě rži 3 čtvrtě ovsa	1 lán a půl čtvrti lánu	1	13,5	2
Jacob Wantiaschek	1 čtvrt rži 1 čtvrt ovsa	2 čtvrti a půl čtvrti lánu	0	22,5	2
Simon Hanhau	2 čtvrtě obilí 2 čtvrtě ovsa	1 lán a půl čtvrti lánu	1	4,5	2
Michael Budziwoj	0,5 čtvrti rži 0,5 čtvrti ovsa	půl lánu	0	18	2
Čuba Günther	3 čtvrtě rži 3 čtvrtě ovsa	2 lány a půl čtvrti lánu	2	4,5	2
Waczlaw Budziwoj	1,5 čtvrti rži 1,5 čtvrti ovsa	1 lán a půl čtvrti lánu	1	4,5	2

Jména sedláků	Desátek farářů	Drží lánů	Platí zlatých	grošů	Odvádí slepic
Sebastián Lohar	1,5 čtvrti rži 1,5 čtvrti ovsa	2 čtvrti a půl čtvrti lánu	0	22,5	2
Schimek Tschernin	2,5 čtvrtě rži 2,5 čtvrtě ovsa	1 lán a osmina lánu	1	4,5	2
Benisch Wawro	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	1 lán a čtvrt lánu	1	9	2
Gregor Hanys	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	1 lán a čtvrt lánu	1	9	2
Paul Bartosch	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	tři čtvrtě lánu	0	27	2
Mraczek Günther	1 čtvrt rži 1 čtvrt ovsa	tři čtvrtě a půl čtvrtě lánu	0	31	2
Jura Hirbacz	1,5 čtvrti rži 1,5 čtvrti ovsa	1 lán	1	0	2
Jura Plecha	1,5 čtvrti rži 1,5 čtvrti ovsa	tři čtvrti lánu	0	27	2
Georg Ulrich	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	tři čtvrtě a půl čtvrtě lánu	0	31,5	2
Martin Grutschowsky	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	tři čtvrtě a půl čtvrtě lánu	0	31,5	2
Zacharias Maczek	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	tři čtvrtě a půl čtvrtě lánu	0	31,5	2
Wola Kreyczys	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	1 lán a půl čtvrti lánu	1	1,5	2
Peter Wlodarz	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	tři čtvrti lánu	0	27	2
Jan Wawro	1,5 čtvrti rži 1,5 čtvrti ovsa	tři čtvrtě a půl čtvrtě lánu	0	31,5	2
Maczek Urban	1,5 čtvrti rži 1,5 čtvrti ovsa	1 lán	1	0	2
Thomas Maiwalder	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	tři čtvrtě a půl čtvrtě lánu	0	31,5	2
Martin Schulz	0,5 čtvrti rži 0,5 čtvrti ovsa	půl lánu	0	18	2
Jan Maly	6 grošů a robota pro kostel	1 čtvrt a půl čtvrti lánu	0	12,5	2
Bartl Dudzirz	2 čtvrtě rži 2 čtvrtě ovsa	1 lán	0	0	2

Poznámka kronikáře: Mlynáři zde uvedeni nejsou, ani řemeslníci.

Robota jako v jiných obcích, podle počtu lánů.

(Tak například u obce Žimrovic je tehdy robota označena takto: Pracují s koňmi na polích z půllánu po třech půldnech do roka a vozí hnůj jedno půldne; o vánocích jeden každý přiveze fůru dříví k zámku. Pomáhá obilí ozimní síti (žíti), vázati do mandelů skládati beze vsí panské pomoci, též shrabovati a skládati oves, ječmen a pohanku, což pán svým nákladem pozne. Kteří koně nemají, dělají stohy, opravují střechy a ploty při dvořích a konají všelijakou robotu pěší. Jako jiným vesnicím jsou jim též přikázány jisté louky v horách, kdež posíci na seno a svézti jsou povinni. Pomáhají stříhati ovce a nahánějí k honbám.)

V dalších urbářích panství hradeckého je ještě přesněji vymezena robota všech zemědělců.

Vklad panství hradeckého

Jelikož ves **Větrkovice** patřila pod panství hradecké, je zajímavé vědět, kdy bylo toto panství vloženo do opavských zemských desk. O tom je v zemských deskách opavských tento zápis: "Vystúpil před úřad zemský pan Jan starší z Vrbna, hajtman knížetství opavského a na místě a z poručení najjasnějšího a najnepřemožnějšího knížete a pána, pana Rudolfa, římského císaře, uherského a českého etc. krále, arciknížete rakúského, markrabí moravského a nejvyššího knížete slezského, pána našeho najmilostivější, kázal ve desky zemské vepsati list na pergameně pod pečetí Jeho Mti císařské, kterýmžto listem Jeho Mt císařská etc. **statek hradecký**, Jeho Mti dědičný, v knížetství opavském ležící, se vším příslušenstvím panu Kašparu **Pruskovskému** z Pruskova, Jeho Mti císařské radě a arciknížete Arnošta Rakúského Jeho Mti komorníku a nejvyššímu štolmistru, dědičně prodati a postúpiti ráčil, jakž pak ten list Jeho Mti císařské sám v sobě šíře o tom vzní a zavírá etc.

My Rudolf Druhý, z boží milosti volený římský císař, po všechny časy rozmnožitel říše, uherský, český, dalmatský, charvatský etc. král, arcikníže rakouské, markrabě moravský, lucemburské a slezské kníže a lužický markrabě etc., vyznáváme tímto listem za sebe, dědice a budoucí naše, krále české a nejvyšší knížata slezská obecně před všemi, že sme s dobrým rozmyslem, naším jistým vědomím, s radú nejvyšších úředníkův zemských království našeho českého, rad našich věrných milých, **zámek a panství hradecké**, statek náš komorní v knížetství opavském ležící, s městem, městečkem a vesnicemi k tomu příslušejícími, totižto zámek a město Hradec s farú a kostelním podacím v tomž městě Hradci a s vesnicemi, jakožto ves Vajhovice, ves Milostovice, s lidmi, mlýny, s rolemi, lukami k tejj faře od starodávna náležícími a příslušejícími k panství hradeckému, též **městečko Březová** s podacím kostelním v tomž městečku, ves Jetřichovice s podacím kostelním v tejj vsi, ves Janče, ves Albrechtice, ves Žiměřovice, ves Benkovice, ves Branka, ves Bohučovice, ves Fojtovice, pustý statek Lipinu, s vrchním právem na vseh Kamenici, Chvalkovicích, Vajhovicích, s pivovary a várkami piva, s domy a dvory kmecími v témž městě, městečku a vesnicích k dotčenému panství hradeckému příslušejících, s lidmi poddanými osedlými i neosedlými a z těch gruntův zběhlými, z sirotky a vdovami s platem a ourokem peněžitým a obilným, s ospy, plecmi, husmi, kurmi, vajci, robotami, mejty, ponuockami, s duochody, z šenky a krčmami svobodnými, též s dvory poplužími, ovčíny, s mlýny, mlýništěmi, s rybníky, se dny a okrajky při Moravicí a s jinými všelijakými potoky na témž panství hradeckém, též s horami, s doly, lesy, hájí, lukami, pastvami, chrastinami, porostlinami, pustinami, se všemi a všelijakými užitky a požitky nad zemí i pod zemí, buďto na mnoze nebo na mále čemkoliv, jakými by ty jmény jmenovány býti mohly, v těch právicích, mezích a hranicích, v nichž to jmenované panství hradecké obsaženo jest a leží, s jiným vším a všelijakým k témuž panství od starodávna příslušenstvím, se vsí zvouli(?), s plným panstvím a tak, jakž sme my toho všeho po předchozích našich v držení a užívání byli, urozenému Kašparovi **Pruskovskému** z Pruskova a na Semicích, radě naší a Jeho Lky, najjasnějšího knížete pana Arnošta,

arciknížete rakúského, bratra našeho najmilejšího komorníku a nejvyššímu štolmistru, věrnému milému, dědicóm a budúcím jeho podle jisté mezi námi a ním o to učiněné smlúvy dědičné k pravému právu dědickému pustili, prodati a postúpiti ráčili, takže již dotčený zámek a panství hradecké s jmenovaným příslušenstvím více statkem naším komorním a zápisným bejti a zuostavati nemá, nežli spupné a svobodné jeho, Kašpara Pruskovského etc. dědictví, jako i jiná dědictví v knížetství našem opavském spupná a svobodná sou, na časy budúci a věčné a na tom na všem sobě tu ani dědicóm, a budúcím naším, králóm českým ani komu jinému žádného práva, panství, ani které zvláštnosti nepozuostavíce, nýbrž chceme, aby také jmenovaný Kašpar Pruskovský s dědici a budúcími svými s předřečeným zámekem a panstvím hradeckým, s městem, městečkem, vesnicemi k tomu příslušícími se vším právem a spravedlností, společně neb rozdílně, na mnoze neb na málie, z plným panstvím a se všemi užítky a duochody, tak jakž sme my a předkové naši toho panství podle sepsaných a vydaných registr urbuních v držení a užívání byli, to držeti a užívati mohli, nic ovšem mieňujíc ani pozůstavujíc, on často psané panství se vší zvuolí a plným panstvím bude moci držeti, užívati, změnití, prodati, zastaviti, dáti, odkázati a z tím jak zpupným dědictvím podle vůle a libosti své činiti bez naší, budoucích našich, králů českých a nejvyšších knížat slezských, též ouředníkův vyšších a menších zemských knížetství našeho opavského všelijaké překážky a odporosti, také podle toho za sebe, dědice a budoucí naše, králie české a nejvyšší knížata slezská a opavská, mocí listu tohoto připovídati ráčíme, dotčeného Kašpara Pruskovského etc, dědice a budoucí jeho z strany výš jmenovaného panství hradeckého přede všemi a všelijakými závadami, buďto při právě a i jinde, kdež by toho jaká potřeba nastala, na náš náklad bez jich škody každého času zastúpiti a týž statek, tak jakž v knížetství našem opavském za právo se drží, podle znění svrchu dotčených registr urbuních pod pečeti naší císařskou vydaných zastupovati a zpravovati, tolikéž držitelé tohož panství moc jmiti mají, jmenovaný zámek a měst Hradec podle své vuole stavěti a zpevniti. Však taková pevnost nám každého času v čas války i v jiných potřebách jakožto králi českému a nejvyššímu knížeti slezskému v Opavě odevřena a nám k lepšímu bejti má.

Též k tomu milostivě povolovati a chtěti ráčíme, aby držitelé téhož panství se všemi vesnicemi a lidmi poddanými jako nedílný oud knížetství našeho opavského při jich právích, spravedlnostech a svobodách na budoucí věčné časy pokojně zanecháni byli, ty zachovati a jich užívati mohli a od nás, budoucích našich, králův českých, též ouředníkův našich odtud odcizování nebyli. A pokudž bychom my nebo budoucí naši koho z nich z čeho viniti chtěli, to žádným způsobem, nežli podle privilegí a práv čemž s jistým vědomím naším, mocí listu tohoto našeho císařského jakož král český a nejvyšší kníže slezské, jakž by to najlépe dotčenému Kašparovi Pruskovskému pevné a stálé býti mohlo, jeho v tom opatrovati ráčíme, však nám, dědicóm a budúcím naším, králóm českým a nejvyšším knížatóm slezským na naší vrchnosti a povinnostech, kterých on podle vší země vykonávati povinen jest beze vší újmy a škody.

A ktož tento list a jmenovaného Kašpara Pruskovského, dědicův a budoucích jeho dobrou vuolí jmiti bude, chceme, aby měl ten každý to právo a spravedlnost (nehledajících jiného povolení na dědictví anebo majestátu) k dotčenému panství jako by tento list náš slovo od slova na něho a dědice jeho vzněl a se vstahoval, neb jim toto všeho jakožto král český a nejvyšší kníže slezské a opavské vědomě potvrzovati ráčíme, aby dotčené panství se vším a všelijakým příslušenstvím, zámekem, městem, městečkem, vesnicemi, statky, grunty, rolmi a lidmi poddanými, se vší zvuolí, z plným panstvím, jakž urbář zpečetěný ukazuje a nám by tu náležeti mohlo, též vrchní právo na týž vesnicích, jakž nahoře dotčeno jest, držeti a beze všech překážek toho užívati a podle nejlepší vůle a libosti jich z tím se vším učiniti mohli, bez naší, budoucích našich, králův českých, též hajtmanův a ouředníkův našich i jiných všech lidí všelijaké překážky, prikazující nejvyšším hajtmanóm knížetství našich slezských a jiným knížatóm s stavóm, zvláště pak hajtmanu, komorníku, sudímu a všem soudcům zemským

dotčeného knížetství, též také stavu panskému, prelátskému a rytířskému, nicméně městům našim a jiným všem obyvatelům knížetství opavského a knížetství slezských, nyníšim i budúcím, věrným našim milým, abyste často jmenovaného Kašpara Pruskovského, dědice a budoucí jeho, držitele dotčeného panství, při tom při všem, což se v tomto listu našem císařském píše, pokojně a neporušitelně zachovali, jim v tom žádné překážky nečinili, aniž činiti dopouštěli pod uvarováním hněvu a nemilostivosti císařské a skutečného trestání.

Tomu na svědomí pečet' naši císařskou k tomuto listu přivěsiti sme rozkázati ráčili. Dán na hradě našem pražském ve čtvrtek den svatého Petra v okovách léta Božího tisícího pětistého osmdesátého pátého (1. srpna 1585) a království našich římského desátého, uherského třináctého a českého též desátého. A tak ten vklad jest vykonán.³⁵

Z minulosti Hradce a panství hradeckého

Z minulosti Hradce

Každou obec v bývalém panství hradeckém jistě zajímá minulost Hradce a panství Hradeckého, ku kterému patřila také ves **Větrkovice**. Historické prameny podchytily tyto podrobnosti:

Nesmírně bohatá je historie Hradce a jeho nejbližšího okolí.

Jantarová cesta

Toto území bylo obydleno již v pradávných dobách, kdy tu vedlo jedno z ramen proslulé **jantarové cesty** od moře Jaderského k Baltu. Dosvědčují to nálezy neolitické keramiky na hradeckém ostrohu z doby 200 let před našim letopočtem a památky tzv. slezské kultury z 9. až 8. století před našim letopočtem. Z 8. až 9. století našeho letopočtu pocházejí pak stopy slovanského osídlení a pravděpodobně již v 10. století tu bylo opevněné hradiště. Podle pověsti se tu zastavila kněžna Doubravka na své svatební cestě do Polska.

Kmen Holasiců, hradiště v Holasovicích

Celé rozsáhlé území mezi Jeseníky, Keleckou vrchovinou, hřebenem severní částí Beskyd, Olzou, Odrou až ke Kozlí a odtud k Prudníku, Otmuchovu až do údolí Bělé bylo původně osídleno českým kmenem Holasiců, který měl podle zpráv tzv. bavorského geografa z 8. století 5 měst, resp. hradišť; je možné, že Hradec byl jedním z nich, anebo že nastoupil na místě hradiště v Holasovicích, které snad zašlo v 10. či 11. století. Území holasické, zmenšené za válek s Poláky v 11. - 12. století o část severně od řeky Pštiny, náleželo už v 11. století ke kraji resp. knížectví olomouckému, avšak obhradí hradecké sahalo tehdy dosti daleko na severní Moravu.

Kraj či provincie opavská

Od první poloviny 13. století nastupuje na místo názvu kraje holasického kraj či provincie opavská. Hradec byl jejím střediskem správním, soudním i berním, ale i centrem duchovní správy; hradecká fara byla nejprve arcijáhenstvím, pak děkanstvím, a náleželo jí od 13. do 16. století dosti rozlehlé zboží, které však nakonec většinou přešlo na majitele panství

hradeckého. Faráři bývali proto notáři a písaři opavských knížat a byla mezi nimi řada významných osobností. Nejstarší kostel na Hradci doložený r. 1295 byl zasvěcen sv. Václavu; ve 14. - 17. století se připomíná kaple resp. kostel mariánský a r. 1484 u mostu kostel sv. Petra přebudovaný na kostel sv. Petra a Pavla v l. 1587-1593.

Hradec jako pohraniční pevnost

Daleko větší význam měl však Hradec jako pohraniční pevnost. Roku 1060 byl marně obléhán polským knížetem Boleslavem II. Smělým, a také porážku polského vojska r. 1104 kladou někteří badatelé pod Hradec. Roku 1078 se jmenuje městem na důležité cestě z Polska na Moravu, na níž se tu vybíralo mýto a která bedla od Březové okolo dnešních Albrechtic přes les Doubravu, na pravém svahu hradního kopce procházela městem Hradcem, které tvořilo předhradí pevnosti, a sestupovala pak do údolí Moravice směrem na Opavu. Touto cestou se patrně prodrali r. 1241 na Moravu Tataři. Již v 11. či 12. století bylo původní slovanské Hradisko přebudováno na kamenný hrad snad zprvu románský; během 13. věku nabyl charakteru gotických hradů, a to tzv. franského typu s čtyřúhelníkovým půdorysem, s dominující hlavní mohutnou věží na jižní přístupnější straně poblíže hradní studny a s menší věží na straně severní.

Hradečtí purkrabí

Hradečtí byli vybíráni v té době z přední šlechty, účastnili se důležitých jednání a válečných podniků; např. Janáč z Deblina (1255-1266) bojoval v bitvě u Mühldorfu. Hradec býval i cílem návštěv českých panovníků. Tak v l. 1255 a 1277 tu osobně dlel král Přemysl Otakar II., který daroval již r. 1269 zemi opavskou svému nemanželskému synu knížeti Mikuláši I.

Královna vdova Kunhuta

V letech 1279-1281 držela ji královna vdova Kunhuta, která sídlila na Hradci a držela zde skvělý dvůr.

Záviš z Falkenštejná purkrabí na Hradci

Hradeckým purkrabím se r. 1281 jmenuje Záviš z Falkenštejna (kdysi protivník jejího prvního manžela), s nímž se dala na Hradci tajně oddati. Od r. 1282 držel Hradec král Václav II., který jej navštívil r. 1285 a 1298.

Mikuláš I.

V l. 1288-1294 se tu jmenuje pánem kníže Mikuláš I. Také král Václav III. se tu zastavil r. 1305. Kníže Mikuláš opanoval po jeho smrti znovu nakrátko Hradec, ale v l. 1310-1311 byl Hradec i se zemí opavskou v zástavě lehnických knížat Jindřicha, Boleslava a Vladislava.

Mikuláš II

Zástava byla vyplacena králem Janem Lucemburským, který však postoupil r. 1318 Opavsko i s Hradcem opavskému knížeti Mikuláši II., synu Mikuláše I.

Hradec sídlem knížat z rodu Přemyslovců - kníže Hanuš

Odtud se stal Hradec na delší dobu sídelním hradem opavských knížat z rodu Přemyslovců a hlavou opavské země. Nástupce Mikuláše II. kníže Hanuš I. (vládl od r. 1365) oznamuje r. 1371 Vratislavským, že zrušil starý zvyk podvracetí kupcům vozy u Hradce.

Knížata Václav a Přemek

Při dělení země připadla však jižní polovina země opavské i s Hradcem jeho mladším bratrům Václavovi a Přemkovi, který zdědil r. 1381 Václavův díl. Po dvou letech zastavil sice Přemek Hradec pánům z Kravař, bratrům Lackovi a Vokovi, ale r. 103 držel Hradec přímo sám. Snad právě v době této zástavy vybudoval v Opavě nový zámek, který se stal v 15. století správním centrem Opavska, zatím co význam Hradce silně poklesl. Souviselo to do jisté míry i s okolnostmi, že původně celý kraj široko daleko kolem Hradce náležel přímo zeměpánům. Ještě ve století 13. patřila sem např. Dubnice u Krnova, zboží ve Skřípově a Kylešovicích apod., ale již v té době se začíná toto zboží drobiti a přecházeti do rukou majitelů jiných. A tak zůstalo nakonec při hradeckém panství jen městečko Hradec s Podolím (první doklad r. 1484), Žimrovicemi, Benkovicemi, Bohučovicemi a Brankou)doloženy vesměs poprvé v pramenech ze 14. století). Území jižně odtud, původně rovněž zeměpanské, přešlo do rukou rodu z Morkovic, z Medlova a posléze na klášter doubravnický, který je již koncem 13. století postoupil benediktinskému klášteru v Třebíči. Ten zřídil v Březové zvláštní samostatné proboštví; dosud řídko obydlený kraj byl kolonizován na purkrechtním právě, zčásti i německými rolníky, jejich povinnosti byly na rozdíl od obyvatel starých vsí pevně písemně stanoveny. Nové osadníky obstarali tzv. lokátoři, podnikatelé, kteří za to obdrželi fojtství (svobodné rychty) prosté robot, s právem výčepu a lovu na nízku zvěř; drželi mnohem větší usedlosti nežli ostatní vesničané a mohli si chovat řemeslníky, obdrželi třetinu ze soudních pokut uložených při zasedání vesnických soudů, kterým předsedali. Zato odváděli některé platy, museli prostředkovat mezi vrchností a poddanými, vybírat daně, obstarávat poselství, hostit pána a jeho družinu na honech a konati vojenskou službu, kterou konal ve Větrkovicích jeden man. Zřejmě tu byla tehdy doba manského zřízení mateřského kláštera třebického. Avšak za husitských válek, patrně již mezi lety 1412-1424, došlo k sekularizaci zboží březovského a k jeho rozdělení mezi panství hradecké a fulnecké. K hradeckému panství připadlo městečko (po třicetileté válce již jen ves) Březová a vsi **Větrkovice**, Jančí (první doklad 1382 ve formě Gencz), Lesní Albrechtice a zpustlé Fojtovice.

Kníže Přemek

Za těchto válek se kníže Přemek postavil na stranu císaře Zigmunda. Po husitském tažení z let 1426-1427, kdy byla vložena do Oder husitská posádka a kdy byly dobyty a vypáleny i Nový Jičín a Fulnek náležející zeti Přemkovu Janovi z Kravař, učinil kníže Přemek se svým synem Václavem příměří a pokořil se jim i s Hradcem. Zde datoval Přemek r. 1433 i svou poslední vůli.

Knížata Vilém a Arnošt a další držitelé Hradce

Z jeho synů drželi Hradec nejprve knížata Vilém a Arnošt; mezi lety 1441-1445 jej nabyl jejich třetí bratr kníže hlubčický Václav, po něm pak jeho synové Hanuš Hlubčický (1446-1448) a posléze Jan, který postoupil Hradec mezi lety 1461-1464 českému králi Jiříkovi z Poděbrad. Král Jiří postoupil Opavsko r. 1465 i s Hradcem svým synům, kteří tu

nejprve vládli společně, ale r. 1472 převzal je kníže Viktorin sám. Roku 1474 bylo tu zapsáno věno jeho choti kněžně Žofii Těšínské. Viktorin daroval "městu Hradci nad řekú Moravicí," jak se v 15. a 16. století nazývalo, městská práva, právo trhů i znak. R. 1485 vyměnil si však Opavsko i s Hradcem pod nátlakem krále Matyáše za statky ve Slavonii a odevzdal Hradec do rukou Jana Trnky z Ratibořan. Po dvou letech odňal však Matyáš Viktorinovi jeho slavonské statky, a proto Viktorin učinil poručníkem všeho svého opavského zboží i s Hradcem svého bratra Jindřicha. Faktickým pánem Opavska a Hradce se však tehdy stal levoboček Matyášův Jan Korvín, který roku 1487 pojistil své choti Blance Marii, sestře milánského vévody Jana Galeazzo, m. j. věno i na Hradci a r. 1491 postoupil zpustlou Lipinu Janu Rojníčkovi. R. 1501 převzal král Vladislav II. Opavsko i s Hradcem a postoupil je ihned svému bratru Zigmundovi, který tu ustanovil správcem Albrechta Sobka ze Sulova a na Vusočí /na hradeckém a opavském zámku působil v l. 1504-1509). Roku 1511 převzal Vladislav II. znovu zámky Opavu a Hradec, které jeho jménem drželi hejtmané Jan z Fulštejna na Bílovci a po něm Emerich Čobor od sv. Michala na Holici (u Hodonína), který je postoupil r. 1515 z rozkazu králova těšínskému knížeti Kazimírovi.

Po Kazimírově smrti r. 1528 nastala doba zástavních držitelů. Prvým z nich byl Jiří Žabka z Limburka, který však r. 1531 zástavu popustil hejtmanu knížectví opavského Jiříku Cetryšovi z Kynšperka a na Posuticích. Páni z Kynšperka, kteří užívali jako znaku štítu štípeného, v jehož pravém stříbrném poli bylo půl buvolí hlavy červené barvy, v levém červeném poli půl stříbrné buvolí hlavy se zlatým kroužkem v nose a jehož klenot tvořily zkřížené meče červený a stříbrný, měl mít původně Hradec jen po dvou životů (ve dvou generacích). Na místě Jiřího spravovala ponejvíce Hradec jeho manželka Barbora Gočová z Herzigswaldu; r. 1544 převzal jej jeho syn Fridrich, který dal své choti Anně Lechnerové přes odpor opavských stavů zapsati její věno na hradeckém zboží, které však r. 1557 postoupil svému bratru Adamovi.

Od r. 1565 drželi Hradec Adamovi synové Jiřík a Fridrich mladší nedílně a od r. 1569 Fridrich sám. Cetryšové nevycházeli ze sporů se sousedy, zejména s městem Opavou, dopouštěli se různých násilností vůči jejich poddaným, neplatili řádně daní. Na hradeckém panství budovali však nové dvory, rybníky, pivovar a prováděli různé opravy na hradeckém zámku, což se neobešlo bez značného zatížení vlastních poddaných, i když odborné práce prováděly najaté řemeslnické síly, mezi nimi též Vlaši, a to někdy i v akordu. Když r. 1565 vypršela vláda druhé generace rodu, žádali bratří Cetryšové Jiřík a Fridrich o prodloužení zástavy na třetí generaci s ohledem na zásluhy své rodiny ve službách císařů Karla V. a Ferdinanda I. i ve válkách tureckých. Našla se však řada uchazečů o zástavu, např. slavný diplomat Ondřej Dudič a město Opava, kteří byli ochotni složit větší zástavní sumu. Proto byla r. 1574 vyslána na Hradec zvláštní komise, která zjistila všechny užitky na panství, zrušila některé výsady zejména fojtům, zvedla povinnosti poddaných a nahradila starý urbář z roku 1558 nový.

Protest poddaných proti zvýšení roboty

Poddaní se bránili až u císařského dvora, poukazující na nepříznivé podmínky hospodaření v kopcovitém terénu, vždyť "na mnohých místech ... ne koňmi, než ve větším díle osobami, rukami a motykami kopajíce a předivně dost pracně a krvavě a velkú těžkostí mezi kamením živnosti dobývajíce jsme s sirými dítky svými živí." Nakonec dočasně většinu svých práv uhájili. (viz urbáře!)

Poddaní odváděli platy peněžité i naturální z domů, rolí, klučením, přispívali na plat vrátného a vydržovali 5 hlásných zámku. Rolníci, kteří měli potahy, konali veškeré roboty při čistění příkopů a rybníků, při žních, stříži ovcí a každý měl několik přesně vymezených dnů

ročně dovážeti obilí, hnůj a dřevo. Kteří neměli koně, sklízeli louky, pomáhali při honech, cídili strouhy, pomáhali při obraně proti povodním, opravovali ploty u panských stavení.

Svobodní mlynáři

Mlynáři byli robot prostí, ale chovali a krmili panské vepře. Někteří poddaní platili a robotovali několik dní také **fojtům a farám**. Fojtům bylo umožněno vyplatit se z vojenských povinností k zámku Hradci a z hoštění vrchnosti při honech.

Počet usedlostí

Větrkovice měly v r.	1574	49 usedlostí
	1607	42 usedlostí
	1627	47 usedlostí
	1738	50 usedlostí.

Panství bylo 1547 celé katolické a ohromnou převahou české; většinu německých jmen měly Lesní Albrechtice a Jančí, téměř polovinu Březová. Šlo tu zřejmě -- snad jediné s výjimkou Albrechtic -- převahou o přistěhovalce ze sousedství v době všeobecného rozmachu německého živlu u nás v 16. století, neboť pomístní názvy ve všech těchto obcích byly již tehdy a zůstaly i dodnes výhradně české, až na ojedinělé v Albrechticích (Hubšary).

Užitky vrchnosti z vlastního hospodaření šly především z živočišné výroby (chov hovězího dobytka a ovcí, rybníky, divoký rybolov), ale také z včel, čížby, lovu zvěře a pastvy vepřů, které byly na zimu (?) pronajímány Valachům k pasení dobytka. Lesy samy prý byly tehdy také velmi výnosné a velmi krásné -- tak jako dosud.

Mýta na Hradci a v Březové

Mlýny, pila, plat z nožířských brusů (šlejřfiry), užitek z mýt na Hradci a v Březové a hospodaření na dvou dvorech doplňuje tento obraz. Hradecký zámek ležící na kopci, obklíčený ze dvou stran hlubokými žleby, v nichž protékají vody (totiž potok Hradečná a řeka Moravice), byl na druhých dvou stranách, severní a jižní, chráněn hlubokými příkopy a bylo prý v něm slušný počet světnic. Pod zámkem byly panský pivovar, sladovny, a za branou, kterou se vychází k Opavě, po levé ruce dvě zahrady (nyní Kozí Hradec). Pod zámkem byla též chmelnice. Pod pivovarem ležel kus louky obklíčené starým příkopem; šlo tu asi o část původního zemského opevnění, o kterém slyšíme v jiném prameni již k r. 1375. Podrobnější popisy hradeckého zámku máme však již z doby o něco starší.

Požár zámku r. 1532

Roku 1532 byl totiž zámek postižen požárem, po němž bylo nutno jeho část důkladně opravit nebo znovu vystavit, zajisté v tehdy pronikajícím slohu renesančním na gotickém základě. Podle dochovaných popisů lze souditi, že městečko Hradec bylo obeháno hradbami, jejichž část lze dodnes viděti u tzv. staré fary, a chráněno od severu hlubokým příkopem, jehož zbytek se nalézá vedle nynějšího kostela. Předhradí bylo do městečka rovněž odděleno příkopem, který napájelo silné zřídlo, bylo také obeháno zdmi a z městečka se do něj vcházelo branou, při níž byla kovárna a obydlí vrátného; dále zde byly umístěny 2 konírny, stodola, původně asi i sladovna s pivovarem a posléze "červená" strážní věž silného zdiva. Ve vlastním zámku, rovněž odděleném příkopem, převažovaly většinou zděné jednopatrové budovy s klenutými stropy (byly tu komory, pokoje, sklepy, konírny, kuchyně, spižírny), některá stavení však byla ze dřeva a hlíny (kurník, pekárna, koupelna, stáj, několik obytných

místností a komor). Na jižní straně zámku byly budovy zakončeny hlavní velkou věží s mohutnými zdmi, jejichž opěrné oblouky se podnes zachovaly při východní straně jižního průčelí, při níž byla do skály vytesaná hluboká studně (znovu objevená r. 1825 a použitá k stavbě vodovodu). I tato část zámku byla obehnaná dosti dobrou hradbou, opatřenou dřevěnou krytou chodbou (ochozem, parkánem) a dalšími obrannými prvky. Celý zámek byl kryt šindelem. Předhradí zaujímal v sobě velký dvůr. Budovy za věží na jižní straně mezi příkopem ležícím těsně za zámkem a druhým vyhloubeným výše na ostrohu uzavíraly malý dvůr. Podle popisu z konce 18. století však došlo buď koncem 16. století nebo za třicetileté války k další přestavbě, neboť nad vjezdní branou do vlastního zámku tyčila se tzv. hodinová věž a přistavěny dvě věže další, takže všechny čtyři rohy vnitřního zámku byly opatřeny věžovitými stavbami. Při tom vnitřní zámek sám prý již zdmi ohrazen nebyl. Tvořily jej tehdy zcela na sebe navazující budovy čtyřúhelníkového půdorysu, s volnou prostorou uprostřed.

Třetí příkop, vykopaný poblíže dnešní Beethovenovy vyhlídky pocházel tak jako oba druhé na jižní straně zámku pravděpodobně ze starší doby.

Cetryšové si nakonec své oblíbené sídlo neuhájili. Po delším jednání museli koncem r. 1581 zástavu postoupiti Kašparu svob. pánu Pruskovskému z Pruskova na Šemicích v Horním Slezsku, který přes odpor opavských stavů usiloval ihned o převzetí panství jakožto dědičného zboží, což se r. 1585 podařilo ([viz str. 35-37](#)). Hrad však měl vždy zůstatí otevřen českým králům.³⁶

Poznámka kronikáře: I když některé věci se v tomto článku opakují a byly již v souvislosti s jinými ději zařazeny do této kroniky, je dobré kvůli jasnému přehledu ponechat je v uceleném pohledu Hradce.

Poněmčování Opavska v 16. a 17. století

K větším proměnám národnostním došlo v 16. a 17. století v jihovýchodní části Opavska. Zajímavý vývoj lze sledovat na panství hradeckém, jehož jižní část kolonizoval podnikavý benediktinský klášter v Třebíči, resp. jeho pobočka, probošství březovské, jehož statky byly za husitských válek rozděleny mezi panství fulnecké a hradecké. K Hradci připadly vsi Lesní Albrechtice, **Větrkovice**, Jančí a městečko Březová, kam všude ve 13. a 14. století proniklo do jisté míry německé osídlení. Český živel měl tu však od počátku rozhodnou převahu. Svědčí o tom naprostý nedostatek německých pomístních názvů. Výjimku tu činí jedině Lesní Albrechtice, kde se po dnes udržel např. starý německý pomístní název Hubšary (Überschar).

Celkem lze shrnout, že český živel na Opavsku a Krnovsku v 16. a 17. století ustupoval podél celého rozhraní obou národností, s výjimkou nevelkého území na panství hradeckém a okolo Klimkovic. Poněmčování bylo podmíněno poměry populačními a hospodářskými.

Horský německý lid, ušetřený válkami a více populující, sídlící ve zdravé krajině, přirozeně vysílal své přebytky do nížiny, neboť na horách nebylo pro rostoucí počet obyvatelstva výživy. Mířil spíše do okrajových území a do vsí smíšených, kde se přistěhovalci mohli domluvit s krajany, kteří tam již sídlili. Kde zůstávala většina Čechů, přistěhovalci se počestili, kde byly v obyvatelstvu zmíněných vsí větší mezery, docházelo k poněmčování. Do jisté míry spolupůsobily tu poměry náboženské, neboť v mnoha smíšených farnostech působili luteránští kněží češtiny neznalí nebo málo znalí. O násilné germanizaci -- s výjimkou určité epochy na Krnovsku-- nelze pro popisované období mluvit. Germanizace Krnovska byla vedena knížetem a podporována byrokracií z řad cizí šlechty či bohatého měšťanstva, nikoliv vrstvami poddanskými, které byly bez rozdílu jazykové příslušnosti vykořisťovány svými feudálními vrchnostmi.³⁷

Záchrana českého památného nápisu na hradě Vikštejně

I starší lidé z Větrkovic, ale zvláště mládež, navštěvují zbořeniny hradu Vikštejna u Vítkova. Kdysi pevný a obávaný hrad Vikštejn stál na strmé skále nad řekou Moravicí, která hadovitě běží malebným údolím od nynější Kružberské přehrady směrem k Hradci u Opavy. Ve století 18. hrad dosloužil, majitel panství Jan Julius z Froblů se v r. 1776 přestěhoval z hradu do nového zámku v dnešní Dubové a neobyvatelný již hrad Vikštejn od té doby chátral až se stal zříceninou.

Hodně vysoko na baště u otvoru, který byl kdysi oknem, můžeme dodnes čísti v maltě vyrytí nápis:

1582
POMOZ PANE BOZE Z NAVZE
WIERNENMU SWEMU SLUZE
GL.. KOSSMIDROWSKI
.....RZ

Ostatní písmena se již na zvětralé maltě rozpadla. Podle historika dr. Adolfa Turka zněl celý nápis asi: 1582 POMOZ PANE BOZE Z NAVZE WIERNEMU SWEMU SLUZE GIRZI KOSSMIDROWSKU TEN CZAS PISARZ NA HRADIE WIGZTEINIE.

Tohoto nápisu si všimli mnozí badatelé, ale že byl dosti vysoko, četli jej namnoze chybně. Tak například školní rada Peter tento nápis četl: "1532 Pomoz Pane Bože z núze věrnému svému sluze Girzi Nos z Hrabowa." (Zukal)

Jelikož je zřejmé, že tento český nápis, který dosvědčuje, že se tou dobou na hradě úřadovalo česky, se v brzké době rozpadne, zařídil kronikář města Vítkova Josef Kresta, aby nápis zůstal zachován alespoň na fotografii. Do té doby se tak nestalo.

Dne 3. října 1959 za pomoci požárního sboru z Vítkova, byl nápis ofotografován úředníkem Pavlem Veselým z Vítkova a zdařilé fotografie jsou založeny v albech kronik zpracovaných Josefem Krestou, též i v albu kroniky obce Větrkovic.

Snímek nápisu přineslo též Vítkovsko, vlastivěda Ostravského kraje č. 8 z prosince 1959 s příslušným článkem na str. 16, ve kterém jsou obsaženy obtíže při ofotografování památného nápisu.

Zprávu o ofotografování tohoto nápisu přinesly i Listy Památníku Petra Bezruče, č. 8 z 28. prosince 1961, str. 10 v článku Bezručův záznam staročeského vikštejnského nápisu: "Významnou památkou chátrajícího hradu Vikštejna na Opavsku je jistě zajímavý staročeský nápis z r. 1582, který nedávno ofotografoval Pavel Veselý a s komentářem publikoval Josef Kresta (Vítkovsko 1959, č. 8, str. 16, tab. za str. 8), aby zůstal alespoň in efigie zachován jako doklad staročeského panství někdejšího Vítkovska. atd."

Až navštívíte zříceniny hradu Vikštejna (a zvláště školní mládež z Větrkovic), všimněte si tohoto památného nápisu!

Vikštejn sídlem loupežných rytířů

To bude zajisté každého čtenáře této kroniky zajímat, že Vikštejn byl sídlem loupežných rytířů, jejichž ozbrojené hordy přepadaly na cestách kupce s povozy naloženými různým zbožím. Tito loupežníci znepokojovali i obyvatelstvo vesnic a jistě zavítali i do Větrkovic, aby v této největší a bohaté vsi panství hradeckého získali hojný lup.

V historických pramenech se dočteme o těchto loupežných rytířích:

Jan Planknar z Kynšperka prodal v roce 1591 v úterý po sv. Františku polovinu svého zboží Janu Bravanskému staršímu z Chobřan u Bořutína. Tím byly dobré časy na Vikštejně skončeny. Nový pán Vikštejna pocházel z rodu, jehož někteří členové patřili k nebezpečným nájezdníkům té doby, kteří byli bojechtiví a neštíteli se ani loupežnictví.

Mezi loupežné rytíře byl počítán také Mikuláš Bravanský, syn a dědic pána na Vikštejně. Pro loupeživost byl vězněn v Praze, odkud však uprchl v r. 1598 a odebral se na Vikštejn. Ve spojení s Vilémem Bravanským, Karlem Kotulinským, Pavlem Štěpánem a jinými dobrodruhy činil z hradu Vikštejna loupežné nájezdy do širého okolí. Tak se stal pevný hrad Vikštejn hnízdem loupežných rytířů.

S Mikulášem Bravanským držela Magdalena, neteř Jana Planknara, po druhé provdaná za Adama Oderského, který měl v XVI. století vikštejnské zboží v zástavě.

K zabránění loupežnictví Mikuláše Bravanského a jeho společníků postavily slezské stavy ozbrojenou jednotku v počtu 300 mužů, aby loupežného rytíře přepadla a zajala. Současně byla na hlavu Branského vypsána odměna 700 tolarů. Též kníže těšínský, vláda a Sunek, pán z Bílska, byli požádáni o pomoc. Když Bravanský viděl, že další odpor je marný, uprchl z hradu tajnou chodbou a odebral se i s paní Magdalenou Oderskou do Polska. Adam Oderský marně žádal polskou vládu o vydání své manželky. Touto záležitostí se zabýval i sám císař Rudolf II., který Magdalenu Oderskou prohlásil za bezecnou a mrtvou. Zboží vikštejnské připadlo jako odškodné Adamu Oderskému. Zapsání do zemských desk bylo provedeno 3. 12. 1612.³⁸

Válka s Turky

Roku 1529, když Vídeň byla ohrožena Turky, vyslali Slezané do pole 700 jezdců, 3000 pěšáků, 200 vozů, 800 tažných koní a četná děla. Také roku 1532, 1564 a **1598** sbírali vojsko. Další odvody konány r. 1602 v Novém Jičíně pro celé Kravařsko. Trvaly plné dva měsíce. Výdaje činily 16.000 zlatých.³⁹

Staré míry, váhy a peníze

Staré míry, váhy a peníze [viz str. 17.](#)

Poměry ve století XVII

Vláda Lichtensteinů

Začátkem XVII. století šlo o to, Karlovi z Lichtensteina, za služby habsburskému rodu prokázané ke knížecímu titulu tehdy právě mu udělenému -1606- král Rudolf II. dal mu titul "Hoch u. wohlgeboren" a na tom základě Matyáš II. 1608 tehdy ještě markrabí moravský přiznal mu titul knížecí -- dání také skuteční knížectví a tak dostal 1613 knížectví Opavské, do té doby bezprostřední, třebas mělo všemi panovníky předešlými potvrzené privilegium od 1511, že nebude od koruny a bezprostřední vlády králů českých odděleno.

Krátce Lichtenstein dostal Opavsko s místem a hlasem mezi knížaty slezskými. S tímto rozhodnutím se spokojila pouze Opava, zastupující v této době sama městský stav na Opavsku, vyšší stavové velmi ostře protestovali, dovolávající se soudržností s Moravou, svých privilegií a nalézající také ve stavích moravských i českých velmi vydatné pomocníky.

Lichtenstein snažil se také berní politikou posílit sobě věrné měšťany na úkor šlechty a tím si jen nepřátelství zvětšoval.

Není proto divu, že za povstání českého, jeden z onoho malého počtu rozkazů revoluční vlády pražské sahající na katolíky, týkal se právě Lichtensteina a Opavska. Toto bylo totiž 1620 prohlášeno za bezprostřední knížectví a Lichtenstein ho zbaven.

Jinak Opavsko a Krnovsko hlavně přičiněním knížete krnovského Jana Jiřího velmi horlivě se zúčastnilo odboje, a kolem Krnova a Opavy Jan Jiří ještě celý rok 1621 se zbytkem svého vojska odolával císařským. Proto teprve 1622 mohl Karel z Lichtensteina vrátit se do Opavska, k němuž již rok před tím byl teoreticky dostal také Krnovsko, kterého Jan Jiří pro odboj proti králi byl prohlášen za zbavena.

Spory Opavy s biskupem olomouckým

Císař Rudolf II. byl v náboženských věcech netrpělivý; jeho snaha vedla k vyhlazení protestantismu.

Počátkem XII. století počala evangelická Opava spor s olomouckým kardinálem Dietrichsteinem pro obsazení jejího farního kostela. Císař se postavil na stranu kardinála, zakázal opavským volit faráře a nařídil, aby evangeličtí kazatelé byli ihned propuštěni. Toto opatření zle pobouřilo opavské a když kardinál přijel do Opavy na visitaci, uráželo jej slovy a házelo po biskupském voze kamením. Císař pak dal zavřít farní kostel. Spor došel tak daleko, že obyvatelé Opavy se připravovali násilí zlomit násilím. Roku 1607 nařídil císař, aby pluk plukovníka Bedřicha z Geisbergů, který tenkrát stál v Uhrách, odtáhl do Opavy za účelem odzbrojení. Válka s Turky byla totiž skončena 1. ledna 1607 a žoldnéři měli býti vyplaceni a poslání domů. To znamenalo pro Opavu pohromu, neboť tehdejší válečníci byli práce štítící se osoby a zvyklí na loupení, vraždění a žhářství.

Opavští se usnesli zabránit vstupu císařských vojsk do města. Vojáci překročili v dubnu 1607 uhersko-moravské hranice a cestou plenili kde se co dalo. Také Dvorce, Odry a Suchdol byly vypleněny.⁴⁰

Pluk Bedřicha z Geisbergů stanul 28. června 1607 před branami Nového Jičína, kde se setkal s odporem. Útok na městskou bránu byl odražen. Po tomto neúspěchu odtáhlo vojsko do sousedního Šenova a opevnilo se tam, zatím co jednotlivé tlupy plenily okolí. Geisberg, když obdržel od města Nového Jičína 2000 zlatých a od kardinála Dietrichsteina a jiných moravských pánů 5000 tolarů, odtáhl přes Fulnek na Odry. Tato města vyplenil,

pravděpodobně i město Vítkov. Nejinak se dařilo i vesnicím, kterými vojsko procházelo na Opavu.

Obležení Opavy

Opavští skutečně nevpustili pluk do města. Na shromáždění v Hlučíně usnesli se majitelé panství, že zaplatí Geisbergovi 6000 tolarů, jestliže jeho pluk nezpůsobí zemi škod. Po 43 denním obléhání města, otevřela Opava císařskému vojsku brány; bylo to 22. září 1607. Avšak odzbrojení tohoto pluku bylo provedeno teprve koncem března 1608.

Povstání v Praze

Povstání r. 1618 v Praze se přeneslo také do Slezská. K evangelickým stavům Čech a Moravy se připojily i slezské a po smrti krále Matyáše (20. 3. 1619) císař Ferdinand II. dne 19. srpna 1619 prohlásil českou korunu za ztracenou. 5. listopadu byl kurfiřt Bedřich V. korunován v Praze za krále českého. To znamenalo válku.

Slezští spojenci povstavších českých stavů obsadili severní část Moravy až po hranice a v prosinci obsadili Hradec u Opavy. Byli však odtamtud brzy zahrnání.

V lednu 1620 uvalili opavští stavové na stavy a poddané daň 20 z tisíce a vyslali 4 posly do Brna pozvat krále Bedřicha do Slezska, aby mu mohli holdovat. V únoru holdovali jemu ve Vratislavi stavové a v březnu jednotlivá města prostřednictvím svých zástupců.

Po bitvě na Bílé hoře

Bitva na Bílé hoře dne 8. listopadu 1620 rozhodla o osudu krále Bedřicha jakož i o evangelickém hnutí ve Slezsku. Králův věrný, markrabě Jan Jiří z Krnova, měl sice ještě obsazeno Slezsko svými vojsky, dlouho však se neudržel. Slezskému lidu nastaly opět těžké doby.

Opatření císaře Ferdinanda, protireformace

Po porážce "rebelů" učinil císař oboustranná opatření, politická i náboženská. Již v r. 1622 začal s protireformací, přičemž obsadil města vojenskými oddíly.

Dánové ve Slezsku

V roce 1626 postihla Slezsko těžká rána. Hrabě Arnošt z Mansfeldů, straník krále Bedřicha, se spojil s vojsky Arnošta z Výmaru a obsadil Krnov, Opavu, Hradec u Opavy i hrad Vikštejn. Majitelé Vikštejna, bratři Oderští, pustili do hradu posádku mansfeldskou bez oporu, a proto jejich jmění propadlo konfiskaci.

Na Vikštejně zůstalo jen 50 mužů posádkou.

Vypuzení Dánů ze Slezska

Vojevůdce císařských vojsk Albrecht Valdštýn dostal od císaře za úkol vypuditi Dány ze Slezska. Stalo se tak v roce 1627, kdy byl císařskými obsazen Hradec i Vikštejn (24. 7. 1627).

Velitel dánských vojsk, Miclaf, vyrazil 8. července se 4000 muži k jihozápadu, dosáhl Těšínska a mínil se dostat Jablunkovským průsmykem do Uher. Avšak v jeho vojsku došlo ke

vzpouře, a když Miclafa opustil také velitel Těšína Mikuláš Rohr, vrátil se do Dánska jako uprchlík.

Historie žaluje, že císařští za této války řádili v zemi hůř než nepřítel.

Inkvisiční a exekuční komise

Po odchodu Dánů nastala opět protireformace za použití vojska. Současně bylo nařízeno potrestání všech spojenců nepřítele. Sídlo inkvisiční a exekuční komise se nacházelo v Opavě a činnost její se datuje od jara 1629. Po inkvisici následovala exekuce. Bylo odsouzeno 93 osob šlechtického stavu.

Vpád Švédů na Moravu a do Slezka

Švédové vpadli na Moravu roku 1642. Jejich vojska vedl Torstenson.

Švédové zatlačovali nepřítele přes Osoblahu, Krnov, Dvorce a jiná města na Olomouc, kde stanuli 9. června. Již 15. června město kapitulovalo. 16. června vstoupili Švédové do Budišova, město vyplnili a zapálili.⁴¹

Hrad Víkštejn Švédové neobsadili. Zato město Vítkov vyplnili. Císařští sváděli v zemi na různých místech se Švédy boje s proměnlivým štěstím. Kontribuce v městech vymáhali svorně oba soupeři. Některé město platilo těm i oněm. Tak i například město Dvorce na Moravě zaplatilo r. 1647 císařským 3595 zlatých a Švédům 4734 zlatých.⁴²

Vestfálský mír

28. října 1648 byl ve vestfálském městě Osnabrücku a Münsteru uzavřen mír. Avšak Švédové opustili naše země teprve v červenci 1650.

Poválečné poměry, mor

Poválečné poměry ve Slezsku skýtaly žalostný obraz: obyvatelstvo trpělo hladem, země zůstala neobděláná, četné domy byly vypáleny, nebylo dobytka, obchod a řemesla živořily. K dovršení katastrofy šířily se v zemi nakažlivé nemoci a mor.

Hladová léta prožívalo obyvatelstvo v l. 1624, 1630 a 1639, mor zle řádl v letech 1542, 1558, 1564, 1586 a 1600.

Nové války

Po velkých bouřích válečných klid v zemi se neustálil. R. 1656 válčil císař Ferdinand III. jako spojenec proti Švédům. Jeho nástupce císař Leopold I. pak proti Francouzům, Turkům a povstalcům v Uhrách. Nepřátelé sice do Slezska nevstoupili, avšak obyvatelstvo bylo zatěžováno dodávkami pro armádu. Roku 1663 a 1664 táhly pluky vojska Slezskem a nadělaly mnoho škod.

Obležení Vídně

3. července 1683 nařízeny odvody. K podpoře vzpoury v Maďarsku vytáhl toho roku velkovezír Kara Mustafa se svými vojsky proti Vídni a město oblehl. Nyní uzavřel polský král Jan Sobieský s císařem dohodu o vzájemné pomoci a přispěchal ohrožené Vídni na pomoc. Turci utrpěli porážku.⁴³

Jazykové poměry ve Slezsku

Pokud se týče stavů a správy zemské na Opavsku, úřední čeština trvá beze změny. Marny jsou snahy dvora zavést tu rovnoprávnost němčiny, stavové se tomu vytrvale brání, a tak konečně reskript z r. 1673 musí se spokojit s jistými ústupky pro strany, které česky neumějí, avšak i v tom případě řízení se vede česky a rozsudek česky vynáší. Ostatně teprve v r. 1727 máme první skutečnou německou žalobu u zemského soudu v Opavě zaznamenanou.⁴⁴

Staré míry, váhy a peníze

Staré míry, váhy a peníze [viz str. 17](#).

Poměry v století XVIII

Nové války

Jako v posledních desetiletích 17. století, byla válka pravidlem, mír výjimkou. Sotva nastal mír s Turky (1699), vypukla v r. 1701 válka se Španělskem, která trvala 13 let. Kromě toho vznikly nepokoje v Uhrách a uherské vojsko vniklo až na Moravu. V roce 1716 vypukla znovu válka s Turky; trvala až do roku 1718. V roce 1733-35 se Rakousko zapletlo do sporů o polský trůn a již zase roku 1737-39 se znovu bojovalo proti Turkům.

Opět mor

Válečné události zavinily rozšíření nakažlivých nemocí. V roce 1714 až 1716 zuřil na celé Moravě i ve Slezsku mor.

Strach před morem byl tak veliký, že v roce 1713 bylo nařízeno dvakrát denně zvonit za odvrácení moru. Lidé padali na kolena a modlili se.

Černé neštovice

Kromě moru umírali lidé také na černé neštovice

Neúroda, drahota

A tak přicházela na obyvatelstvo jedna rána za druhou. Za válek zůstala pole neobdělání, a když se na nich neurodilo, nastal hlad. Lidé byli odkázáni jen na vlastní úrodu, neboť tenkrát ještě železnic, ani řádných cest a rychlých dopravních prostředků nebylo.

V letech 1714, 1718, 1719 a 1737 zavinily drahotu špatné žně. V roce 1706 stála měřice rži 39 krejcarů, v roce 1714 již dva zlaté 24 krejcarů. Kdo si mohl dovolit kupovat drahý chléb? --

K tomu ještě sužoval lidi berní tlak a přepadání povozů na silnicích lupičskými tlupami.

Urbář panství hradeckého z roku 1738

Urbář z roku 1738 Větrkovice⁴⁵

V této obci se nacházejí poddaní, jako:

Dědičný fojt	1
sedláků	33
půlsedláků	14
mlynářů	2

Shora jmenovaní (kromě dědičného fojta a dvou mlynářů) platí každoročně činži:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Urbanu	12	-	-	14	24	-
k Michalovi	44	30	-	53	48	-
k Martinu odúmrt	20	-	-	24	-	-
k vánocům hlídací činži	21	4	-	25	20	-
přádelné	6	14	-	7	40	-
činže ze slepic	13	27	-	16	30	-
činže z vajec	1	13	-	1	30	-
CELKEM	119	16	-	143	20	-

Fojt:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Michalu	2	-	-	2	24	-
k Martinu odúmrt	-	18	-	-	36	-
činže ze slepic	-	12	-	-	24	-
CELKEM	2	30	-	3	24	-

Vesnický mlynář:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	6	-	-	7	12	-
k Michalu	3	18	-	4	12	-
k Martinu odúmrt	-	9	-	1	30	-
stavební činže	1	9	-	1	30	-
CELKEM	11	-	-	13	12	-

Lesní mlynář:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Michalu	4	18	-	5	24	-
k Martinu odúmrt	-	18	-	-	36	-

stavební činže	1	24	-	2	-	-
výkrmné vepřů	8	-	-	9	36	-
rybné	4	-	-	4	48	-
CELKEM	18	24	-	22	24	-

Celkem oněch plných starých činží obnáší 151 tol. 34 gr. 182 zl. 20 kr.

Jmenovaný obnos starých činží jest po březnu na 4 termíny rozdělen a platí:

Dědičný fojt:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	17	-	-	34	-
k Janovi	-	17	-	-	34	-
k Michalovi	-	34	-	1	8	-
k vánočům	-	34	-	1	8	-
CELKEM	2	30	-	3	24	-

Jeden sedlák:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Půlsedlák:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánočům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Vesnický mlynář:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	1	30	-	2	12	-
k Janovi	1	30	-	2	12	-
k Michalovi	3	24	-	4	24	-
k vánočům	3	24	-	4	24	-

CELKEM	11	-	-	13	12	-
--------	----	---	---	----	----	---

Lesní mlynář:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	3	4	-	3	44	-
k Janovi	3	4	-	3	44	-
k Michalovi	6	4	-	7	28	-
k vánocům	6	4	-	7	28	-
CELKEM	18	24	-	22	24	-

Celkový obnos, který dědičný fojt, 33 sedláků, 14 půsedláků a 2 mlynáři každoročně platí, obnáší:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	25	15	-	30	30	-
k Janovi	25	15	-	30	30	-
k Michalovi	50	53	4	60	46	4
k vánocům	50	53	4	60	46	4
CELKEM	152	4	8	182	33	2

Běžné činže

Martin Machovský, panský hajný odvádí z ptačího lovu k vánocům 1 zl. 12 kr.

Dědičný fojt byl povinen z Bzence neb Brna každoročně pro vrchnost dovážet fůru vína. Od r. 1708 platí místo této povinnosti 10 zl. 48 kr.

Kromě toho je fojt povinen dovážet z panských lesů každoročně pro potřebu vrchnosti 30 kop šindelů.

Také je povinen držet pro vrchnost honícího psa anebo platit 2 zl.

A konečně: když je fojtství prodáno, je kupující povinen z každých 100 tolarů kupní ceny na panské konto odvést 12 zlatých

V ostatním je fojt zproštěn roboty.

Činžovné obilí vesnický mlynář neodvádí

Lesní mlynář místo pšenice platí k Michalu 3 tol.
 K tomu termínu místo zvláštní pšenice 28 tol.
 Činže z chalupy, která stojí u mlýna a byla získána koupí ročně 4 zl. 48 kr.

V případě prodeje mlýna je kupující povinen z každých 100 tolarů kupní ceny odvést do panské pokladny 12 zlatých

Má také povinnost držet honícího psa pro vrchnost anebo k vánocům odvádět 2 zlaté

Kromě toho je mlynář prost roboty.

Poznámka kronikáře: Tenkrát ještě nebyly domy číslovány. Uvedená čísla jsou evidenční.

Číslo 1.

Martin Jan
anjetzo

Jacob Hellebrant, dědičný fojt, 54 roky starý, vlastní kromě obytných a hospodářských budov následující:

Na půdě (trati):	maldrů	šeflí
Sedlisko	182	20
Tamtéž má fojt jedlový les na	86	-
a jeden kus pastviny na	44	-
CELKEM	312	20

Z toho platí každoročně:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	17	-	-	34	-
k Janovi	-	17	-	-	34	-
k Michalovi	-	34	-	1	8	-
k vánocům	-	34	-	1	8	-
CELKEM	2	30	-	3	24	-

Kromě toho platí k vánocům místo 1 fůry dovážky vína
Místo chovu panského psa odvádí

10 zl. 48 kr.
2 zl.

Číslo 2.

Thomas Wrkocz
modo

Mathes Magerle, půlsedlák, 54 roků starý, vlastní kromě domu a stodoly následující:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	20	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dny týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 3.

Mathes Wladarz

nunc

Simon Wladarz, sedlák, 34 roky starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dnech týdně a od Jana k Michalovi po 4 dnech týdně.

Číslo 4.

Andres Czernin, starý sedlák, 72 roky starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	29	-
Dolní role	21	-
na hranici Jančí	20	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dnech týdně a od Jana k Michalovi po 4 dnech týdně.

Číslo 5.

Simon Hinar

anjetzo

Paul Hinar, půlsedlák, 50 reků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat’):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	halěřů	Zlatých	krejcarů	halěřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně, od Jana k Michalovi po 2 dny týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 6.

Lorentz Hellebrant

anjetzo

Nicolaus Skrobanek, půlsedlák, 34 roky starý, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat’):	maldrů	šeflí
	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	halěřů	Zlatých	krejcarů	halěřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	44	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a do Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně

Číslo 7

Simon Wladarz

anjetzo

Johann Wladarz, sedlák, 42 roky starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	34	-
Na jiných místech za vsí	36	-
CELKEM	70	

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	halěrů	Zlatých	krejcarů	halěrů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně

Číslo 8.

Georg Czernin

modo

Mathes Czernin, sedlák, 33 roky starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	41	-
na dolní roli	29	-
CELKEM	70	

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	halěrů	Zlatých	krejcarů	halěrů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	55	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a do Jana k Michalovi po 4 dny týdně

Číslo 9.

Andres Czernin

anjetzo

Martin Seivek, půlsedlák, 62 roky starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 10.

Georg Hopp

anjeto

Jacob Hopp, sedlák, 44 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko za humny	60	-
Prutky	10	-
CELKEM	70	

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 11.

Jacob Stiepan

nunc

Jan Skrowanek, sedlák, 33 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	45	2
na dolní roli	24	2
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 12.

Wentzel Wrkocz

modo

Thomas Wolf, sedlák, 30 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 13.

Mathes Zachar

anjeto

Mathes Zachar Sohn, sedlák, 50 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	54	-
Prutky	16	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 14.

Blažek Bena

anjetzo

Johann Bena, sedlák, 40 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 15.

Georg Magerla

nunc

Veit Bena, sedlák, 26 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	66	-
Prutky	4	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 16.

Martin Meller

modo

Lorentz Meller, sedlák, 58 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	47	-
Prutky	23	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 17.

Paul Urbanek, starý půlsedlák, 66 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánočům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 18.

Andres Stenzel

modo

Johann Stenzel, půlsedlák, 40 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 19.

Johann Gintar

modo

Peter Gintar, sedlák, 30 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 20.

Mathes Siwek

nunc

Jacob Skrobanek, půlsedlák, 40 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 21.

Georg Hluchy

anjetzo

Simon Gientar, sedlák 46 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	39	-
Prutky	31	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 22.

Oskar Czernin

anjetzo

Georg Czernin, sedlák, 40 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	47	2
Prutky	22	2
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 23.

Gattus Magerla
nunc

Jacob Magerla, sedlák, 60 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	54	2
Prutky	13	-
Veselka	3	2
CELKEM	71	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 24.

Simon Wolf
anjetzo

Peter Wicha, sedlák, 55 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	29	2
Prutky	40	2
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 25.

Mathes Franta, sedlák, 50 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	31	-
Prutky	39	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 26.

Georg Skrowanek

anjetzo

Simon Skrowanek, sedlák, 50 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	40	-
Prutky	30	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 27.

Michael Czernin, sedlák, 37 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	36	-
Prutky	34	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 28.

Johann Hellebrant

nunc

Paul Hellebrant, sedlák 48 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	29	-
Prutky	41	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 29.

Thoman Tieschky

anjetzo

Mathes Urbanek, půsedlák, (?) roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 30.

Thoman Stiepan

anjeto

Jacob Urbanek, sedlák, 34 roky starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	45	-
Prutky	25	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 31.

Thoman Czerny

anjeto

Andreas Urbanek, sedlák, 50 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	40	-
Prutky	30	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 32.

Mathes Schamarek

anjetzo

Blasius Schamarek, sedlák, 50 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	54	-
Prutky	16	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 33.

Jacob Czernin

anjetzo

Martin Machowsky, půlsedlák, (?) roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	19	-
Prutky	16	-
CELKEM	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 34.

Johann Urbanek

nunc

Jakob Czernin, sedlák, 32 roky starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 35.

Nicolaus Machowsky, půsedlák, 80 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	17	-
Prutky	13	2
Nade vsi	4	2
CELKEM	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 36.

Georg Stiepan

nunc

Mathes Wolf, sedlák, 46 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	57	-
Prutky	13	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 37.

Johann Skrowanek

nunc

Simon Stenzel, sedlák, 60 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	36	-
Prutky	34	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 38.

Jacob Wladarz

modo

Thomas Hluchy, půlsedlák, 32 roky starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 39.

Simon Hluchy

anjeto

Mathes Wladarz, sedlák, 55 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-
Prutky	35	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 40.

Jacob Mellar

nunc

Johann Sachar(?), sedlák, 40 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	39	-
Prutky	31	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 41.

Gattus Gintar
modo

Andreas Gintar, sedlák, 36 roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	22	-
Prutky	48	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 42.

Georg Gintar
anjetzo

Thomas Czernin, půsedlák, 60 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	25	-
Prutky	10	-
CELKEM	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánočům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 43.

Hans Kuntz
anjetzo

Mathes Hlawacz, půsedlák, 50 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	24	-
Prutky	11	-
CELKEM	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	halěrů	Zlatých	krejcarů	halěrů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánočům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 44.

Jacob Urbanek

anjetzo

Jacob Urbanek, sedlák, 36 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	63	-
na tzv. Rutton	7	-
CELKEM	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	halěrů	Zlatých	krejcarů	halěrů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánočům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 45.

Georg Seivek

anjetzo

Jacob Seivek, sedlák, 70 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	50	-
na tzv. Rutton	20	-
Kuty	4	
CELKEM	74	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 46.

Thomas Gintar

nunc

Johann Czernin, sedlák, 58 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 47.

Johann Schwartz

nunc

Mathes Czernin, sedlák, (?) roků starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Robota koňmi od Michala k Janovi po 2 dny týdně a od Jana k Michalovi po 4 dny týdně.

Číslo 48.

Johann Skrowanek

anjeto

Thoman Machowsky, půlsedlák, 55 let starý, vlastní kromě hospodářských budov toto:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	30	-
Prutky	5	-
CELKEM	35	-

Z toho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	-	35	5
k vánocům	-	17	11	-	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Robota koňmi od Michala k Janovi po 1 dni týdně a od Jana k Michalovi po 2 dnech týdně anebo pěšky dvojnásobně.

Číslo 49.

Jacob Seiwek, lesní mlynář, 50 let starý, vlastní mlýn, hospodářské budovy a chalupy, též:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
U mlýna	51	-

Ze všeho platí ročně:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	3	4	-	3	44	-
k Janovi	3	4	-	3	44	-
k Michalovi	6	8	-	7	28	-
k vánocům	6	8	-	7	28	-
CELKEM	18	24	-	22	24	-

Kromě toho platí z koupené chalupy

Dále platí místo rži

Místo dalšího obilí

Místo držení panského psa

Jinak je prost roboty.

4 zl. 48 kr.

3 tol.

28 tol.

2 tol.

Číslo 50.

Andreas Skrowanek, mlynář, 36 let starý, vlastní malý dědičný mlýn ve vesnici o jednom složení, též:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Ze všeho platí:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	1	30	-	2	12	-
k Janovi	1	30	-	2	12	-
k Michalovi	3	24	-	4	24	-
k vánocům	3	24	-	4	24	-
CELKEM	11	-	-	13	12	

Jinak je prost roboty.

Slezské války, císařovna Marie Terezie

20. října 1740 zemřel císař Karel VI. Sotva jeho dcera Marie **Terezie** vstoupila na trůn, snažila se řada evropských států udělat konec habsburskému panství. Do válek, které vypukly, bylo také zavlčeno knížectví opavské. 16. prosince 1740 vpadl král **Bedřich II.** Pruský do Slezska a zatlačil Rakušany přes Moravici. Dne 23. ledna 1741 obsadili Prusové Opavu. Zakrátko byli pány celého Slezska.

Na jaře roku 1741 vyklidili Prusové Opavsko a Krnovsko, které ihned obsadila rakouská jízda. Avšak koncem roku vtrhli Prusové znovu do Slezska a odtud na Moravu, kde 28. prosince obsadili Olomouc. Zanedlouho stála jejich vojska již na hranicích Moravsko-rakouských.

Ztráta velké části bývalého Slezska

Po prohrané válce s Pruskem odstoupilo Rakousko Prusku velkou část bývalého Slezska: Dolní Slezsko, Klasko a část Horního Slezska. Jen zbytek knížectví krnovského, opavského a nisského, jakož i knížectví Těšínské s Bílsem zůstalo při Rakousku.

Organizace správy rakouského Slezska

Po uzavření míru s Pruskem zřídila Marie Terezie místo královského úřadu ve Vratislavi královský úřad v Opavě. Místo bývalého knížecího dne zavedla císařovna Marie Terezie jeden knížecí a stavovský den a jeden stavovský veřejný konvent. První byl svoláván jednou v roce, druhý čas od času v Opavě.⁴⁶

Zřízení Českého Slezska od r. 1742

V čele malého Českého Slezska roku 1742 postaven královský úřad pod presidentem se dvěma rady kolegiálně rozhodující. Měl provinciala, kontribucionale a publica slezská a spolu camerale tamější i personální soudnictví nad knížaty a stavovskými pány slezskými.

Dlouhého trvání však úřad ten neměl. Neboť Josef II. spojil 1782 Slezsko administrativně s Moravou, takže gubernium moravské vedlo správu slezskou a slulo moravsko-slezským.

Nově uspořádán byl také po roce 1742 slezský sněm, takže na něm byla knížata opavsko-krnovský a těšínský, později také nisský a bílský a vedle nich zástupce stavů opavsko-krnovských.

Germanizace

Skutečná germanizace vědomá a plánovitá začíná ve Slezsku teprve za Marie Terezie a Josefa II. a to jak ve Slezsku Pruském tak Českém.

V Pruském Slezsku se podivili při odstoupením, že nemají zemi německou a snažili se to napravit. Proto ihned po odstoupení české úřadování vesměs odstraněno a německým nahrazeno. Ve školách a kostele ponecháno české vyučování i kázání, které se však dosti brzy pod názvem moravské obmezilo jen na diecézi olomouckou, tedy jen na staré Opavsko, kdežto jinde nahrazeno buď němčinou nebo polštinou. tak se stalo, že již v polovici XIX. století nebylo v Horním Pruském Slezsku Čechů nežli na Pruském Opavsku mezi Pštinou a Opavou a jejich území se zmenšovalo valem.

Zgermanizování škol a úřadů

Stejný germanizační postup je patrný i v Českém Slezsku. Osvícený absolutismus snažil se vytvořit v jednotné říši také jednotný národ německý. Účele toho chtěl dosáhnout pomocí škol. Reformy škol i nucené školní návštěvy, tehdy právě zavedené, bylo k tomu stejně použito. I do triviálních škol zaváděna němčina, a to větší měrou na Opavsku nežli na Těšínsku. Nová místa učitelská měla se nadále dávat jen učitelům znalým vedle češtiny i němčiny (1784).

Současně nastává rychlé zgermanizování úřadů. Ještě roku 1747 a 1750 Marie Terezie potvrdila práva opavských a těšínských stavů česky. Po zrušení české dvorské kanceláře ve Vídni (1749) začíná pouze **německý styk** s centrálními úřady vídeňskými, a se zřízením královského úřadu a knížecího sněmu v Opavě (1742) stává se němčina výhradní i v centrálních orgánech našeho Slezska.

České úřadování se drží jen v některých malých městech. Čeština drží jen v některých malých městech. Čeština drží se však také ve škole venkovské, i v kostele na celém neponěmčeném venkově opavském.⁴⁷

Krajská organizace slezská

Krajská organizace slezská upravena 1744 tak, že vytvořeny tři obvody: Těšínsko, Opavsko-Krnovsko a Nissko pod zemskými starosty s pomocníky komisary. Obnova starostů dala se ročně. Na starosty přenesena pak správa politická, takže knížecí vlády pozbyly svého politického významu.

Další reformu správy krajské provedl Josef II. Část Slezska až k Moravici (Odry, Bílovec, Vítkov) připojil ke kraji přerovskému. Ostatek rozdělil na dva kraje: krnovský (ostatek Opavsko-Krnovska i se všemi enklávami a Nissko) a těšínský.

Další změny jsou r. 1792-3. Tehdy osoblažská enkláva připojena zase ke kraji přerovskému, který za to část Slezska (k Moravici) postoupil ke kraji krnovskému. Ostatní enklávy dostaly se tehdy ke kraji olomouckému. Sídlo krnovského kraje z Krnova přeloženo bylo do Opavy. Roku 1797 pak definitivně všechny enklávy připojeny ke kraji opavskému.⁴⁸

Nová válka s Pruskem r. 1744

Mír Pruska s Rakouskem měl krátké trvání. Válečnými přípravami císařských zbraní na Rýně znepokojen, vtrhl Bedřich 14. srpna 1744 do Čech. Současně napadl s 18.000 muži knížectví krnovské a opavské. V neuvěřitelně krátké době přispěchal Karel Lotrinský se svým vojskem na pomoc císařovně a vytlačil Bedřicha z Čech, zatímco druhá armáda zahнала Prusy ze Slezska a vpadla do Horního Slezska. Avšak v prosinci dali se Prusové znovu na pochod a 9. prosince obsadili Opavu. V noci na 6. února přepadli Prusové pandury plukovníka Trenka v Raduni a tyto zneškodnili až na malý zbytek, kterému se podařilo prchnout do Hradce. Den nato zahnali husary z Benešova, Hlučína a Bohumína. Avšak nyní vyrazil Esterházy s pěti pluky a dobrovolníky Trenkovými vpřed a porazil Prusy u Ratiboře, načež tito vyklidili Slezsko. K míru došlo 24. prosince 1745 v Drážďanech.

Reformy Marie Terezie

Těžce zkoušený lid čím dál tím více chápal své ujařmení a hledal cesty k novému životu. Vesnická chudina se stala nejaktivnějším revolučním činitelem a sehrála významnou úlohu zejména ve velkém nevolnickém povstání v Čechách r. 1775. Nevolný lid, rozrušený zprávami o tom, že šlechta zatajuje "zlatý patent", jímž císařovna Marie Terezie již dávno zrušila robotu, povstal dříve, než bylo vůdci odboje smluveno. Cestou do Prahy napadal

šlechtické zámky. Před Prahou byly masy odbojníků rozehnány vojskem a jejich vůdcové oběšeni. Události měly však vliv na odstranění nejhorších forem feudálního vykořisťování.⁴⁹

Válka sedmiletá

Marie Terezie nemohla zapomenout na ztrátu Slezska. Stále pomýšlela na znovuzískání této země. Námořní mocnosti ji nechaly v úzkých. Následek toho byl změna politiky. Spojenectví s Anglií zrušeno a navázáno spojenectví s Francií, Saskem a Ruskem.

29. srpna 1736 vojska Bedřicha II. znovu vpadla do Saska, čímž započala válka sedmiletá. Přinesla opět místnímu obyvatelstvu utrpení a nouzi. Teprve koncem dubna 1758 stala se Morava bojištěm. Prusové marně obléhali Olomouc. Generál Laudon Prusy porazil u Budišova, načež Bedřich II. se svými vojsky od Olomouce odtáhl. Slezsko obsadil rakouský generál Harach.⁵⁰

Slezsko opět v rukou Prusů

30. června 1762 vtrhli Prusové znovu do Slezska a obsadili Opavu. Do Budišova vtáhli 4. července. Dne 6. července poslal generál Werner z Opavy husary na Fulnek a nechal město zapálit. Požár byl naštěstí brzy zdolán. Husaři táhli pak na Nový Jičín. V druhé polovině července stáhli se Prusové do Kozlí a Hlubčic. Po další porážce říšské armády byl uzavřen mír 15. ledna 1763 v Osnabrücku. Po uzavření míru s Pruskem obdrželi obyvatelé obcí odškodné od státu za potraviny, krmivo pro koně, přípřež a ubytování a to ve formě odpisu daní.

Urbář panství hradeckého z r. 1768

Urbář z roku 1768

k panství hradeckému patřící obce Větrkovic
(dílčí urbář jen pro Větrkovice).

V této obci se nacházejí poddaní jako:

Dědičný fojt	1
sedláků	32
půsedláků	16
mlynářů	2

Shora jmenovaní (kromě dědičného fojta a dvou mlynářů) platí každoroční činži:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Urbanu	12	-	-	14	24	-
k Michalovi	44	30	-	53	48	-
k Martinu odúmrt	20	-	-	-	-	-
k vánocům hlídací činži	21	4	-	-	-	-
přádelné	6	14	-	7	40	-
činže ze slepic	13	27	-	16	30	-
činže z vajec	1	13	-	1	30	-
CELKEM	119	16	-	143	20	-

Fojt:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Michalu	2	-	-	2	24	-
k Martinu odúmrt	-	18	-	-	36	-
činže ze slepic	-	12	-	-	24	-
činže z vajec	-	-	-	-	-	-
CELKEM	2	30	-	3	24	-

Vesnický mlynář:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	6	-	-	7	12	-
k Michalu	3	18	-	4	12	-
k Martinu odúmrt	-	9	-	-	18	-
stavební činže	1	9	-	1	30	-
CELKEM	11	-	-	13	12	-

Lesní mlynář:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Michalu	4	18	-	5	24	-
k Martinu odúmrt	-	18	-	-	36	-
stavební činže	1	24	-	2	-	-
výkrmné vepřů	8	-	-	9	36	-
rybné	4	-	-	4	48	-
CELKEM	18	24	-	22	24	-

Celkem oněch plných starých činží obnáší 151 tol. 34 gr. 182 zl. 20 kr.

Jmenovaná suma starých činží z r. 1702 obnáší:

Fojt:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	17	-	-	34	-
k Janovi	-	17	-	-	34	-
k Michalovi	-	34	-	1	8	-
k vánocům	-	34	-	1	8	-
CELKEM	2	30	-	3	24	-

Sedlák:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	18	-	-	36	-
k Janovi	-	18	-	-	36	-
k Michalovi	-	35	10	1	11	4
k vánocům	-	35	10	1	11	4
CELKEM	2	35	8	3	35	2

Půlsedlák:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	-	9	-	-	18	-
k Janovi	-	9	-	-	18	-
k Michalovi	-	17	11	1	35	5
k vánocům	-	17	11	1	35	5
CELKEM	1	17	10	1	47	4

Vesnický mlynář:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	1	30	-	2	12	-
k Janovi	1	30	-	2	12	-
k Michalovi	3	24	-	4	24	-
k vánocům	3	24	-	4	24	-
CELKEM	11	-	-	13	12	-

Lesní mlynář:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	3	4	-	3	44	-
k Janovi	3	4	-	3	44	-
k Michalovi	6	4	-	7	28	-
k vánocům	6	4	-	7	28	-
CELKEM	18	24	-	22	24	-

Celkový obnos, který 1 dědičný fojt, 32 sedláků, 16 půsedláků a 2 mlynáři každoročně platí, obnáší:

	Tolarů	grošů	haléřů	Zlatých	krejcarů	haléřů
k Jiřímu	25	15	-	30	30	-
k Janovi	25	15	-	30	30	-
k Michalovi	50	53	4	60	46	4
k vánocům	50	53	4	60	46	4
CELKEM	152	4	8	182	33	2

Běžná činže

Dědičný fojt místo dovážky vína na zámek 10 zl. 48 kr.

Kromě toho je fojt povinen dovážet z panského lesa pro potřebu vrchnosti 30 kop šindelů.

Místo povinnosti držet panského psa, platí 2 zl.

A konečně: když je fojtství prodáno, je kupující povinen z každých 100 tolarů kupní ceny na panské konto odvést 12 zl.

V ostatním je fojt prost roboty.

Činžovné obilí vesnický mlynář neodvádí.

Lesní mlynář k Michalu místo rži odvádí 3 tol.
K tomu termínu místo zvláštní rži odvádí 28 tol.
Činže z chalupy u mlýna 4 zl. 48 kr.

V případě prodeje mlýna je kupující povinen z každých 100 tolarů kupní ceny odvést do panské pokladny 12 zl.

Místo držení honícího psa pro vrchnost, platí 2 zl.
Jinak je mlynář prost roboty.

Robota:

Sedlák je povinen robotovat vrchnosti od Michala k Janovi po 2 dny a od Jana k Michalovi 4 dny týdně pěšky nebo potahem.

Půlsedlák je povinen robotovat vrchnosti od Michala k Janovi 1 den a od Jana k Michalovi po 2 dny týdně s potahem nebo 4 dny pěšky.

(stále ještě číslo pořadové, domy nebyly ještě číslovány)

Číslo 1.

Jacob Hellebrant

nunc

Victorin Hellebrant, dědičný fojt, kromě budov vlastní

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	182	2
Lesík	86	-
Pastvina	44	-
CELKEM	312	2

Z toho platí každoročně 2 tol. 30 gr. 3 zl. 24 kr.

Ostatní platební povinnosti [viz str. 81.](#)

Sedláci

Číslo 2.

Simon Wladarz

nunc

Jan Wladarz horní, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 3.

Andres Czernin
nunc

Thoman Czernin, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	29	-
Dolní rola u hranic Jančí	21	-
30	-	
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 4.

Johann Wladarčz
nunc

Johannes Wladarčz, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	34	-
na druhé straně za vsí	36	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 5.

Mathes Czernin, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	41	-
Dolní rola	29	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 6.

Jacob Hopp
nunc

Thoman Hopp, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	60	-
Prutky	10	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 7.

Jan Skrobanek
nunc

Jura Skrobanek, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	45	2
Dolní rola	24	2
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 8.

Thomas Wulf
nunc

Nikolaus Wladarčz, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 9.

Mathes Sachar
nunc

Jacob Czernoch, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	54	-
Na gruntě	16	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 10.

Johann Bena

nunc

Andres Bena, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 11.

Lorentz Meller

nunc

Blazeck Meller, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	47	-
Prutky	23	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 12.

Peter Ginthar

nunc

Jan Hellebrant, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 13.

Simon Ginthar
nunc

Frantz Hopp, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	39	-
Prutky	31	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 14.

Georg Czernin
nunc

Joseph Stiepan, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	47	2
Prutky	22	2
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 15.

Jacob Magerla
nunc

Lorentz Chluchy, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	54	2
Prutky	13	-
Weselka	3	2
CELKEM	71	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 16.

Peter Wicha
nunc

Anton Hellebrant, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	29	2
Prutky	40	2
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 17.

Mathes Frantz
nunc

Simon Frants, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	31	-
Prutky	39	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 18.

Simon Skrobanek
nunc

Heindrich Chlawačz, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	40	-
Prutky	30	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 19.

Paul Czernin
nunc

Joseph Hellebrant, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	36	-
Prutky	34	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 20.

Paul Hellebrant

nunc

Jan Hellebrant, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	29	-
Prutky	41	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 21.

Jacob Urbanek

nunc

Jacob Hellebrant, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	44	-
Prutky	26	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 22.

Andres Urbanek

nunc

Mathes Urbanek, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	40	-
Prutky	20	-
Item	10	
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 23.

Blasius Schamareck

nunc

Jacob Schamareck, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	54	-
Prutky	16	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 24.

Jacob Czernin

nunc

Andres Hellebrant, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 25.

Mathes Wolf

nunc

Joseph Hellebrant, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	57	-
Prutky	13	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 26.

Simon Wentzel

nunc

Caspar Skrobanec, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	36	-
Prutky	34	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 27.

Mathes Wladarčz

nunc

Jura Wladarčz, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-
Prutky	35	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 28.

Johann Zachar

nunc

Jan Urbanek, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	39	-
Prutky	31	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 29.

Andres Gintar

nunc

Mathes Wladarčz, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	22	-
Prutky	48	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 30.

Mathes Czernin

nunc

Franta Duscheck, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 31.

Jacob Urbaneck

nunc

Mathes Urbaneck, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	63	-
Kuty	7	-
CELKEM	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 32.

Jacob Siweck

nunc

Mathes Siweck, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	50	-
Prutky	20	
Kuty	4	-
CELKEM	74	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 33.

Czernin Jacob

nunc

Jura Czernin, sedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	70	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 3 zl. 35 kr. 2 hal.

Obvyklé roboty.

Půsedláci

Číslo 1.

Mathes Magerla

nunc

Martin Magerla, půsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'): _____	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 2.

Paul Hünнар

nunc

Mathes Hünнар, půsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'): _____	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 3.

Nicolaus Skrobaneck

nunc

Paul Skrobaneck, půsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'): _____	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 4.

Martin Siweck

nunc

Thoman Magerla, půsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'): _____	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 5.

Veit Bena

nunc

Joseph Skrobaneck, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 6.

Veit Bena

nunc

Peter Wlčzek, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 7.

Paul Urbaneck

nunc

Andres Urbaneck, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 8.

Johann Stenzel

nunc

Cašpar Jann, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 9.

Jacob Skrobaneck

nunc

Jacob Tieschky Urbaneck

nunc

Mathes Urbaneck, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 11.

Martin Machowsky

nunc

Johann Czernin, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	19	-
Prutky	16	-
CELKEM	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 12.

Nicolaus Machowsky

nunc

Jacob Machowsky, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trat'):	maldrů	šeflí
Sedlisko	17	-
Prutky	13	2
Nade vsi	4	2
CELKEM	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 13.

Thomas Chluchy

nunc

Simon Chluchy, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 14.

Thomas Czernin

nunc

Andres Wladarčz, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	25	-
Prutky	10	-
CELKEM	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 15.

Mathes Chlawačz

nunc

Jan Chlawačz, půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	24	-
Prutky	11	-
CELKEM	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Číslo 16.

Thomas Machowsky

nunc

Joseph Hellebrant, , půlsedlák, vlastní kromě hospodářských budov:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	30	-
Prutky	5	-
CELKEM	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 1 zl. 47 kr. 4 hal.

Obvyklé roboty.

Mlynáři:

Jacob Siweck

nunc

Philipp Siweck, mlynář, vlastní kromě lesního mlýna a chalupy:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
U mlýna	54	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 22 zl. 24 kr.

Ostatní platební povinnosti [viz str. 81](#).

Andres Skrobanek

nunc

Jacob Skrobanek, vesnický mlynář, vlastní kromě mlýna o 1 složení:

Na půdě (trať):	maldrů	šeflí
Sedlisko	35	-

Z toho platí každoročně v předepsaných lhůtách 13 zl. 12 kr.

Jinak je prost roboty.⁵¹

Poznámka kronikáře: Rozdíly mezi urbářem panství hradeckého z r. 1738 a urbářem téhož panství z roku 1768 jsou pouze v tom, že urbář z r. 1738 vykazuje ve Větrkovicích 33 sedláků, kdežto urbář z r. 1768 vykazuje 32 sedláků; v r. 1738 14 půlsedláků a v roce 1768 16 půlsedláků.

Za 30 let se změnila jména majitelů selských usedlostí, jinak každý sedlák vlastnil jako dříve 70 maldrů a půlsedlák 35 maldrů půdy a platili jako dříve sedlák 3 zl. 35 kr. 2 hal. ročně a půlsedlák 1 zl. 47 kr. 4 hal. ročně. Také roboty byla stejná.

Dědické války s Bavorskem

30. prosince 1777 zemřel kurfiřt Max Josef Bavorský jako poslední potomek rodu Wittelsbacherů. Kurfiřt Karel Theodor Falcký měl převzít dědictví. Na toto dědictví se činil nárok i rakouský císař Josef II. Karla Theodora mínil odškodnit. Tento přistoupil na výměnu země, k čemuž by bylo došlo nebýti Bedřicha II., který chtěl zabránit zvětšení Rakouska. Po bezvýsledné výměně not překročil Bedřich se svými vojsky 5. července 1788 rakouské hranice a zahájil bavorskou válku o dědictví. Hlavním dějištěm byly Čechy. Ale také opavský kraj nezůstal nepřítelem nedotčen. Slezskem procházely pluky nepřítele a nadělaly mnoho škod.

18. srpna vstoupili Prusové do Opavy. Město se stalo jejich hlavním stanem. Muselo odvést nepříteli 500 dukátů a různé naturálie. Hlavní stan převzal 1. října princ z Brunšviku, jenž s 12-ti prapory pěchoty a 2 pluky kyrysníků vnikl na Opavsko. Uсадil se pevně mezi Jakubčovicemi a Bohušovicemi a opanoval tak cesty vedoucí na Moravu.

Podplukovník z Holteiuů přepadl se 400 husarů, 200 dragony a 200 pěšáky Vítkov, kde se zmocnil skladiště (nepřítelova). Poněvadž neměl vozů, naložil 800 pytlů ovsa na koně a chléb ponechal vojínům. Máloměrý týden prošel bez šarvátek mezi císařským vojskem a nepřítelem. K příměří došlo 10. května 1779 a 13. května k uzavření míru v Těšíně.⁵²

Změna slezské ústavy

Císařovna Marie Terezie zemřela 29. listopadu 1780. Praktický smysl jejího následníka Josefa II. pravil, že ústava, daná Slezsku jeho matkou r. 1742, nevyhovuje. Spojil proto v r. 1782 královský úřad v Opavě s guberniem (zemskou vládou) moravským. Zemský hejtman moravský stal se tak i představeným Slezska. Obě země byly pak rozděleny na 8 krajů: Znojmo, Jihlava, Brno, Uherské Hradiště, Přerov, Olomouc, Krnov a Těšín. V sídle kraje zřízen krajský úřad v čele s krajským hejtmanem, dvěma komisari, tajemníkem, protokolistou, dvěma kancelisty a třemi posly na koních.

Vítkov a Odry patřily i s Bílovcem ke krajskému úřadu v Přerově se sídlem v Hranicích. Peněžní ústavy přesídlily z Opavy do Brna.

Toto zřízení se zachovalo i za císaře Leopolda vzdor stálým prosbám slezských knížat a stavů. Docílili pouze toho, že slezská města byla od moravských krajů odloučena a začleněna do slezských krajů. Tak připadl Vítkov, Odry a Bílovec ke krajskému úřadu v Krnově, jehož sídlo od r. 1793 se nacházelo v Opavě.

Císař Josef II. zřídil v Brně moravský tribunál u apelačního a kriminálního vrchního soudu pro Moravu a Slezsko jakožto druhou instanci pro všechny právní věci.

Ztráta hrdelního práva

Současně ztratila menší města hrdelní právo. 28. listopadu 1786 došlo nevyšší rozhodnutí, že Budišov, Fulnek, Hradec u Opavy a Vítkov koncem března 1787 pozbývají toto právo, které přechází na vrchnost dnem 1. března 1787. V Budišově, též v Odrách zástupci měst podnikli kroky, aby toto právo bylo městům ponecháno, avšak nadarmo.

Vítkov měl 500 let vlastní soud, což sloužilo ke cti města. Nyní jej ztratil.

Reforma obecní správy

Reformy císaře Josefa II. se vztahovaly také na obce a zavedly nový obecní řád.

Nový obecní řád měl za následek zrušení dosavadního obecního zastupitelstva. Od nynějška toto ustanovil představený města. To však podléhalo schválení vrchnosti.⁵³

Zrušení nevolnictví Josefem II.

Podobně jako reformy Marie Terezie byly reformy Josefa II. nutným a zákonitým důsledkem růstu nových kapitalistických vztahů uvnitř rozkládajícího se feudálně nevolnického hospodářsko-společenského zřízení. V takové situaci přikročil Josef II. k zrušení nevolnictví patentem ze dne 1. 11. 1781.⁵⁴

Venkovský lid zůstal však nadále ve stavu poddanství a byl vázán robotnými povinnostmi.

Ve dvou patentech z 1. září 1781 zmírnil císař Josef II. tíživé poměry poddaných. V dalších dvou patentech z 1. listopadu 1781 zrušil nevolnictví a povolil vlastnictví poddaných. Patent vztažený na zrušení nevolnictví zní:

- 1. Každý poddaný je oprávněn na předchozí oznámení a bezplatné přihlášky se oženit.*
- 2. Každý občan v mezích stávajících předpisů může panství opustit a usadit se uvnitř země, kde může hledat službu. Vrchnost má vystěhovalci vystavit propouštěcí list, který nutno předložit nové vrchnosti.*
- 3. Poddaní mohou libovolně volit a učit se řemeslům, umění atd. bez propouštěcího listu.*
- 4. Poddaní nejsou více povinni konati panské služby.*
- 5. Každý, od obou rodičů osiřelý, má vzhledem k vrchnímu poručnictví vrchnosti obvyklé roky -- nanejvýš tři -- na místě, kam přišel, odsloužit.*
- 6. Všechny zbývající na základě poddanosti roboty, naturální a peněžité povinnosti, k nimž poddaný je povinen i po zrušení nevolnictví, jsou určeny urbánním patentem a nesmí býti více od poddaného požadováno, "poněvadž nejsou nyní nevolníci".*

Patent vztažený k povolení vlastnictví praví:

- 1. Poddaní mohou své majetky svobodně prodávat, dávat v zástavu a měnit s výjimkou těch majetků, které podle své povahy nemohou býti prodány bez domu.*
- 2. Poddaní nejsou povinni vyžadovat povolení vrchnosti k zadlužení, přece však nemají zadlužit více než dvě třetiny hodnoty svého majetku.*
- 3. Záznam dluhů lze předložit jen na požádání věřitele.*
- 4. Bez vůle poddaných nemohou tito býti přidrženi ke koupi jejich majetku (vrchnosti).*

Nový berní systém

Přirozeně, že osvobozením obyvatelstva od nevolnictví, nastaly vážné komplikace v berním systému, pročež musel býti zaveden berní systém nový. Stalo se tak císařským patentem ze dne 20. dubna 1785 a dalšími ještě patenty.

Požární patent

Dne 24. ledna 1787 vydal císař Josef II. také požární patent. Týž obsahuje 8 bodů, v nichž jsou obsaženy dobře promyšlené předpisy protipožárních opatření, odpovídající tehdejší době; též organizace obyvatelstva k službám v případě požáru, jakož i preventivní opatření proti vzniku požáru.

Smrt císaře Josefa II.

Císař Josef II. zemřel 20. února 1790. I když to snad budou pouhé pověsti, že chodil převlečen mezi lid, -- i když byl okolnostmi nucen zbavit lid nevolností, zůstane zde dobrá vůle, že z vlastního popudu učinil mnoho ve prospěch poddaných.

Leopold II.

Úsilí císaře Josefa II. vytrhnouti Rakousko ze starých forem a tradic a postavit říši na výši tehdejší doby, pro své novoty probudilo odpor šlechty proti němu, takže byl nucen některé body svých reforem odvolat. Jiné jeho reformy byly částečně zrušeny jeho nástupcem, císařem Leopoldem II. Tak například po smrti Josefa II. došlo k tereziánskému daňovému systému a tereziánskému systému služebnímu. Změny však nedostalo rovnoměrné zdanění poddaných a zákony k ochraně zemědělského lidu a náboženského života.

Urbář panství hradeckého z roku 1776

Novinkou v urbáři panství hradeckého z roku 1776 jest to, že se v něm poprvé objevují čísla domovní. V předešlých urbářích se používala jen běžná čísla evidenční.

V tomto urbáři je zřejmo, že v době panování císařovny Marie Terezie získali zemědělci určité úlevy. Tyto úlevy na činžích nejsou však ve všech obcích stejné. Zvláště nízké činže jsou pro Větrkovice, proč, není z urbáře zřejmo.

Knížectví opavské, dominium Hradec
Urbar. komise 40-41 1 S

Urbář z roku 1776 pro obec Větrkovice⁵⁵

Odvádění činže k Jiřímu, Michalovi, Janovi a k vánocům, celkem:

Sedláci

Číslo domu	Jméno a příjmení	Zlatých	Krejcarů	Halěrů
21	Victorin Hellebrant, dědičný fojt	0	0	0
29	Johann Wladarsch horní	1	21	-
30	Thomas Černin	1	21	-
33	Johann Wladarsch dolní	1	21	-
34	Mathes Czernin	1	21	-
38	Thomas Hopp	1	21	-
39	Franz Skrobanek	1	21	-
40	Mičklas Wladarsch	1	21	-
42	Jacob Tschernoch	1	21	-
43	Andreas Böhna	1	21	-
47	Blasius Mellar	1	21	-
67	Johann Hellebrant horní	1	21	-
53	Franz Hopp	1	21	-
54	Josef Stiepan	1	21	-
14	Lorenz Hluchy	1	21	-
57	Anton Hellebrant	1	21	-
60	Simon Franta	1	21	-
61	Heinrich Hlawatsch	1	21	-
62	Josef Hellebrant	1	21	-
22	Johann Hellebrant dolní	1	21	-
66	Jacob Hellebrant	1	21	-
65	Mathes Urbanek horní	1	21	-
69	Jacob Schamarek	1	21	-
71	Andres Hellebrant	1	21	-
5	Joseph Hellebrant	1	21	-
6	Laszar Skrobanek	1	21	-
9	Georg Wladarsch	1	21	-

10	Johann Urbanek	1	21	-
11	Mathes Wladarsch	1	21	-
19	Franz Duschek	1	21	-
68	Mathes Urbanek dolní	1	21	-
17	Sywek Mathes	1	21	-
18	Georg Tschernocho	1	21	-

CELKEM	43	12	-
---------------	-----------	-----------	----------

Slovy: Čtyřicet tři zlaté dvanáct krejcarů.

Půsedláci

Číslo domu	Jméno a příjmení	Zlatých	Krejcarů	Haléřů
26	Martin Magerla	1	-	3
31	Mathes Hünner	1	-	3
32	Paul Skrobanek	1	-	3
36	Thomas Magerla	1	-	3
16	Joseph Skrobanek	1	-	3
44	Peter Wiltschek	1	-	3
48	Andres Urbanek	1	-	3
49	Laszar Jahn	1	-	3
52	Jacob Tieschky	1	-	3
15	Mathes Urbanek	1	-	3
70	Johann Tschernin	1	-	3
1	Jacob Machowsky	1	-	3
7	Simon Hluchy	1	-	3
12	Andres Wladarsch	1	-	3
13	Johann Hlawatsch	1	-	3
20	Joseph Hellebrant	1	-	3

CELKEM	16	8	-
---------------	-----------	----------	----------

Slovy: Šestnáct zlatých osm krejcarů.

Lhůty jako u sedláků

Mlynáři

Číslo domu	Jméno a příjmení	Zlatých	Krejcarů	Haléřů
74	Phillipp Sywek, lesní mlynář	0	0	0
24	Jacob Skrobanek, vesnický mlynář			

Roboty

Sedláci

Číslo domu	Jméno a příjmení	Koňmi	Oslly	Pěšky	Týdně celé dny se spřežením od Jana do Michala, 42 týdnů
21	Victorin Hellebrant, dědičný fojt	0	0	0	0
29	Johann Wladarsch horní	1	1	1	2
30	Thomas Černin	1	1	1	2
33	Johann Wladarsch dolní	1	1	1	2
34	Mathes Czernin	1	1	1	2
38	Thomas Hopp	1	1	1	2
39	Franz Skrobanek	1	1	1	2
40	Mičklas Wladarsch	1	1	1	2
42	Jacob Tschernoch	1	1	1	2
43	Andreas Böhna	1	1	1	2
47	Blasius Mellar	1	1	1	2
67	Johann Hellebrant horní	1	1	1	2
53	Franz Hopp	1	1	1	2
54	Josef Stiepan	1	1	1	2
14	Lorenz Hluchy	1	1	1	2
57	Anton Hellebrant	1	1	1	2
60	Simon Franta	1	1	1	2
61	Heinrich Hlawatsch	1	1	1	2
62	Josef Hellebrant	1	1	1	2
22	Johann Hellebrant dolní	1	1	1	2
66	Jacob Hellebrant	1	1	1	2
65	Mathes Urbanek horní	1	1	1	2
69	Jacob Schamarek	1	1	1	2
71	Andres Hellebrant	1	1	1	2
5	Joseph Hellebrant	1	1	1	2
6	Laszar Skrobanek	1	1	1	2
9	Georg Wladarsch	1	1	1	2
10	Johann Urbanek	1	1	1	2
11	Mathes Wladarsch	1	1	1	2
19	Franz Duschek	1	1	1	2
68	Mathes Urbanek dolní	1	1	1	2
17	Sywek Mathes	1	1	1	2
18	Georg Tschernoch	1	1	1	2

Půsedláci

Číslo domu	Jméno a příjmení	Koňmi	Oslv	Pěšky	Týdně celé dny se spřežením od Jana do Michala, 42 týdnů
26	Martin Magerla	-	2	1	1
31	Mathes Hünnar	-	2	1	1
32	Paul Skrobanek	-	2	1	1
36	Thomas Magerla	-	2	1	1
16	Joseph Skrobanek	-	2	1	1
44	Peter Wiltschek	-	2	1	1
48	Andres Urbanek	-	2	1	1
49	Laszar Jahn	-	2	1	1
52	Jacob Tieschky	-	2	1	1
15	Mathes Urbanek	-	2	1	1
70	Johann Tschernin	-	2	1	1
1	Jacob Machowsky	-	2	1	1
7	Simon Hluchy	-	2	1	1
12	Andres Wladarsch	-	2	1	1
13	Johann Hlawatsch	-	2	1	1
20	Joseph Hellebrant	-	2	1	1

Mlynáři

Číslo domu	Jméno a příjmení	Koňmi	Oslv	Pěšky	Týdně celé dny se spřežením od Jana do Michala, 42 týdnů
74	Phillipp Sywek, lesní mlynář	0	0	0	0
24	Jacob Skrobanek, vesnický mlynář	0	0	0	0

Také domácí lidé byli povinni robotou. Poznámka o robotě domácích lidí je v urbáři špatně čitelná.

Odvádění darů (Ehrungen)

Sedláci

Číslo domu	Jméno a příjmení	Odvádí slepic	Odvádí vajec
21	Victorin Hellebrant, dědičný fojt	0	0
29	Johann Wladarsch horní	2	15
30	Thomas Čzernin	2	15
33	Johann Wladarsch dolní	2	15
34	Mathes Czernin	2	15
38	Thomas Hopp	2	15
39	Franz Skrobanek	2	15
40	Mičklas Wladarsch	2	15
42	Jacob Tschernoch	2	15
43	Andreas Böhna	2	15
47	Blasius Mellar	2	15
67	Johann Hellebrant horní	2	15
53	Franz Hopp	2	15
54	Josef Stiepan	2	15
14	Lorenz Hluchy	2	15
57	Anton Hellebrant	2	15
60	Simon Franta	2	15
61	Heinrich Hlawatsch	2	15
62	Josef Hellebrant	2	15
22	Johann Hellebrant dolní	2	15
66	Jacob Hellebrant	2	15
65	Mathes Urbanek horní	2	15
69	Jacob Schamarek	2	15
71	Andres Hellebrant	2	15
5	Joseph Hellebrant	2	15
6	Laszar Skrobanek	2	15
9	Georg Wladarsch	2	15
10	Johann Urbanek	2	15
11	Mathes Wladarsch	2	15
19	Franz Duschek	2	15
68	Mathes Urbanek dolní	2	15
17	Sywek Mathes	2	15
18	Georg Tschernoch	2	15

CELKEM	64	480
--------	----	-----

Půsedláci

Číslo domu	Jméno a příjmení	Odvádí slepic	Odvádí vajec
26	Martin Magerla	1	15
31	Mathes Hünnar	1	15
32	Paul Skrobanek	1	15
36	Thomas Magerla	1	15
16	Joseph Skrobanek	1	15
44	Peter Wiltschek	1	15
48	Andres Urbanek	1	15
49	Laszar Jahn	1	15
52	Jacob Tieschky	1	15
15	Mathes Urbanek	1	15
70	Johann Tschernin	1	15
1	Jacob Machowsky	1	15
7	Simon Hluchy	1	15
12	Andres Wladarsch	1	15
13	Johann Hlawatsch	1	15
20	Joseph Hellebrant	1	15

CELKEM	16	240
--------	----	-----

Mlynáři

Číslo domu	Jméno a příjmení	Odvádí slepic	Odvádí vajec
74	Phillipp Sywek, lesní mlynář	0	0
24	Jacob Skrobanek, vesnický mlynář	0	0

Každý majitel je povinen ročně po 3 dny vyslat 1 osobu k honitbě.

Všichni sedláci a půsedláci (kromě dědičného fojta) jsou povinni odvádět vrchnosti 1 kus tkaniva. Mlynáři jsou této povinnosti prosti.

Přiznání daní (rok 1787)

Roku 1787 obhospodařovali občané Větrkovic⁵⁶

Orná pole: 1112 jochů 291,75 sáhů.

Z toho sklízeli: 9760 měřic žita
2416 měřic ječmene a
8022 měřic ovsa

Louky: 720 jochů 505 sáhů

Z toho sklídili: 1738 centů sena
9337 centů otavy

Lesy: 162 jochy 607 sáhů

Těžba: 115 sáhů³ tvrdého dřeva
27 sáhů³ měkkého dřeva

CELKOVÝ VÝNOS ROČNĚ: 241 zl. 40 kr.

Podpisy: Viktorin Hellebrant, rychtář
Georg Skrobanek, starosta
Jahn Hellebrant
Jahn Czernin
Franz Hellebrant

Péče o sirotky

Sirotci byli vedeni v sirotčí knize panství hradeckého (evidence).

Ve staré sirotčí knize panství hradeckého⁵⁷ jsou zapisováni sirotci od r. 1792 až do roku 1828, celkem 93 sirotek.

Jako první je uveden Ernest Hopp (narozen ?). Jeho otec František Hopp, majitel selského zboží č. 60 ve Větrkovicích, zemřel 12. února 1792.

Matka Rozalia.

Majetek gruntu č. 60 96 tolarů, podíl 24 tolarů.

Z nájemného jedné třetiny 18 tolarů, podíl 6 tolarů.

V dalších zápisech na této položce jsou příjmy a výdaje od r. 1792 do roku 1804.

Staré míry, váhy a peníze

Staré míry, váhy a peníze [viz str. 17.](#)

Poměry ve století XIX.

Větrkovice roku 1800

Větrkovice (Dittersdorf)⁵⁸ v knížectví a kraji opavském je k panství hradeckému příslušná obec s filiálním chrámem v Březové, na Kamenském potoce, který teče horním koncem vesnice a přes Kunčice a Vlkovice jde k Fulneku. Asi tři čtvrtě míle od Vítkova (severovýchodně) a dvě a půl míle od Opavy.

Kromě lesního mlýna má 85 domovních čísel a 533 obyvatel slezskomoravského nářečí.

Plocha:	1112 jochů	291 sahů orného pole,
	721 jochů	504 sahů luk a zahrad a
	162 jochů	607 sahů lesa.

Pozůstalostní spisy obce Větrkovice

Pozůstalostní spisy⁵⁹

První pozůstalostní spis A 113, **Siewek** Stefan, pochází z roku 1797.

Pozůstalostní spis A 114, Fabian Schamarek, pochází z roku 1802.

Pozůstalostní spis A 116, Fabian Sebastian Siwek, pochází z roku 1803.

Pozůstalostní spis A 111, Škrobanek Josef, pochází z roku 1804.

Pozůstalostní spis A 118, Hlawatsch Jakob, pochází z roku 1806.

Tyto nejstarší spisy obsahují soupisy inventáře po pozůstalých, odkazy podle poslední vůle zemřelého, dary kostelu apod. Tyto úřední spisy jsou podepsány dědičným fojtem.

Od roku 1826 jsou vedeny předtištěné pozůstalostní archy zvané Sperr Relation s přehlednými daty. Ukázka několika pozůstalostních spisů:

Větrkovice

A 119

Jméno zemřelého: Veronika Sommer
Zaměstnání: (vdova) - mlynářka
Stav: (mlynářka) - vdova
Bydliště: Větrkovice čís. 24
Zemřela: 21. prosince 1826
Pozůstalý manžel: --
Pozůstalé děti: plnoleté: Josef a Anna Marie
nepplnoleté: Jan a Magdalena
Závěť: není
Nejbližší příbuzní: --
Poručník: --
Jméno: připojen inventář

Větrkovice, 11. ledna 1827
Augustin Hellebrant
dědičný fojt

A 120

Jméno zemřelého: Maria Wladarcz
Zaměstnání: vdova
Stav: --
Bydliště: Větrkovice čís. 59
Zemřela: --
Pozůstalý manžel: --
Pozůstalé děti: nezletilá Eva Wladarcz
Závěť: ?
Nejbližší příbuzní: --
Poručík: --
Jméno: Výkaz majetku připojen

Větrkovice, 20. ledna 1827

Augustin Hellebrant
dědičný fojt

A 121

Jméno zemřelého: Maria Wladarsch
Zaměstnání: --
Stav: vdova
Bydliště: Větrkovice čís. 40
Zemřela: 6. února 1827
Pozůstalý manžel: --
Pozůstalé děti: plnoletý Georg Wladarsch
Závěť: žádná
Nejbližší příbuzní: --
Poručík: --
Jméno: podle inventáře, jen svršky

Větrkovice, 9. února 1827

Augustin Hellebrant
dědičný fojt

A 122

Jméno zemřelého: Anton Hopp
Zaměstnání: --
Stav: vdovec
Bydliště: Větrkovice čís. 41
Zemřel: 22. února 1827
Pozůstalá manželka: --
Pozůstalé děti: plnoletá Genovefa, Georg
neplnoletá Magdalena
Závěť: žádná
Nejbližší příbuzní: --
Poručník: --
Jméno: podle připojeného přípisu, jen svršky.

Větrkovice, 24. února 1827

Augustin Hellebrant
dědičný fojt

Jméno zemřelého:	Joseph Stephan
Charakter:	domkář
Stáří:	39 let
Bydliště:	Větrkovice čís. 81
Den úmrtí:	27. 3. 1846
Stav:	ženatý
Poslední vůle:	jest
Jméno pozůstalé manželky:	Johanna
Blízcí příbuzní ve Větrkovicích:	Marie Stephan
Pozůstalý majetek:	viz poslední vůli

Větrkovice, 28. 3. 1846

Sperrkomisar: Georg Hellebrant
Svědci: Vincenc Hellebrant,
Augustin Satke

Poslední vůle

Poslední vůle se sestavovala stejným způsobem.
Zněla:

"Ve jménu Nejsvětější Trojice, Boha Otce, Syna a Ducha svatého. Amen.

Jelikož předvídám brzký konec svého života pozemského, chci ještě při plném vědomí vyjádřit svou poslední vůli, ku které se má přihlížet po mé smrti.

1. Poroučím mého ducha do rukou Vykupitele a chci, aby mé tělo podle katolického zvyku pohřbeno bylo.

2. Můj domek čís. 81, který jsem se svou manželkou Johanou postavil, má po mé smrti..." atd.

V každé poslední vůli u majetného člověka bylo pamatováno darem na kostel a záduší.

Rakouské války proti Francii

Sotvaže skončilo bouřlivé století XVIII., ihned na počátku XIX. století vzplála znovu pochodeň krvavých válek; vypukla druhá koaliční válka. Rakousko, Anglie a Rusko vytáhli společně proti Francii a když Rusko od války odstoupilo, Rakousko a Anglie ve válce pokračovali. Válka těžce dolehla na zemi a lid. Byla skončena uzavřením míru v Luneville 9. února 1801.

Spory však pokračovaly a tak 1805 vypukla třetí koaliční válka. Morava se tehdy stala bojištěm. Ruská vojska táhla **Slezskem** na Brno, kde se usadil mocný nepřítel -- Napoleon Bonaparte. V blízkosti Brna -- u Slavkova -- dosáhl Bonaparte v bitvě slavného vítězství.

Toto však roztrhlo svazek Rakouska s Ruskem a ruská vojska se vracela Slezskem do vlasti. S nimi krácel zlý nepřítel -- nervová horečka -- kterou trpělo mnoho vojáků. Jí také bylo nakaženo mnoho našich lidí, u nichž vojáci přenocovali.

Čtyři roky později stálo Rakousko opět ve zbrani proti Napoleonovi. Štěstí Rakušanům opět nepřálo. Po uzavření míru ve Vídni bylo Rakousko sníženo na mocnost druhého stupně.

Finanční úpadek Rakouska

K velkým svízelům, které pocítilo obyvatelstvo přibýlo zdražování a nakonec finanční úpadek státního hospodářství.

Sbírka zlata a stříbra

Dlouhá válečná doba vyčerpala zásoby cenných kovů. K jejich zaopatření provedena 1806 sbírka zlata a stříbra. Za odevzdané cenné kovy placeno bankovkami.

Nové bankovky se rozmnožily tak, že snížily hodnotu peněz. Drahota stále stoupala, až nakonec došlo k finančnímu úpadku. Císařským nařízením ze dne 15. března 1811 snížena cena zlatého z 60ti na 12 krejcarů, tedy na pětinu dřívější ceny. Vlastníci papírových peněz se stali přes noc žebráky.

Nové války

A války stále pokračovaly. Roku 1812 Rakušané ve spojení s Francouzi táhli proti Rusku. Když však francouzská vojska padla za oběť strašlivé zimě v Rusku a národy se pak postavily proti Francii, vstoupil i císař František do řad nepřátel francouzského císaře. Francouzská vojska byla poražena 16.-18. října u Lipska a 18. června 1815 u Waterloo, načež byl v Paříži uzavřen mír, který zaručil klid na delší dobu.

Větrkovice kolem r. 1836

Větrkovice⁶⁰ (Dittersdorf) leží jednu a půl míle jihovýchodně od Hradce v údolí lesnaté náhorní planiny a čítají s dědičným fojtstvím a tzv. lesním mlýnem 100 dřevěných domů, které leží ve dvou řadách údolím vzhůru; jsou zásobovány vodou Kamenským potokem, který protéká obcí.

Žije zde 651 osob, z nichž třetina mluví německy.

Ve vsi je obcí udržována škola a starý dřevěný kostel jako filiální březovské fary.

Plošná výměra:	1112	jochů orné půdy
	721	jochů luk a
	162	jochů lesa.

Dobytek:	58	koní,
	104	oslů,
	141	krav a
	201	ovce.

Škola⁶¹

Škola ve Větrkovicích

Stará kronika obecné školy ve Větrkovicích z r. 1876 je psána němčinou, později i češtinou. Kniha je v sešlém stavu, četné listy z ní jsou vytrhány, ale zdá se, že text až do roku 1927 zůstal zachován, že totiž byly vytrhány jen nepopsané listy.

Tato školní kronika obsahuje důležité historické události z minulého století jak o škole, tak i o kostele ve Větrkovicích a částečně objasňuje i poměry z doby bývalé Rakousko-Uherské říše. V důsledku toho byl německý text školní kroniky (ne doslovně, jen důležité a zajímavé události) přeložen z němčiny do češtiny,⁶² aby v případě ztráty původní německé školní kroniky zůstal její obsah zachován v historické části nové kroniky obce Větrkovic.

Kronika nese název:

Chronik
der
Volksschule in Dittersdorf in
k. k. Schlesien,
begonnen unter der Regierung
Sr. Majestaet eres allergnädigsten
Kaisers und Königs
Franz Josef I.
im Jahre 1876 (ein Tausend Acht
Hundert Siebenzig und Sechs).

(Překlad: Kronika obecné školy ve Větrkovicích v c. k. Slezsku, založena v době panování Jeho Veličenstva císaře a krále **Františka Josefa I.** v roce 1876 (tisíc osm set sedmdesát šest)

I. oddíl

Založení a stavba původní dřevěné školy ve Větrkovicích v l. 1790 až 1800

Obec Větrkovice, odedávna k Březové přífařena, dřívější době také přiškolená k farní škole v Březové, která v době požehnané vlády Jejího Veličenstva nejmilostivější císařovny **Marie Terezie** byla založena, což možno považovat za jisté, neboť nejstarší pamětníci z Větrkovic (pozn.: roku 1876 !) vzpomínají, že obec byla penězi i prací povinná přispět k znovuvystavění požárem zničené školy v Březové.

První nekvalifikovaná učitelka ve Větrkovicích

Obec Větrkovice, z jiných obcí přiškolených k Březové nejbližší, mohla děti obyvatel posílati do školy jen letní dobou, a tak to se školskou otázkou vyhlíželo velmi uboze.

V době od r. 1780 až 1790 byla vyučováním dětí ve Větrkovicích pověřena jedna (nejmenovaná) ženská osoba; vyučování bylo v domě č. 3.

Nekvalifikovaný učitel Urbánek

V meziobdobí od 1790 do 1800 postavila obec dřevěnou školu a pověřila vyučováním mužskou osobu jménem **Urbánek** (?).

Nekvalifikovaný učitel Fr. Hertel

Po něm působil jako učitel ve Větrkovicích František **Hertel** ze Žimrovic, povoláním krejčí. Že tito učitelští jedinci nebyli způsobilí pro vyučování, možno tvrdit s určitostí. Jak byli odměňováni, o tom se neví nic určitého. Tradičně byly tyto osoby odškodněny naturáliemi..

Učitel s dekretem František Hertel ml.

Po smrti Františka Hertela přenesla obec vyučování na jeho syna Františka **Hertela** ml., učitele s dekretem, který zde působil až do konce roku 1849. V tomto roce byl přeložen do Jakubčovic, poněvadž mezi ním a obcí nastaly spory.

O příjmech učitele Františka Hertela se zachovalo přiznání k dani datované 31. březnem 1848. Podle tohoto přiznání obdržel tento: dvě a tři čtvrti osminy dolnorakouských měřic pozemku, louku a zahradu o výnosu 5 fl. (florintů G. Mze.), třináct a dvě dvanáctiny dolnorakouských měřic obilí po 1 fl. 21 kr. (krejcarů), dohromady 17 fl. 40 kr., odměnu dle starého zvyku 1 fl. 18 kr., 40 bochníků chleba po 9 kr., celkem 6 fl., novoroční dar pod názvem "Koleda" a krmáš 2 fl. 32 kr., na štole 3 fl. 39 kr., na školném za 1 dítě 1 kr. (vyneslo tenkrát 40 fl. 32 kr. ročně, 1 krejcar za 1 dítě týdně), výnos z obecního pozemku 1 fl. 12 kr., ze školního fondu dodatek příspěvku (congrua) 7 fl. 16 kr., dvě a čtyři osminy dolnorakouských měřic pozemku pro pomocníka o výnosu 5 fl. a na deputát dřeva pro školu 12 fůr dřeva z větví, které z revíru hradeckého zboží a patrona kostela a školy ve Větrkovicích převezle obec.

Celkový příjem tohoto učitele obnášel tehdy po odtahu 12 fl. za čištění a výnosu z půdy pro pomocníka v částce 5 fl. celkem 79 fl. a půl krejcarů ročně.

Během další doby byli učitelé této školy mnohem lépe placení.

Zděný kostel ve Větrkovicích

V letech 1836 až 1837 byl dřevěný kostel ve Větrkovicích zbořen a na jeho místě postaven nový kostel z pevného materiálu. Vysvěcen byl r. 1838.

Nová zděná škola ve Větrkovicích z r. 1838

Původní dřevěná škola ve Větrkovicích byla příliš malá; proto byla v r. 1838 zbořena a nová škola postavena z tvrdého materiálu. K ní byly přistavěny hospodářské budovy.

Učitel Josef Střella

Učitel Josef **Střella** (s dekretem), který byl povolán z Jakubčovic na místo učitele Františka Hertela do Větrkovic na intervenci kněžstva, působil na škole ve Větrkovicích od r. 1850 až do své smrti 6. září 1871. Jeho příjem se postupně zvyšoval až na 200 fl.

Učitel Eduard Beinhauer

Po smrti učitele Josefa Střelly byl ustanoven učitelem na škole ve Větrkovicích Eduard Beinhauer (s dekretem). Jeho příjem obnášel již 550 fl.

Škola z roku 1838 jako fara

Poněvadž škola ve Větrkovicích následkem osmileté školní povinnosti byla příliš malá, usnesla se obec postavit novou vyhovující školní budovu.

Obec se snažila mítí samostatného duchovního, a proto se r. 1876 usnesla starou školní budovu použít jako byt duchovnímu.

Nová škola z r. 1877

V roce 1877 byl položen základní kámen 3 třídní školní budovy ve Větrkovicích, jejíž stavba byla dokončena r. 1877 a 22. října téhož roku slavnostně vysvěcena.

Dvojtřídní škola, plat učitelů

15. září 1880 po zavedení **dvojtřídní školy** ve Větrkovicích činil roční plat nadučitele Eduarda Beinhauera 500 fl., 200 fl. funkčního přídavku a 50 fl. služebního přídavku (Dienstalterzulage). Od r. 1881 do r. 1901 obdržel celkem 6 služebních přídavků po 50 fl., celkem 300 fl.

1. prosince 1902 dosáhl jeho celkový příjem 3.050 K rak. ročně, který mu byl vyplácen ve 12ti měsíčních lhůtách.

Podučitelé Augustin Knopp a Rudolf Otipka

V té době působili na škole také podučitelé Augustin **Knopp** a Rudolf **Otipka**. Učitel na zkoušku podle nového zákona pobíral ročně 1000 K rak., po zkouškách způsobilosti 1200 K rak. ročně.

Založení jednotřídní německé školy spolkem Nordmark ve Větrkovicích r. 1906

V roce 1906 byla německým spolkem Nordmark postavena ve Větrkovicích německá soukromá škola (jednotřídní) pro germanizaci Větrkovic. Tato škola byla v říjnu téhož roku otevřena a navštěvována 33 dětmi. Na škole působil def. učitel Alois Wolf.

Česká vyučovací řeč na obecné škole s povinným předmětem němčiny

C. k. zemská školní rada v Opavě výnosem z 9. května 1910 č. II-278-2 na žádost obce Větrkovic zavedla českou vyučovací řeč na zdejší veřejné obecné škole s povinným předmětem němčiny 2 až 4 hodiny týdně, počínaje školním rokem 1910-1911.

Tento německý zápis byl vidován 28. 6. 1911 a 23. 6. 1915 okr. škol. inspektory, podpisy nečitelné.

Od té doby měla tato kronika pokračovat v řeči české, ale celé 3 roky zůstaly bez zápisů. Teprve pravděpodobně r. 1914 pokračovala jako kronika válečná.

Kronika válečná

Kronika válečné v řeči české

To, čeho potřebujeme, oč se všemi silami přičiňujeme, jet, aby naše Rakousko bylo mocné, šťastné a neodvislé. Činíme to z úcty k rodu Habsburskému, k němuž náš národ dětinnou oddaností lne, zrovna tak jako k němu lnou ostatní národové rakouské říše, takže věrná láska k císaři a dynastii je tmelem mocnářství.

(Poznámka kronikáře: Zde je jasně vidět, jak tehdejší škola vychovávala lid. Jinak řečeno: jaký režim, taková škola, jaká škola, takový národ !)

Své přesvědčení vyjádřil Vojtěch hravě Schönborn slovy, že v zemích rakouských je jasné poznání, že národové říše na sebe jsou odkázáni, nerozdílně k sobě patří, a že nynější společný boj proti nepříteli způsobil mohutné zesílení citu vzájemné příslušnosti.

Hluboko jsou úmysly nepřátel, kteří bojují proti naší monarchii; její význam má býti stlačen tak, že by byla jen bezmocnou, z milosti trpěnou jednotkou ve společnosti evropských států.

Všeobecná mobilizace 1. 8. 1914

Proto nastala 1. srpna 1914 všeobecná mobilizace, nejen mobilizace vojska, kterou zbraně schopní mužové i z nezapadlejších samot jsou voláni k obraně hranic, nýbrž mobilizace všeobecná, tak že občané půjčují státu svůj majetek, tak že ruka dobročinná otvírá se "Červenému kříži", kovové předměty, vlna a kaučuk, zásoby potravin, důvtip lidský, zkrátka všechny statky, jimiž člověk vládne, byly dány v oběh, ve služby ohrožené státní myšlenky rakouské. Všemi vrstvami společenskými, veškerými materiálními i intelektuálními zásobami, všemi zařízeními bylo hluboko až do dna zatřesenáno co nejpozorněji, aby mohly býti zjištěny a vybrány, by prvky, jež by přispěly k vítězství v tomto boji na život i na smrt, jakého svět dosud neviděl. I škola naše dle svých sil přispívá k tomuto vítězství.

Ve prospěch spolku "Červeného kříže" získávání noví členové. Ihned začátkem války přistoupilo 40 přispívajících členů k odbočce "Červeného kříže" v Opavě. Nadučitel Augustin Maiwald spolu se starostou obce Josefem Vladařem obcházeli domovní čísla zdejší obce, vyprošující peněžité dary a získávající nové členy.

Nedostatek pracovních sil

Poněvadž odchodem zbraní schopných občanů do války nastal nedostatek pracovních sil, byly odrostlejší dívky školními učiteli nabádány k tomu, by při zemědělských pracích vypomáhaly. Na příkaz úřadu zřízena v místě "žňová komise", do níž vyslán též správce zdejší školy. Úkolem komise jest pečovati o včasné provedení všech do zemědělství spadajících prací.

Povinné očkování proti černým neštovicím

Aby zabráněno bylo šíření nakažlivé nemoci černými neštovicemi, nařídilo c. k. okresní hejtmanství všeobecné očkování ve zdejší škole dne 2. října 1914, podruhé 14. března 1915. Očkování, jehož se zúčastnili dospělí i mládež, provedl městský lékař ve Vítkově dr. Emanuel Steiner.

Náhražky čaje

Vypuknutím světové války byl k nám dovoz z neutrálních států přes moře znemožněn. V náhradu za čaj, nutný vojsku v poli, sbíráno školní mládeží ostružinové listí. Odesláno tak na podzim r. 1914 na 6 kg suchého ostružinového listí úřadu pro péči ve válce do Vídně. Podotknouti dlužno, že školní dívky i při pozdějších sbírkách kteréhokoliv druhu horlivou činnost najevo dávaly; této potěšitelné okolnosti jest připočísti skvělé výsledky všech posud pořádaných sbírek pro válečnou péči.

Pletení částí zimního šatstva

Hodiny ženských ručních prací byly využitkovány pletením nátepníků a jiných částí zimního šatstva, zhotovením papírových podešev. Dne 19. listopadu 1914 odesláno úřadu pro péči ve válce 18 sněhových kuklí, 20 párů nátepníků, 22 párů ponožek. Pak 600 párů papírových podešev ve váze 9 kg. Dne 26. února 1915 odesláno opětně 600 párů papírových podešev a 2 sněhové kukle.

Správou školy zažádáno u úřadu o pokladničku k zavěšení na chodbě ve škole. Nastřádaný v ní peněžitý obnos měl býti odveden "Červenému kříži" válečné pomocné kanceláři. Poprvé vyndáno z pokladničky 7 K. 50 hal., podruhé 9 K. 40 hal. Později použito pokladničky při různých sbírkách školní mládeží.

Sbírky kovů

Aby se odpomohlo nedostatku kovu, potřebného pro výrobu nutných zbraní a střeliva, pořádána v celé říši sbírka starých kovů, kterou taktéž provedla školní mládež. Nasbíráno různých kovových předmětů ve váze 34 kg. Sbíрка odeslána 1. května 1915 do Vídně ministerstvu války.

Za účelem zlepšení hmotného postavení vdov a sirotků po chudých padlých vojínech, založen v sídelním městě Vídni podpůrný fond, na který školní dívky dne 2. prosince 1915 sebraly 7 K. 50 hal.

Válečné půjčky

Školní dívky zúčastnily se také úpisu válečných půjček. Tak upsala žákyně Marie Moravcová na III. válečnou půjčku 100 K., žák Augustin Maiwald na IV. válečnou půjčku 100 K. Rodiče upisovali prostřednictvím zdejší raiffaisenky značné obnosy.

Sbírka vlny a kaučuku

V roce 1915 nařízena v říši sbírka vlny a kaučuku za spolupůsobení školní mládeže. Nasbíráno různých odpadků ve váze 582 kg. Zásilka pozůstávající z 37 pytlů odeslána 6. listopadu 1915. Při druhé sbírce sebráno 148 kg různých odpadků.

Nadučitel Maiwald zproštěn voj. služby

Při druhé prohlídce domobranců, konané 18. října 1915, uznán nadučitel Augustin Maiwald, nar. r. 1873, jakožto zbraně schopný, avšak na žádost školních úřadů domobranecké služby až na další zproštění.

"Letní čas"

Aby se uspořilo na svítivu v létě, zaveden byl v r. 1915 "letní čas", tj. v noci na 1. květen, posunuty ukazováky hodin o 1 hodinu dozadu. Letní čas potrvál až do 1. října, kdy zas ukazováky hodin posunuty o 1 hodinu dopředu. Zavedení letního času je zvláště pro města významné.

Sbírka kopřiv na obleky

Dlouho trvající válkou a následkem zastavení všeho zámořského přívozu, povolání úřady nařídily, aby byly sbírány pilně kopřivy co náhrada za jiné výrobní látky na obleky. Školní mládež, jsouc přes léto zaměstnaná při zemědělských pracích, nemohla se věnovati sběru kopřiv, kterých v tomto kraji je velice pořídka.

Zvony na válečné účely

K účelům válečným snímána část kostelních zvonů. Dne 22. srpna 1916 odebrán na věži zdejšího kostela větší zvon, s krásným nápisem a kresbami, zasvěcený patronům proti bouřce sv. Janu a sv. Pavlu (ulit r. 1777 v Olomouci, ve váze 239 kg).

Aby spolek "Červeného kříže" skutky milosrdenství dále konati mohl, potřebuje k tomu mnoho peněžitých prostředků.

"Týden Červeného kříže"

Všechny jemu uštědřené dary a nastrádané peníze z dřívějších let, jsou namnoze vyčerpány, a proto pořádána v celé říši všeobecná sbírka ve dnech od 1. do 8. května 1916, pode jménem "Týden Červeného kříže" se skvělým výsledkem v této obci. Žáci II. třídy nasbírali 211 K. 26 hal., kterýžto obnos odeslán nadučitelem přímo předsednictvu Zemského pomocného spolku "Červeného kříže" v Opavě.

"Obětní dnové"

Ve dnech od 4. do 8. října 1916 pořádány v celé říši "Obětní dnové" ve prospěch vdov a sirotků, vojínů invalidů a chorých na plíce. Sbírka provedená žáky, vynesla 68 K., za odznaky 40 K. Z obecních prostředků naznačenému účelu věnováno 30 K. Peníze odeslány nadučitelem pomocnému válečnému úřadu při c. k. slezské zemské vládě v Opavě.

Zemřel císař František Josef I.

Dne 21. listopadu 1916 o 9. hodině večer zemřel v zámku Schönbrunně ve Vídni Jeho Veličenstvo náš nejmilostivější císař a král František Josef I., jemuž **veškeré učitelstvo** rakouské jako zakladatelé novodobého školství, podporovateli věd a umění, zajisté zachová trvalou vděčnou paměť. Za příčinou neočekávaného úmrtí milovaného mocnáře vystrčen na znamení smutku černý prapor na školní budově. 27. listopadu 1916 odbývala se slavným způsobem zádušní mše svatá, které přítomné byly školní dívky se svými učiteli. Ve škole pak vhodnými promluvami učitelů oceněny vzácné panovnické vlastnosti zvěčnělého zeměpána. Ten den se nevyučovalo.

Viděl 17. I. 1917 (asi Urbánek)

3 bezmasé dny v týdnu

Uvnitř Rakouska vyžádala si hospodářská válka pronikavých opatření. Zažili jsme během 3 roků světové války zavedení 3 bezmasových dnů (pondělí, středy a pátku) pro celé Rakousko, obmezení podávání cukru v hostincích a kavárnách, zastavení dodávek ječmene pivovarům s následkem vymizení piva z veřejného konzumu a prodeje, když již před tím obmezen byl prodej piva na dobu mezi 7. až 10. hodinu večerní, zavedení masenek s výměrou 15 dkg masa na hlavu a den, ba pomýšlí se i na nucené stravování ve veřejných kuchyních a na zákaz úpravy pokrmů v malých soukromých domácnostech.

Přikročeno bylo též k šetření světlem, k přidělu spotřeby petroleje, k zákazu pálení lihu, jakož i k osvětlování soukromých domácností svíčkami. Podobnými opatřeními, jako nouzi o potraviny, čeleno bylo též tísní o pici. Vydán zákaz prodeje krmné řepy, zřízena ústředna sušených bramborů atd. Aby šetřeno bylo dobyt看, jehož zabíjením plýtváno pro nedostatek píce a pro nedostatek potravin, zastaveny trhy na hovězí dobytek dnem 1. října 1916. Přikročeno též ku monopolizování obchodu mléčnými výrobky a vepřovým sádlem a k vyhlášení státního monopolu umělými sladidly.

Nedostatek všeho

Aby čeleno bylo nedostatku topiva a paliva, který vedl v únoru 1917 k uhelné katastrofě značných rozměrů za 30 stupňového mrazu, ustanovena ústředna pro hospodářství dřívím. Opatřením prvního řádu bylo, když 12. října 1916 přikročeno bylo k ustavení vyživovacího úřadu. Po vzoru Německa, kde došlo ku zřízení válečného ústavu pro všechny záležitosti, související s úhrnným válčením, došlo pak v Rakousku ke zřízení ústředny pro výživu lidu, jež 1. prosince 1916 zahájila činnost. Předsedou ministerstva Körbrem založený úřad pro výživu lidu a dosavadní prezident Oskar Kokstein nahrazen plukovníkem Antonínem Höferem. Dne 5. března 1917 započal pak činnost společný vyživovací sbor jako orientační a zprostředkující orgán všech vojenských i občanských úřadů, zúčastněných při vyživovacích otázkách. Skládá se ze zástupců všech příslušných ústředen a má sídlo ve Vídni

Opět sbírka na vdovský a sirotčí fond

Ve prospěch slezského zemského spolku c. k. rakouského vdovského a sirotčího fondu pořádána v roce 1917 v obci sbírka dům od domu, která vynesla 188 K. 80 hal.

Jeho Excelence pan ministr kultu a vyučování výnosem ze dne 12. listopadu 1917 čís. 4688 nařídil, aby za příčinou šťastné záchrany Jeho c. k. Apoštolského Veličenstva (Karla) z vážného nebezpečí života školní mládež obecných a měšť. škol se zúčastnila slavných bohoslužeb díků.

Nadučitel Augustin Maiwald vyznamenán v zázemí

Jeho c. k. Apoštolského Veličenstvo ráčilo s nejvyšším rozhodnutím ze dne 16. srpna 1917 zdejšímu nadučiteli Augustinu Maiwaldovi nejmilostivější udělití válečný kříž III. třídy pro občanské zásluhy.

Úřadu pro péči ve válce zaslala správa školy dne 9. prosince 1917 sbírku kapesníků v ceně 40 K.

C. a k. vojenské velitelství v Krakově zaslalo zdejší místní školní radě několik set pohlednic se žádostí, by tyto mezi mládeží školní vyprodány byly a vykázány obnos 71 K. aby pak zaslán byl uvedenému velitelství, které zřídilo fond pro ozdobu válečných hrobů. S výprodejem pověřeny zpěvačky kostelní, které ochotně výprodej převzaly.

Komitetu pro péči hrobů válečníků ve Vídni odeslán obnos 91 K. 40 hal. co výsledek sbírky v obci.

Ústředně zemské pro ochranu dětí a péči o mládež ve vévodství slezském odeslána sbírka v obci 107 K. 52 hal. a sbírka školních dětí zdejší školy 9 K. 50 hal. Uvedené sbírky pořádány koncem r. 1917.

— — —

Světovou válku rozhodla vojska americká, vlastně technika americká, která vyslala na bojiště nesčíslný počet větších i menších tanků, vůči kterým vojska středních mocností nedovedla odolat. V krvavých bojích byly německé a rakouské armády poraženy a přinuceny složit zbraně. Rakousko se rozpadlo. Na troskách jeho vznikly nové státy - republiky. Rod habsburský přestal existovat, přesídliv z Vídně do Švýcar.

Češi jsou osvobozeni z 300leté poroby a tvoří svůj nový svobodný stát - republiku Československou. (Porovnej s poznámkou kronikáře [na straně 116.](#)) 28. října r. 1918 převzal nejvyšší moc vládní v tomto novém státě revoluční výbor, sestavený z vynikajících, osvědčených národních pracovníků, vydav k veškerému obyvatelstvu provolání, poučiv jej o významu světových událostí a nabádav všechny důrazně ke klidnému a svornému dalšímu spoužití, zachovávající posud platné zákony a nařízení dřívější vlády.

Na Slovensku proveden převrat 30. října.

Prohlášení republiky Československé

16. listopadu 1918 sešlo se Národní shromáždění, které prohlásilo stát Československou republikou a zvolilo dr. Tomáše G. Masaryka prvním prezidentem. Sestaveno též ministerstvo (?) v čele s dr. Kramářem. Prvním ministrem školství a národní osvěty stal se Gustav Habrman. V tomto úřadě zjednal si veliké zásluhy jak o učitelstvo, tak o vybudování českého školství v poněmčeném území.

Prezident T. G. Masaryk navštívil Slezsko

Dne 23. června 1924 přijel do Slezska p. prezident republiky T. G. Masaryk. Následujícího dne odpoledne o 2 hod. 30 min. holdovalo jemu před budovou zemské správy politické obyvatelstvo Slezska i Hlučínska. Průvod trval skoro hodinu. P. prezident stál na balkoně vládní budovy a neustával kolemjdoucím za projev lásky děkovat. Škola zastoupena byla svými učiteli a žáky.

Průtrž mračen nad Větrkovicemi 23. 6. 1924

V týž den, kdy v Opavě vítali p. prezidenta (23. června) snesla se nad Větrkovicemi katastrofální průtrž mračen s krupobitím, která trvala od 5. do 7. hodin večerních. Škoda způsobena tím, že spousty vodních přívalů razily si cestu rozvodněným potokem Kamenským tak, že tento potok vystoupil z koryta a zaplavil sousední zahrady, louky, dvory a budovy, poškodily a zničily mosty přes potok vedoucí. Voda vystoupila více než o 2 m nad normální hladinu potoka a zanesla šterkem a nánosem kamení částečně louky a odplavila z nich seno. Škoda, způsobena na okresní silnici, odhadnuta technickým znalcem na 30.000 Kč.

Oslava 75. narozenin T. G. Masaryka

75. výročí narozenin pana prezidenta republiky oslaveno tímto způsobem. Dne 6. března 1925 vztyčen školní prapor a zůstal po 2 dny na školní budově. 7. března v 8 hodin ráno shromáždila se školní mládež v II. třídě. Žákyně ozdobily obraz pana prezidenta věncem a kvítím v národních barvách. O významu tohoto dne promluvil k dětem řídící Augustin Maiwald, stavě jim pana prezidenta co vzor vytrvalosti v práci a čistých mravů. Žákyně Heřma Vladařová přednesla vhodnou báseň. Národními hymnami slavnost ukončena.

8. března 1925 odbývána oslava v sále hostince Františka Richtra v 8 hodin večer. Koncertovala hudba podolská za řízení učitele Jana Příbyla. Učitel V. Zelenka přednášel o panu presidentovi, podav jeho životopis, řídící Maiwald nabádal účastníky k následování vzácných občanských ctností našeho osvoboditele.

Viděl Josef Pupík
27. 4. 1928

II. oddíl

Vyučovací předměty

Kterým předmětům po založení školy bylo vyučováno, není známo. Pravděpodobně to bylo náboženství, čtení, psaní a počty, a to v řeči české.

České vyučování - německé vyučování

Německé vyučování počalo roku 1853. Až do platnosti školského zákona ze dne 14. května 1869 jsou na větřkovské škole (filiální) zaznamenány tyto učební předměty: náboženství, čtení, krasopis, mluvnice (Rechtsprechen), psaní (Rechtschreiben), psaní podle diktátu, počty, sloh (Anleitung schriftlichen Aufsätzen). Od té doby byly na obecných školách tyto vyučovací předměty: náboženství, mluvnice, počty, geometrie (Geometrische Formenlehre) s kreslením, zeměpis, dějepis, přírodopis, fyzika, psaní a tělocvik.

Industriální učitelka

V roce 1898 byla zařazena do vyučování ruční práce. Vyučovala industriální učitelka Barbora Schramková za renumeraci 40 K měsíčně. Později, podle zákona z r. 1901, pobírala za jednu vyučovací hodinu týdně 25 K. Na škole ve Větřkovicích vyučovala 5 hodin týdně. Poněvadž docházela ze školy v Březové, dostávala roční odškodné jako cestovné 120 K.

Zrušení vyučování jazyku německému

Na základě § 9 ze dne 25. května 1868 čís. 48 ř. z. ustanovil pan ministr školství a národní osvěty výnosem ze dne 3. května 1919 čís. 11.199, 12912 a 14368, že nařízení zemské školní rady v Opavě ze dne 16. ledna 1873 čís. 3502 schválené výnosem bývalého ministra kultu a vyučování ze dne 6. října 1872 čís. 13120, jež se týká vyučování jazyku německému na neněmeckých školách obecných a měšťanských se **zrušuje** jakožto nezákonné, odporujíc základnímu článku § 19 zákl. zák. stát. zákoníka 21. prosince 1867 č. 142 ř. z.

Na každé obecné a měšťanské škole ve Slezsku smí býti toliko jeden z jazyků v zemi obvyklých jazykem vyučovacím.

Druhému jazyku zemskému smí se vyučovati na těchto školách jako učebním předmětu **nepovinnému** počínajíc 4. rokem školním a to ne více než 3 hodiny týdně.

Na podanou žádost a sice jak obecní radou tak i místní školní radou o povolení k vyučování němčině co předmětu nepovinnému, vyrozuměna správa školy výnosem okresní školní rady ze dne 23. března 1920, čís. s. -247-1, aby počátkem druhého půlletí školního roku 1919-20 zavedeno bylo nepovinné vyučování němčině ve 2 odděleních po 2 hodinách týdně dle předložené učebné osnovy.

Výnosem ze dne 27. října 1921, čís. III-223-4 povolila slezská zemská školní rada pro školní rok 1921-1922 vyučování němčině jako nepovinnému předmětu vyučovacím počínaje 4. škol. rokem dle schválených osnov po 2 hodinách týdně.

V školních letech 1923-5 nevyučováno němčině pro nedostatečný počet přihlášených žáků.

Začátkem školního roku 1925-26 přihlásilo se do nepovinné němčiny 26 žáků, tak že se tomu předmětu zase vyučuje po dvou hodinách týdně.

Ve školním roce 1926-27 **přestalo se vyučovati** nepovinné němčině.

Viděl Josef Pupík
27. 4. 1928

III. oddíl

Učebnice

Na obecné škole ve Větrkovcích jsou zavedeny tyto učebnice:

A.

V německé řeči:

Náboženské knihy:

Biblický dějepis starého i nového zákona pro katolické
obecní školy od dr. J. Schustera (44 krejcarů)

Čítanky:

Slabikář a první čítanka pro obecné školy (16 krejcarů)
Druhá čítanka pro obecné školy (28 krejcarů)
Třetí čítanka pro obecné školy (43 krejcarů)

Početnice:

První početnice pro obecné školy od dr. Františka Rittera (7 krejcarů)
Druhá početnice pro obecné školy od dr. Františka Rittera (13 krejcarů)
Třetí početnice pro obecné školy od dr. Františka Rittera (11 krejcarů)

B. **V české řeči**

Náboženské knihy:

Malý katechismus s otázkami a odpověďmi pro obecné školy	(6 krejcarů)
Výtah z velkého katechismu pro obecné školy	(19 krejcarů)
Dr. J. Schustera "Biblický dějepis" starého i nového zákona pro obecné školy, s 112 obrázky a mapou	(56 krejcarů)

Čítanky:

První čítanka pro obecné školy	(14 krejcarů)
Druhá čítanka pro obecné školy	(24 krejcarů)
Třetí čítanka a mluvnice se 3 mapkami	(55 krejcarů)

Početnice:

První početnice pro obecné školy od dr. Františka Močníka	(7 krejcarů)
Druhá početnice pro obecné školy od dr. Františka Močníka	(10 krejcarů)
Třetí početnice pro obecné školy od dr. Františka Močníka	(13 krejcarů)
Čtvrtá početnice pro obecné školy od dr. Františka Močníka	(14 krejcarů)

K vyučování německé řeči pro slovanské žáky:

Bömisches Sprachbuch I. Stufe	(12 krejcarů)
-------------------------------	---------------

Počátkem školního roku 1879 zavedeny následující čítanky pro 3 třídní obecné školy s německou vyučovací řečí:

Čítanka rakouských obecných škol od dr. Jiřího Ullricha, J. Vogla a Františka Branky, I. díl	(20 krejcarů)
Čítanka rakouských obecných škol od G. Zeyneka, dr. Josefa Micha a Al. Steuera, II. díl	(36 krejcarů)
Čítanka rakouských obecných škol od G. Zeyneka, dr. Josefa Micha a Al. Steuera, III. díl	(65 krejcarů)

K vyučování německé řeči slovanských žáků byla zavedena Druhá mluvnice a čítanka německá pro vyšší oddělení (40 krejcarů)

V roce 1901 zaveden "Slabikář pro obecné školy" od Adolfa Frumara a Jana Jursy, kromě psaného slabikáře od Fr. Branky a Teodora Zieglera (60 haléřů)

Roku 1902 byl vydán "Malý a střední katechismus" (česky)

V roce 1905 byla zavedena v II. třídě od Krause a Habernala zpracovaná Močnikova početnice a v I. oddělení II. třídy "Čítanka pro školy obecné II. díl vydání trojdílného od Jana Jursy."

V letech 1906-7 byl zaveden v 2. oddělení II. třídy III. díl třídílné Jursovy čítanky.

Český dodatek:

Začátkem školního roku 1920-21 zavedeny nové učebnice a sice: Čítanka trojdílná, početnice čtyřdílná od Matolína, německé cvičebnice od Tůmy II. a III. díl.

Počátkem školního roku 1921-22 zavedeny nové početnice 4dílné od Jana Kozáka a Jana Ročka.

Pro vyučování nepovinné němčiny v školním roce 1925-26 zavedena první cvičebnice do Šulisty.

Pro školní rok 1927-28 zavedena ve II. třídě jednotná čítanka pro obě oddělení a to trojdílné čítanky díl II. Díl III., který byl zaveden pro IV. oddělení vyřazen.

Viděl Josef Pupík
27. 4. 1928

IV. oddíl

Dozor a řízení školy

(Poznámka kronikáře: V tomto oddílu jsou v německé školní kronice uvedeny jak místní, tak i okresní a zemské školní rady. V obecní kronice jsou použity jen místní školní rady.)

Místní školní rada ustavena roku 1870:

František Ehler,	zemědělec čís. 33 ve Větrkovicích -- předseda
Josef Granz,	zemědělec čís. 19 ve Větrkovicích -- místopředseda
Jan Urbánek,	zemědělec a starosta obce ve Větrkovicích -- člen
Josef Střella,	učitel a správce školy ve Větrkovicích -- člen

Místní školní rada ustavena roku 1873:

Jan Sommer,	mlynář ve Větrkovicích -- předseda
Mořic Breyer,	majitel fojtství ve Větrkovicích --
Jan Wladař,	zemědělec čís. 17 ve Větrkovicích -- člen
Eduard Beinhauer,	učitel ve Větrkovicích -- člen

Místní školní rada ustavena roku 1876:

Jan Urbánek,	zemědělec a starosta obce ve Větrkovicích -- předseda
Jan Schenk,	zemědělec ve Větrkovicích čís. (?) -- zástupce předsedy
Vincenc Czernin,	zemědělec ve Větrkovicích čís. (?) -- člen
Eduard Beinhauer,	učitel ve Větrkovicích -- člen

Místní školní rada ustavena roku 1879:

Vincenc Hellebrand, zemědělec ve Větrkovicích -- předseda
Mořic Breyer, majitel fojtství ve Větrkovicích -- zástupce předsedy
Jan Sommer, starosta obce -- člen
Eduard Beinhauer, správce školy -- člen

Místní školní rada ustavena roku 1882:

Josef Wladař, zemědělec ve Větrkovicích -- předseda
Karel Sommer, zemědělec ve Větrkovicích -- zástupce předsedy
Mořic Breyer, starosta obce -- člen
Eduard Beinhauer, správce školy -- člen

Místní školní rada ustavena roku 1885:

Josef Wladař, zemědělec ve Větrkovicích -- předseda
Vincenc Czernin, zemědělec ve Větrkovicích -- zástupce předsedy
Karel Sommer, starosta obce -- člen
Eduard Beinhauer, správce školy -- člen

Místní školní rada ustavena roku 1888:

Josef Wladař, zemědělec ve Větrkovicích -- předseda
Vincenc Czernin, zemědělec ve Větrkovicích -- zástupce předsedy
P. Theodor Stodůlka, farář v Březové -- člen
František Czernin, starosta obce -- člen
Eduard Beinhauer, nadučitel -- člen

Místní školní rada ustavena roku 1892:

Vincenc Hellebrand, zemědělec č. 57 Větrkovice -- předseda
Jan Czernin, zemědělec č. 58 Větrkovice -- zástupce předsedy
Theodor Stodůlka, děkan a farář v Březové -- člen
František Czernin, zemědělec ve Větrkovicích -- člen
Eduard Beinhauer, nadučitel -- člen

Místní školní rada ustavena roku 1895:

Vincenc Hellebrand, zemědělec č. 57 Větrkovice -- předseda
Vincenc Czernin, zemědělec č. 39 Větrkovice -- zástupce předsedy
Theodor Stodůlka, děkan a farář v Březové -- člen
Karel Sommer, zemědělec ve Větrkovicích -- člen
Eduard Beinhauer, nadučitel -- člen

Místní školní rada ustavena 14. července 1898:

Vincenc Hellebrand, zemědělec č. 57 Větrkovice -- předseda
Jan Schenk, zemědělec č. 43 Větrkovice -- zástupce předsedy
Theodor Stodůlka, děkan a farář v Březové -- člen
Karel Sommer, starosta obce -- člen
Eduard Beinhauer, nadučitel -- člen

Místní školní rada ustavena 11. srpna 1901:

Vincenc Hellebrand, zemědělec č. 57 Větrkovice -- předseda
Jan Schenk, zemědělec č. 43 Větrkovice -- zástupce předsedy
P. Jan Neugebauer, farář -- člen
Karel Sommer, starosta obce -- člen
Eduard Beinhauer, nadučitel -- člen

Místní školní rada ustavena 8. prosince 1904:

Vincenc Hellebrand, zemědělec č. 57 Větrkovice -- předseda
Josef Wladař, zemědělec ve Větrkovicích -- zástupce předsedy
František Hopp, zemědělec ve Větrkovicích -- člen
P. Jan Neugebauer, farář -- člen
Augustin Maiwald, nadučitel -- člen

Místní školní rada ustavena 17. ledna 1908:

Vincenc Hellebrand, zemědělec č. 57 Větrkovice -- předseda
František Hopp, zemědělec č. 130 Větrkovice -- zástupce předsedy
František Hellebrand, zemědělec č. 60 Větrkovice -- člen
P. František Slepánek, farář -- člen
Augustin Maiwald, nadučitel -- člen

Místní školní rada ustavena 24. února 1911:

Vincenc Hellebrand, zemědělec č. 57 Větrkovice -- předseda
František Hellebrand, zemědělec č. 64 Větrkovice -- zástupce předsedy
Josef Wladař, zemědělec č. 52 Větrkovice -- člen
P. František Slepánek, farář -- člen
Augustin Maiwald, nadučitel -- člen

Místní školní rada ustavena 1. března 1914:

Josef Wladař, zemědělec č. 52 Větrkovice -- předseda
Jan Schenk, zemědělec č. 43 Větrkovice -- zástupce předsedy

František Sokol, zemědělec č. 30 -- člen
P. František Slepánek, farář -- člen
Augustin Maiwald, nadučitel -- člen

Záznamy o ustavení místní školní rady ve Větrkovicích od r. 1914 až do 24. srpna 1925 nejsou ve školní kronice.

Místní školní rada ustavena 24. srpna 1925:

Robert Hellebrand, zemědělec č. 57 Větrkovice -- předseda
Robert Hellebrand, zemědělec č. 71 Větrkovice -- místopředseda
František Homola, Josef Schiller, Augustin Maiwald, řídící škola a Barbora Šrámková, industriální učitelka -- členové

V. oddíl

Učitelé

EDUARD BEINHAUER

V době založení školní kroniky (1876) působil na škole ve Větrkovicích učitel Eduard Beinhauer a to do 4. prosince 1871

Počátkem školního roku 1880-81 zřízena dvojtřídní škola. Eduard Beinhauer je jmenován nadučitelem.

VILÉM ADAMETZ

Současně byl jmenován podučitelem na škole ve Větrkovicích Vilém Adametz.

Systematizovaná místa podučitelů byla obsazována od 1. září 1880 do 1. října 1886.

1. října 1886 odešel podučitel Vilém Adametz do Čech (Lauterbach) a místo podučitele na zdejší škole zůstalo neobsazeno až do 1. září 1887.

FRANTIŠEK HOLESCH

1. září 1887 přišel na školu provizorní podučitel František Holesch. Koncem srpna 1888 odešel jako podučitel na školu v Radkově.

EDUARD ČERVÍNKA

Místo něj nastoupil na školu ve Větrkovicích od 1. října 1888 pomocný učitel Eduard Červínka, který na škole učil až do 1. října 1891.

AUGUSTIN KNOPP

1. září 1892 přišel na školu ve Větrkovicích provizorní učitel Augustin Knopp.

VINCENC DOUBRAVSKÝ

Pomocný učitel Vincenc Doubravský nastoupil službu 1. září 1893.

ADOLF ULLRICH

Adolf Ullrich, pomocný učitel, působil na škole ve Větrkovicích od 3. srpna 1894 do konce srpna 1896.

RUDOLF OTIPKA

Rudolf Otipka, provizorní podučitel přišel na školu 1. září 1896. Zemřel 26. ledna 1901.

EDUARD FUNIOK

Na jeho místo nastoupil provizorní podučitel Eduard Funiok. Týž 28. října 1901 spáchal v hotelu Royal v Praze sebevraždu zastřelením.

VILÉM WAWREČKA

1. září 1902 přišel na školu provizorní učitel Vilém Wawrečka. Po jmenování učitelem ve Lhotce odešel na nové působiště 25. července 1904.

NADUČITEL EDUARD BEINHAUER PENSIONOVÁN

Koncem roku 1904 byl nadučitel Eduard Beinhauer dán do penze (po 40 roční služební době.)

AUGUSTIN MAIWALD

28. července byl povolán na školu jako nadučitel Augustin Maiwald. Do služby nastoupil 1. září 1904.

JAN SUCHÁNEK

Pomocný učitel Jan Suchánek přišel na školu 12. září 1904. Na vlastní žádost odešel 21. února 1908.

AUGUSTIN HULVA

Na jeho místo přišel provizorní učitel Augustin Hulva a to od 1. září 1908.

Vid. 28. 6. 1911 Wolf.

21. listopadu 1918, výnosem okresní školní rady, byl učitel Augustin Hulva ustanoven správcem hospodářského úřadu při okresním hejtmanství v Opavě

HEDVIKA ČERNÍNOVÁ

Začátkem roku 1919 vyslala sem okr. školní rada výpomocnou učitelku Hedviku Černínovou, která po čtyřnedělním působení onemocněla a více se nevrátila.

JOSEF KOŘÍNEK

Začátkem měsíce dubna 1919 vyslala sem okr. školní rada def. učitele Josefa Kořínka z Kamenky, který zde pobyl až do prázdnin téhož roku, kdy odešel jako správce školy do Milostovic.

VÁCLAV ZELENKA, LUDVÍK RABÍNSKÝ

9. května 1920 dostavil se učitel Václav Zelenka. Tentýž zúčastnil se v době od 28. března do 1. července 1921 hospodářského kursu v Rožnově. V posledních dvou měsících jej zastupoval učitel Ludvík Rabínský. Od 27. října 1921 do konce listopadu 1921 byl učitel Václav Zelenka narukován. Až do jeho návratu vyučoval nadučitel sám.

JAN PŘIBYLA

10. září 1924 dosazen sem Jan Příbyla, zatímní učitel

Učitel Václav Zelenka přidělen službou na občanskou školu v Hradci-Podolí.

8. května 1925 zatímní učitel Jan Příbyla zproštěn služby na zdejší škole, když musí nastoupiti vojenskou službu.

JAROSLAV DAVID

Na jeho místo dosazen Jaroslav David, def. učitel. Dne 15. května 1925 převzal vedení II. třídy. Začátkem školního roku přeložen do Nových Sedlic.

KAREL NOSEK

31. srpna 1925 ustanoven zat. učitel na zdejší školu kandidát učitelství Karel Nosek z Chvalíkovíc. Týž byl začátkem škol. roku 1926-27 přeložen na obecnou školu v Leskovci.

JAROSLAV ONDERKA

Na jeho místo dosazen 31. srpna 1926 Jaroslav Onderka, zat učitel v Kateřinkách.

AUGUSTIN MAIWALD, ŘÍD. UČITEL, PŘELOŽEN DO NEPLACHOVIC

28. srpna 1926 jmenován říd. učitel Augustin Maiwald řídícím učitelem na dvoutrídni škole v Neplachovicích s platností od 1. listopadu 1926. Pro zásluhy byl jmenován čestným občanem Větrkovíc. Na škole působil 22 let.

FRANTIŠEK SMĚJA

Od 1. listopadu 1926 do 31. ledna 1927 ustanoven okr. školním výborem zatímním správcem školy učitelský čekatel František Směja.

TEODOR GELNAR

30. ledna 1927 nastoupil místo jako zatímní správce školy Teodor Gelnar, def. učitel.

MAXMILIÁN STRAKOŠ

(Poslední poznámka o učiteli je bez data)

Zatímní učitel Jar. Onderka byl přeložen na menšinovou školu do Radkova (kdy?) a na jeho místo ustanoven okr. školním výborem zatímní učitel Maxmilián Strakoš.

Viděl Josef Pupík,
27. 4. 1928

VI. oddíl

Počet školních dětí

Obec Větrkovice

Rok	Chlapců	Děvčat	celkem
1874-5	88	77	165
1875-6	94	85	171
1876-7	101	99	200
1877-8	99	108	207

1878-9	93	92	185
1879-80	98	97	195
1880-1	94	97	191
1881-82	99	110	209
1882-3	99	111	202
1883-4	82	110	192
1884-5	76	89	165
1885-6	89	99	186
1886-7	79	97	176
1887-8	85	98	183
1888-9	82	88	170
1889-90	85	88	173
1890-1	86	85	171
1891-2	77	76	153
1892-3	85	79	164
1893-4	83	83	166
1894-5	81	82	163
1895-6	74	78	152
1896-7	73	74	147
1897-8	72	63	135
1898-9	57	65	122
1899-1900	60	64	124
1900-1	61	64	125
1901-2	60	67	127
1902-3	66	73	139
1903-4	67	73	140
1904-5	69	73	142
1905-6	73	77	150
1906-7	65	66	131
1907-8	60	63	123
1908-9	59	57	116
1909-10	56	53	109
1910-1	50	58	108
1911-2	55	59	1114
1912-3	56	55	111
1913-4	54	55	109
1914-5	58	58	116
1915-6	87	91	178
1916-7	83	93	176
1917-8	85	95	178
1918-9	77	78	164
1919-20	62 čes. 18 něm.	54 čes. 28 něm.	116 čes. 46 něm.
1920-1	54	52	106
1921-2	53 čes. 17 něm.	47 čes. 21 něm.	100 čes. 38 něm.
1922-3	43 čes. 15 něm.	40 čes. 18 něm.	83 čes. 33 něm.

VII. oddíl

Dodatek

Poznámka kronikáře: V tomto oddílu jsou poznamenány veškeré oslavy panovnického rodu -- jubilea --, což nemá významu v kronice uvádět.

Generální vizitace

Dne 22. března 1894 konal kníže - arcibiskup Theodor a 18. května 1908 kníže - arcibiskup František Saleský ve Větrkovcích generální vizitaci a udělili věřícím svátost biřmování.

Polodenní vyučování

V roce 1921 povolila zemská školní rada na zdejší škole polodenní vyučování na 3 školní roky a to v II. třídě od 1. září do 15. října. V I. třídě po celý rok bylo vyučováno celodenně.

Trocha historie⁶³

Podle zápisu ve školní kronice z r. 1945

Ve zdejší obci byla první škola umístěna v čís. pop. 3 a byla založena v roce 1790. Na této škole vyučovala jedna žena, její jméno není známo. Mezi roky 1790 až 1800 byla v obci vystavěna nová škola a měla popisné číslo 73. Na této škole byl již učitel.

Ultrakvistická škola

Roku 1876 byla tato škola ponechána jako farní budova a postavena nynější škola se 3 třídami, ve kterých se také učilo. Byla to tedy trojtřídní škola **utrakvistická**. Na této škole byl řídícím učitelem Beinhauer z rodu německého a vychován na školách německých, a proto také ve škole se učilo víc německy než česky.

Tento neutěšený stav trval do roku 1906, kdy Nordmarka (výbojný spolek německý) vybudovala ve vesnici soukromou školu jednotřídní. Prvním správcem německé školy byl výbojný germanizátor Wolf, který bezdůvodně ponižoval české obyvatelstvo, které se však proti útokům ze strany německé houževnatě bránilo.

Český hasičský sbor

V roce 1906 přichází na českou dvoutřídní školu uvědomělý učitel Augustin Maiwald, který se postavil statečně proti útokům Němců. Vyučuje se jen česky a pomáhá mu poctivě svědomitý a dobrý učitel Augustin **Hulva**, rodák z Kylešovic u Opavy. Zakládá se **český hasičský sbor**, jehož velitelem je říd. učitel Maiwald a jednatelem uč. Hulva.

Česká kampaň a ochotnický spolek

Dále se zakládá **česká kampaň a ochotnický spolek**. Učitel Augustin Hulva zůstává na zdejší škole do roku 1915. V tento den odchází do Lesních Albrechtic a po osvobození v roce 1918 je přidělen k okresnímu úřadu jako zásobovací referent, kde působí do r. 1923 a nastupuje místo jako řídicí učitel v Holasovicích.

Sloučení Slezska s Moravou r. 1928

V roce 1925 působí jako úředník zemského výboru v Opavě a dne 1. prosince 1928, kdy byla Morava a Slezsko sloučeny v jeden právní celek s názvem "Země Moravskoslezská", odchází do Brna.

Řídicí učitel Augustin Maiwald na nátlak okresního školního výboru Opava-venkov odchází dobrovolně jako řídicí školy do Neplachovic. 1. 10. 1926, kde v lednu 1929 náhle zemřel.

Správou školy byl pověřen od 1. 10. 1926 do 1. 7. 1927 učitel Kořínek a pak Theodor Gelnar do 1. ledna 1929.

František Werdich, řídicí učitel; Theodor Gelnar

Od tohoto dne nastoupil řídicí učitel František Werdich školní službu. Přichází z Jančí, kde působil od 15. 9. 1914 do 31. 12. 1928.

1. února 1929 je povolán do kursu pro lidové hospodářské školy v Opavě a správou školy zatím pověřen učitel Theodor Gelnar, který 1. července nastupuje jako řídicí učitel v obci Leskovci. Tohoto dne přejímá správu školy řídicí učitel v obci Leskovci. Tohoto dne přejímá správu školy řídicí učitel František Werdich a učí na zdejší škole do 28. října 1938, tedy již za německých okupantů.

Uzavření školy okupanty 28. 10. 1938

V tento den je škola Němci uzavřena a říd. učitel i s rodinou odchází dne 7. listopadu 1938 do Stříbrnic v polit. okrese Uherské Hradiště a nastupuje teprve 7. března 1939 místo říd. učitele na pětileté škole dívčí v Kunovicích u Uherského Hradiště a tam prožívá do osvobození (10. června 1945) těžkou dobu protektorátní.

Že řídicí učitel František Werdich musel s rodinou se odstěhovat z Větrkovic, postaral se německý správce školy Alscher a nový starosta Adolf Kunz s Ortsleiterem Augustinem Hellebrandem. Tato trojice byla studnicí, z níž prýštil jed nacistického hnutí v obci, který přímo provokativním způsobem **terorizoval** české obyvatelstvo. Německý správce školy Alscher se ihned po odchodu říd. uč. Františka Werdicha stěhuje z německé školy do české.

Neohrožený postoj českého obyvatelstva a jeho boj o české vyučování

Přebírá českou školu a zasazuje se o to, aby v obou třídách bylo vyučováno jen německy. Tomu úmyslu se postavilo české obyvatelstvo na odpor a žádá, aby jejich děti byly vyučovány v jazyku mateřském. Tento cíl dosáhlo zdejší české obyvatelstvo po delším neústupném jednání v Opavě.

Děti bez vyučování

Bylo to první vítězství neohrožených českých občanů, ale což naplat, pro Větrkovice nebylo českého učitele a tak musely děti zůstat doma bez vyučování.

Zásahem místního nacistického vedení u vyšších úřadů v Opavě je enkláva Nové Vrbno (obyvatelstvo vesměs národnosti německé) včleněno do správy zdejší obce, aby tak byla posílena zdejší německá menšina (26% všeho obyvatelstva).

Snaha nacistů o zvýšení počtu dětí pro německé vyučování

Touto akcí byla pozice německá skutečně posílena a projevilo se to hlavně u dětí, jejichž počet vzrostl z 15 na 30 dětí německých. K tomuto počtu byly ještě komandem přibrány děti ze smíšených rodin, přestože se hlásily k národnosti české, takže konečný stav německých dětí dosáhl čísla 45.

Učitel Kovalský

V druhé polovině ledna 1939 přišla do obce zpráva, že se tu hlásí český učitel Kovalský. Děti se radují a těší se na českého učitele. Jejich nesmírná radost je však hned 1. den vyučovací zkalená, neboť poznávají v učiteli Kovalském rozeného Němce, který ani dobře neovládá český jazyk. Zpočátku učil české děti většinou v jazyce německém. Na opětný zákrok českých rodičů, odvolávajících se na povolení zemské školní rady, učitel Kovalský učí v jazyce českém.

Výchova českých dětí v duchu nacistickém

Do mladých dětských duší je zaséváno zrno nepravdy, čeští velikáni jsou tupeni, české dějiny překrucovány a falešně vykládány a výchova je vedena úplně v duchu nacistickém.

Česká škola je občanstvu odcizena, znesvěcena, zneuctěna pochybnými nacistickými idejemi, jejichž zhoubný jed otravuje mladé dětské duše v české obci. Děti nesmějí ve škole zazpívat tu nejkrásnější hymnu: "Kde domov můj", nýbrž jsou nuceny často zpívat protivnou hymnu německou.

Čeští učitelé Bedřich Ehler z Březové, učitel Weiss a učitelka Josefa Víchová z Kateřinek

Po odchodu nenáviděného učitele Kovalského, přicházejí čeští učitelé Bedřich Ehler, rodák z Březové, učitel Weiss a učitelka Josefa Víchová z Kateřinek. Poslední český učitel Holuša Vlastimil zůstává zde do roku 1945 a nastupuje ihned učitelskou službu po osvobození na zdejší české škole.

Do nové české školní kroniky na str. 1-5 zapsal
říd. učitel František Werdich

Kostel ve Větrkovicích⁶⁴

Kostel ve Větrkovicích

Filiální kostel (Březové) Nanebevzetí Panny Marie ve Větrkovicích, který stál na hřbitově a byl dřevěný, byl považován již v roce 1672 jako prastarý. Tento kostel byl na spadnutí. Měl 2 oltáře, 1 stříbrný kalich, 1 starou měděnou monstranci a 2 zvony. Až do roku 1806 se na něm nic nezměnilo, kromě toho, že měl pouze 1 oltář, dřevěnou věž s 2 zvony, jeden o váze půldruhého centu a druhý o váze 1 centu, z nichž poslední odlil r. 1608 Zachar Müller, zvonář z Olomouce. Až r. 1841 (správně r. 1837, pozn. kronikáře) před zříčením dřevěného kostela, postaven byl patronem kostela nový zděný kostel, o jehož stavbě bylo jednáno mezi guberniem a konzistory od roku 1829.

Při stavbě nového kostela pomáhala obec ruční prací a přípřeží. Dobrodinci přispěli na vnitřní zařízení. Kolik měl tento kostel zpočátku oltářů, není ve zprávě (?) z 18. 12. 1854 uvedeno. V r. 1603 pán zboží Kašpar Pruskovský z Pruskova odkázal tomuto kostelu 100 tol. slez. Že zde v dřívější době byla fara, je jisté, neboť v kupní smlouvě z r. 1585, kdy císař Rudolf II. postoupil panství hradecké Kašparu Pruskovskému, jsou uvedeny Větrkovice s kostelním podacím, jinak o tom není nic známo kromě toho, že po 1620 farní obvod patřil pod Březovou.

Spor o zaplacení varhan

Počátkem 19. století patřil filiální kostel Nanebevzetí Panny Marie ve Větrkovicích pod faru v Březové a děkanství v Hradci u Opavy. podle zachovaného účtu⁶⁵ vystaveného farou v Březové, činily příjmy větrkovského kostela v r. 1826 2507 zl. 12 kr. a výdaje 2497 zl. 40 kr. Účtem vystaven 31. 12. 1826, podepsán děkan hradecký a vrchní úředník panství hradeckého, jména nečitelná.

Podobný výkaz příjmů a vydání pochází z r. 1829. Příjmy činily 2444 zl. 49 kr., výdaje 2634 zl. 13 kr.

Když byl kostel roku 1837 ve Větrkovicích postaven, nechala obec v letech 1839-40 umístit v kostele varhany (staré ty varhany viz na fotografii v albu této kroniky) zhotovené výrobcem varhan Mořicem Hanatschkem (Sponau), s podmínkou, že tyto varhany budou předány do používání v naprostém pořádku. Účet za tyto varhany byl vystaven na 535 zlatých. Z toho obnosu si obec jako záruku ponechala 40 zlatých. O tento obnos nastal spor s obcí Větrkovicemi na jedné straně a Hanatschkem na straně druhé, který byl vyřešen až v říjnu 1841. Před převzetím varhan byly tyto prohlédnuty znalci, z nichž každý obdržel na dietách po 2 zl., cekem 6 zl. a přítomný hradecký úředník na dietách 3 zl. 24 kr.

K spisu je připojen "recepis", že dlužný obnos byl v říjnu 1841 zaplacen vrchním úřadem v Hradci. "Recepis" podepsal Moritz Hanatschek, Orgelbauer in Sponau.

K tomuto spisu je také připojen náčrtek nového větrkovského kostela s r. 1837.

Zřízení katolické fary ve Větrkovicích

Podle přípisu okresního hejtmanství v Opavě ze dne 9. března 1898 čís. 6072, adresovaném knížeti Lichnovskému na Hradci, byl jmenovaný vyrozuměn o tom, že zemská vláda jednala o vyjmutí obce Větrkovic z katolické fary v Březové a zřízení vlastní fary ve Větrkovicích. Komise bude jednat ve věci ve čtvrtek 24. března 1898 v 10 hodin dopoledne. Kníže je k této komisi pozván jako patron kostela anebo má vyslat k jednání svého zástupce, který se má dostavit s plnou mocí knížete.

Opava, 9. března 1898

Za okr. hejtmana: podpis nečitelný

Souhlas knížete Lichnovského k zřízení fary ve Větrkovicích

Přípisem ze dne 26. února 1898 č. 191-XI dává kníže Lichnovský obci Větrkovicím na vědomí, že na její žádost z 20. ledna 1898 o vyjmutí obce Větrkovic z fary Březová a zřízení fary ve Větrkovicích, dává svůj souhlas.

Základní a dotační listina o zřízení ř. k. fary ve Větrkovicích⁶⁶

Ve jménu nejsvětější Trojice Boha Otce i Syna i Ducha svatého Amen.

Nejdůstojnější kníže arcibiskupský ordinariát Olomoucký a vysoké c. k. ministerstvo kultu a vyučování výnosem ze dne 19. ledna 1899 číslo 694, oznámeným od vysoké c. k. vlády zemské ve Slezsku ze dne 19. ledna 1899 číslo 1993 svolili, aby obec Větrkovská ze svazku fary Březovské byla vyloučena a pro tuto obec při filiálním kostele nanebevzetí blahoslavené Panny Marie v obci Větrkovské samostatná římsko-katolická fara jakožto vlastní samostatná duchovní správa pro obec Větrkovskou a její obyvatele zřízena byla. S tímto vyfařením obce Větrkovské ze svazku farnosti Březovské vyslovili svůj souhlas ostatní farnosti Březovské patřící obce a patronát kostela Březovského a sice Březová, Albrechtice, Jančí, Gručovice, Jelenice a Leskovec dle protokolu dne 24. března 1899 sepsaného slavným s. k. okresním hejtmanstvím Opavským.

Za tím účelem vyhotovili podepsaní účastníci následující základní a dotační listinu.

§ 1.

V obci Větrkovské, okresního hejtmanství Opavského a soudního okresu Vítkovského ve Slezsku, doposud přiřazené do Březové, zřizuje se nejdůstojnějším knížem arcibiskupským ordinariátem Olomouckým ve smyslu církevních předpisů a za souhlasu s. k. vlády fara jakožto samostatná římsko-katolická duchovní správa pro obec Větrkovskou a přiděluje se jí obec Větrkovská, nyní 142 čísel domovních čítajících, která zároveň od fary Březovské se odlučuje v samostatnou duchovní správu ve Větrkovicích se vším právem, se vší pravomocí a se všemi závazky farními.

§ 2.

Tato samostatná duchovní správa ve Větrkovicích zřizuje se za příčinou padesátiletého panování Jeho Veličenstva Františka Josefa I. a vzhledem k tomu povolilo c. k. finanční ministerstvo ve smyslu zákona ze dne 5. června 1896 čís. 92 ř. z. a 16. prosince 1898 číslo 227 ř. z. dle výnosu ze dne 3. července 1899 číslo 16409 osvobození od kolků a poplatků zřízením této duchovní správy spojené dle článku II. prvního dotčeného zákona.

§ 3.

Kostel titl. nanebevzetí blahoslavené Panny Marie, jenž v obci Větrkovské je na části číslo 64 a dosud jako kostel filiální farnímu kostelu Březovskému podřízen byl, **povyšuje se na farní kostel** farního okresu Větrkovského a zrušuje se dosavadní poměr filiální mezi mateřským kostelem v Březové a filiálním kostelem nanebevzetí blahoslavené Panny Marie ve Větrkovicích.

Kostel ten lze pro nynější obyvatelstvo farního obvodu Větrkovského, počtem 789 duší, dle protokolu dne 24. března 1898 slavným c. k. okresním hetmanstvím Opavským sepsaného, považovati za dostatečný a jest opatřen příslušným zařízením vnitřním a všemi kostelními rouchy a nábytkem dle předpisů církevních ke konání služeb Božích potřebným. Při tomto kostele zřízeno jest doposud 8 nadací zádušních - úhrnní jistinou 1339 zl. 45 kr., z jichž výnosu faráři úhrnná částka 34 zl. 78 kr. připadá ročně.

Kostel římsko-katolický nanebevzetí blahoslavené Panny Marie ve Větrkovicích na části číslo 64 stojící v tamější knize pozemkové číslo vložky 191 schválené nejdůstojnější kníže arcibiskupskou konzistoří v Olomouci ze dne 10. května 1899 číslo 8585 a vysokou c. k. zemskou vládou Slezskou ze dne 19. května 1899 číslo 9984 a prohlášení kanceláře okresního soudu ve Vítkově ze dne 16. června 1899 do majetku kostelního jest odevzdán. Vlastní jmění kostela toho jest uloženo v následujících státních listech dlužních, které těmito slovy vinkulovány jsou: "Die zur Pfarrkirche Brizau gehörige Filialkirche zu Dittersdorf als Eigenthumliches Kirchenkapal" a sice:

A. ze dne 1. února 1870 čís. 28543 na 1200 zl. s podílem	830 zl. 55 kr.
B. ze dne 1. ledna 1888 čís. 55805 na 100 zl. s podílem	80 zl.
C. ze dne 1. října 1888 čís. 51107 na	200 zl.
D. ze dne 1. července 1869 čís. 1949 na 250 zl. s podílem	20 zl.
E. ze dne 1. září 1894 čís. 15935 na 200 K aneb	100 zl.
F. ze dne 1. září 1896 čís. 22873 na 200 K aneb	100 zl.
G. u soukromých	147 zl.
H. v hotovosti koncem r. 1898	164 zl. 46 kr.

ÚHRNEM

1642 ZL. 01 KR.

Tyto úpisy a hotovost nacházejí se ve Větrkovské kostelní pokladně u farního úřadu v Březové.

§ 4.

Katolické faře čili farnímu beneficiu ve Větrkovcích patří:

- a. Přízemní farní budova, ze staré obecní školní budovy Větrkovské číslo domu 73 proměněná, z dobrého tvrdého materiálu se střechou kamenem krytou, která má 5 světnic, kuchyň, sklep a pak hospodářská stavení: chlév na 4 kusy hověžního dobytka, stodolu, dvůr, kůlnu, studni a chlěvek na vepřový dobytek.

- b. zahrada pozůstávající z pozemkových částic čís. 171 a 172 s výměrou 36 m² a 10 ar. 79 m²

Tato farní budova číslo domu 73 ve Větrkovcích stojící na části číslo 62 s výměrou 5 ar. 39 m² i s parcelními čísly 171-2 a 172 je na základě věnovací listiny ze dne 30. listopadu 1898, schválené vysokým zemským výborem Slezským ze dne 3. prosince 1898 číslo 13389, veledůstojnou kníže arcibiskupskou konzistoří Olomouckou ze dne 21. prosince 1898 číslo 20518 s vysokou c. k. Slezskou vládou zemskou ze dne 31. ledna 1899 číslo 1993 a prohlášení kanceláře okresního soudu ve Vítkově ze dne 19. dubna 1899 do pozemkové knihy obce Větrkovské jako vlastnictví farního obročí kostela nanebevzetí blahoslavené Panny Marie ve Větrkovcích číslo vložky 100 vtělena a připsána.

Právo shora uvedených stavebních předmětů s dvorem a zahradou užívati přísluší každému římsko-katolickému faráři ve Větrkovcích, jenž bude povinen všechny na ně vypadající daně, přírážky, poplatky a jiné veřejné dávky zapraviti, jakož i ze svého všechny malé opravy při farských stavebních předmětech Větrkovských, pokud během jednoho roku celkem výše desíti zlatých r. m. přesahovati nebudou, porizovati a tyto výlohy do zvláštního seznamu zanášeti.

- c. jmění farského obročí uloženo vesměs ve státních úpisech dlužních obnáší:
16 800 zl. r. m.

1. dlužní státní úpis ze dne 1. dubna 1899 čís. 65958 str. a-4.2 1000 zl.r.m.

2. ~~dlužní státní úpis ze dne 1. dubna 1899 čís. 66306 str. a-4.2~~.....?

ÚHRN

16 800 ZL. R. M.

Oba tyto dlužní úpisy státní jsou vinkulovány těmito slovy: "für das römisch-katholische Pfarrbeneficium in Dittersdorf."

Celoroční úrok z tohoto vykázaného nadačního farního obročí činí 705 zl. 60 kr. a převyšuje nynější zákonitou kongruu na 700 zl. r. č. 05 zl. 60 kr. r. č.

Zmíněné dva dlužní státní úpisy pro farní benefcium ve Větrkovcích vinkulované nacházejí se u veledůstojné kníže arcibiskupské konzistoře v Olomouci a obci Větrkovské přísluší právo na úroky z tohoto kapitálu až do kanovnické investitury prvního faráře ve Větrkovcích. Ačkoliv tedy jest o zákonitý příjem samostatného duchovního správce ve Větrkovcích náležitě postaráno, přece jen pro ten případ, kdyby výnos obročí farského klesl pod zákonitou kongruu, aneb že by kongrua zvýšena byla nad čistý výnos, zavazuje se obec Větrkovská na základě usnesení obecního výboru ze dne 6. března 1898 a 28. srpna 1898 číslo 13389 a souhlasem vysoké c. k. zemské vlády ze dne 31. ledna 1899 číslo 1993, že

svému duchovnímu správci z obecních prostředků dopláceti bude obnos scházející na zákonitou kongruu.

§ 5.

Obec Větrkovská zavazuje se listinami v § 4 blíže poznačenými farní kostel ve Větrkovicích i s farskými budovami na vlastní útraty povždy v dobrém stavu udržovati a zachovati, jakož i proti škodám z ohně pojistiti, tak že vysoký c. k. erár aneb veřejné fondy k tomu dožadovány býti nesmí, závazek tento týče se kostela vystaveného na prostoře číslo 46 ve Větrkovicích i s příslušenstvím.

Farní úřad ve Větrkovicích jest pro všechny budoucí časy oprávněn, pořádek, čas a způsob zvonění při službách Božích obyčejných i mimořádných, v neděli, zasvěcené svátky a všední dny a při jiných církevních pobožnostech, jakož i za příčinou katolických pohřbů, oddavek a všech jiných výkonů církevních podle předpisů římsko-katolické církve přiměřenými druhu jednotlivých výkonů církevních ustanoviti aneb změnit. Taktéž jest farář Větrkovský jakožto správce jmění římsko-katolického kostela Větrkovského oprávněn za upotřebení kostelního světla, kostelních paramentů, zvonů a jiných předmětů kostelních při výkonech církevních od soukromníků objednaných mírný poplatek ve prospěch vlastního kostelního jmění Větrkovského požadovati, jej se zákonitým štolním poplatkem vybírati a dle předpisů účtovat. Zvláštní zvonový fond zřízen nebudiž ani při kostele ani při farní obci Větrkovské.

§ 6.

Hřbitov u naší obce na částici číslo 175 zbudovaný a v knihovní vložce číslo 191 s výměrou 11 ar 73 m² farnímu kostelu Větrkovskému jako jeho majetek připsaný, chceme pro všechny budoucí časy míti za pohřebiště a pole posvátné, a to jediné k účelu pohřebnímu křesťanů katolických a ponecháváme v tomto našem katolickém všechno disposiční právo každému našemu římsko-katolickému duchovnímu správci.

Hřbitov je zdí kamennou ohrazen a křížem kamenným opatřen. Též nalézá se tam úmrtní komora a zvláštní hřbitůvek pro mrtvolky, které dle zákonů církevních pohřbů církevního účastny býti nemohou. Farní obec Větrkovská je zavázána hřbitov a jeho ochranu vždy na vlastní útraty v dobrém stavu udržeti. Proto nemá kostel práva za jednotlivé hroby poplatek žádati. Kdyby ale přece nějaký poplatek vybíral, má se z něho zaříditi vlastní fond pro udržování hřbitova, který má býti správou kostelní spravován.

§ 7.

Vlastní jmění římsko-katolického kostela farního Větrkovského budiž od faráře Větrkovského bez újmy říšských a zemských zákonů a nařízení ve Slezsku platných dle církevních předpisů spravováno a na úhradu rovně se vyskytujících potřeb tohoto kostela, jakož i na pořizování kostelních paramentů a náradí vynakládáno.

Pro případ, že by užitky z vlastního kostelního jmění farního kostela Větrkovského a dary dobrodinců na pořizení potřeb kostelních a udržování věčného světla nestačila, bude **povinná obec Větrkovská** z obecních prostředků veškeré potřeby farního kostela Větrkovského pořizovati, zejména věčné světlo před oltářem vždy udržovati.

V případě, kdyby vlastní kostelní jmění tak vzrostlo, že by z jeho užitku nejen běžné bohoslužebné potřeby uhraditi mohly, nýbrž že by se i po uhrazení běžných vydání

pravidelného ročního přebytku docílilo, budiž také na stavby a stavební opravy farního kostela, na přelití neb i nové pořízení kostelních zvonů a na opravu katolického hřbitova, jelikož hřbitov římsko-katolickému farnímu kostelu Větrkovskému přináleží, jakož i na stavební opravy farní budovy a farských hospodářských stavení použito.

§ 8.

Obec Větrkovská zavazuje se dále listinami v § 4. uvedenými potřebné obnosy ku placení zřízenců při římsko-katolickém farním kostele ve Větrkovicích vždy z prostředků obecních zapraviti a sice: pro varhaníka 40 zl. (čtyřicet zlatých) r. m. ročně, pro natahovače měchů u varhan 5 zl. (pět zlatých) r. m. ročně a pro kostelníka 12 zl. (dvanáct zlatých) r. m. ročně, kteréžto obnosy vždy k rukám faráře Větrkovského v měsíčních lhůtách z pokladny obecní placení bud'ěž, naproti tomu bude farář potažmo duchovní správce Větrkovský poplatky pro hrobaře za kopání malého hrobu na 1 zl. r. m. a velkého hrobu na 2 zl. r. m. od dotyčných stran vybírat. Krom toho přináleží varhaníkovi, kostelníkovi a měchošlapovi zákonitý štolní poplatek od církevních pohřbů a oddavek a částky odpadající na ně z fundačních mší sv. dle rozvrhovací tabule ze dne 11. dubna 1894 a pak z jiných mimo štolu a fundace zvláště objednaných zpívaných mší sv. Ustanovování jmenované zřízence a hrobaře (kostelní), jakož i po případě ze služby jich propustiti, náleží faráři místnímu.

§ 9.

Větrkovská obec se též listinami v § 4 uvedenými zavazuje, kancelářské výlohy s vedením katolických matrik spojené dle úředně ustanovené výše z obecních prostředků každoročně zapraviti.

§ 10.

Právo zadávati farní kostel a farní beneficium Větrkovské náleží pokaždé a po všechny budoucí časy Nejdůstojnějšimu Panu knížeti arcibiskupu Olomouckému, bude to tak zvané collatiolibera-episcopi bez jakýchkoliv břemen. Jen při prvním obsazení fary ve Větrkovicích má býti brán ohled na slušné přání obce Větrkovic.

§ 11.

Ohledně vyfaření a vyloučení obce Větrkovice ze svazku fary Březovské přestane v obci Větrkovské každá konkurence kostelu Březovskému a k tamějším budovám pod tom výminkou, že se obec Větrkovská do definitivního zřízení nové fary všem svým povinnostem dle zákonů konkurenčních úplně vyhověti povinna bude a farář Březovský pozbude právních nároků na vybírání stoly, které přijdou na faráře Větrkovského. Jelikož však farář Březovský odstoupení stoly obce Větrkovské faráři tamějšimu ve své zákonité kongruie o 34 uzl. 39 a půl kr. ř. č. zkrácen bude, zavazuje se obec Větrkovská listinami v § 4 blíže poznačenými, že každému faráři v Březové každoročně z obecních prostředků dotud platiti bude, dokud farář Březovský na svou zákonitou kongruu z náboženského fondu dostáváti bude.

Štola budiž ve Větrkovicích vybírána po způsobu v Březové panujícím.

Zastupitelstvo obce Větrkovské tímto výslovně prohlašuje, že nová fara ve Větrkovicích se zřizuje tím obzvláštním ohražením, že kapitál, tvořící výbavu za dříve odváděný desátek,

jenž v dlužním státním úpisu ze dne 1. ledna 1884 číslo 45266 na 8 300 zl. vinkulováním na faru v Březové s podílem 2 732 zl. obsažen jest, jakož i z kapitálu toho na 2 732 zl. plynoucí úroky nyní i na všechny budoucí časy zůstanou vlastnictvím farního benefícia Březovského.

Tomu na důkaz vyhotovena jest tato listina farním úřadem Březovským, pak obecním zastupitelstvem Větrkovským v zastoupení politické obce Větrkovské a patronátním zástupcem kostelním konkurenčním výborem farnosti Březovské, jako základní a dotační listina, jejížto stejnopis jeden uloží se u nejdůstojnější kníže arcibiskupské konzistoře v Olomouci, druhý u vysoké c. k. zemské vlády Slezské v Opavě, třetí u obce Větrkovské, čtvrtý v kostelní pokladně ve Větrkovicích a pátý v kostelní pokladně Březovské.

V Březové dne 5. února 1900

Za patronát Březovského farního kostela:

Theodor Nawratil
Patronats Repräsent

Za farní úřad Březovský:

Theodor Stodůlka
farář a děkan

Zastupitelstvo polit. obce Větrkovské:

Karel Sommer, starosta
Franz Hellebrand, radní
Josef Granz, radní
Johann Schenk
Josef Homola
Johann Glogar

Anton Čirmer
Adolf Kunz
Franz Černín
Wincenz Ehler
Eduard Beinhauer

Za konkurenční výbor farnosti Březovské:

Theodor Stodůlka, farář
Josef Sommer, předseda konk. výboru

Číslo 2358

Tato základní a dotační listina se jménem kníže arcibiskupského ordinariatu schvaluje a potvrzuje.

Dáno v kníže arcibiskupské konzistoři.
V Olomouci, dne 7. února 1900

Jan Weinlich
gen. vikář

Dr. František Popp
sekretář

Nro 6233

Die vorstehende in deutscher und böhmischer Sprache verfaßte Pfarrsrichtungsurkunde wird auf Grund der Ermächtigung des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 19. Jänner 1899 Zl. 694 stazlicherzeits genehmigt.

K. k. schlez. Landesregierung
Troppau, am 25 März 1900.
Der k. k. Landespräsident:
Thum v. r.⁶⁷

1) Původní kostel

Z dalších pramenů o kostele ve Větrkovicích

V pamětní knize farnosti hradecké (u Opavy)", zvané "Matrica nova", sepsané v r. 1698-1712 tamním farářem Řehořem Brandem a nově opsané P. Martinem Plachkým v r. 1784, je na str. 19 zaznamenáno (*přeloženo z latiny*):

Posvěcení filiálního kostela ve Větrkovicích r. 1471

"Dne 15. 8. (svátek Nanebevzetí Panny Marie) roku 1471 byl posvěcen filiální kostel (!) pod titulem Blahoslavené Panny Marie Nanebevzaté, jak až do času (hradeckého faráře) Františka Světlíka (psáno Swietlik) bylo možno čísti na tabuli o posvěcení kostela, upevněné na klenbě (či oblouku?) chrámu. (Pro důležitost uvádím doslovně: in tabule Consecrationis Ecclesiae appensa ad fornitem templi.)

O tomto kostele trvá až dodnes (ústní) podání, že tento kostel chtěli postavit ne tam, kde nyní stojí, ale na jiném místě, totiž pod kopcem (infra montem). Když však začali tesaři otesávat dřeva na stavbu kostela na onom místě, příštího dne ráno spatřili ty otesané trámy přenesené na tento kopec. A když se to v příštích dnech opět a opět stalo, uposlechli přece jen vůle Boží a postavili ten kostel na tomto kopci, na němž stojí dodnes."

2) Nový kostel

Ještě jeden zápis o novém kostele

Z knihy: Ephemeris memorabilium parochiae Hradecensis (= Deník pamětihodností farnosti hradecké, bez udání stránky). V měsíci srpnu "... když kostelík (z 15. 8. 1471) se potom pro stáří rozpadal, postavila Jeho Jasnost kníže Eduard z Lichnovských, pán na Hradci, nynější nový kostel od r. 1834 do r. 1838,⁶⁸ v kterémžto roku byl kostel posvěcen zmíněného dne (15. 8.) od pana děkana Tomáše Markefky. Kazatelem při tom byl pan Václav Zahradník, kaplan ve Skřípově, asistenty pan Václav Kunze, lokální kaplan ve Valteřovicích (Vrchy) a František Kroboth, kooperátor v Březové. Vymalován byl tento nový kostel malířem Borovičkou (Borowitska) ze Vsetína.

Záznam z třicetileté války o Větrkovicích.

Hradecká "Matrica nova" na str. 29 uvádí:

Roku 1621 dne 25. 12. ve svatý den narození našeho Spasitele, opětovně navštívilo panství hradecké násilné vojsko markraběte krnovského, vraždilo, loupilo a nešetřilo ani posvátných budov.

Ve **Větrkovicích** museli toho dne (25. 12.) sedláci mlátiti oves (pro vojsko) a stařenky musely tancovati.

Tak píše Šimon Světlík, varhaník v Březové, ve svých zápisech.

Jmenovaný Šimon Světlík byl otec faráře Františka Světlíka, který pásal naši farnost (hradeckou) od r. 1643-1695.⁶⁹

Starý dřevěný kostel ve Větrkovicích v roce 1804

Inventář filiálního kostela ve Větrkovicích z roku 1804⁷⁰

Tento filiální kostel pod názvem Marie Nanebevzetí je již velmi starý, kdy a v kterém roce byl postaven nelze zjistit pro nedostatek právních listin (aus Mangel des Instrumentes unbekannt).

Tak píše farní kronika z r. 1804. Z materiálu získaného P. Josefem Krakovičem je zřejmo, že starý dřevěný kostel ve Větrkovicích byl po vystavění posvěcen 15. 8. 1471, [viz str. 141.](#)

Dále se v kronice z roku 1804 popisuje budova starého kostela takto:

Popis starého kostela

Starý dřevěný kostel je 9 sáhů a 4 stopy dlouhý, 9 sáhů a 2 stopy široký.⁷¹ Na levé straně má sakristii rovněž ze dřeva, která je 3 sáhy a 3 stopy dlouhá a 1 sáh a 2 stopy široká. Vedle kostela je dřevěná věž 2 sáhy a 3 stopy dlouhá, 2 sáhy a 1 stopu široká a přibližně 11 sáhů vysoká. Nahoře má měděný tmavý knoflík s železnou tyčí a na ní plechový kohoutek. (*Hahnl. Snad korouhvička?*) Tato věž jakož i kostel jsou až na rovínu země bílými šindeli pokryty. Strop v tomto kostele je z desek; je zrovna jako stěny natřeny různými barvami. Také podlaha je z desek. Kostel má 3 dveře z měkkého dřeva a sice 2 dveře jako vchody do kostela, z nichž jedny jsou pobity železem a mají dřevěný zámek, a třetí dveře vedou z kostela do sakristie; jsou také pobity železem a mají obyčejný železný zámek.

Oltář v tomto kostele je jeden a sice hlavní oltář ze dřeva, s obrazem Marie Nanebevzetí; rok, kdy byl obraz namalován, i jméno malíře schází. Tabernakel je natřen černě, se zlacením, na dvířkách s namalovanou monstrancí.

Jediná cennější věc v tomto kostele je stříbrný pozlacený kalich s paténou v ceně 19 fl. 30 kr.

Větší zvon (1,5 Lt) nese nápis: Fusa est Campana Olomucii per Vallerium Albletter anno 1777. In honorem Batissimae Virginis at SS Joannis et Pauli Patronum contra tempestatem.

Menší zvon (1 Lt) nese nápis: Anno MDCVIII, odlil Zacharia Müllner v Olomouci, a v Božím jménu jsem odlit.

Ostatní v kronice vyjmenované kostelní potřeby jsou velice prosté.

Vinic, luk, pastvin ani lesa tento kostel nemá.

Tak viděn farou Březová 8. 12. 1804

Anton Malcharek,
Oberamtmann

Wenzel Bažan, Pfarrer
Wictorin Machowsky, Kirchvater

Inventář nadace filiálního kostela ve Větrkovicích z r. 1804

Patronem nadace tohoto filiálního kostela je pan Karel kníže Lichnowsky, pán v městečku Hradci s rakouské strany, pak pan z Krischanowitz, Kuchelna z pruské strany, on jest této nadace patron dědičný. Právnická listina dotace není k nalezení.

Následují dvě strany popisu této nadace, celkem málo významné.

Končí:

Tak viděno farou v Březové 8. 12. 1804⁷²

Anton Malcharek
Ober Amtmann

Wenzel Bažan
Pfarrer

Inventář filiálního kostela ve Větrkovicích z r. 1838

Tento filiální kostel pod názvem "Nanebevzetí Marie" je na tomtéž místě postaven, kde dříve stál prastarý dřevěný kostel velmi zchátralý (baufällig). Nový kostel postaven byl nákladem Jeho Jasnosti pana Eduarda hraběte z Lichnowských-Werdenbergů, majitele panství hradeckého a patrona tohoto filiálního kostela, v roce **1838** z pevného materiálu. Jeho délka v lodi je 8 a šířka 4,5, presbiterium je 3,5 dlouhé a 3 široké. Prostor pod kůrem je 2,5 dlouhý.

Okna v lodi jsou na každé straně po dvou, na kůru také dvě a v presbyterium jedno.

Kostel má rovný strop a břídlícovou podlahu. Vedle hlavního vchodu, dvoukřídlého, má kostel i poboční dveře od jižní strany a druhé dveře do sakristie na evangelní straně; sakristie je 2,5 dlouhá a 2 široká. V sakristii jsou východní dveře na kazatelnu, rovněž schody a dveře na oratorium.

Tento nový pěkný kostel má pevnou dobře stavěnou věž pro zvony, která je jako celý kostel také kryta břídlicí a má také prostorný kůr s dobrými varhanami.

V kostele je pěkný hlavní oltář s tabernaculum z bílého alabastru, zdobeného dřevěnými řezbami. Oltářní obraz představuje slavné Nanebevzetí Marie.⁷³

Vpravo před presbyterium je boční oltář s pěkným obrazem (Salvator-bilde) bolestné Matky Boží. Vlevo je kazatelna s vchodem ze sakristie.

Tento nový kostel ve Větrkovicích byl o slavnosti Nanebevzetí Marie roku **1838** vldp. Tomášem Markefkou, děkanem a farářem v Březové vysvěcen.

Pozemků tento filiální kostel nemá.

(Následuje výpočet kostelního majetku v penězích, počet bohoslužebních potřeb, mezi nimi i 1 zvon velký (150 (?)) a 1 zvon malý (100 (?))).

Tento filiální kostel má vlastní hřbitov, který je opatřen dřevěným křížem.

Pod bodem G (jsou uvedena práva, vlastně povinnosti fary březovské) je poznamenáno, že tento filiální kostel nemá žádná práva. Všechno obstarává fara v Březové. Také matriky jsou vedeny v Březové.

U filiálního kostela ve Větrkovicích nejsou žádné jiné budovy.

Vidi: Kirnig, Erzpriester
Franz Kroboth, Concominissarius⁷⁴

Březová, 31. prosince 1860
Johann Chowanetz, Pfarrer

Inventář filiálního kostela ve Větrkovicích z r. 1895

Další inventář filiálního kostela "Nanebevzetí Marie" byl pořízen 31. prosince 1893. Je shodný s inventářem z roku 1860 až na doplňky bohoslužebných potřeb.

Faráři ve Větrkovicích od r. 1900 až 1963

Když byla ve Větrkovicích v roce 1900 zřízena samostatná fara s farní budovou včetně hospodářských budov a polnostmi, vystřídali se na této faře od r. 1900 do konce roku 1963 tito faráři:

1. P. František Kloss - od 19. 11. 1900 do 13. 2. 1901
Narozen 1840 v Loučce u st. Jičina.
Vysvěcen 1866 v Olomouci.
Dřívější působiště: kooperátor Březová, Štramberk, Paskov, Olbramovice.
Před Větrkovicemi 10 r. farářem v Rudolticích, děk. Budišov
Zemřel v opavské nemocnici Něm. rytířů na zápal střevní 13. 2. 1901
Pochován ve Větrkovicích.

- I. administrátor: P. Antonín Tábořský - od 26. 2. 1901 do 26. 6. 1901
Narozen 1869 ve Valašském Meziříčí.
Vysvěcen 1894 v Olomouci.
Dřívější působiště: kooperátor Pitín, Klimkovic do 25. 2. 1901
Po Větrkovicích: kooperátor Poruba, ale pro nemoc dán do penze do Klimkovic, kde + 23. 3. 1905

- II. farář: P. Jan Neugebauer - od 26. 6. 1901 do 11. 10. 1905 (rezignoval)
Narozen 14. 4. 1866 ve Valašském Meziříčí.
Vysvěcen 1889 v Olomouci.
Dřívější působiště: Litultovice, Stupava, Kostelec na H., Jalubí, Bernatice u Nového Jičina
Po Větrkovicích: Žalkovice, Podhradní Lhota, Moravičany (i děkanem)
Od r. 1942 na penzi u sestřiček v Choryni.

2. excur. administrátor: P. Jan Plesník - od 12. 10. 1905 do 28. 2. 1906
Narozen 1865 v Kelči.
Vysvěcen 1888 v Olomouci.
Dříve: Brušperk, Štramberk, Hrabyň, Hradec
Kooperátor v Březové asi do r. 1896 do 1914, pak farářem v Beňově a konečně far. Březová, kde + 7. 1. 1925

- III. farář: P. František Slepánek - od 1. 3. 1906 do 1. 4. 1935
Narozen 2. 10. 1873 v Bukové, o. Boskovice.
České gymnázium v Olomouci, maturoval 1894
Vysvěcen 1898 v Olomouci.
Dříve: Hladké Životice 16. 8. 1898 - 21. 3. 1900, kooperátor
Jindřichov ve Sl. od 22. 3. 1900 - 13. 2. 1902, kooperátor
Vyšehorí u Mohelnice od 14. 2. 1902 - 1. 11. 1905, kooperátor
Zvole od 2. 11. 1905 - 27. 2. 1906, administrátor

Po Větrkovicích: Bystročice u Dubu od 2. 3. 1933, do r. 1936 farářem
Vicov, děk. Čechy u Prostějova, od 1936.
Na penzi v Bukové asi od r. 1943, kde + 9. 6. 1948.
Čestný občan Větrkovic

3. administrátor: ThDr. František **Pardík** - farář v Dolních Kunčicích, excur. - dojížděl
1. 3. 1933 - 24. 11. 1933

Narozen 1883, Králice.
Vysvěcen 1907 v Olomouci.
Dříve kooperátor - Cholína.
1909 - 1912 na studiích ve Vídni, pak jako koop. Fulnek po 1. 8.
1912, asi od r. 1917 až do smrti 14. 5. 1937 far. Dol. Kunčice.

4. excur. administrátor: P. Petr **Crhák** - (koop. Březová) - 24. 11. 1933 - 31. 1. 1934

IV. farář: P. Petr **Crhák** - (koop. Březová) - od 1. 2. 1934 do 31. 7. 1938.

Narozen 17. 1. 1891, Stříbrnice, o. Uherské Hradiště.
Arcibisk. gymnázium v Kroměříži 1902-1910. Maturoval 1910.
Bohosloví 1910 - 1914 v Olomouci. Vysvěcen 5. 7. 1914.
Dříve: od 1. 8. 1914 koop. Březová ve Slezsku.
Voj. kurát Vídeň, Kremže, Bzenec od 11. 8. 1917 do 11. 2. 1919
Kaplan v Syrovíně u Bzence 16. 3. 1919 do 30. 4. 1919
Kaplan v Březové po druhé od 1. 5. 1919, též administrátor,
provizor tam do 31. 1. 1934. Přečasně provizor Skřípov od 1.
5. 1928 do 31. 7. 1938.

V době, co byl ve Větrkovicích, spravoval excur. též:

Valtěřovice od 1. 9. 1936 do 1. 6. 1937

Kunčice Dolní od 1. 9. 1937 do 31. 12. 1937

Po Větrkovicích farářem v Březové do 1. 8. 1938 do 1. 11. 1938, kdy
musel u gestapa resignovat a odejít do "Protektorátu".

Jmenován prozatím kaplanem ve Vlachovicích.

Od 1. 6. 1939 farář Šumice, o. Uherských Brod

Od 1. 3. 1945 farář Boršice u Buchlovic.

Od 11. 7. 1951 až 29. 11. 1951, Želiva

Pak na důchodě doma ve Stříbrnicích.

Zmodernizoval kostel: mramorový oltář, fresku nad oltářem
ve Větrkovicích

V. farář: P. Felix **Gerich** - od 1. 8. 1938 do + 1950

Narozen 7. 2. 1874 Opava - farnost U sv. Ducha

Vysvěcen 1897 (5. 7.) v Olomouci.

Dříve: koop. Šternberk, jistě 1898 až 1900, farář Vrchy

2. 12. 1907 do 1. 4. 1923 - investován za far. do Holčovic

1. 4. 1923 do 1936-7 - investován do Hrabyně za faráře

pak na penzi tamtéž, odtud do Větrkovic

1. provisor: P. Stanislav **Šuránek** (z Vítkova excur.) - od 23. 12. 1949 do 19. 4. 1950

Narozen 2. 11. 1921 Ostrožná Lhota.

Gymnázium v Hlučíně a Ostravě 1933- 1941.

Bohosloví Olomouc 1941 - 1948 (mezi tím na práci 2 roky
v Německu - Durýnsko)

Vysvěcen 29. 6. 1948

Dříve kooperátor Vrbno ve Slezsku od 1. 7. 1948

Po Větrkovicích se vrátil do Vrbna, později do Široké Nivy o. Bruntál,
dne 5. 10. 1951 dostal ještě excur. Krasov

5. administrátor: Th.Dr. Rajmund Ivánek - 1950 - + 14. 1. 1962

Narozen 18. 11. 1888 v Ostravě - Vítkovicích

Gymnázium v Ostravě (něm. gymn.) - maturoval 19. 7. 1907

Vysvěcen 5. 7. 1911 v Olomouci od arcib. Bauera

15. 3. promován v Olomouci na Th. Dr.

Působil: od 12. 7. 1911 až 28. 8. 1912 koop. v Červ. Vodě

od 28. 8. 1912 provizorní katecheta ve Vítkovicích

od 29. 3. 1920 (s platností do 1. 4.) katecheta v Novém Jičíně

v r. 1945 mimo službu, pak penzionován

Po smrti faráře Gericha dojížděl do Větrkovic.

Ustanoven od 1. 11. 1950 adm. ve Větrkovicích.

9. 7. 1961 oslavil ve Větrkovicích za přítomnosti gen. vik. 50
kněžské jubileum

16. 7. 1961 odešel do nemocnice plicní do Budišova

+ 17. 1. 1962 v int. nemocnici ve Vítkově, zaopatřen, pohřben
ve Větrkovicích v sobotu 20. 1. 1962

2. provizor: P. Antonín Loprais - adm. a správce děkanství ve Fulneku, dojížděl
střídavě se svým kaplanem P. Michalem Petrem
od 16. 7. 1962 do 31. 12. 1962

Narozen 14. 4. 1921 Vracov, o. Kyjov

Arcib. gymnázium v Kroměříži, maturoval 1940

Bohosloví v Olomouci od 1940-1948 (mezi tím nasazen na práci do
Vídne)

Vysvěcen 29. 6. 1948 v Olomouci

Působíště: od vysvěcení stále Fulnek, nejprve jako kooperátor, pak
administrátor a děkan

6. administrátor: P. Josef Krakovič - z Vítkova od 1. 1. 1962

Narozen 4. 1. 1918 v Mistříně, o. Kyjev

Arcibisk. gymnázium v Kroměříži 1930-38, maturoval 21. 6. 1938

Bohosloví 1938-43 v Olomouci,

svěcen 4. 7. 1943 svět. bisk. Stan. Zélou

Působíště: 1. 8. 1943 až 20. 9. 1945 Vranová Lhota, o. Litovel

21. 9. 1945 až 31. 8. 1948 koop. Plesná u Hlučína

od 1. 9. 1948 do 19. 4. 1951 koop. Koberžice a exc. provizor
Hněvošice

20. 4. 1951 dodnes provizor Vítkov⁷⁵

Zajímavosti⁷⁶

Kostel ve Větrkovicích -- zajímavosti církevní i světské

Nová sakristie

Rok 1902

Obecní výbor dal nákladem 600 K postavit novou sakristii na straně epištolní jednak proto, by se získalo více místností k uschování kostelního nářadí a prádla a pak též proto, že ve staré sakristii na straně severní pro prudké větry severní někdy nebylo lze vydržeti.

Nová okna

1903

V listopadu 1903 všechna okna v kostele, ježto byla již vetchá, byla odstraněna a místo nich pořízena okna nová železná, do nichž skla dodal opavský obchodník sklem p. Škaloud a železnou kostru zhotovil František Stošenovský, stavební zámečník v Opavě. Náklad na všechna okna 700 K zaplatila obec Větrkovská.

Nová kazatelna

Dne 11. července 1907 byla stará kazatelna odstraněna a nahrazena novou, postavenou v průčelí symetricky s pobočným oltářem od fy. Petra Buška synové v Sychrově v Čechách. Výlohy činily 698 K.

Malba kostela

Dne 15. července 1907 přijel malíř Josef Tichánek z Příbora na Moravě malovat kostel. Náklad na malbu 1 240 K.

Křížová cesta od Josefa Tichánka z Příbora

Roku 1908 objednána nová křížová cesta, kterouž maloval Josef Tichánek u Příbora. Náklad 300 K rakouských. Světitelem byl P. Komárek, kvardián.

Socha P. Marie s děťátkem před kostelem

Dne 6. května 1908 postavena byla socha Nejbl. Rodičky Boží s děťátkem nalevo při vchodu do kostela na hřbitově. Náklad hradili "ctitelé".

Nový kříž na dolním konci Větrkovic

15. srpna 1909 posvěcen nový kříž na dolním konci vesnice (Magdaleny Cihlářové).

Nové věžní hodiny

Téhož dne se konalo svěcení nových věžních hodin, které daroval v ceně 1 000 zl. rak. p. Jan Hoffman, obchodník ve Větrkovicích. Hodiny dodala fa. Fr. Moravus, hodinář v Brně.

Primice P. Josefa Slepánka

17. června 1910 slavil zde své prvotiny bratr zdejšího faráře P. Josef Slepánek. Kazatelem byl vdp. P. Stříž, vikář v Olomouci.

Požár u Josefa Granze

V noci z 19. na 20. září 1910 vypukl ve vesnici veliký oheň bleskem u Josefa Granze.

Nová hasičská stříkačka

Byla zakoupena nová stříkačka českého hasičského sboru a slavně za velké účasti lidu 25. června 1911 posvěcena. Promluvu měl P. Josef Stříž z Olomouce, kmotrou byla pí. Lukešová, choť o. soudce v Opavě.

Mramorový kříž před kostelem

Mramorový kříž, který stojí vlevo před vchodem do kostela, daroval r. 1897 Josef Dubový.

Katolická omladina

Pro mládež, aby lépe odolávala hnutí beznáboženskému, byla v r. 1911 založena Katolická omladina. Důležitost a význam vyzvedl při zakládání Dr. K. Žůrek.

+ Jan Černín

7. června 1912 byl z Vídeňské nemocnice přivezen zdejší rolník Jan Černín, který pak brzy nato zemřel.

Nakažlivá nemoc

V roce 1912 vypukla nakažlivá nemoc, takže škola byla od 1. do 17. listopadu uzavřena.

Nový kříž postavený od Jana Hellebranta č. 33

30. listopadu 1913 byl posvěcen nově pořízený kříž k paměti jubilea ediktu milánského (*kde ?*). Promluvu měl dp. P. Fr. Hrdina z Valtěrovic.

Následník trůnu zavražděn

28. června 1914 byl zavražděn následník trůnu František Ferdinand a jeho choť Žofie.

Zlatá svatba manželů Cihlářových

Dne 18. července 1914 si oslavili zlatou svatbu ve chrámu Páně manželé Vincence Cihláře mši sv. o 9. hodině.

Pobožnost za mír

V měsíci květnu konána májová pobožnost za mír. Také již 7. února 1915 byla konána pobožnost adorační za mír. Sv. otec Benedikt XV. vydal k tomu zvláštní dekret o míru.

Requize zvonu

22. srpna 1916 byl spuštěn z věže zvon z r. 1777. Vážil 239 kg.

Zemřel císař František Josef I.; císař Karel

21. listopadu 1916 zemřel v zámku Schönbrunském císař a král František Josef I. Na trůn nastupuje Karel I.

Pohřeb zemřelého vojína Vincence Hellebranda

27. ledna 1917 byl slavně pohřben na hřbitově větrkovském vojín Vincenc Hellebrand. Přivezen byl z Chorobrama u Sokalu v Haliči.

František Hellebrand + 31. 5. 1917 v polní nemocnici

31. května 1917 zemřel v polní nemocnici v Pergino u Tridentu František Hellebrand č. 7 a na tamějším hřbitově pochován.

+ vojín Josef Machovský

29. července zemřel na bojišti bukovinském u Serafince u řeky Czéremós, těžce byl raněn Josef Machovský (dle sdělení polního kuráta Bedřicha Šádka.)

Varhaní píšťaly rekvirovány

2. prosince 1917 bylo k účelům válečným rekvírováno mnoho varhanních píšťal.

Nové varhany

Byly pořízeny nové varhany a 14. srpna 1919 kolaudovány. Postavila je firma Rieger z Krnova. Kolaudaci vykonal Dr. Jan Martinů, prof. v Olomouci.

15. srpna 1919 bylo slavnostní kázání, pak svěcení nových varhan a slavná mše sv., kterou celebroid Dr. Martinů.

Smrtelný úraz tesaře Jana Hellebranda

16. října 1919 o 8 hod. ráno zemřel v opavské nemocnici následkem úrazu spadnutím ze střechy při stavbě nové kasárny Jan Hellebrand domkář a tesař z Větrkovic. Pochován 18. října na hřbitově v Opavě.

Misijní kříž

Na misijní kříž u kostela přidělána tabulka s textem modliteb misijního kříže (roku 1922). Sv. misie, první v této farnosti od zřízení duchovní správy, konány od 25. března do 2. dubna 1922.

Kříž na horním konci osady

7. května 1925 byl na horním konci osady posvěcen obnovený kříž při prosebném procesí v křížové dny.

30-tileté jubileum německého hasičského sboru

29. června 1925 oslavil zdejší německý hasičský sbor 30-tileté jubileum svého trvání.

Nová zbrojnice českého hasičského sboru

13. června 1926 byla slavnostně posvěcena nová zbrojírna - skladiště českého hasičského sboru ve Větrkovcích.

+ Augustin Maiwald

V sobotu 2. března 1929 zemřel v sanatoriu v Opavě zasloužilý nadučitel a obětavý varhaník ve Větrkovcích Augustin **Maiwald**. 6. března se konal jeho pohřeb v Neplachovicích za hojně účasti kněží a farníků Neplachovských a Větrkovských.

Volby do Národního shromáždění

27. září 1929 volby do Národního shromáždění.

Oprava kostela

31. srpna 1931 sňat kříž a bání s kostelní věže za účelem opravy. Také kostel byl opraven.

Pomník zemřelým za I. světové války

6. září 1931 posvěcen kříž jakožto pomník našich vojáků, zemřelých ve válce světové. Slavnostním kazatelem byl P. Valentin Nepustil, farář z Vésky. Místní farář odevzdal pomník v opatrování obce větrkovské.

Reiffeisenka přesídlila do vlastní budovy; oprava fary

V roce 1931 Reiffeisenka přesídlila z fary do vlastní budovy. Fara opravena, hospodářská stavení restaurována. Sakristie rovněž opravena. Opravy kostela si vyžádaly asi 15.000 Kč, fary i s přístavbou 35.000 Kč.

Oprava zdi hřbitovní

Na jaře roku 1932 opravena nová zeď hřbitovní -- vrch byl pokryt cementovými plotnami.

Parné počasí

Od 14. do 21. srpna 1932 bylo velmi parné počasí. 25. listopadu napadl první sníh.

Farář Slepánek čestným občanem Větrkovic

18. února 1933 byl farář Fr. Slepánek za příčinou odchodu do Bystročic u Olomouce po 27-letém působení jmenován **čestným občanem** větrkovským.

Primice větrkovského rodáka P. Karla Šamárka

17. dubna slavil ve Větrkovicích své prvotiny větrkovský rodák dp. P. Karel Šamárek. Kazatelem byl P. Stanislav Vlček, rodák z Březové, farář ve Studénce. Účast na slavnosti přehojná.

Požár v usedlosti Ferd. Jahna č. 105

7. března 1936 o 1. hod. po půlnoci vypukl oheň v usedlosti Ferdinanda Jahna, čís. 105, který zničil stodolu a obytné stavení.

Varhany

3. a 4. června 1936 vyčištěny varhany za 250 Kč.

Nový mramorový oltář (hlavní) (1936)

Dne 19. října 1936 započato se stavbou nového hlavního mramorového oltáře, který dodala firma J. Havlásek, kamenoprůmysl, Olomouc, Nová ulice, za 20. 075 Kč.

24 října 1936 byl oltář postaven, takže v neděli 25. října na svátek Krista Krále zdejší farnost nabídla králi nový trůn.

Podezdívku z cementu pro nový oltář provedl stavitel Julius Dittel z Vítkova za 1897 Kč.

Na oltář přispěli většími částkami:

Rodina Kopitzova	500 Kč
Rodina Sokolava	1 000 Kč
Paní Šenková č. 34	2 000 Kč
Rodina Vladařova, č. 52	500 Kč
Rodina Hellebrandova, č. 75	500 Kč
Starosta obce Vladař, č. 17	400 Kč
Paní Černochová	500 Kč
Josef Schenk, výměnkář č. 54	6 000 Kč

Požár usedlosti Richarda Schenka

10. června 1937 o 9 hod. večer vypukl oheň v usedlosti Richarda Šenka na dolním konci, kde shořelo obytné stavení, výměnek a stodola se stroji.

Elektrické světlo v kostele, Malba kostela

V září 1937 započato s instalováním elektrického světla v kostele a ve faře a zároveň s malbou kostela. Elektrizaci prováděla firma Jan Nedvídek z Ostravy a malbu akad. malíř Alois Zapletal, Ostrava-Mariánské hory.

Malba kostela stála 18.699 Kč, kromě lešení a zedníků, což platila obec. Hlavní obraz zarámovaný a na plátně malovaný (bez umělecké hodnoty) byl odstraněn a nad hlavním oltářem namalován ál fresco obraz Nanebevzetí Panny Marie.

Přípravy k válce

V sobotu 21. května 1938 přivezl vojín v plné polní výbroji svolávací lístky pro 6 záložních vojínů, kteří nastoupili vojenskou službu, tzv. zvláštní cvičení, poněvadž Německo stahovalo vojsko na slezské hranice a před Bratislavou. Naše vojsko bylo o 6 hodin dříve na hranicích než německé, byl to výkon i cizinou obdivovaný. Tato okolnost a zákrok Anglie oddálily válku čili vpád německého vojska do republiky.

Farář Petr Crhák čestným občanem Větrkovic

Dne 21. 8. 1938 rozloučil se farář Crhák s farníky českým a německým proslovem. Obecní rada jmenovala faráře Crháka čestným občanem Větrkovic.

Svěcení nové stříkačky 28. 8. 1938

Dne 28. srpna 1938 bylo slavné svěcení nové stříkačky českého hasičského spolku. Svěcení vykonal farář Crhák, kmotrou při svěcení byla jeho neteř Terezie Kutálková vulgo volána Terka, která na stříkačku věnovala 1.000 Kč. Stříkačka stála 24.000 Kč.

Nový obvodní lékař Dr. Bartoš Leopold

V pondělí 12. září 1938 započal svoje ordinace nový obvodní lékař Dr. Bartoš Leopold. Ordinuje v domě kupce J. Střílky.

Mobilizace

V sobotu 24. září 1938 vyvěšena mobilizační vyhláška. Všichni mužové do 40 let a mladší musí se během 6 hodin dostaviti do výbrojní stanice.

Z Větrkovic odešlo přes 50 mužů. 25. a 26. září 1938 museli i koně narukovati. Z Větrkovic odvedeno přes 70 koní. V pondělí se musela odevzdat všechna radia. Z obce asi 25.

Již přicházejí mnohé ženy s dětmi k svým rodičům od hranic, které se vyklízejí. V pondělí 3. 10. 1938 opět radia vrácena. 7. 10. 1938 vyklidili čsl. četníci stanici a odjeli do Ostravy.

7. 10. 1938 bylo zde přes noc ubytováno čsl. vojsko asi 1100 mužů ženijních a technických oddílů a odešli v neděli ráno. Na faře byli ubytováni 1 major, 1 poručík a 1 voj. lékař.

8. října vešlo do Větrkovic německé vojsko

V neděli 8. října 1938 začali zdejší Němci okrašlovat svoje domy německými prapory a věnci. Odpoledne po 1 hod. vešlo do obce německé vojsko. Přijeli všichni na motorkách vojenských vedeni jedním hejtmanem. Bylo jich asi 100. I na faru přišel německý Wachtmeister prosit o byt pro dva poddůstojníky. Byli zde ubytováni kapráli Reuter a Müller, první z Pomořan, druhý z Berlína. Chovali se velmi uctivě a byli rádi, že dostali co jíst. Oběd měli asi o 4 hod., asi Milchreis. Večer se nemohli dočkat večere Speckerbsen.

V pondělí ráno 9. října s velkým díky odcházeli.

Správa obce v německých rukou, Státní komisař Adolf Kunz

10. října 1938 převzali zdejší Němci, hlavně Ortsgruppe der Sudetendeutsche Partei správu obce. První jejich snahou bylo Větrkovicím dát ráz německý. Všecky české nápisy musely zmizet, i česká křesní jména na domech musela být vymazána. Státním komisařem stal se rolník, Adolf Kunz.

Školy spojeny pod jednou správou; vyučování

Školy spojeny pod jednou správou. Správu škol vede německý nadučitel Eugen **Alscher**, který již dlouhá léta byl správcem německé školy. Jako učitelé byli dosazeni nezkušený Kovalský ze Lhoty u Šternberku (prý sklepník) a prý obchodník Drost od Těšína. Jeden den bylo vyučování smíšené (dvoujazyčné) ve 3 smíšených třídách. Každý poznal, že to k ničemu nevede, proto druhý den opět třídy rozděleny podle národnosti. Češi opět do 2třídní české školy a všichni Němci do jednotřídní školy německé. Obě školy jsou pod německou správou. Český učitel František Werdich odejel s rodinou na Moravu.

V listopadu a prosinci 1938 nedostával farář P. Felix Gerich žádný plat. Starali se o něho farníci. Píše v Kronice: "V celém svém životě jsem nedostával tolik, co za poslední 4 měsíce. Čeští farníci byli spokojeni, že se v kostele ničeho nezměnilo, že mohou nerušeně konati své pobožnosti. Též pro kostel mnoho dobrého udělali."

Dobrovolníci

9. ledna 1939 narukovali k vojsku němečtí mladíci, kteří se dobrovolně hlásili k vojsku.

+ Stefan Bayer, hrobař

4. února 1939 měl pohřeb zdejší hrobař Stefan Bayer, dříve kovářský mistr.

Pohřeb Marie Vladařobé z čp. 52

28. února měla pohřeb + Marie **Vladařová**, hodná a zbožná manželka výměnkáře Josefa Vladaře z čís. 52. Rodina slavným pohřbem velice uctila její památku.

Čeští kněží nesmějí vyučovat německé děti

7. dubna 1939 poslala správa německé školy ve Větrkovcích zprávu, že dle nařízení vládního prezidenta v Opavě nesmějí nadále kněží české národnosti na německých školách vyučovat náboženství.

První plat faráře v době záboru

Teprve 18. 8. 1939 obdržel farář první plat za dobu od 1. 1. do 31. 8. 1939 a sice 1496 RM.

Válka s Polskem

1. 9. počátek války mezi Německem a Polskem. 10. 9. 1939 nařízeno od větrkovského úřadu vyvěsit prapory pro dobytí Varšavy.

Krutá zima. Škody

Krutá zima r. 1940 nadělala mnoho škod. Mnoho stromů pomrzlo, pumpy a vodovody popraskaly, vysoké závěje umožnily zajícům vchod do zahrad, kde všechno obežrali. Rolníku Antonínu Grossmannovi z č. 44, majiteli soukromé ovocné školky zničeno 500 mladých ovocných stromů.

Český farář smí vyučovat na německé škole

16. 4. 1940 došlo od školního inspektora vyřízení, že farář Gerich může vyučovat náboženství na německé obecné škole.

Německá škola spojena se školou českou

20. května 1940 se německá škola vystěhovala do české školy.

Slib českých kněží

21.12. 1940 složili kněží z opavského okresu slib, že budou říšské zákony zachovávat. Slib složen podáním ruky i podpisem.

Mnoho sněhu

24. 12. 1940 bylo neslýchaně mnoho sněhu. Větrkovice byly odříznuty od celého okolí. Tolik sněhu nikdo nepamatuje.

Mnoho úmrtí

Ve farní kronice je zaznamenáno mnoho úmrtí. Nelze je všechny v této kronice podchytit, jen ty nejdůležitější.

Josef Vladař z č. 85 zemřel v koncentračním táboře v Dachau v Bavořích

7. 2. 1941 zemřel v Dachau v Bavořích v koncentračním táboře rolník Josef Vladař z č. 85, který byl na jaře 1940 pro jakési výroky v opilství pronesené odsouzen k nucené práci v Dachau (Dachově). Byl v Mnichově zpopelněn.

Průtrž mračen

24. května 1941 zuřila zde velká bouře s průtrží mračen. Na poli i na cestách velká škoda.

Druhý kostelní zvon na válečné účely

14. 1. 1942 došlo z Opavy oznámení, že jediný kovový zvon z kostelní věže sundá stavitel Krommer z Jaktáře. Zvon pochází z roku 1607.

Velká zima

Od 22. 1. do 28. 1. 1942 byla velká zima, až 27 stupňů C. pod nulou.

Kostelní zvon odvezen

30. 3. 1942 byl z věže spuštěn kovový zvon a odvezen do Březové.

Napomenutí faráře Landratem

7. 7. 1942 dostal farář ve Větrkovicích od Landrata napomenutí ve věci procesí s výhružkou potrestání.

Zděný úkryt pro matriky

8. 7. 1943 postaven v pivnici zděný úkryt pro matriky a kostelní knihy. Stálo to přes 300 RM a nebude to k ničemu, protože podzemní sklep je vlhký.

Farní kronika končí rokem 1943

Poznámka kronikáře: Rokem 1943 končí farní kronika. Pro nedostatek místa nebylo lze kronikáři vypičíst v obecní kronice všechna ta jména padlých ve válce a všechny ty dobře a obětavě občany Větrkovic, které farní kronika pro jejich dobré skutky chválí.

Je velká škoda, že se ve farní kronice nezachovaly záznamy o konci II. světové války a o osvobození obce Rudou armádou

Poznámky od r. 1951 do r. 1961

Farní kronika pokračuje zatím na několika arších v poznámkách od roku 1951. Tyto poznámky končí rokem 1961.

+ Stalin a Gottwald

Na jaře 1953 zemřeli Stalin a Gottwald. Na místo prezidenta Gottwalda nastoupil Antonín Zápotocký jako prezident republiky.

Devalvace peněz

31. května 1953 devalvace peněz: Doma uložené = 50 st. : 1 nových, ve spořitelnách uložené peníze úřední staré 5 : 1 Kčs nové.

Svěcení nové stříkačky

Dne 30. května 1954 byla zde posvěcena stříkačka zdejšího požárního sboru a sice na hřbitově. Odpoledne byla potom na zdejším hřišti veřejná slavnost.

Oprava střech

V květnu 1956 byly střechy na kostele a farní budově novopraveny fou. Meissner z Opavy.

Oprava farní budovy

Od 29. srpna do 6. září 1956 byla stará omítka farní budovy odstraněna a úplně nanovo nanesena. Práce zednické stály 550 Kčs, nátěr zdí a střík 600 Kčs a nátěr oken 800 Kčs. Použito bylo k tomu státního příspěvku a darů farníků při sbírkách.

Předání hřbitova

Dne 14. prosince 1956 byl hřbitov předán do správy zdejší obce za přítomnosti okresního církevního tajemníka a dvou dalších pánů z okresu, jakož i předsedy MNV obce Větrkovice a jeho tajemníka p. Sommra. Zástupce farního úřadu Dr. Ivánek Raimund. Listina byla uložena do svazku cenných listin.

Pojištění kostela a fary

Dne 28. května 1957 byly dle nařízení arcib. konzistoře pojištěny kostel, farní budova a stodoly proti živelným pohromám a dle zák. povinnosti odpovědní. Pojištění stojí ročně 360 Kč.

Jubileum 50letého trvání požárního sboru

Dne 21. července 1957 oslavil zdejší požární sbor jubileum svého 50letého trvání.

Větrkovský "rozhlas"

Ve zdejší obci začal v roce 1959 vycházet "Rozhlas", který přináší nejdůležitější zprávy ze zdejší obce.

Otevření nové požární zbrojnice

Dne 19. července 1959 byla zde otevřena nově vybudovaná požární zbrojnice (bližší uvedeno není, jen poznámka, že nebyla vysvěcena).

Svěcení kříže

Dne 28. července 1959 byl v kostele posvěcen kříž k pomníku tragicky zesnulého pana Valentýna Pustějovského, který nedbalostí vojenského řidiče přišel o život. Po svěcení se konalo slavné requiem za zemřelého.

Inspekce

Dne 9. října 1959 provedl okresní církevní tajemník Malý inspekci fary, farní kanceláře a kostela a současně i pokladního deníku.

Kontrola archivu

13. listopadu 1959 byla provedena kontrola farního archivu zaměstnancem Ostravského archivu.

Nový okres

V roce 1960 po volbách zanikl okres Vítkov, obce byly rozděleny do jiných okresů; Obec Větkovice připadla k okresu Opava.

Vincenc Sommer předsou MNV; stavby JZD

Po volbách v roce 1960 se stal předsou MNV Vincenc Sommer, předsou JZD se stal Hellebrand, bývalý "referent". Letos začali se stavbou 3. kravína a některé jiné stodoly na dolním konci vsi byly přestavěny na stáje, drůbežárny a prasečí chlévy.⁷⁷

Konec záznamů ve farní kronice. Co z ní mělo význam pro obecní kroniku

Tím byly v obecní kronice podchyceny všechny záznamy vhodné pro obecní kroniku ve smyslu předpisů o obecních kronikách. Věci čistě církevní patří do farní kroniky. Do obecní kroniky z kroniky farní však patří všechny zprávy o kostele, kaplích, křížích a historických církevních památkách a ovšem i ty velmi cenné záznamy o životě v obci, okrese a ve státě.

Další pokračování v událostech z 19. století

Zde bylo ovšem nutno vybočit z 19. století do 20. století, aby zprávy z farní kroniky byly pohromadě pro lepší přehled. Nyní bude pokračováno v událostech z 19. století.

Revoluční rok 1848

Revoluční rok 1848 hned na počátku přinesl revoluční hnutí v Itálii, v únoru 1848 vypukla revoluce ve Francii a revoluční vlna zasáhla i Rakousko. V Čechách doutnala revoluce již od r. 1844, kdy došlo v Praze k dělnickým bouřím pro snížení mezd v kartounkách. Radikálové ve spojení s pražským dělnictvem připravovali revoluci. Do

programu, který měl být předložen pražskému lidu, byl zařazen i požadavek dělníků o organizaci práce a mzdy. Dříve však, než radikálové chtěli volat lid do ulic a jeho silou podepřít požadavky revolučního hnutí, byla Vídeň i Budapešť zachváčena revolucí. Dne 13. března 1848 se vzbouřil vídeňský lid, vynutil si odstoupení nenáviděných zastánců absolutismu Metternicha a Sedlnického a na císaři slib ústavy, vypsání voleb a svolání parlamentu.

Poddaný lid přestal robotovat a účtoval se svými pány

Revoluční hnutí v r. 1848 zachvátilo vrzy celou zemi, hlavně venkov. Poddaný lid začal účtovat se svými pány, přestal robotovat, zabíral panskou půdu a vyháněl nenáviděnou vrchnost a její úředníky. Když v červnu se situace v Čechách přiostrčila, dal kníže Windischgrätz 12. června rozkaz, aby vojsko rozešlo v Praze dělnické masy bodáky a střelilo do lidu. Lid stavěl barikády a rozpoutal boj proti odvěkému nepříteli. Poněvadž se radikálům nepodařilo včas zajistit pomoc venkova, bylo povstání po pětidenním hrdinném boji poraženo.

Zrušení roboty

Ale i tak měla revoluce kladný výsledek. Dne 7. září byl vydán císařský patent, kterým se **rušila robota** na náhradu, což ale neodpovídalo tužbám prostého lidu. Revoluce v r. 1848 také ukázala, že národní svoboda nemůže být vybojována bez účasti dělnictva.⁷⁸

Další postup germanizační

Rok 1848, který tak silně v Čechách a menší měrou na Moravě roznítil české národní vědomí, pro Slezsko znamená jen další postup germanizační. Slezskou volilo do frankfurtského parlamentu, protestovalo proti zvláštní české ústavě, budované na listě z 7. dubna 1848, protestovalo proti spojení Slezska s korunou Českou a to nejen v části německé, nýbrž i české, jak ukazuje český protest z Klimkovic. Hrstka uvědomělých Čechů v Opavě a Těšíně neznamovala v té době nic. Na slovanském sjezdě v Praze bylo Slezsko zastoupeno pouze dvěma Poláky. V důsledku tří ministerských nařízení z té doby, byla čeština a polština vyloučena ze všech státních úřadů ve Slezsku, dosazování tam jen němečtí úředníci, vyřízení ode všech úřadů vydávána jen německy a podání jen německy přijímána. Současné zutrakvizována anebo poněmčena další řada škol.⁷⁹

Vyvazovací operáty z r. 1850

Vyvazovací operáty⁸⁰

Zemská vyvazovací komise v Opavě (ZKV)

Zemská vyvazovací komise provedla ve Slezsku s výjimkou moravských enkláv vyvazení selských usedlostí z poddanských břemen naturálních dávek, prací, peněžitých úroků za peněžitou náhradu, resp. bez náhrady.

Ustavena byla 1. září 1849 a fungovala do konce března 1853, kdy byla rozpuštěna a agenda odevzdána ředitelství zemského vyvazovacího fondu v Opavě, zřízeném již 1. listopadu 1851.

Vyvazovací fond, k němuž platili poddaní (bývalí) peněžitě náhrady a výkupy prostřednictvím berních úřadů, fungoval jako věřitel vyvezených pozemků a dlužník bývalých vrchností.

Spisový materiál fondu má základní důležitost pro dějiny selského lidu ve Slezsku a konce poddanství.

Pro hospodářské dějiny jsou tu cenné přehledné tabulky cen zboží a prací v letech 1836-1846 ve všech okresních městech slezských.

Jak s vyvazovacími operátů zřejmo, ještě v roce 1850 platili obyvatelé Větrkovic do panské pokladny bývalé vrchnosti kněžny v. **Sagan** na Hradci, a to poplatky dosti značné jako náhradu za robotu.

Státní archiv v Opavě, Vyvazovací operáty, II-D. 7.

V původním znění:

Grundentlastungs-Landes-Kommission in Schlesien

Anmeldung

aller gegen billige Entschädigunganmeldug auzuhebenden, denn abzulösenden, aus Emphiteutischen oder andern über Theilung des Eigenthums geschlossenen Verträgen entspringenden und gegenleistungen zur Anmeldung (§ 52b Minist. Verordnung vom 11. Juli 1849) Abgesondert zur Anmeldung kommen. Der Feldzehend (§ 24 und 117 dann Formulare A dieser Verordnungen) ferner alle Giebigkeiten des § 52a dieser Verordnung. Durch den Berechtigten:

Frau Herzogin von **Sagan**

durch den bevollmächtigten Director W. Elpons, Dominium **Graetz** inliegend in der Land Troppau.

Katastralgemeinde: **Dittersdorf**

Poznámka kronikáře: V dalším jsou uvedeni jednotliví zemědělci z Větrkovic podle domovních čísel s uvedením, čím byli do r. 1848 do zrušení roboty povinni a kolik budou platit nyní po odhadu jejich dřívějších břemen vyvazovací komisí. Dříve robovali a platili vrchnosti, nyní budou platit daně bernímu úřadu. Od té doby nastala značná úleva zemědělskému pracujícímu lidu.

Boj o rovnoprávnost

Teprve počátkem nové doby konstituční roku 1860 začíná příprava Čechů slezských k boji o rovnoprávnost jazyka českého především uvědomováním a buzením lidu. Působením "Opavského besedníka" a kruhu jeho buditelů s **Vaškem** v čele, připravena půda k boji politickému, na táboře na Ostré Hůrce u Chabičova (12. září 1869) zformulovány české požadavky školské a dvě léta potom (1871) peticemi žádána rovnoprávnost jazyková v úřadech. V té době však trvala germanizace v plné síle. Sněm zemský, který z počátku chtěl dbáti rovnoprávnosti, jednacím řádem (1871) obmezil práva neněmeckých řečí, ustanoviv, že české a polské návrhy nutno předkládati s německým překladem, který platí za původní text, a má-li slovanská řeč na sněmu přijíti do sněmovních protokolů, musí řečník si dodat sám německý překlad, který se považuje za původní text. Také školského zákona z roku 1869 užito ke germanizaci. Výnosem zemské školní rady zavedena nejprve (15. března 1871) němčina na všech slovanských školách jako předmět povinný a později školy vůbec

zutrakvizovány nařízením Zeynkovým (16. ledna 1873), které v zásadě platilo až do převratu, třebaš fakticky již vesměs zachovááno nebylo.

Ceny potravin roku 1861

V roce 1861 obnášely ceny hlavních poživatin:

1 rakouská měřice pšenice	7 zlatých
1 rakouská měřice rži	5 zlatých
1 rakouská měřice ječmene	4 zlaté
1 rakouská měřice ovsa	2 zl. 50 kr.
1 rakouská měřice bramborů	1 zl. 60 kr.

Zatímco v r. 1855 se prodávalo:

1 rakouská měřice pšenice	20 zlatých
1 rakouská měřice rži	17 - 18 zlatých
1 rakouská měřice ječmene	15 - 16 zlatých

V letech 1880 až 1890 stouply ceny výdělků. Naproti tomu se snížily ceny poživatin. V roce 1900 se platilo za metrický cent pšenice 16 korun, metrický cent rži 15 korun, metrický cent ječmene 14 korun a metrický cent ovsa 12 korun (rakouských).

Metrický cent brambor se prodával za 2 koruny 60 haléřů, 1 kg chleba za 37 haléřů, 1 kg másla za 2 koruny, 1 kg hovězího masa za 1 korunu 20 haléřů, 1 kg vepřového masa za 1 korunu 28 haléřů, 1 litr piva za 28 haléřů, 1 kg soli za 26 haléřů, 1 m³ tvrdého dřeva za 8 korun, 1 m³ měkkého dřeva za 6 korun, 1 metrický cent uhlí za 2 koruny 50 haléřů rakouské měny.⁸¹

Válka prusko-rakouská v r. 1866

Válka prusko-rakouská byla vypovězena 27. června 1866. Již 27. června obsadili Prusové Opavu. Okolí obsadili teprve po velkém vítězství Prusů na bojišti v Čechách.

Do Vítkova přišel oddíl nepřátelského vojska v síle 1000 mužů teprve 9. srpna. Toto vojsko neplenilo a nezavdalo příčinu ke stížnostem.

Mír byl uzavřen 23. srpna 1866.

Ačkoliv válka trvala jen necelé dva měsíce, zanechala po sobě neblahé stopy: továrny, obchod a řemesla utrpěly velké škody.⁸²

Výsledky boje o rovnoprávnost

Společnému úsilí polskému a českému podařilo se vynutiti na vládě Pražákovo nařízení z 12. října 1882, č. 1882, č. 15. 847. Dle něho měla u zemského soudu a městského delegovaného soudu okresního v Opavě a u okresních soudů v Bílovci, Klimkovicích a ve **Vítkově** přijímána býti vedle německých také podání česká. V ústním jednání mají jmenované soudy užívati řeči stranám srozumitelné, a výpovědi ty, pokud záleží na jich slovném znění, zapsati do protokolu v jazyku strany. Vrchní zemský soud však toto nařízení značně omezil.⁸³

Koupě, prodeje, pronájmy v 19. století

Větrkovský lesní mlýn⁸⁴

Edikt od okr. soudu ve Vítkově ze dne 5. 3. 1884 o dobrovolném prodeji tzv. lesního mlýna ve Větrkovicích.

Prodej lesního mlýna

Okresní soud ve Vítkově oznamuje, že 17. 3. 1884 o 9. hodině dopoledne bude proveden dobrovolný prodej tzv. lesního mlýna ve Větrkovicích (realita čís. 72) jako pozůstalost po Vincenci Hellebrantovi a vdovy Terezii Hellebrantové. K prodeji byli pozváni zájemci.

Odhad mlýna činí 10.000 zlatých a nebude snížen pod obnos 9.400 zlatých
Hospodářské nářadí, koně atd. budou prodány proti hotovému zaplacení.

Vítkov, 5. března 1884
Okresní soudce Soltan m. p.

Prodej druhého dílu mlýna

Podle opisu kupní smlouvy ze dne 21. listopadu 1852 prodal tehdejší majitel mlýna Laurenc Pawelka svému bratru Leopoldu Pawelkovi z Větrkovic za podmínek obsažených ve smlouvě, druhý díl mlýna.

Smlouvu podepsali : Lorentz Pawelka, prodávající a Leopold Pawelka, kupující
Vincenz Mlatt (?), Franz Machowsky, svědci

Pronájem trávy

24 pronajímatelé z Větrkovic, Jelenic, Albrechtic a Březové, pronajali trávu u větrkovského lesního mlýna (11 jochů a 1237 sáhů²). Trávu pronajal Forsth Karlshohe 27. června 1884.

Podepsán: Benda J.

Popis lesního mlýna

Podle inventáře lesního mlýna ve Větrkovicích čís. 74, nájemce Franz Pilch, měla mlýnice 2 poschodí (Etagé). V II. poschodí byl obývací pokoj a ještě jedna světnice. Jiná budova sloužila za výměnek. K mlýnu patřila konírna, chlév pro krávy, stodola, kůlna, mlýnský příkop a vodní stroj

V Hradci, 3. 11. 1884
Podepsán za knížecí lesní úřad: Nawratil

Příjmy a vydání lesního mlýna

Podle výkazu o příjmech a vydáních lesního mlýna před pronájmem r. 1884, činily příjmy 1551 zl. 81 kr. a výdaje 1551 zl. 81 kr.

Dobrá, 14. ledna 1885
Podepsán za knížecí lesní úřad: Nawratil

Parcely obce Větrkovic

V knize parcel obce Větrkovic (správy panství knížete Lichnovského) z prosince r. 1890 jsou dopodrobna uvedeny všechny parcely zboží knížete Lichnovského ve Větrkovicích i parcely majitelů z Větrkovic.

Rekapitulace ukazuje, že v prosinci r. 1890 ve Větrkovicích bylo půdy:

2585 jochů, 459 sáhů²
1487 hektarů, 74 ary a 8 m²

Čistý výnos činil 10.965 fl. 24 kr.

Dolnorakouský joch je počítán 1600 sáhů.

Sčítání lidu roku 1890

Sčítání lidu roku 1890⁸⁵

Větrkovice

Č. domu	Jméno a příjmení	Rok nar.	Místo nar.	Povolání	Národnost
1.	Machowský Karel	1858	Větrkovice	rolník	něm. (9)
2.	Demel Jan	1848	Leskovec	zem. dělník	čes. (4)
3.	Zimmermann Antonín	1823	Kronsdorf	hostinský	něm. (3)
4.	Cihlář František	1843	Větrkovice	rolník	čes. (11)
5.	Homola František	1854	Větrkovice	rolník	č. (10) n. (6)
6.	Bohusch František	1843	Bilau	rolník	něm. (9)
7.	Hellebrand Josef	1857	Větrkovice	rolník	čes. (8)
8.	Schichor Marianna	1832	Větrkovice	zem. dělník	č. (2) n. (6)
9.	Hopp Jan	1860	Větrkovice	rolník	čes. (10)
10.	Hühnar František	1840	Větrkovice	rolník	čes. (4)
11.	Adamcová Antonie	1842	Leskovec	zem. dělník	čes. (3)
12.	Cihlář Vincenc	1840	Větrkovice	rolník	něm. (7)
13.	Urbánek Jan	1882	Větrkovice	zem. dělník	čes. (5)
14.	Werber Josef	1857	Jančí	rolník	čes. (6)
15.	Demolováno				
16.	Lichovníková Terezie	1828	Březová	zem. nádeník	čes. (7)
17.	Wladař Jan	1838	Větrkovice	rolník	čes. (10)
18.	Krischke Jan	1845	Les. Albrechtice	rolník	čes. (7)
19.	Pranz Josef (Granz?)	1835	Větrkovice	rolník	něm. (10)
20.	Hellebrand Josef	1833	Větrkovice	rolník	něm. (6)
21.	Breyer Mořic	1841	Dvorce	rolník	něm. (8)
22.	Hellebrand Jan	1825	Větrkovice	rolník	čes. (6)
23.	Ehler Josef	1863	Větrkovice	kovář	č. (2) n. (5)
24.	Sommer Jan	1841	Větrkovice	rolník	n. (11) n. (2)
25.	Kreutz Eduard	1836	Gručovice	tesař	něm. (6)
26.	Sommer Karel	1846	Větrkovice	rolník	čes. (6)
27.	Jahn František	1847	Větrkovice	rolník	čes. (6)
28.	Hellebrand Antonín	1852	Větrkovice	rolník	čes. (3)
29.	Wladař Josef	1862	Větrkovice	rolník	čes. (7)
30.	Beinhauer František	1832	Véska	rolník	něm. (5)
31.	Hellebrand Vincenc	1846	Větrkovice	rolník	čes. (5)
32.	Granzer František	1851	N. Těchanovice	rolník	něm. (11)

33.	Hellebrand Jan	1862	Větrkovice	rolník	čes. (7)
34.	Czernin František	1860	Větrkovice	rolník	čes. (6)
35.	Bria Vincenc	1849	Větrkovice	nádeník	čes. (9)
36.	Cihlář Jan	1841	Větrkovice	rolník	něm. (5)
37.	Černuch Jan	1861	Větrkovice	obuvník	čes. (10)
38.	Hopp Matěj	1820	Větrkovice	rolník	čes. (5)
39.	Czernin Vincenc	1845	Větrkovice	rolník	čes. (6)
40.	Kunz Adolf	1844	Větrkovice	rolník	čes. (7)
41.	Ehler Josef	1863	Větrkovice	rolník	čes. (5)
42.	Černuch František	1840	Větrkovice	rolník	čes. (7)
43.	Schenk Jan	1845	Větrkovice	rolník	čes. (10)
44.	Grohsman František	1850	Jelenice	rolník	něm. (13)
45.	Grohsman Josef	1860	Větrkovice	rolník	čes. (6)
46.	Czernin Karel	1856	Větrkovice	nádeník	č. (4) n. (6)
47.	Hellebrand Jan	1861	Větrkovice	rolník	čes. (4)
48.	Wladař Josef	1833	Větrkovice	rolník	něm. (6)
49.	Jahn Josef	1858	Větrkovice	rolník	čes. (7)
50.	Herber Ferdinand	1851	Lodnitz	domkář	něm. (8)
51.	Wicha Jan	1832	Větrkovice	nádeník	něm. (10)
52.	Wladař Josef	1863	Větrkovice	rolník	čes. (4)
53.	Loserth Adolf	1852	Oberdorf	?	čes. (2)
54.	Wlček Josef	1846	Větrkovice	rolník	čes. (8)
55.	Masur Bedřich	1842	Větrkovice	obuvník	čes. (8)
56.	Hluchý František	1840	Větrkovice	rolník	čes. (12)
57.	Hellebrand Vincenc	1855	Větrkovice	rolník	čes. (5)
58.	Czernin Jan	1836	Větrkovice	rolník	něm. (5)
59.	Škrobánek Antonín	1855	Branka	kovář	čes. (7)
60.	Wladař František	1860	Větrkovice	rolník	č. (3) n. (4)
61.	Wicha Antonín	1836	Březová	rolník	čes. (5)
62.	Czirmer Antonín	1841	Melč	rolník	čes. (10)
63.	Schiller Rajmund	1836	Krásno ?	výpom. rolník	čes. (6)
64.	Gintar Vincenc	1836	Větrkovice	rolník	čes. (10)
65.	Grohsman Jan	1858	Větrkovice	rolník	čes. (9)
66.	Grohsman Josef	1859	V. Heřmánky	rolník	něm. (6)
67.	Ehler Vincenc	1854	Větrkovice	rolník	čes. (9)
68.	Hellebrand František	1861	Větrkovice	rolník	čes. (9)
69.	Nölsher Alois	1854	Maidlberg	rolník	něm. (7)
70.	Glogar Jan	1856	Barnsdorf	rolník	čes. (10)
71.	Hellebrand Vincenc	1830	Větrkovice	rolník	čes. (11)
72.	Demolice				
73.	Demolice				
74.	Grossmann Štěpán	1862	Větrkovice	rolník	čes. (7)
75.	Czernohorský Frant.	1852	Jančí	nádeník	něm. (5)
76.	Wladař František	1844	Větrkovice	zem. pomoc.	čes. (4)
77.	Czernin Theodor	1852	Větrkovice	zem. pomoc.	č. (6) n. (6)
78.	Wladařová Johana	1831	V. Klokočov	nádenice	čes. (5)
79.	Barwig František	1818	Děrné	nádeník	čes. (3)
80.	Stöhr Jan	1849	Valtéřovice	nádeník	něm. (4)

81.	Schenk Eduard	1840	Gručovice	zedník	něm. (6)
82.	Heinrich Jan	1826	Děrné	nádeník	čes. (4)
83.	Hiemer František	1857	Jelenice	stolař	č. (5) n. (2)
84.	Schenk František	1831	Březová	nádeník	něm. (4)
85.	Malcher Josef	1836	Valtéřovice	rolník	něm. (3)
86.	Beinhauer František	1839	Větrkovice	rolník	čes. (5)
87.	Hellebrandová Anna	1839	Větrkovice	maj. usedl.	čes. (10)
88.	Ullrichová Magdalena	1829	Leskovec	maj. usedl.	čes. (3)
89.	Murcek Ludvík	1832	Hrabství	rolník	čes. (6)
90.	Homola Josef	1864	Větrkovice	rolník	čes. (3)
91.	Czernin František	1824	Větrkovice	rolník	čes. (1)
92.	Czerninová Aloisie	1847	Větrkovice	nádenice	čes. (7)
93.	Werber Josef	1837	Větrkovice	kovář	čes. (10)
94.	Sommer František	1842	Bernhau	hostinský	něm. (3)
95.	Demolice				
96.	Hellebrand Josef	1808	Větrkovice	rolník	čes. (3)
97.	Urbánek František	1851	Větrkovice	obuvník	čes. (5)
98.	Steffek Josef	1843	Vel. Klokočov	nádeník	č. (5) n. (3) rus. (1)
99.	Czernuch František	1854	Větrkovice	nádeník	čes. (9)
100.	Mellar František	1834	Větrkovice	?	něm. (11)
101.	Czernuch Jan	1829	Větrkovice	rolník	čes. (5)
102.	Kořený Josef	1848	Oberdorf	tkadlec	něm. (3)
103.	Bria Alois	1859	Větrkovice	nádeník	čes. (9)
104.	Hoffmann Jan	1858	Pittarn	obchodník	něm. (4)
105.	Jahn Ferdinand	1859	Větrkovice	stolař	čes. (5)
106.	Král Vincenc	1843	Větrkovice	nádeník	čes. (9)
107.	Czernin Josef	1830	Větrkovice	rolník	čes. (6)
108.	Cihlář Vincenc	1839	Větrkovice	rolník	čes. (6)
109.	Thiemel Jakub	1865	Kauten	hajný	č. (4) n. (1) ciz. (3)
110.	Malcher Josef	1836	Větrkovice	nádeník	něm. (2)
111.	Hausner František	1833	Svatoňovice	rolník	něm. (5)
112.	Mader (?) František	1832	Vítkov	hostinský	něm. (3)
113.	Hiemer Jan	1843	Jelenice	rolník	čes. (2)
114.	Czernin Vincenc	1845	Větrkovice	rolník	čes. (6)
115.	Mitschke František	1843	Větrkovice	rolník	čes. (7)
116.	Benischke Alois	1846	Lhotka	rolník	něm. (9)
117.	Klatt Jan	1840	Prostř. Dvůr	tkadlec	něm. (7)
118.	Wiltschek Matyáš	1821	Větrkovice	rolník	čes. (2)
119.	Machowsky Františka	1824	Větrkovice	nádenice	čes. (3)
120.	Schenk František	1831	Vlkovice	rolník	něm. (4)
121.	Goldmann Antonín	1831	Vítkov	obuvník	něm. (7)
122.	Pietsch Antonín	1820	Kaménka	tkadlec	něm. (3)
123.	Loserth Jan	1804	Harta	nádeník	něm. (3)
124.	Cihlář Jan	1833	Větrkovice	rolník	čes. (6)
125.	Machowsky František	1857	Větrkovice	bednář	čes. (6)
126.	Pauler František	1851	Kaménka	rolník	něm. (7)
127.	Beinhauer Eduard	1845	Kunčice	odb. učitel	č. (8) n. (6)

128.	Morawetz Vincenc	1855	Větrkovice	nádeník	č. (1) n. (6)
129.	Wiltschek Jan	1855	Větrkovice	rolník	čes. (4)
130.	Hopp Antonín	1830	Větrkovice	rolník	čes. (5)
131.	Machowsky František	1846	Větrkovice	zedník	čes. (7)
132.	Mellarová Magdalena	1837	Větrkovice	nádenice	čes. (4)
133.	Malcher Vincenc	1839	Větrkovice	nádeník	něm. (9)
134.	Wurzel František	1862	Větrkovice	obuvník	čes. (3)
135.	Kreis Karel	1821	Braunsdorf	tesař	něm. (9)
136.	Cihlář Josef	1845	Větrkovice	výměnkář	čes. (6)
137.	Skrobanek Vincenc	1845	Větrkovice	výměnkář	čes. (1)
138.	Bialek Vincenc	1840	V. Polom	kovář	něm. (4)
139.	Neobydleno				

V roce 1890 bylo ve Větrkovicích:

Domovních čísel	139
Bytových stran	175
Obyvatel	789

Větrkovice

počet domácích zvířat⁸⁶

Koně pod 1 rok	2	Býčci	65
od 1 roku do použití k práci	1	Telata	106
jiných kobyľ	16	Oslí mláďata	25
hřebců	1	Býci nad 1 rok	14
valachů	56	Telata nad 1 rok	61
<u>CELKEM</u>	<u>86 koní</u>	Telata nad 1 rok jalovice	68
		Krávy	362 (?)
		Oslí	88
Kozy	51	<u>HOVĚZÍ CELKEM</u>	<u>788 kusů (?)</u>
<u>Svině:</u>		Úľů celkem	40
Prasátka do 3 měsíců	35	<u>Drůbež:</u>	
Selata do 1 roku	127	Slepice	1884
Kanec	1	Hus	298
Prasnice	4	Kačena	19
jiné	2	<u>CELKEM DRŮBEŽ</u>	<u>2201</u>
<u>CELKEM SVINÍ</u>	<u>169 kusů</u>		

Větrkovice platily v roce 1899 2764,41 zl. daní

Staré míry, váhy a peníze

Staré míry, váhy a peníze [viz str. 17.](#)

Poměry ve století XX.

Přehled podle sčítání lidu r. 1900

Větrkovice⁸⁷

přehled podle sčítání lidu z roku 1900 (31. 12.)

Počet domů	138
Z toho obytných	135
Neobydlených	3
Bydlících stran	185
Obyvatel	755
Z toho mužů	362
žen	393
Z toho stálých	751
přechodných	4
Domovská příslušnost v obci	587
v jiných okresech	25
v jiných obcích okresu	99
v jiných zemích	43
v jiných státech	1
Římsko-katolíků	755
Němců	287
Čechů a Slováků	467
Umí číst a psát	603
Umí jen číst	14
Negramotných	138

Ze spisů lesního úřadu knížete Lichnowského na Hradci

Knížecí Lesní správa na Hradci povoluje až do odvolání Adolfu **Homolovi** ve Větrkovicích číslo 90, zřízení dvou předmostí na parceli 124 a 127-7 dětřichovské louky (panské) za účelem přemostění vesnického potoka a tím i zřízení nového příjezdu k jeho vlastnímu domu č. 90, proti placení ročního uznávacího poplatku 1 K (Eine Krone), který pro rok 1912 ihned a pro další roky vždy k 1. lednu má být zaplacen u knížecí důchodní pokladny na Hradci.

Správa polesí má právo přemostění odstranit na útraty uživatele.

Razítko: Fürstlich Lichnowsky-schen
Forstverwaltung

Hradec, 28. července 1912⁸⁸
Podepsán: Adolf Homola

Upomínka Homoly za dlužných 5 K rak. měny

Jelikož Homola 5 let neplatil, byl knížecí lesní správou upomínán o dlužný obnos 5 K po hrozbou žaloby, anebo bude přemostění odstraněno. Tato upomínka pochází ze dne 16. 7. 1919, tedy již v době první Československé republiky.

(Poznámka kronikáře: Ještě tenkrát bylo jasně vidět byrokratismus panského úřadování. Pro pouhých 5 K dluhu by se soudili se svými bývalými nevolníky. Však zanedlouho došlo k rozdělení půdy bývalé vrchnosti mezi bývalé poddané !)

Žádost obce Větrkovic o přenechání panského pozemku na stavbu silnice

5. července 1919 zažádala obec Větrkovice knížete o přenechání panského pozemku přímo ve vesnici na stavbu silnice a s tím spojeným přeložením potoka. Stavba silnice Jelenice - Větrkovice je již v proudu a nemůže pokračovat z Jelenic do Lesních Albrechtic, pokud dřevo z knížecího lesa nebude odvezeno.

Na žádosti jsou podpisy: Josef Vladař, představený obce
František Sokol, radní

9. srpna 1919 došel obci Větrkovicím dopis, že kníže bezplatně odstupuje pozemek obci Větrkovicím pro stavbu silnice a regulaci potoka.

Domluva mezi knížecí lesní správou a Josefem Vladařem č. 29 o zřízení příjezdu

Domluva

mezi správou polesí knížete Lichnowského na Hradci a panem Josefem Vladařem, majitelem gruntu ve Větrkovicích č. 29.

Knížecí lesní správa povoluje až do odvolání shora jmenovanému majiteli zřízení příjezdu přes panskou parcelu 291-3 ve Větrkovicích v délce 30 metrů a šířce 2 metry.

Z toho bude Vladař platit uznávací poplatek 20 haléřů ročně počínaje rokem 1913 ihned a následující roky vždy na 1. ledna u knížecí důchodní pokladny v Hradci. *(To znamená, že Vladař měl s dvacetihaléřem každý rok putovat do Hradce 20 km tam a 20 km zpět a mařit celý den. To byly poměry !)*

Hradec, 4. září 1913

Podepsán: Josef Vladař

Obecní razítko a podpis starosty Josefa Vladaře (žadatele)

Žádost o povolení k odvezení 2 fůr písku z větrkovského potoka

30. března 1920 zažádal správce školy ve Větrkovicích Eugen Alscher ředitelství panského polesí a zboží v Hradci o bezplatné odvezení 2 fůr písku z větrkovského potoka k opravě školy.

Podepsán: Eugen Alscher, Schulleiter

Žádosti bylo vyhověno.

Nordmarka v Opavě se dověděla, že obec Větrkovice se usnesla získat od majitele hradeckého panství část panských pozemků přímo ve vesnici cestou výměny. Ihned zařídila kroky, aby panský pozemek přišel do německých rukou Ferdinanda Malchera.

Přípis zní: (papír s tiskem: Hauptleitung der Nordmark Troppau, Heidrichspark 10, Fernsprecher Nro. 150)
Zahl. 4335

Troppau, 25 Juni 1915

An die geehrte
Forstverwaltung
Seiner Durchlaut des Fürsten Lichnowsky in Gratz

Im Namen des Herrn Ferdinand Malcher erlauben wir uns hiemit an die geehrte Forstverwaltung die Bitte zu richten um Bekantgabe der Parzellen Nro. (je připojen situační náčrt s výpisem 27 parcelí o výměru 6, 4257 ha) Kulturgattungen und Katastralausmase jener Parzellen, welche die Dorfau und von der Herrschaft im Tauschwege Ferdinand Malcher überlassen werden sollen.

Besten Dank !

Mir vorzuglicher Hochachtung
für die Hauptleitung der Normark

Kulaté razítko:
Hauptleitung Normark, Troppau

Der Berichtstatter
podpis nečitelný

Nordmarka se již od 25. listopadu 1909 snažila koupit neb pronajat ve Větrkovicích přímo v obci takzvaná "Au" (panské louky) pro svůj spolek a ve 12ti dopisech - žádostech na panskou správu lesů se toho ještě dožadovala 25. června 1914.

Nordmarka se všemožně snažila řádně zakotvit ve Větrkovicích a to za účelem poněmčování obce.

Požární sbor ve Větrkovicích

Požární sbor ve Větrkovicích

Poznámky z historie:

Podle historika Faustina Ense⁸⁹ bylo ještě v roce 1836 ve Větrkovicích kolem 100 dřevěných domů. Došlo-li k požáru, dovedeme si představit (my - požárníci), jak to asi s hašením vyhlíželo. Tenkrát ještě nebylo v obci organizované hasičstvo ani výkonných stříkaček, takže obyvatelé v případě požáru byli odkázáni jen na vzájemnou pomoc k zdolání požáru, a to jen těmi nejprimitivnějšími prostředky. Naštěstí měly hospodářské budovy jedna od druhé určitou vzdálenost, takže se daly hájit před zapálením jiskrami. Těch jisker při tehdejších požárech bylo mnoho, poněvadž střechy byly kryty šindeli, namnoze i slaměnými došky. Vypukl-li v dědině požár, část obyvatel pomáhala postiženým -- pokud se ještě dalo -- zachránit z obydlí děti a staré osoby, z chléva pak dobytek a z kůlen hospodářské náradí. Na záchranu dřevěného domu, stodoly a kůlny nebylo ani pomyslení, ty shořely na popel. Ale daly se hájit okolní statky.

Svépomoc při požárech v obci

Při požáru lidé z vesnice učinili několik řetězů od vodních zdrojů (studen a potoka), putýnkami podávali vodu řetězovým způsobem jeden druhému, ale voda, vylitá do malé vzdálenosti, těžko odolávala ohni. Lidé se proto omezili na polévání dřevěných stěn vodou sousedních budov, po větru. Jiní přinesli žebře, vystoupili na střechy a plácačkami (žerděmi

na konci s věchtěm slámy) do vody namočenými zhasínali jiskry, aby hořlavé střechy nezapálily. To byla tenkrát jediná účinná pomoc před rozšířením požáru na sousední hospodářské usedlosti. Snaha ta stala se však marnou při prudkém větru. Tu obyčejně shořelo ve vesnici více stavení na straně větru.

V městech to vyhlíželo ještě hůř. Dřevěné domy, postavené blízko sebe, chytaly jeden od druhého, takže při každém požáru vyhořely celé čtvrtě města 1593, kdy shořely i ochranné palisády kolem města.

Požární patent císaře Josefa II. r. 1787

Z toho důvodu bylo pomýšleno na účinný boj proti častým požárům, a tím problémem se zabývala místa nejvyšší. Císař Josef II. dne 24. ledna 1787 vydal tzv. požární patent, který obsahuje 8 bodů, v nichž jsou obsaženy dobře promyšlené předpisy protipožárních opatření, odpovídající tehdejší době; též organizace obyvatelstva k službám v případě požáru, jakož i preventivní opatření proti vzniku požáru.

Od té doby začali lidé přemýšlet o tom, jak čelit rychlému rozšíření požáru. A tak v 19. století byly vynalezeny primitivní stříkačky, které stříkaly do vzdálenosti několika metrů. Byly umístěny v bedně, do které lidé řetězovým způsobem vlévali vodu. Tyto nedokonalé hasicí přístroje díky lidskému důmyslu se v krátké době tak zdokonalily, že čtyřkolové ruční stříkačky sály vody z vodních zdrojů a stříkaly až do výše vrcholů vesnických střech. To již byla velká pomoc a požár mohl být zdolán i na místě požárů. Také okolní budovy mohly být účinně hájeny, zvláště za pomoci okolních požárních sborů.

Pozdější výbušné motory daly vznik i motorovým stříkačkám, které mají dostřik na velkou vzdálenost, a nedávno se přišlo dokonce na myšlenku dovážet k požáru cisterny s vodou přímo ze zbrojnice, takže požárníci nejsou odkázáni na rychlé hledání a použití místních vodních zdrojů. Tento způsob zákroku je až dosud nejúčinnější a zachránilo se jím mnoho požárů již v zárodku.

Ale vraťme se do starší doby v minulém století, kdy bylo ve Větrkovcích založeno organizované hasičstvo.

Koncem 19. století tlačily rakouské úřady na to, aby v každém městě i v každé vesnici byl založen hasičský sbor.

V roce 1895 byl založen ve Větrkovcích německý hasičský spolek "Freiwillige Feuerwehr". Podle farní kroniky obce Větrkovic slavil tento sbor 29. června 1925 30leté jubileum svého trvání.

Podle výpovědi Františka Vladaře, dlouholetého velitele místního českého hasičského sboru a také okrskového velitele požárníků, byl prvním velitelem německého hasičského sboru dobrovolných hasičů místní občan Jan Benischek čís. 18. Náměstkem byl Antonín Grossmann čís. 44. Více o funkcionářích místního německého požárního sboru není známo.

Původní hasičské skladiště německého hasičského sboru bylo v době Elbla (nebo Wernera ?) naproti kostelu. Za panskou zahradou byl postaven stožár k sušení hadic.

V německém hasičském sboru byli i občané české národnosti.

Augustin Maiwald, nadučitel se snaží o zřízení českého hasičského spolku ve Větrkovcích

Obec Větrkovice je od svého založení stále obcí **českou**, a proto občané národnostní většiny nemile nesli to, že byl v obci založen hasičský spolek německý "Freiwillige Feuerwehr". Byl to zvláště tehdejší nadučitel na škole ve Větrkovcích, Augustin Maiwald, který se všemožně snažil o zřízení českého hasičského spolku ve Větrkovcích. Naštěstí se zachovalo několik dokladů o tom, co předcházelo založení tohoto spolku.

Byl zachován i soukromý dopis požárního inspektora Rudolfa Gudricha z Raduně tohoto znění:

Papír s titulkem Slezský věstník.

V Raduni 25-1-1907

Milý příteli !

To, co se stalo, jsem očekával. Stala se chyba, že nebyl český sbor založen, než se nastěhoval německý učitel. Němci v něm našli oporu. Ostatně, dá se ještě mnoho napravit.

Co je obecního, to se dá sboru vzít. Založíte spolek. Tři-čtyři občané snad se starostou v čele podáte 6 výtisků stanov vládě. Jeden výtisk jako originál okolkujete 2 K, přílohy 30 hal. Vyplníte vhodně ta místa, která k vyplnění určena jsou. Originál podepíšete jako zařizující výbor. Ode dne podání vládě počkáte 4 týdny a pak můžete činnost započítí. Dojdou-li schválené stanovy dřív zpět, začnete dřív. Svoláte schůzi valnou, v ní přijmete stanovy, zvolíte funkcionáře a usnesete se, ke kterému okresu hasičskému chcete náležeti (k XI. okr. insp. Gudricha). Po valné hromadě oznámíte hejtmanství výsledek volby (před schůzí oznámíte též valnou hromadu) a zem. výboru učiníte oznámení, že jste konstitovali s českým velením a prosíte o přidělení XI. okresu hasičskému. V květnu anebo hned po valné hromadě podáte žádost o podporu, abyste podporu dostali, postarám se já. Někde v reifeisence si půjčte peníze na výzbroj a na stříkačku, objednejte vše u českých firem. Já se postarám též o příspěvky pro Vás, takže za málo let se vyplatíte.

Bude-li ručit obec, dostanete snad peníze na 4% půjčit z has. fondu na 10-15 let.

To udělejte, jak chcete. Nyní již předpište hasičskému sboru německému ze skladiště činži z užívání, čímž mají doznat, že skladiště jim nepatří. Činže může býti 50 hal - 1 K, to nevadí.

Nebudou-li poplatek chtít dáti, vypovíte je z příčiny, že si skladiště osvojují.

Dle mého názoru nepatří ani stříkačka sboru, nepatří-li obci. Svolejte občany, kteří mají a měli právo na úroky kontribučního fondu, ať ti rozhodnou, troufáte-li že rozhodnou ve Váš prospěch. Odvoláním stříkačky nejlépe je porazíte. To vše se musí tajit až stanovy budou schváleny.

Budete-li ustavení, usnese se obecní výbor o skladišti a občané o stříkačce, obé odevzdá se úředně českému sboru, kůlnu uzavřete, dáte jiný zámek a klíče svěříte svým hasičům. Němci budou žalovat, si stěžovat. To Vás nesmí mást. Neprovedou ničeho. Obec je v užívání svého práva.

Potřebné stanovy Ti posílám.

Mnoho štěstí Ti přeje

Tvůj Gudrich

Tento dopis vedoucího funkcionáře hasičstva je dobrým dokladem, jakým způsobem tou dobou národnosti proti sobě bojovaly.

Konečně došel od hejtmanství očekávaný přepis.

C. K. okresní hejtmanství v Opavě.

Čís. 7155

V Opavě dne 6. března 1907

Pan

František **Urbánek** ve Větrkovicích

Podáním ze dne 10. února 1907 oznámil Jste c. k. zemské vládě, že zamýšlíte utvořit spolek pod jménem "Sbor dobrovolných hasičů se sídlem ve Větrkovicích".

Utvořením tohoto spolku, který na základě předložených stanov zákonu spolkovému ze dne 15. listopadu 1867 (ř. z. č. 143) podléhá, se strany c. k. zemské vlády slezské nezapovídá.

K nošení stejnokroje spolkového má se zvláštní povolení u c. k. zemské vlády vymoci. Této žádosti má se úplně shodující popis barevného vyobrazení stejnokroje připojiti, který vzhledem k jednotlivým částkám stejnokroje každou jednotlivost (známky rozeznávací, lemovky, šňůry atd.) má vypořádati.

Rovněž má se k vedení spolkového odznaku za předlohy barevného nákresu povolení c. k. zemské vlády vyžádati.

Přál-li by si spolek po založení písemného osvědčení svého právního trvání dle § 9 potažného zákona o spolcích, jest mu volno o toto potvrzení u c. k. zemské vlády zakročiti a za tím účelem jeden nekorigovaný exemplář stanov, který se kolkuje za první arch 2 K a za každý další arch po koruně, jakož i průkaz o založení spolku, této žádosti připojiti.

O tom Vás dle výnosu c. k. zemské vlády ze dne 27. února 1907 č. 5605 za připojení jednoho exempláře stanov s tím vyzváním uvědomuji, výsledně založení spolku svým časem oznámiti.

c. k. okresní hejtman:
podpis nečitelný

Kulaté razítko:
Schlesischer Landesausschuss Troppau

Troppau, am 2. Juli 1907

Přidělení českého hasičského sboru ve Větrkovicích XI. insp. okresu

Z. 12256
Zuweisung der freiw. Feuerwehr
mit slavischer Kommandosprache
in Dittersdorf bez. Wigstadtl.
zum XI. Inspektionsbezirke
z. Z. 6 vom 27. Mai 1907

An das Kommando der Freiw. Feuerwehr mit slavischer Kommandosprache
in Dittersdorf
bez. Wigstadtl.

Der schlesische Landesausschuss findet die neugegründete freiw. Feuerwehr mit slavischer Kommandosprache in Dittersdorf Bez. Wigstadtl dem XI. Inspektionsbezirke (Feuerwehr-Inspektor Herr Rudolf Gudrich in Radun) zuzuweisen.

Die Berichtsbeilage wird zurückgestellt.

Für den Landeshauptmann: Ferd Sohl

A ještě další přepis došel sboru:

C. K. okresní hejtmanství v Opavě.
Č. 21.739

V Opavě dne 11. července 1907

Sboru dobrovolných hasičů k ruk. předsedy p. Augustina Maiwalda ve Větrkovicích

C. k. zemská vláda slezská udělila výnosem ze dne 4. července 1907 č. 20802 s dorozuměním s c. a k. sborovým velitelstvím v Krakově jmenovanému spolku na jeho žádost ze dne 16. června 1907 č. 8. povolení k nošení spolkového kroje dle předloženého vyobrazení.

O tom se spolek s tím vyzváním uvědomuje, jeden exemplář vyobrazení c. k. okresnímu hejtmanství k úřední potřebě nejdříve předložiti.

c. k. okresní hejtman:
v z. podpis nečitelný

Podpora 400 K na výzbroj

Koncem roku 1907 došla spolku podpora 400 K rak. na výzbroj. A to 3. prosince 1907 od Slezského zemského výboru, pod č. 25.914.

Inventář z roku 1908

Podle formuláře - hlášení inventáře - roku 1908, měl český hasičský sbor ve Větrkovicích tuto začáteční výzbroj:

1.	1 stříkačku R. A. Smékal od 30. 8. 1908	
2.	4 sací hadice	
3.	8 výpustních hadic	
4.	1 naviják, vše v ceně	2.930 K
5.	41 přileb	
6.	41 sekerek, v ceně	970 K
7.	1 140m cvilichu v ceně	200 K
8.	1 burcovku, zdarma	
9.	4 koše, zdarma	

CELKOVÁ HODNOTA 4.100 K

Dar na výzbroj od císaře

Zajímavý přípis zní:

C. K. okresní hejtmanství v Opavě.

V Opavě dne 8. dubna 1909

Velitelství českých dobrovolných hasičů ve Větrkovicích

Jeho c. a k. Apoštolské Veličenstvo ráčilo co nejmilostivěji uděliti z Nejvyšší soukromé pokladny sboru dobrovolných hasičů ve Větrkovicích 100,-K k opatření hasičského náradí.

O tom uvědomujeme velitelství sboru se žádostí, aby zde úředně co nejdříve předložilo neolkovanou stvrzenku velitele sboru, která může obsahovati projev díky za milostivě udělený Nejvyšší dar.

C. k. okresní hejtman:
V zast. podpis nečitelný

Jak zřejmo z opsaných přípisů, všechno šlo tak, jak uvedl požární inspektor R. Gudrich ve svém dopise předsedovi českého hasičského sboru nadučiteli Augustinu Maiwaldovi. ([viz str. 170](#))

Statistický výkaz z roku 1909

Statistický výkaz z roku 1909

Sbor Větrkovice
pošta Vítkov

Župa Vítkovská

Statistický výkaz hasičský za rok 1909

Rok založení sboru: 1907	Přednášek	
Počet domovních čísel: 145	konáno: 3	
Počet členů činných: 36	v roce 1909 1	
Počet čl. přispívajících: 18		
Počet cvičení :	Cena inventáře	4100
od založení sboru 10	Počet požárů:	
v roce 1909 4	od založení v místě 2	
	v roce 1909 1	
Schůzí:	Termín voleb spolkových:	
od založení 8	28. III 1909	
v roce 1909 2		
Svazků v knihovně: 21	Počet vozov. se ssav. 1	
Časopisů odborných: 1	Hadic 150 m	
	Vozů navijáků: 1	
	Ostatní body dotazníku: 0	

České hasičstvo v r. 1909

Podle "Sdružení dobrovolného hasičstva" slovanského v Rakousku z roku 1909, byly ve Sdružení zastoupeny Čechy s 132 župami, 3656 sbory a 105.000 členy
Morava s 45 župami, 1280 sbory a 35.000 členy
Slezsko s 8 župami, 86 sbory a 2.600 členy

Činnost českého hasičského sboru ve Větrkovicích v roce 1908

Jakou činnost vyvíjel český hasičský sbor ve Větrkovicích, poznáme z tohoto zápisu z 2. valné schůze:

Zápis

o 2. valné schůzi, která se konala 28. února 1909 za přítomnosti 38 činných členů.

Schůzi zahajuje starosta sboru, jenž podává jednatelskou a pokladniční zprávu. V uplynulém roce pořádáno 5 členských schůzí. Konána se stříkačkou v měsíci září došlo 2 cvičení. Činných členů měl sbor 40 a 18 přispívajících. Celoroční příjem obnášel 683 K 31 hal, vydání 4.315 K 97 hal. Posavadní činovníci voleni pro nastávající dvouleté období.

Usneseno připravit stožár na sušení hadic, dáti zhotovit požárový hák, jeden nebo dva žebříky, členský příspěvek na rok běžící vybrati v měsíci červnu, požádati obecní výbor, by byly v obci aspoň 3 vodní nádrže při potoku založeny, stanoven den k nacvičení signálů. Kdo o požáru první s koňmi ke stříkačce se dostaví, obdrží mimo poplatek z obecní pokladny odměnu 2 K ze spolkové pokladny. Sbírka mezi přítomnými ve prospěch kateřinského hasičského skladiště vynesla 3 K 80 hal. Doslovem starosty sboru schůze ukončena.

Augustin Maiwald
starosta - jednatel

Svěcení stříkačky

O slavení dni svěcení stříkačky dochoval se přípis c. k. okresního hejtmanství tohoto znění.

C. k. okresní hejtmanství v Opavě

Č. 24603

V Opavě dne 20. června 1911

Ctěnému sboru dobrovolných hasičů do rukou starosty
pana Augustina Maiwalda ve Větrkovicích

K žádosti došle dne 13. června 1911 uděluje se ctěnému sboru povolení pořádati slavnost svěcení stříkačky v neděli dne 25. června 1911 ve Větrkovicích s následujícím pořádem:

1. V 9. hodin slavné služby Boží
2. Od půl 1. do půl 2. hodiny odpoledne uvítání hostů a bratrských sborů
3. Průvod ke skladišti
4. O 2. hodině odpoledne svěcení stříkačky
5. Slavnostní řeč

C. k. okresní hejtman:
(asi) Klinger

Členové sboru roku 1912

Podle pozvání na VI. výroční schůzi pořádanou 22. prosince 1912, byli v tomto roce v českém hasičském sboru ve Větrkovicích:

Členové činní:

1. Augustin Maiwald, nadučitel
2. František Urbánek
3. František Homola
4. Robert Hellebrand
5. František Černoch, čís. 42
6. Eduard Jestříbek
7. František Sokol
8. František Cihlář, čís. 46
9. Jan Schenk
10. Augustin Hulva
11. Vincenc Gintar

12. František Scholaster
13. František Hellebrand, čís. 22
14. Vincenc Sommer
15. Jan Mellar
16. Josef Jahn
17. František Černocho, čís. 99
18. Jan Vacula
19. Jan Černín, čís 107
20. Jan Hellebrand, čís. 118
21. František Hiemer
22. František Král
23. Eduard Cihlář, čís. 47
24. Robert Hellebrand, čís. 57
25. Jan Hellebrand, čís. 139
26. Josef Vladař, čís. 29
27. Karel Ehler
28. Josef Schiller
29. Josef Vladař, čís. 58
30. František Vladař, čís 60
31. Josef Hellebrand, čís. 7
32. Vincenc Hopp
33. František Hellebrand, čís. 33
34. Josef Černín, čís. 34
35. František Bainhauer
36. Vincenc Hellebrand
37. Robert Machovský
38. Robert Grossmann
39. Jan Lindovský
40. František Hoppa
41. Josef Dubový, čís. 135
42. Adolf Homola

Členové přispívající:

1. P. František Slepánek, farář ve Větrkovicích
2. Vincenc Hellebrand, čís. 57
3. František Hellebrand, čís. 68
4. František Hluchý
5. Jan Šamárek
6. Jan Grossmann
7. Josef Schenk
8. Vincenc Vladař
9. Karel Sommer
10. František Vladař, čís. 60
11. Alois Benischka
12. Jan Glogar
13. Karel Moravec
14. Jan Štefka
15. Jan Vícha
16. Antonín Cihlář
17. Josef Vladař, čís. 52

18. Josef Dubový

19. František Černín, čís. 89

Jak zřejmo z tohoto velkého počtu členů českého hasičského sboru ve Větrkovicích, soustředil se ve sboru celý český živel ve vsi i s farářem, nadučitelem a starostou. Byla to neporazitelná fronta bojovníků za českou obec.

Invenář hasičského sboru r. 1912

V roce 1912 podle inventárního formuláře měl český hasičský sbor ve Větrkovicích tento inventář:

čtyřkolová stříkačka	1	burcovka	1
8m ssavice se šroubením	4	přilba	41
150 m konopná hadice	8	sekyrka	41
4 m gumová hadice	2	horna se šňůrami	2
koncovky	2	trubka	2
dvoukolový naviják	1	píšťalka	37
koše na vodu	4	služební blůza	41

Vše za cenu 4100 K

40 civilních blůz	264 K
1 petrolejová pochodeň	13 K
1 rezervní knot	0,30 K
1 acetylínová svítilna	6,80 K
1 řetízek k vytahování hadic	9,04 K
HODNOTA INVENTÁŘE	<u>4.392,88 K</u>

Větrkovice, dne 25. května 1912.

Velitel: František Urbánek m. p.

Rozpočet na přístavbu nové věže hasičského skladiště z r. 1914

V březnu r. 1914 zaslal českému hasičskému sboru ve Větrkovicích stavitel Karel Müller z Hradce - Podolí rozpočet na přístavbu nové věže hasičského skladiště. Podle tohoto rozpočtu činily:

Práce zemní a nádenické	11 K 80 hal.
Práce zednické, Zdivo	530 K 15 hal.
Zdivo cihlové (omítka)	311 K 40 hal.
Vyždění stěn	146 K 30 hal.
Práce zednické	921 K 74 hal.
Práce tesařské	775 K 90 hal.
Práce klempířské	91 K 30 hal.
Práce pokrývačské	84 K
Opravy	215 K 36 hal.
CELKEM (všechny položky)	<u>3100 K</u>

Podepsán: K Müller, stavitel

K rozpočtu je připojen **nákres** obecního domu obce Větrkovic s přístavbou hasičského skladiště s novou věží, měřítko 1:100, podepsán K. Müller, stavitel.

Jak zřejmo z tohoto nákresu, jednalo se o přístavbu hasičského skladiště k budově obecního domu. Věž byla řešena úhledně a prakticky. Rozpočet i nákres jsou připojeny k spisům hasičského sboru (fascikl).

Členové sboru r. 1924

Podle pozvání k výroční valné schůzi na 9. března 1924, byli tou dobou v českém hasičském sboru tyto:

Činní členové:

Příjmení a jméno	číslo domu
Homola František	13
Hellebrand Robert	71
Hopp František	130
Černuch František	42
Sokol František	30
Cihlář František	46
Gintar Vincenc	95
Scholaster František	31
Hellebrand František	22
Sommer Vincenc	26
Mellar Jan	132
Jahn Josef	27
Černuch František	99a
Vacula Jan	76
Hiemer František	83
Král Karel	106
Příjmení a jméno	číslo domu
Cihlář Eduard	47
Hellebrand Robert	57
Hellebrand Jan	139
Vladař Josef	29
Ehler Karel	67

Schiller Josef	80
Vladař Josef	58
Vladař František	60
Grossmann Kare.	65
Hopp Vincenc	66
Hellebrand František	33
Černín Josef	34
Beinhauer František	70
Schenk Richard	43
Hellebrand Vincenc	108
Machovský Robert	120
Příjmení a jméno	číslo domu
Dobový Josef	135
Homola Adolf	90
Hellebrand Karel	54
Schenk Robert	7

Příjmení a jméno	číslo domu
Šamárek František	5
Binar Antonín	62
Vladař František	52
Hopp Antonín mladší	58

Členové přispívající:

Příjmení a jméno	číslo domu
P. Slepánek Fr., farář	73
Vladař Vincenc	17
Hellebrand František	68
Hluchý František	56
Urbánek František	97
Šamárek Jan	5
Grossman Jan	65

Šenk Josef	34
Vladař František	60a
Beniške Alois	116
Glogar Jan	70a
Moravec Karel	136
Příjmení a jméno	číslo domu
Vícha Jan	98
Cihlář Vincenc	41

Je téměř jisté, pokud byli ve sboru stejní funkcionáři, že se podobných kulturních akcí pořádalo v obci mnoho. To již patřilo k životu na vesnici: přes týden těžká práce na polích, v neděli pobožnost v kostele a v neděli večer nějaký ten kulturní program neb tancovačka. Jiného vesnice v dávnějších dobách neměla a lidé byli spokojeni. K životu na vesnici poznamená později kronika jasnější pohled v heslu "Zvyky církevní a světské v jednom roce".

Hlášení spolkových činovníků z roku 1935

Zachovalo se též jedno hlášení spolkových činovníků tohoto znění (na tištěném formuláři):

Sbor dobrovolných hasičů ve Větrkovicích

Čís. (?)

Dne 18. ledna 1932

Bratrská župo !

K nařízení sdělujeme výsledek voleb spolkových činovníků, jež se konaly dne 17. ledna 1932.

1. Předsedou zvolen	František Homola
2. Velitelem a náměstkem	František Vladař, č. 52
3. Podvelitelem	Josef Hopp, č. 38
4. Náčelníkem	a) Robert Hellebrand, č. 57
5. Podnáčelníkem	a) Jan Vladař, č. 17
6. --	
7. Jednatel	Josef Schiller
8. Pokladníkem	Robert Schenk
9. Dozorcem náčiní	Robert Machovský
10. členy výboru bez funkce	Vincenc Vladař, František Werdich

Nový výbor započal svou činnost 18. ledna 1932.

Příští volby 1935

Jednatel:
bez podpisu

Starosta:
bez podpisu

Výňatky z jubilejního projevu velitele Františka Vladaře

Nejlépe dokladem toho, jak zdejší hasičský sbor pracoval, je ve fascikle založený opis projevu místního dlouholetého velitele hasičského sboru Františka Vladaře, bytem ve Větrkovicích číslo 52.

Ve svém projevu (21. července 1957) bratr velitel mimo jiné řekl: "Před 50 lety, kdy rakousko-uherská vláda chtějící stůj co stůj poněmčit české obce s německou menšinou v našich krajích, zakládala v obcích tzv. Kulturverbandy a schulvereinské spolky, které měly provádět toto hanebné dílo. Tehdy nastaly pro české obce dny těžké, dny národního boje.

Národnostní boj

Naši občané, naši bratři, odhodlaní k rozhodnému boji, kdy se jednalo o bytí či nebytí české mluvy v naší obci, nezlomní a pevní jako kvádr ze slezské žuly, za pomoci nebojácného vlastence řídicího učitele Augustina Maiwalda staví novou a pevnou hráz -- hasičský sbor s českým velením, první český spolek v naší obci. Nebyla to práce snadná, kolik to bylo žádostí a kolik jich bylo ve Vídni zamítnuto, až konečně v roce 1907 dekretem okresního hejtmana byl sbor povolen.

Založení sboru

Ku kterému dni byl sbor založen, není nám známo, víme jen, že to bylo mezi 25. lednem a 6. březnem r. 1907.

Pomáhaly sice při začátcích různé ty dary, ale nejvíce si pomohli hasiči sami. Tehdy se tomu neříkalo brigády, ale zato se pracovalo a nejvíce ze všeho pomohlo nadšení a společný pohled k cíli. V tom nám musejí být naši předkové vzorem! Dnes nám jazyk nikdo nebere, dnes vy mladí nevíte, co je to jít prosit, nevíte, co je to bojovat o každého člověka, který nevěděl, neb zapomněl, že jeho krev je českého původu. Bojovalo se i knihami -- ty udělaly mnoho!

Čilá osvětová činnost sboru

V čele sboru stáli členové mladí i staří a všichni ruku v ruce stáli v boji za ochranu majetku bez rozdílu, zda byl český nebo německý. Sbor se nespokojil jen činností požárníkou, působil též osvětově, rozšiřoval kulturu a za to mu budiž dík. Dnes nevidíme jen to, že za 50 let činnosti českého hasičského sboru se staví již čtvrtá zbrojnice, ale i to, kolik krásných divadelních představení, scén, akademií a písní bylo nacvičeno ve sboru, kolik uměleckých souborů sbor pozval, když sám na vše nestačil. A byl to zase jen sbor dobrovolných hasičů, který v obci postavil jeviště, který zakoupil kulisy pro divadlo, který zakoupil první auto do Větrčovic, který uchopil do svých rukou promítání filmů a mnoho zábav a večírků, kterým vděčíte za zábavu zemědělského lidu, kterého jinak celý rok čeká těžká práce doma i na poli.

Z dějin požárního sboru

A nyní ještě něco z dějin našeho požárního sboru: Prvním jeho starostou byl zdejší nadučitel Augustin Maiwald. Prvním velitelem byl František Urbánek čís. 70.

Zakládající členové

Snad se nám podařilo sehnat i všechny zakládající členy, jejichž jména jsou:

Maiwald Augustin, starosta sboru a jednatel
Urbánek František, velitel
Černín Jan, podvelitel
Hopp František, pokladník
Hellebrand Eduard, čís. 68
Hellebrand Robert, čís. 71
Hellebrand Robert, čís. 57
Hellebrand Karel, čís. 54

Hellebrand Vincenc, čís. 108
Hellebrand Jan, čís. 139
Hellebrand František, čís. 33
Cihlář František, čís. 46
Vacula Jan, čís. 76
Jahn Josef, čís. 27
Šenk Jan, čís. 43
Šenk Robert, čís. 7
Gintar Vincenc, čís. 95
Homola František, čís. 8
Himmer František, čís. ?
Ehler Karel, čís. 67
Král Karel, čís. 106
Dubový Josef, čís. ?
Schiller Josef, čís. ?
Beinhauer František, čís. ?
Grossmann Karel, čís. 65

Mnozí z nich jsou ještě dnes mezi námi a přejeme jim za jejich dřívější záslužnou činnost klidné stáří a vědomí, že jejich práce nebyla marná a ujišťujeme je, že budeme pokračovat v díle, které oni s láskou a obětavostí započali.

Zmínka o první zbrojnici

V roce 1910 byla postavena zbrojnice. Je to dnešní dům čís. ?, náležející p. J. Elblovi. Do roku 1910 musela být stříkačka, zakoupena již 30. srpna 1908 na dluh, uschována v soukromé stodole u p. Hellebranda č. 57. to byl také důvod, proč byla první ruční stříkačka svěcena teprve 21. 6. 1911. Až byla postavena zbrojnice.

Stavba nové zbrojnice r. 1925

V roce 1925 pustili se naši bratři do stavby nové zbrojnice. Je to dnešní budova Místního národního výboru ([viz str. 177](#)).

Stavba velké nové zbrojnice 1957

Dějiny nynější zbrojnice jsou vám již známy a jste právě svědky stavby a přestavby zbrojnice nové. Je to naše dílo, i když finanční zajištění nám poskytuje ve výši 147.000 Kčs státní pokladna, patří díky vám všem, kteří jste již přiložili pilnou ruku k dílu, i vám, kteří ji ještě přiložíte. Odměnou budiž vám dík příštího pokolení, tak jak my dnes děkujeme těm, kteří před 50. lety mysleli na nás. Mnoho z nich odešlo tam, kde je poutá věčné bratrství. Mnohý z nich s nasazením vlastního života chránil váš majetek, mnohý věnoval sboru a péči o něj kdejakou chvíli. Bratřím, kteří spí již svůj věčný se, věnujme tichou vzpomínku. Jsou to bratři:

Zemřelí členové sboru

Baier Štěpán
Černín Jan, čís. 70
Černoch František, čís. 42

Gintar Vincenc, čís. 95
Hellebrand František, čís. 68
Hellebrand Robert, čís. 57
Hellebrand Vincenc (v táboře)
Hellebrand Vincenc, čís. 57
Heimer František
Homola František
Homola Adolf
Hopp František, čís. 130
Hopp Josef, čís. 47
Machovský Robert, čís. 117
Maiwald Augustin
Schiller Josef
Scholaster František, čís. 31
Sokol František, čís. 117
Sommer Vincenc, čís. 26
Šenk Jan, čís. 43
Šenk Richard, čís. 34
Urbánek František
Vacula Jan starší
Vacula Jan mladší
Vladař František, čís. 60
Vladař Jan, čís. 17
Vladař Josef, čís. 29

Prosím, abyste povstáním uctili jejich památku.

Starostové (předsedové) sboru do r. 1957

Chtěl bych vám připomenouti bratry, kteří se vystřídali ve funkcích starostů a velitelů.

Starostové: (předsedové)

Maiwald Augustin, nadučitel
Homola František, čís. 8
Schiller Josef, čís. 80
Černoch Jan, čís. 46
Vladař Jan, čís. 30

Velitelé

Velitelé:

Urbánek František, čís. 97
Hellebrand Robert, čís. 71
Vladař František, čís. 52 do r. 1941

Za okupace

Za okupace funkce nebyly obsazeny, protože spolek byl rozpuštěn. Velitelem německého sboru byl pak Vincenc Czernin, čís. 28.

Po okupaci

Po okupaci v roce 1945 ujal se znovu velitelství sboru František Vladař až do r. 1949, po něm Karel Moravec

Že za dobu padesáti let se ve vedení sboru vystříдалo tak málo bratří, svědčí o tom, že jejich práce byla dobrá, sbor jim důvěřoval a oni důvěru nezklamali.

Požáry

Za zmínku stojí uvést i požáry, ku kterým sbor přispěchal ve snaze bratrské pomoci. Nelze uvádět všechny požáry, při kterých zakročoval zdejší požární sbor, bylo jich mnoho v okolí, a proto se omezím jen na výpočet požárů místních, zvláště těch se starším datem. Hořelo:

V roce 1900	číslo 71	Hellebrand Vincenc
V roce 1900	číslo ?	Urbánek František
V roce 1905	číslo 20	Hellebrand Josef
V roce ?	číslo 78	Grossmann Štěpán
V roce 1907	číslo 29	Hellebrand Josef
V roce 1921	číslo ?	Obecní hostinec
V roce 1922	číslo 36	Bria Josef
V roce 1926	číslo ?	Reifeisenka
V roce 1928	číslo 10	Hynar Jan
V roce 1930	číslo 11	Černín Arnold
V roce 1930	číslo 76	Vacula Jan
V roce 1936	číslo 43	Šenk Richard
V roce 1938	číslo 69	Klement Jan
V roce 1944	číslo ?	Černín Karel
V roce 1945	číslo ?	Machovský Edvin
V roce 1945	číslo ?	Mička František
V roce 1945	číslo ?	Cihlář František
V roce 1949	číslo ?	Strojní družstvo - Ehler
V roce 1949	číslo 115	Mička Jan
V roce 1890	číslo 8	Homola František
V roce 1954	číslo 34	Zeisberger - Černín
V roce 1954	číslo 105	Jahn Ferdinand
V roce ?	číslo ?	Granz - výměnek

Z toho lze vyčíst, že dříve byly požáry častější než dnes, nesmí nás to ale uvést v nepozornost a neopatrnost, vždyť průměr jeden požár za dva roky je v naší obci přece příliš mnoho.

Dnes, kdy oslavujeme 50 let trvání sboru, volám do požární ochrany mladé lidi, děti, jinochy i dívky kladu vám na srdce: važte si toho, co nám bratři zbudovali a odkázali pře 50 lety. Nechť sílí a mohutní požární ochrana v naší obci!

František Šamárek z Březové utonul při požáru

Při požáru u Josefa Hellebranda čís. 20 utonul ve studni, kde připravoval savici, František Šamárek z Březové. Položil svůj život na oltář vlasti a proto čest budiž jeho památce!

Hospodářská pranostika slezského lidu

Hospodářská pranostika slezského lidu

Na počátku dvacátého století, kdy ještě nebylo rozhlasových přijmačů, (které nám dnes denně hlásí, jaké bude počasí během tří dní,) byla u zemědělců velmi rozšířena hospodářská pranostika čili předpověď počasí a různého jiného dění v přírodě. Sedlák pohybující se stále ve volné přírodě viděl kolem sebe často opakující se jevy, bedlivě pozoroval jejich vliv na polní úrodu, na zdraví člověka i zvířat a podle toho se, k svému užitku, řídil. Na ten způsob zbudovaná pranostika byla užitečná, pokud do ní člověk nepřimíchal různé pověry; ty pak byly lidové pranostice na škodu.

Věda na selskou pranostiku pohlíží střízlivě; nepopírá ji, úzkostlivě však odděluje skutečnou a užitečnou pranostiku od pověr.⁹⁰

Jak jsme při čtení starých listin poznali, vyhotovení těchto listin se opíraly o jména svatých v kalendáři (např.: "Dáno v den sv. Jana Křtitele L. P. 1576). Podobně i v lidové pranostice se stále setkáváme se jmény svatých v kalendáři. To právě nám dokazuje, že pranostika slezského lidu vznikla již před staletími. Chceme-li tuto starou pranostiku sledovat a podle ní se řídit, musíme si opatřit starý kalendář se jmény svatých pro každý den v roce.

Hospodářskou pranostikou slezského lidu se zabýval již starý spis z r. 1780, o kterém historik V. Prasek píše v Selském archivu, roč. IV., č. 4, znaje pouze jeho přetisk z r. 1867. Také Těšínské noviny od r. 1895, Slezské kalendáře od r. 1896, list "Práce" Mor. Ostrava⁹¹ a zřejmě i jiné publikace přinášely zajímavé poznatky lidové pranostiky.

Ve Slezsku se o lidovou pranostiku zajímal lidový písmák J. L. Mikoláš ze Skalice u Frýdku. Pozoruhodné výsledky své sběratelské činnosti zachoval v brožuře "Hospodářská pranostika slezského lidu". Mnoho z předpovědí, jak je Mikoláš uvádí v brožuře, jsem slyšel již v mém dětství v rodném městě Příboře⁹² a nyní ještě je slyším i mezi starými zemědělci na Vítkovsku.

Následuje lidová pranostika pro celý kalendářní rok:

LEDEN (V lednu za pec si sednu)

Je-li leden nejostřejší, bude roček nejplodnější.

Lednový déšť mokří role a hnojí svaté pole.

Když v lednu deště lijí, to má sedlá, po naději.

V lednu sníh a bláto, v únoru tuhé mrazy za to.

Když v lednu včelky vyletují, to nedobrý rok ohlašují.

Když v lednu prší a málo sněží, z polí, luk i zahrad se málo těží.

Co leden sněhem popráší, to únor s vichrem odnáší.

V lednu silný led, v květnu hojný med.

Když krtek ryje v lednu, končí zima v květnu.

Leden červenci se rovná.

Leden jasný, roček krásný.

Mnoho sněhu v lednu, mnoho hřibů v srpnu.

Když Makary (2. I.) pohodný, zato září bude chladný.

Svatá Ida (4. I.) ta dne přidá.

Na Tři krále (6. I.) zima stále.

Na Tři krále do života sáhu dále.

Na Tři krále mnoho hvězd, mnoho kobzoli.

Na Nový rok o kuří krok, na Tři krále o krok dále.

Na sv. Severina (8. I.) věší se maso do komína.

Na sv. Melichara o hnízdo se kura (slepice) stará.
Lepší vlka v sněhu v březnu, než sedláka s pluhem v lednu.
Na sv. Priska pod saněmi píská.
Svatý Virgil z ledu mosta zřídil, a když nezřídil, to je břídil.
Na svatého Pavla (25. I.) pohoda, jistá zboží úroda, a když sníh neb déšť, to pro
hospodáře zlá zvěst.
O svatém Fabiánu a Šebastiánu (20. I.) nabírají stromy šťávu.
Svatá Anežka (21. I.) když laskavá, vypustí z ruky skřivana.
Svatá Anežka kape ze stříšky, sedláče schovej zhryzky.
Na Pavla obracení (25. I.) též zima se promění, buď popustí aneb zhustí.
Svatý Petr z Noly (31. I.) přiostruje štoly.
S lednem rok starý s novým se stýká, kdo v starém nepracoval, ten v novém ať
nenaříká.
Masopustní tance, kapes i zdraví šarvance.

ÚNOR (Sněhový únor sílí úhor)

Když v únoru mušky lítají, to v marců robky v ruce chuchajú.
Když v únoře mráz ostro drží, to dlouho již nepodří.
Jestli únor honí mraky, staví březem sněhuláky.
Chodí únor ostro kutý, táže se chlapů, mají-li dobré buty.
Na Hromnice vrch zimnice, půl hrotice, půl krajice, půl sanice i půl svíce.
Jak dlouho skřivan před Hromnicemi vrzá, tak dlouho po nich zmrzá.
Když na Hromnice (2. II.) taje, hotuj sedláče saně.
Když na Hromnice se střech teče, zima dlouho se povleče.
Když na Hromnice slunce svítí, budou dlouhé niti.
Na Hromnice jezevec z jámy, po Hromnicích do ní.
Na Hromnice husa po vodě, na Velikonoce po ledě.
Na Hromnice kalužky, ukázka na jablka a hrušky.
Praví svatý Blažej (3. II.): Hospodyňko, dbej, dobytečku dej, na čeled' se nespustěj, ale
sama dohlížej!
Na svatého Blažeje sluníčko ohřeje.
O světici Věři (4. II.) dodírá se peří. (končí dračky peří.)
Na svatou Dorotu (6. II.) rádo teče do botu, a na svatého Matěje do závěje naleje.
Po svaté Dorotě uschne prádlo na plotě.
Svatý Radko (7. II.) na poli hladko.
Svatá Apolenka (9. II.) čítá dříví na polenka.
Svatá Háta na sníh bohatá.
Svatá Háta rozpušťá zvířata.
Na svatou Agatu strkej věchtě za latu.
Na svatého Velentínka (14. II.) sej přísadu do záhonka.
Svatý Valentínek jara tatínek.
Svatého Matěje (24. II.) vesny naděje.
Svatý Matěj zimu tratí, když netratí, to ji obohatí.
Na svatého Matěje dobrý sev přísady.
Když svatý Matěj led neroztopí, budou v ruce chuchať chlapi.
Jako na Romana (28. II.) je, taková brambor naděje.
Svatý Roman kobzoli zeman.
Jaké ostatky (koncem masopustu), takové i velikonoční svátky.
Jak ostatky, tak ostatky, poskočte si, staré matky !

BŘEZEN (Březen, za kamna vlezem)

Co marec vyludí, to april usmudí.
Adventní sníh, dočká-li marcového, nebudeš jít, sedláčku, chleba režného.
Jaký les březem najde, takový opustí.
Březen bez vody -- duben bez trávy.
Každá mlha v březnu promění se v déšť za sto dnů.
Suchý marec (březen), mokrá máj, obilíčko jako háj.
Když v březnu dešťů mnoho, neúroda z toho.
Radoval se stařec, když minul marec, radoval se v háju -- umřel v máju.
Jestli březem kožich stáhl, duben rád by po něm sáhl.
V březnu prach jako stříbro, zlato, sníh jed na obilí za to.
V březnu stár -- bojí se már.
V březnu sedlák stromy ořezuje, buty ještě nevyzube.
Závěj svatý Albíny (1. III.) zaplavuje doliny.
Svatá Andriána (4. III.) nedá spát z rána.
Na svatého Bedřicha (6. III.) slunko teplem zadýchá.
Na svatého Tumka (7. III.) je dobrá každá plunka.
Na svatého Františka (9. III.) déšť -- neurodí se brambory.
Na 40 mučedníků (10. III.) můžeš seti hrách i viku.
Kdo seje hrách v hrncu, sej ho v marcu.
Na svatého Řehoře (12. III.) ledy plují do moře, vlaštovičky od moře.
Svině prosila hospodaře: chovej ty mě do Řehoře a po Řehoři - to už si pomůžu.
Svatý Josef sklání bradu, pluje zima dolů s vodu.
Svatý Josef dříví štípe a Panna Maria zatopí.
Jaký den svatého Josefa, takový celý rok.
Mráz po svatém Josefu neuškodí květu.
Svatý Josef vítr z Moravy -- bude hodně trávy a když z polské strany, bude zrní i slámy.
Když na Kazimíra (22. III.) pohody, to bude na kobzole úroda.
Na Zvěstování Panny Marie (25. III.) začíná kvést lilie a fialinka se rozvíje.
Když noc na Matičku jasno, bude úroda a krásno.
Jaro zvěstuje Zvěstování, přesto zimu ještě nezahání.
Jasno na Panny Marie splachuje mlhy marcové.

DUBEN (Přišel duben, zbytky vymetem z humen)

První duben, nešťastný den (běsil se Jidáš).
Bouřka dubnová, dobrá novina.
Duben Pleten, přeplítá trochu zimy, trochu léta.
Duben, april popleten, mráz si chystá na květen.
Duben chladný, deštivý, úroda nás navštíví.
Dubnový sníh pole hnojí, déšť přináší požehnání.
Ať v dubnu sebelepší bývá, hůl ovčáka ještě zasněžívá.
Sníh dubnový jako mrva pohnojí.
Ozývá-li se v dubnu hrom, nebojí se mrazu strom.
Duben má půl listu květnu vydat.
Hrom v dubnu dobrá novina, mráz květu víc nepostíná.
Když na Velký Pátek rosa, zasej, Slezáčku, ovsa.
Na svatého Františka (2. IV.) přilétá pliska (konipásek bílý).

Děšť do Božího hrobu -- bude bída o vodu.
Pomine Isidora (4. IV.), pomine i sever.
Svatého Vojtěcha, kobyly potěcha.
Na svatého Vojtěcha (23. IV.) v polích kvete potěcha.
Svatý Jiří (24. IV.) ozimy měří.
Hřmí-li před Jiřím, bude sníh po nim.
Jak dluho před Jiřím žáby vrčo -- tak dluho po nim mlčo.
Mráz neuškodí, co po Jiřím chodí.
Na světici Stázičku (15. IV.) kobzolky pod motyčku.
O svatém Anselmě (21. IV.) semeno do země.
Jak mráz uvidí Juru, popustí každú d'uru.
Na svatého Víta vlaštovka k nám zavítá.
Na svatého Marka (25. IV.) leže žába z jarka.
Svatého Marka deštivo, sedum týdnů blátivo.
Teplé deště v dubnu, teplé dny v říjnu.
Jaký duben, takový říjen.
Když na škaredu středu prší, housenky se rodí.
Panská láska a sníh dubnový za mnoho nestojí.
Sníh na škaredou středu, mnoho housenek v zelu.
Když před Jurou rosa, to před Michalem mráz.
Svatý Jura jede odmýkati pole, aby tráva rostla pro naše Tyrole (jména krav.)
Jarní setbu zapraš, oziminu zamaž.
Jak skoro hlohy kvetu, tak se raduj žitu.
Na mokrý duben -- suchý červen.
Dlouhé stopky jarních jiskerek (sedmikrásek), dlouhý len. Krátké stopky, pozdní sevy.

KVĚTEN (Mokrý máj, chleba hojnost.)

V máji budem v háji.
Přišel máj, přec dobytku daj.
Svatba v máji volá máry.
Jestli v máji neprší, to červen převrší.
Děšť prvního máje -- rok neúrodný.
Kolik Filipa Jakuba krapek, tolik sena kopek.
Na Filipa-Jakuba (1. V.) kravička si naškubá (trávy).
V květnu vrtěl dešť'a, hrstka bláta.
Na prvního mája děšť, to zlá zvěst.
Prvního mája mráz, to obilí plný klas.
Třešňový květ Filipa Jakuba -- červencová žniva.
Děšť svatého Floriána (4. V.) je ohňová rána. *(Zde je zřejmá pověra. Poznámka kronikáře.)*
Na svatého Stanislava (7. V.) ve stodole pusto, v poli sláva.
Na svatého Stanislava napase se kuň i kráva.
Len setý na Stanislava naroste jak láva.
Na Isidora oráče (10. V.) ptáče si rádo poskáče.
V květnu-li hrom se ozývá, v červnu zřídka mrholívá.
Prší-li na Nebevstoupení, drahé koňské prdění. (oves se neurodí.)
Když se v máji blýská, sedlák si výská.
Pankrác, Servác, Bonifác (12., 13., 14. V.) pro sadaře zlí chlapci.
Svatá Žofie (15. V.) klasy rozvíje.

Děšť svaté Žofie švestky ubije a je mnoho kozáků.
Po Julii světici požni bujnou pšenici.
Svatý Urban (25. V.), léta pán.
Na svatého Urbana v poli zpívá Zuzana.
Na Urbanův den, pospěš seti len.
Pohoda na Urbana, pro sedláka vyhraná.
Roj, který se v máju rodí, za plnou fůru sena stojí, ale o svatém Janě (24. V.) ani vodu ve džbaně.
V květnu nemá pastýřovi hůl oschnout.
Děšť májový jak uplakané dítě, poprosí, popláče a nepláče více.
Večerní rosy v máji hodně sena dají.
Májové hřmoty působí trampoty.
Kde máj (stojí), tam děvče na vydaj (nevěsta).
Aj, aj, pan máj -- teplý, ale hladový.
Májový kvítek z aprílové zahrádky -- říkají mu kopřiva.
Moc chroustů v máji -- dobrý rok.
Máj vlašný, pro stodůlky bažný.
Jak žába v máji kváče, obilé ze země skáče.
Nežeň se v máji, budeš hned v ráji! *(Také pověra. Poznámka kronikáře.)*

ČERVEN (V červnu se ukáže, co nám Pán Bůh dá na daře.)

Co červen nedá v klasu, červenec nenadžene v klasu.
Když máj vláhy nedá, červen se předá.
Pohoda na Nikodéma (1. VI.) čtyři týdny ještě zima.
Jaký den Medard (8. VI.) zasvětil, také budou senoseči.
Když Medard se rozvodní, prší šest týdnů.
Na svatého Antonína (13. VI.) jahoda se začervená.
Den Božího Těla pěkný čas, těžký a bezpečný klas.
Když na Boží Tělo vítr fučí, to se tkalci radovali, měli dobrý obchod.
Pohoda na svatého Víta (15. VI.) to dobrota na žito.
Na svatého Víta na jednom konci se stmívá, na druhém svítá.
Pohoda od sv. Víta do sv. Jana pro obilí je vyhrána.
Na svatého Víta zazři do žita, co tam uvidíš, to sklidiš.
Na svatého Víta kouří se ze žita (kvete).
Děšť o svatém Vítu škodí ječmenu i žitu.
Svatý Vít mléko chyt - svatý Jan, mléko tam !
Čím dříve před svatým Janem hříby rostou, tím dříve před vánoce sněží.
Děšť svatého Jana Křtitele (24. VI.), nenasbíráš ořechů do větele.
Když se svatý Jan rozpláče, Matka Boží nezveselí, oba budou poplakávat do Uršuly.
Když kukačka po svatém Janu kuká, bude drahé žito.
Na Petra a Pavlíčka kvete každá travička.
Na svatého Petra-Pavla (29. VI.), když hrom tříská, hříby do země zatiská.
Petr a Pavel chodí s nůši a kořeny suší.
S Pavlem Petr kořinky na trh.
Když kvete chrpa, za 4 neděle chop se srpa.
Když kvete koukol, za 6 týdnů s pšenicí do stodal.

ČERVENEC (Červenec žne žito a višně skýtá.)

V červenci žeňci do pole a včely z pole.
Co červenec neupeče, to již srpnu neuteče.
V červenci rojení nestojí za zvonění (při rojení se dříve zvonilo.)
Děšť na Navštívení Panny Marie (2. VII.) potrvá až do Zuzany (11. VII.)
Svatá Brigita kosy kuje do žita.
Milá svatá Serafína kořen pšenice podetíná.
Když na Navštívení Matky Boží prší, to 40 dnů se střechy čurčí, 40 dní se voda vrší.
Svatý Prokop (4. VII.) kořen dokop a zelí okop.
Kolik žita doroste do Kiliána, tak dlouhá zůstane sláma.
Děšť 7mi bratrů (10. VII.) -- hníjí kobzole.
Svatá Markyta (13. VII.) velí: Okopat zelí!
Svatá Markyta lnu se chytá (pleje se len).
Svatá Markyta mouchy rozsypá.
Když na svatou Markytu prší, nebude ořechů.
Děšť na Rozeslání sv. apoštolů (14. VII.) -- bude draho.
Než uteče Magdalena (22. VII.), hled' na fůru dostat sena.
Na svatou Magdalenu pohoda, pro včely výhoda, a když slotá, to lichota.
Prší-li v den svaté Magdaleny, obilí v stodolách se zazelení.
Svatý biskup Opolí (23. VII.), žence vodí do polí.
Na svatého Simforosa (23. VII.) řinčí v žitě ostrá kosa.
Jaký teplý svatý Jakub (25. VII.), tak studené vánoce.
Po svatém Jakubě každý na svém dlubě.
Po svatém Jakubě skřivan zpívá na hrudě.
Kolik mračen na Jakuba, tolik v zimě sněhu.
Na svatého Jakuba čeká mnoha huba.
Šťastný, kdo na Annu (26. VII.) namluví si pannu.
Na proroka Daniele (21. VII.) nalije též do mandele.
Svatá Anna motyčku, svatý Jakub hrotičku, spolem idu na kobzole.
Svatá Anna, chladno zrána.
Na svatého Jakuba (25. VII.) -- kobzoli pruba.
Svatý Jakub plete provázky k měchům.
Svatý Jakub větší na sních věští.
Strništní klásek zadrhuje ptáčkům hlásek.
Vlnivé obilí -- sporé pecny.

SRPEN (Srpen k zimě hledí a rád vodu cedí.)

Co srpen neuvaří, to už září neusmaží.
V srpnu mlhy na výšinách, jistá voda a když v nížinách, to pohoda.
V srpnu první týden pohoda stálá, bude zima dlouho bílá. (Mokré léto na druhý rok.)
Z počátku-li srpen notně hřeje, zima budoucí se sněhem skvěje.
Srpen klasy klidí a zralé ovoce vidí.
Kdo hledí v srpnu chladu, natrpí v zimě dost hladu.
Od nouze, hladu trpení, nejlepší lékař srpen.
Svatý Kajetán (7. VIII.) je tady, odvezte mandelů řady.
Vavřinec (10. VIII.) ukazuje, jaký podzim nastupuje.
Na svatého Vavřince s kobzolami do hrnce, a jařina, ozimina schopná je do mlýna.
Vavřincův děšť, myší úroda.
Na svatého Vavřince oříšky jdou do věnce.
Svatý Vavřinec vyprázdnil polní hostinec.

Sucho na svatého Bartoloměje -- mrazné zimy naděje.
Pěkně na Vavřince a Bartoloměje -- šumného podzimku naděje.
Na svatého Bartoloměje dobrý sedlák žito seje.
Jak svatý Vavřinec se svatým Bartolomějem navaří, tak se jeseň podaří.
Když svatý Vavřinec nadchodí, poslední řepku set' se hodí.
Panny Marie Nanebevzetí (15. VIII.), hlávka do zelí vletí.
Světici Helence (18. VIII.) pletou ženci věnce. (Dožínky)
Svatý Timoteus (22. VIII.) hází snopy na vůz.
Když Bartoloměj (24. VIII.) nezaseje, nepokropí Idzi, to z obilí i ze žita se málo v poli vidí.
Svatý Bartoloměj létu hlavu zlomil.
Bartolomějské větry ovsy lámou.
Svatá Serafína (26. VIII.) poslední klásky sbírá.
Nejsou-li v srpnu hříby, nebude v zimě sněhu.
Moc hub srpnových, moc vánic sněhových.
Když se urodí obilí stoklasa, má sedlák i chasa, když metelice, nemá ani slepice.

ZÁŘÍ (Touží-li září po rose, bude v říjnu bláto po ose.)

V září mnoho požárů bývá, proto v září obloha se rdívá.
Zářijová slota, hrstka deště, fůra bláta.
Kdo pracoval v létě, tomu poví září: Tlustá bude jeseň, těš se, hospodáři !
Pro ornici i osení výhoda, když na Iljiho (1. IX.) sluní pohoda.
Panny Marie narození (8. IX.) -- vlaštoviček rozloučení.
Svatý Iljí -- dívky bílí.
Na svatého Iljí k setí se připrav každý shnilý.
Na svatého Iljí jasno, je suchá jeseň, když prší, 40 dní střecha nevyschne.
Matka Boží -- hlávku složí (zelí).
Na svatý Kříž (14. IX.), ovce stříž.
Na svatého Filipa (13. IX.) ječmínek se oklípá.
Po svatém Matouši (21. IX.) čapku na uši.
Svatý Matouš chmel obírá a z úlů med podává.
Na svatého Matouše pohoda, vyschne v lese každá kláda.
Po svatém Matouši ovoce se okouší.
Na svatého Mořice (22. IX.) nesej pšenice, bude sama metlice.
Na svatou Tekli (23. IX.) zelíčko sekli.
Svatá Teklička maluje jablíčka.
Oziminu sej v košili a jařinu v kožichu, budeš mít na stříchu (sýpce).
Podzim na strakaté kobyle jezdí.
Václav (28. IX.) tudy - pozdvihuje dluhy.
Když noc jasná na Michala (29. IX.), to zima nastoupí trvalá.
Špatný hospodář, co na sv. Michala koně hledá, aby z pole spěchal.
Jasný den na Michala -- urodí se obilí a dobrý masopust.
Svatý Michal se vším z polí spíchal.
Svatá Edita -- pilně podmítá.
Divoké husy svačinu odnáší a zimu přináší.
Padají-li žaludy pře Michalem, bude brzká zima.
Pískal si Michal a z pole spíchal.
Dlouhý kořen na ocúnu, dlouhá zima.

ŘÍJEN (Říjen a březen bývají rovní.)

Teplý říjen, studený listopad.
Po teplém září zle se říjen tváří.
Bouřka-li v říjnu třebas malá, sotva na to zima stálá.
V říjnu-li blýská, zima je blízka.
Mnoho dešťů v říjnu, mnoho větrů v prosinci.
Když listí pomalu opadá, tuhá zima bývá ráda.
Na svatého Placida (5. X.) slunce ohně nevydá.
Přešlo svaté Marcelíny, poseč podzimní jeteliny (strništní).
Na svatého Kalista (14. X.) ucpí včelín dočista.
Po svaté Tereze (15. X.) mráz po střeších leze.
Svatá Hedvika (15. X.) pole zamyká a medu do řepy naleje.
Svatá Hedvik posvícení odmyká a pole zamyká (ve Slezsku se slavilo posvícení.)
Svatý Havel (16. X.) stojí za to, jak bude příští léto.
O svatém Havle dobytek ve chlévě.
Na svatého Havla zelí nekružať (zhořkne). *(Také pověra. Pozn. kronikáře)*
Svatý Havel poslední jablko sházel.
Svatý Havel česnek sázel.
Na svatého Lukáše (18. X.) hojnost chleba i kaše.
Svatá Uršula a Kordula (21. X.) větry pohnula.
Svatá Uršula a Kordula = patronky větru.
Když na Uršulu a Kordulu větry dují, po celou zimu nás navštěvují.
Svatá Uršula perličky rozsula, ráno vstala, posbírala, ani jedné nenechala.
Když na Uršulu větr duje, tuhou zimu ohlašuje.
Pohoda na svatého Matouše (21. X.) štyry týdny se neruší.
Po Šimoně a Judy (28. X.) naděj se sněhu neb hrudy.

LISTOPAD (Když krtek v listopadu ryje, budou o vánocích komáři lítat)

Když stromy v listopadu kvetú, sahá zima k letu.
Jaký listopad, taký březen.
V listopadě hřmí, sedlák vesnou sní.
Když na Vše svaté mrazivo, to zima bude teplivo. A když déšť, to bude třeba za pec vlézt.
Jako na Vše svaté, tako měsíc po nich.
Když o Všech svatých zima nemá moci, tak o sv. Martině o půl noci.
Na svatého Teodora (9. XI.) sedlák pilně pole orá.
Jižní vítr na Marina (11. XI.), to bude mírná zima.
Když svatý Martin sněhem přiběžel, bude v něm celý měsíc ležet.
Na svatého Martina nejlepší je husina, pohleď na hrud' i na kosti, jaká zima se přihostí
Jaký den svatého Martina, taková též bude zima.
Na svatého Josefata (14. XI.) lepší kožich, nežli vata.
Na svatého Otmara (16. XI.) nevidět komára.
Jaký den na Obětování Panny Marie (21. XI.), taková je celá zima.
Svatá Kateřina (25. XI.) peklo zamyká, nebe odmyká (čas adventní).
Svatá Kateřina, zakazuje pod smíchem a svatý Ondřej pod hříchem.
Chodí-li svatá Kateřina po ledě, chodí svatý Štěpán po vodě.
Na svatou Kateřinu schováme se pod peřinu.
Ať Kateřina nebo kříže, když mrzne dobré teple chýže.

Ať Kateřiny nebo Ondřeje, když mrzne, teplá chalupa jen ohřeje.
Přišel svatý Sever -- zbytky z pole neber.
Sníh svatého Ondřeje (30. XI.) oziminám nepřije.
Svatý Ondřej tichý, nebude len lichý (řídký).
Svatého Ondřeje slzice naplní ovocem truhlice.
Svatý Kliment (23. XI.) zimu slibuje a svatý Petr (22. XI.) ji uceluje.

PROSINEC (Prosinec zemi zhrudí a jizbečky studí)

Mrazivý prosinec, mnoho sněhu, žiznivý roček bude v běhu.
Když mráz na prvního prosince, vyschne nejedna studnice.
Není-li prosinec studený, bude příští rok hubený.
Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný roček na to běží.
Tmavé vánoce, dojně krávy.
Světlé vánoce, tmavé stodoly.
Zelené vánoce, bílé velikonoce.
Na svatou Barborku (4. XII.) mráz -- schovej saně, připrav vůz.
Barbora zavaří, Sáva zasolí, Mikuláš skuje.
Po svaté Baruši, střež svůj nos i uši.
Svatá Barborka v bílém fěrtušku, bude hodně trávy.
Svatá Barbora mosty staví, Sáva břehy ostří a svatý Mikuláš je přibíjí.
Svatá Barborka vyháňá dříví ze dvorka.
Na svatou Barboru saně do domu.
Pravil svatý Toma: Všude dobře, nejlíp doma.
Když prosinec bystří, po vánocích jiskří.
Prosinec naleje a leden zavěje.
Jasno na Den štědrý (24. XII.), bude hrách tvrdý (neurodí se).
Mrazivé hody, časně vody, a když slotá, nebude brzy bláta.
Svatá Lucie (13. XII.) noci upije a dne nepřidá.
Na svatého Hostivíta struhej špilky na jelita.
Svatá Albína (16. XII.), špek do komína.
Tvrdo a jasno na Štědrý den -- úroda tvrdého zboží a hrachu.
Do vánoc huj, od vánoc stůj nebo fuj.
Na vánoce mnoho hvězdiček, slepice nanesou mnoho vajíček.
Světlá koleda -- tmavá stodola.
Na mlád'átka (28. XII.) mlha na Lysé Hoře, kobzole se neurodí a mladí lidé budou mřít (pověra).
Jasně vánoce, hojnost vína i ovoce.
Když mouchy na Vánoce na slunci si hrají. to chudí lidé hlady umírají.
Jak byl celý rok sama voda a bláto, na Silvestra napadne zlato.

PRANOSTIKA O BRAMBORÁCH

Když na Hod Boží vánoční (25. XII.) slunko vysvitne, urodí se kobzole.
Na tři krále mnoho hvězd, mnoho kobzolí.
Jako na svatého Romana je, taková brambor naděje.
Svatý Roman (28. II.), kobzolí pán.
Na svatého Františka (9. III.) déšť, pro brambory zlá zvěst.
Na svētici Stázičku (15. IV.), kobzolky pod motyčku.
Déšť 7 bratrů (10. VII.), hníjí kobzole.

Na svatého Jakuba (25. VII.) kobzolí pruba.
Mnoho petrklíčů na jaře -- urodí se brambory.
Mnoho jiskerek na podzim mnoho bramborů.
Děšť na Marie Panny Nanebevzetí hnojí brambory.
Na Mlád'átka mlha na Lysé Hoře, kobzole se neurodí.
Když omrznou kopřivy, omrznou brambory.
Když se na sněhu dělají kuličky (hrudky), urodí se brambory, a když důlky (rýhy), bude za 100 dnů povodeň.

PRANOSTIKA O TRÁVĚ

Svatého Josefa vítr z Moravy (jihozápadní) bude hojně trávy.
Kolik Filipa Jakuba krolek, tolik sena kopek.
Večerní rosy v máji hojně sena dají.
Když má svatá Barborka bílou zástěrku, bude hodně trávy. (tj.: když na den 4. prosince sněží, bude příští rok hodně trávy, bude rok spíše vlhký než suchý.)
Tráva se má séci před úplňkem měsíce, nikoli na nový neb v poslední čtvrti.
Kolik na lukách zjara krtinců, tolik sena babinců.

PRANOSTIKA O OVOCI

O svatém Fabiánu a Šebestiánu (20. I.) nabírají stromy šťávu.
Když v lednu málo sněží, ze zahrad se málo těží.
N Hromnice (2. II.) kalužky -- ukázka na jablka a hrušky.
Na svatého Tůmka (7. III.) je dobrá i plunka (plánka).
Mráz o svatém Josefu (19. III.) neuškodí více květu.
Ozývá-li se v dubnu hrom, nebojí se mrazu více strom.
Duben má květnu půl listu vydat.
Hrom v dubnu dobrá novina, mráz květů více nepostíná.
Třešňový květ Filipa Jakuba (1. V.) -- červenová žniva.
Děšť svaté Žofie (15. V.) švestky ubije, květy zkozačí.
Pankrác, Servác, Bonifác (zmrzlí muži) pro sadaře zlí chlapci.
Na svatého Antonína (13. VI.) jahoda se začervená.
Děšť svatého Jana Křtitele (24. VI.), nepřipravuj na ořech věrtele.
Červenec žně obilí i žita a višně skýtá.
Srpen klasy klidí a zralé ovoce rád vidí.
Na svatého Vavřince (10. VIII.) oříšky jdou do věnce.
Září vínečko vaří.
Svatá Teklička (23. IX.) maluje jablíčka.
Svatý Havel (16. X.) poslední jablko sházel a štěpky sázel.
Na svatého Michala (29. 10.) každá plunka uzralá.
Když stromy v listopadě kvetou, sahá zima k létu.
Svatého Ondřeje (30. XI.) slzice naplní ovocem truhlice.
Adventní větry dují, rodu ovoce ohlašují.
Kvete-li strom ve dvou čtvrtích, není ovoce stálé.
Kdo si hledí stromků, má chválu potomků.
Na svatého Jana stětí nesmí se stromy ovocnými klátit nebo ovoce česat a větve klestit, nedaly by potom dlouho úrody.
Jasně vánoce -- hojnost ovoce.

PRAVIDLA, JIMIŽ SE ŘÍDÍ SLEZANÉ PŘI PĚSTOVÁNÍ OBILÍ

Nikdy nesej rád starý slezský hospodář "na dvou světlech" -- to jest, když současně je na obloze Slunce i Měsíc. (Je to sice zajímavý zvyk, ale zřejmě pověra.)

Když jde Měsíc k úplňku, seje se ve Slezsku dopoledne a když Měsíc ubývá, seje se odpoledne. Před setím dá hospodář koním hrst obilí, aby obilí nezesnětilo.

Mnoho žaludů na dubě radí hospodáři, aby nechal obilí v kadlubě, neprodával je, neboť příští rok se neurodí.

Ječmen se dobře urodí, jsou-li v zimě velké závěje. Když jsou na začátku zimy, urodí se ječmen včasné setý pozdě. Jará pšenice (žito) se má seti, když hrušky kvetou.

Naši předkové věřili i vlivu blesku na květ stromů a na květ obilnin. Proto neradi viděli, když se v době květu plodin a zvláště ovocných stromů, pšenice a pohanky noční dobou blýskalo. Říkali, že blesk zarazí květ. Proto zavěšovali do pšenice a zvláště do pohanky na tyče sklo, aby stahovalo blesk. (*Zase pověra. Poznámka kronikáře.*)

POŘEKADLA O OBILÍ

Suchý marec, mokrá máj, obilíčko jako háj.

Vítr na svatého Josefa (19. III.) z polské (východní) strany, urodí se hodně obilí i slámy.

Dočká-li se adventní sníh marcovho, nečekej, sedláčku, chleba režného.

Březnový sníh jed na obilí.

Když na Velký pátek rosa, přidej, Slezáčku, ovsu.

Jak skoro hlohy kvetou, tak skoro raduj se žitu.

Třešňový květ Filipa Jakuba (1. V.), červencová žniva.

Když kvete chrpa, za 4 neděle chop se srpa.

Když kvete koukol, za 6 týdnů s pšenicí do stodol.

Svatodušní déšť oklepá rež (polehá a špatně odkvétá.)

Božího Těla pěkný čas, těžký a bezpečný klas.

Pohoda na svatého Víta (15. VI.), to dobrota na žita.

Déšť o svatém Vítu škodí ječmenu i žitu.

Vlnivé obilí, sporé snopy a pecny.

Bartolomějské větry ovsy lámou.

Pohoda na Iljího (1. IX.), dobré ozimní zásevy.

Oziminy sej v košili a jirinu v kožichu, budeš mívat na štrychu. (na sýpce)

Na podzim obilíčko zamaž a na vesno zapraš, vždy jen včas.

Sníh svatého Ondřeje (30. XI.), obilíčku nepřeje.

Na pěknou ozimičku nepřistavuj stoličku.

Mnoho ryb, mnoho zrn.

Mnoho bukvice, mnoho pšenice.

Mnoho jeřabin, přisej ozimin. (urodí se !)

Pohanku sej, když je mlhavo, bude v klasu plnou.

Starý hospodář nesmí mladému prozradit, že rež možno zasévat až do Matěje (24. II.), neboť mladý by se na to spoléhal a rež nezaséval.

PŘEDPOVĚĎ NEPŘÍZNIVÉHO POČASÍ

Podle chování drůbeže se soudí na nečas:

Když kury chodí po dešti a pilně sbírají potravu, pak bude delší dobu pršet.

Když kury chodí dlouho na večer a pořád sbírají potravu, bude příští den jistě pršet.

Když se kury krčí a hledají teplejší úkryt, bude studené počasí.

Když kohouti kokrhají více než obvykle a to odpoledne, bude nečas, déšť.

Také když kohout na hřadě aneb v neobvyklou dobu v noci zakokrhá, znamená to na delší dobu deštivé počasí.

Zpívá-li kohout na zemi, to se čas promění, zpívá-li na hřadě, jak bývalo, tak bude, praví se v průpovědi.

I jiní práci určují nečas. Když se vrabci sváří a v chomáčích perou, tehdy je blízko nečas.

Když se vrány a špačci houfují, sletují se ke vsi, také věští deště.

Když sýkorka je pilnější a přiletuje ke stavením, zvláště na podzim, nastupuje jistě v blízkou delší dobu nečas.

Podle zvířat zvláště v létě se usuzuje déšť:

když dobytek se ohání a nechce se pást,
když pes žere trávu,
když žáby večer nadmíru kuňkají,
když mouchy sedají na kameny sluncem rozehřáté,
když sovy vyjí.

Když sovy vyjí zvláště na podzim večer, bude vbrzku sněžit.

Když vlaštovky létají nízko u země, bude příští den nepohoda.

Počasí se také určuje podle větru, mraků, východu Slunce, Měsíce a hvězd.

Když jdou mraky od Syberie (Sibiře), bude delší dobu nečas.

Když je východ Slunce krvavý, bude tentýž den pršet.

Když je Slunce při východu mdlé aneb divoce vysvitne, to jest když zazáří neobvyklou červení, bude pršet.

Také když přijde vítr před východem Slunce do rosy, bude pršet.

Když Slunce zapadá za žlutošedý zával mraků, bude pršet. (Skutečnost - přichází fronta.)

Říká se, že Slunce táhne vodu.

Když duha pije na západě, budou delší dobu deště.

Když jsou kolem Měsíce kruhy (jasná kola), bude podle jejich velikosti déšť do třetího dne. (Též správné.)

Když je večer na obloze spousta hvězd, je také déšť jistý.

Když se vítr točí, bude jistý déšť. (Správné. Vítr přeskupuje vzduchové masy.)

Stejně ukazuje na déšť: když odpoledne vystoupí kupy mraků a nezmezí ani večer, nebo když se obloha za mírného větru potahuje drobnými beránkovitými mráčky. (Také správné. Poznámka kronikáře, který se zabývá meteorologií.)

Zvlhlé kameny ve sklepě, v síni, zvlhlá sůl svědčí též na déšť.

Nápadný úbytek vody ve studni svědčí na delší déšť nebo lijáky.

Přiblíží-li se hory a zmodrají-li, bude do dne pršet.

Zřídne-li vzduch a je-li slyšet z dálky pravidelně neslyšitelné zvuky zvonů aneb pískání lokomotiv. bude také pršet.

PŘEDPOVĚĎ PĚKNÉHO POČASÍ

Na pěkné počasí příštího dne usuzuje se dle těchto znaků:

Když kouř z komínů vystupuje večer rovně vzhůru,
když kury jsou včasné na hřadě a když z hřadu nesletují,
když vlaštovky létají vysoko,

když je východ Slunce provázen šedým nejasným obzorem a když po východu Slunce mlha padá k zemi,
když je v noci silná rosa,
když se na obloze vytvoří balvany mraků, ale večer zmizí (roztají),
když jsou noci jasné,
když komáři létají pozdě večer,
když po západu Slunce západ stříbrně jasný, bude rovněž pohoda delší dobu.
Rovněž když se po dešti na obloze objeví drobné mraky, bude opět pohoda.
Když se květy pampelišek jen na polovic svinou na noc.
Kupovité mraky, táhnoucí ve směru větru, zrána a na večer jasná obloha věští stále, pěkné počasí.
Rovněž je-li večer silné oteplení vzduchu.

URČOVÁNÍ POČASÍ PRO DVANÁCT MĚSÍCŮ PŘÍŠTÍHO ROKU

Přijdeme-li ještě dnes k některému starému hospodáři, překvapí nás dvanáct kruhů na trámě pod povalem (stropem). To je tlakoměr, kalendář i meteorologická stanice našich předků na vesnicích. **Je to celkem nesmysl**, ale pro úplnost lidové pranostiky to zde kronikář uvádí, aby čtenáři této kroniky věděli, v co staří lidé také věřili.

Do dvanácti kruhů naši předkové znamenali počasí dvanácti dnů před Božím narozením a dalších dvanáct dnů po něm. Kruhy křidou na tmavém dřevěném trámu vyznačené jsou rozděleny na 4 díly, což znamená 4 čtvrti měsíce. Do těchto čtvrtí kruhu značí svislými čárkami počasí toho kterého dne. Den sv. Lucie značí leden, Nikasia únor, Irene a březen a tak konečně Adama a Evy prosinec. Prší-li na Lucii ráno, v poledne však Slunce svítí, odpoledne je pošmourno a večer jasno, bude tedy první týden v lednu deštivo se sněhem, druhý týden sucho, tedy mrznout, třetí týden sníh a opět pěkně. Je-li toho kterého dne pěkně, zůstanou kruhy prázdné, prší-li jsou vyčárkovány hustěji, je-li pošmourno, značí se čárkami řidšími takto:

První čtvrt měsíce bude mít jasné slunné počasí,
druhá mlhy, pošmourno,
třetí deštivé počasí a
čtvrtá opět pohodu.

Pro větší bezpečnost a jistotu opakuje se pozorování dalších dvanáct dnů od Božího narození 25. XII. do svátku Tří králů 6. I. Příslušné počasí označí se opět do těch dvanácti kruhů čárkami příčnými přes čárky svislé.

Naši předkové věřili těmto úkazům a podle toho rozvrhovali práce v polním hospodářství.

(Poznámka kronikáře: To, co bylo dobrého v pranostikách jiných, dříve uvedených, tato poslední pranostika s těmi kruhy načisto zlehčila. JE TO POVĚRA NEJHORŠÍHO DRUHU a nikomu se nedoporučuje tuto pověru následovat.)

Lidová pranostika a věda

Hospodářská pranostika slezského lidu svědčí o tom, jak prostý zemědělec dovedl pozorovat dění v přírodě. O meteorologii neměl ani zdání, a přece, zvláště v pranostice o počasí, docílil pozoruhodných úspěchů.

Mnohé předpovědi o počasí v lidové pranostice věda již ověřila jako správné. Tak například jedna z těch předpovědí říká: "Když je po západu Slunce západ stříbrně jasný, bude pohoda delší dobu." To je docela správné, neboť stříbrně (i dozlatova) jasná obloha bývá jen za vysokého tlaku vzduchu, ukazuje tedy na krásnou pohodu. Jiná předpověď říká: "Když

vlaštovky loví blízko země, bude příští den nepohoda", je správná, neboť před deštěm se mouchy a komáři -- potrava vlaštovek -- zdržují blízko země. To již všichni dobře známe, že Servác, Pankrác a Bonifác -- zmrzlí muži -- přinášejí chladno. V té době se hnou ledy v severním moři a počasí daleko na jih se ochladí.

Všechny ty "deštivé svaté" (ostatní) musíme brát s rezervou. Jen předpověď: "Když Medard (8. VI.) se rozvodní, prší šest týdnů" se ráda vyplňuje. Tou dobou opravdu rádo prší.

Celkem vzato, těch správných předpovědí slezských rolníků je na tucty. V lidové pranostice najdeme mnoho a mnoho krásných a správných postřehů, ale musíme také umět poznat, co je správné a co je pověra, která tu pozoruhodnou pranostiku slezského lidu znehodnocuje.⁹³

Tuto hospodářskou pranostiku zpracoval kronikář v plném znění jako doklad pro budoucí pokolení, jak v minulých stoletích zemědělci předpovídali pěkné i škaredé počasí a různé jiné jevy v přírodě. Dnes již mladí zemědělci málo zaslechli z těch předpovědí, ani toho nepotřebují, neboť každý den slyší zprávy o počasí jak v rozhlasovém přijímači tak i v televizi.

Tímto opatřením -- zachováním lidové pranostiky v obecní kronice -- zůstane na věčné časy zachován doklad o chápavosti a moudrosti mnohých našich předků.

První světová válka 1914-18

V neděli 28. června 1914 v odpoledních hodinách dověděli se obyvatelé Větrkovic, že následník trůnu arcikníže František Ferdinand a jeho manželka Žofie byli v Sarajevě zavražděni. Každý tušil neblahé následky této tragédie. A opravdu: již 26. července 1914 vypukla válka mezi Rakousko-Uherskem a Srbskem. Její zhoubný požár se rychle rozšířil do celého světa.

Muži odešli na vojnu, ženy s dětmi v městech živořily. Nebylo dostatek jídla, nebylo ošacení, ba ani mýdla na umytí.- I mnohé lidské duše se ukázaly nečisté, hleděly těžít z lidského neštěstí. Šmelináři -- a bylo jich mnoho i na venkově -- měli bohaté žně. Nakažlivé nemoci jako příznak táhly světem.

Stanné právo, přísná cenzura novin a dopisů -- jedna metla za druhou šlehalý ujařmenou svobodu.

Nastal nedostatek paliva a pohonných hmot. Cenný kov pohltily kanóny. Z věží kostelů odcizovány zvony (i z Větrkovic), jejich zvuk, zvoucí dříve k modlitbě, se na bojištích proměňoval v příšernou píseň smrti.

Válečné půjčky horečně přišivaly záplaty na rozedraných rakouských kalhotách. Také Větrkovice upsaly na válečné půjčky vysoké obnosy.

Poctivost ? -- Takové slovo válka nezná. Každý kradl, co se dalo. Z nouze i z touhy po obohacení.

Peníze ? -- Stříbro a zlato Židé a jiní chytráci již dávno poschovávali dobře vědouce, že drahé kovy neztrácejí na ceně. Trh zaplavila papírová platidla. Na začátku války se člověk najedl za 20 haléřů, pak za korunu, později již za sto a za tisíc korun rakouské měny. Milióny v peněženke nebyly vzácností.

Když stát jde dolů -- peníze jdou nahoru...

Vzdor vyhlášeným vítězstvím spojeneckých vojsk nedocházelo ke konci války. Nakonec rozhodl válku činitel celkem nepatrný -- žaludek člověka. Lid se počal bouřit, měl hlad.

Mír !

Konečně, po čtyřletém zápolení a hrozném strádání vojska i obyvatelstva, ukázala se na obzoru duha míru -- vlastně jen předzvěst míru: dne 3. března 1918 uzavřen mír s Ruskem, krátce na to s Rumunskem. Na ostatních frontách válečná lítěnice ještě sebou škubala v smrtelných křečích.

Léto 1918 přineslo Rakousku porážku na italské frontě. Také ostatní fronty se hroutily. Již málokdo snil o "hrdinství" -- jediná myšlenka zaměstnávala mozky slavných kdysi armád: "**DOMŮ !**"

Co předcházelo 28. říjen?

V tom znamení přicházel českým národem tak dlouho očekávaný **28. říjen**.

V červenci 1918 začal v českých zemích pracovat Národní výbor, ve kterém nabyla vrchu česká buržoazie. Vedení sociálně demokratické strany nechtělo, aby proletariát bojoval proti kapitalistům. České dělnictvo nesouhlasilo s touto politikou, a proto pod vlivem Velké říjnové revoluce vytvořilo 6. září 1918 Socialistickou radu. Ta vyhlásila na 14. října 1918 generální stávkou. Socialistická rada vydala prohlášení, ve kterém byla vyhlášena Československá republika. Avšak i političtí činitelé české buržoazie se již připravovali na převzetí moci na den 28. října. V tom přišla zpráva, že Rakousko-Uhersko přijalo Wilsonovy podmínky. A tak v den 28. října naplnil lid ulice a prohlašoval samostatnost československého státu. Téhož dne přijal Národní výbor první zákon, kterým se zřizuje československý stát.⁹⁴

Zavedení pořádku ve státě

Vláda Československé republiky se všemožně snažila o zavedení pořádku ve státě a ministr financí dr. Alois Rašín snažil se uvést do pořádku finance. Tuto jeho snahu brzdila spousta papírových peněz bez kovového krytí.

Sbírka cenných kovů

Vláda se proto obrátila na lid se žádostí o darování cenných kovů ve prospěch státu. Tato sbírka se setkala s úspěchem.

Kolkování papírových peněz

Mezi nejdůležitější opatření ministra financí patřilo kolkování papírových peněz. Počátkem března 1919 všichni občané na území republiky museli předložit k okolkování veškeré bankovky s výjimkou jedno a dvoukorun. Polovina bankovek byla stažena. Papírové peníze v hodnotě nad 1 000 K se místo kolkování razítkovaly. Na tento způsob vzato mnoho papírového oběživa s oběhu, čímž hodnota koruny se zvýšila.

Touha po obohacení

I zde byla ještě snaha mnoha lidí po obohacení. Hned při kolkování bankovek se objevily na bankovkách falešné kolky. A hranice našeho státu překračovaly na málo hlídaných místech (ilegálně) cizí příslušníci s celými ranci bankovek. Byly proto hranice uzavřeny, ale i tak se dostalo do Československa mnoho peněz ke škodě mladého státu.

Okolkováním bankovek byl získán obraz o výši oběživa v Československu, takže finančníci našli základ k upevnění měny.

Také cenné papíry, válečné půjčky a pojistky podléhaly kolkování; rovněž tak i vklady v peněžních ústavech.

Mír Saint Germainský

Mezitím, co pražská vláda, podporovaná nadšeným obyvatelstvem, dala státu pevný podklad, pokračovalo v Paříži mírové jednání. 10. září 1919 uzavřen **mír** Saint Germainský, který přinesl Čechům, Polákům, Jihoslovanům, Rumunsku a Itálii vše to, co jim bylo dříve přislíbeno.

Nový volební zákon

Revoluční parlament v Praze vydával nové zákony, odpovídající stávajícím poměrům. V lednu 1919 schválil zákon o volbách do obcí, pak zákon o volbách do senátu. Zřízeno 21 volebních krajů. V demokratickém smyslu měly být při volbách zastoupeny všechny politické strany, každá s vlastní kandidátkou. Podle toho, kolik hlasů ta neb ona strana získala, obdržela i poměrný počet zástupců do obecního zastupitelstva, parlamentu neb senátu.⁹⁵

Sčítání lidu roku 1921

Podle sčítání lidu z roku 1921 byly o Větrkovicích zachovány tyto údaje:

Plocha v ha	1488
Domy vůbec	176
Obydlené domy	166
Bytové strany	180

Přítomné obyvatelstvo:

úhrnem	795
pohlaví, mužů	359
žen	436
Čechů a Slováků	610
Němců	179
cizozemců	6

Náboženské vyznání:

římsko-katolíků	792
evangeliků	3

Veškeré přítomné obyvatelstvo dle sčítání lidu z 31. prosince 1869, 1880, 1890, 1900, 1910 a z 15. II. 1921:

1869	736
1880	755
1890	789
1900	755

1910	787
1921 (15. II.)	795

Obyvatelstvo domácí, tj. státní příslušníci rozčlenění podle obcovacích řečí, resp. národností a cizinci dle sčítání lidu z 31. prosince 1900, 1910 a z 15. II. 1921:

31. prosince 1900:

Obcovací řeč česká	467
německá	287
dohromady	754
+ cizinec	1

31. prosince 1910:

Obcovací řeč česká	547
německá	238
celkem	785
+ cizinci	2

15. února 1921:

Obcovací řeč česká	610
německá	179
celkem	789
+ cizinců	6

Procentní poměr obyvatelstva dle sčítání lidu z 31. 12. 1890, 1900, 1910 a z 15. II. 1921:

Rok:	Obcovací řeč: (v %)		
	česká	německá	cizinci
1890	65,40	34,10	0,50
1900	61,85	38,02	0,13
1910	69,85	30,24	0,25
1921	76,73	22,52	0,75

Ztráty na mrtvých ve světové válce 1914-1918:

Celkem	28
--------	----

(Poznámka kronikáře: Tento počet je správný. na pomníku padlím ve Větrkovcích je uvedeno ještě 7 zemřelých po roce 1918, patrně následkem těžkého poranění ve válce.)

Obyvatelé Větrkovic podle sčítání lidu v roce 1921

Č. domu	Jméno a příjmení	Rok nar.	Místo nar.	Povolání	Národnost
1.	Murcek Vincenc	1869	Větrkovice	rolník	čes. (6)
2.	Demel Jan	1840	Opava	výměnkář	čes. (1)
3.	Nikdo				
4.	Cihlář Vincenc	1880	Větrkovice	rolník	čes. (5)

4a	Cihlář Vincenc	1847	Větrkovice	výměnkář	čes. (3)
5.	Šamárek Jan	1866	Větrkovice	rolník	čes. (10)
5a	Šamárek Jan	1866	Větrkovice	rolník	čes. (5)
6.	Bohusch František	1871	Větrkovice	rolník	č. (6) n. (6)
6a	Bohusch František	1871	Větrkovice	rolník	č. (1) n. (1)
7.	Šenk Robert	1891	Větrkovice	rolník	čes. (4)
7a	Šenk Robert	1891	Větrkovice	rolník	čes. (4)
8.	Nikdo.				
9.	Cihlářová Magdalena	1870	Větrkovice	v domác.	čes. (6)
10.	Hynar František	1868	Větrkovice	rolník	něm. (8)
11.	Černín Arnold	1880	Větrkovice	rolník	č. (4) n. (1)
12.	Cihlář Vincenc	1868	Větrkovice	rolník	něm. (7)
12a	Cihlář Vincenc	1868	Větrkovice	rolník	něm. (2)
13.	Homola František	1880	Větrkovice	rolník	čes. (7)
14.	Verberová Aloisie	1856	Větrkovice	chalup.	čes. (6)
15.	Nikdo				
16.	Lichovník Josef	1863	Větrkovice	dělník	č. (3) n. (1)
17.	Vladař Vincenc	1871	Větrkovice	rolník	čes. (7)
17a	Vladař Vincenc	1871	Větrkovice	rolník	čes. (2)
18.	Beniške Jan	1865	Větrkovice	rolník	čes. (11)
19.	Granz Richard	1891	Větrkovice	rolník	č. (1) n. (6)
19a	Granz Richard	1891	Větrkovice	rolník	č. (1) n. (1)
20.	Hellebrand Josef	1864	Větrkovice	rolník	něm. (3)
21.	Hellebrand František	1877	Větrkovice	rolník	č. (4) n. (7)
22.	Hellebrand František	1869	Větrkovice	rolník	č. (4) pol. (1)
23.	Ehlerová Amálie	1861	Větrkovice	dělnice	č. (2) n. (2)
24.	Sommer Richard	1869	Větrkovice	mlynář	něm. (5)
25.	Raab Eduard	1878	Moravice	rolník	něm. (7)
26.	Sommer Vincenc	1874	Větrkovice	rolník	čes. (5)
27.	Jahn Josef	1882	Větrkovice	rolník	čes. (11)
28.	Černín Vincenc	1883	Větrkovice	rolník	č. (1) n. (3)
29.	Vladař Josef	1884	Větrkovice	rolník	čes. (10)
29a	Vladař Josef	1862	Větrkovice	výměnkář	čes. (2)
30.	Sokol František	1869	Jílovec	rolník	čes. (6)
31.	Scholaster František	1889	Březová	rolník	čes. (6)
32.	Granzer Josef	1879	Větrkovice	rolník	něm. (5)
32a	Granzer Josef	1879	Větrkovice	rolník	něm. (3)
33.	Hellebrand František	1890	Větrkovice	rolník	čes. (5)
33a	Hellebrand František	1890	Větrkovice	rolník	čes. (3)
34.	Šenk Josef	1872	Větrkovice	rolník	čes. (6)
35.	Bria Josef	1903	Větrkovice	nádeník	čes. (6)
36.	Cihlář Jan	1869	Větrkovice	rolník	něm. (5)
37.	Černoch Jan	1861	Větrkovice	rolník	čes. (5)
38.	Hoppa František	1868	Větrkovice	rolník	čes. (7)
38a	Hoppa František	1868	Větrkovice	rolník	čes. (3)
39.	Černín František	1871	Větrkovice	rolník	čes. (6)
39a	Černín František	1871	Větrkovice	rolník	čes. (2)
40.	Kunzová Marie	1873	Valtěřovice	maj. usedl.	něm. (7)

40a	Kunzová Marie	1873	Valtěřovice	maj. usedl.	něm. (2)
41.	Cihlář Antonín	1883	Větrkovice	rolník	n. (1) č. (4)
42	Černuch František	1869	Větrkovice	rolník	č. (7) n. (1)
42a	Černuch František	1869	Větrkovice	rolník	č. (1) n. (1)
43.	Šenková Magdalena	1886	Větrkovice	v dom.	čes. (4)
43a	Šenková Magdalena	1886	Větrkovice	v dom.	č. (2) n. (1)
44.	Grossmann Antonín	1879	Jelenice	rolník	n. (2) č. (4)
44a	Grossmann Antonín	1879	Jelenice	rolník	něm. (1)
45.	Buček Ferdinand	1876	Jančí	truhlář	něm. (3)
46.	Cihlář František	1874	Větrkovice	rolník	čes. (7)
47.	Cihlář Eduard	1874	Větrkovice	rolník	čes. (3)
48.	Vladař Josef	1866	Větrkovice	rolník	č. (2) n. (4)
48a	Vladař Josef	1866	Větrkovice	rolník	něm. (3)
49a	Vladař Josef	1858	Větrkovice	výměnkář	č. (1) n. (2)
49b	Vladař Josef	1858	Větrkovice	výměnkář	č. (1) n. (5)
50.	Swetlich Eduard	1869	Malý Klokočov	hostinský	něm. (4)
51.	Mička František	1889	Větrkovice	rolník	č. (1) n. (3)
52.	Vladař Josef	1863	Větrkovice	rolník	čes. (6)
53.	Vlček Jan	1889	Větrkovice	rolník	čes. (4)
54.	Hellebrand Karel	1888	Větrkovice	rolník	čes. (3)
55.	Kolovrat Libor	1863	Skřípov	kolář	čes. (4)
56.	Hluchý František	1868	Větrkovice	rolník	čes. (7)
57.	Hellebrand Robert	1884	Větrkovice	rolník	čes. (7)
57a	Hellebrand Robert	1884	Větrkovice	rolník	čes. (3)
58.	Vladař Josef	1867	Větrkovice	chalupník	čes. (4)
59.	Machovský Josef	1892	Větrkovice	kovář	č. (2) n. (5)
60.	Vladař František	1889	Větrkovice	rolník	č. (4) n. (1)
60a	Vladař František	1889	Větrkovice	rolník	čes. (4)
61.	Vícha Josef	1873	Březová	rolník	čes. (5)
62.	Binar Emanuel	1867	Lesní Albrecht.	rolník	čes. (4)
63.	Černínová Terezie	1880	Větrkovice	domkářka	čes. (4)
64.	Malcher Ferdinand	1870	Kaménka	rolník	něm. (8)
64a	Malcher Ferdinand	1870	Kaménka	rolník	čes. (1)
65.	Grossmann Karel	1890	Větrkovice	rolník	č. (2) n. (2)
65a	Grossmann Karel	1890	Větrkovice	rolník	čes. (3)
66.	Hoppa Vincenc	1874	Větrkovice	rolník	čes. (7)
67.	Ehler Karel	1884	Větrkovice	rolník	čes. (6)
68.	Hellebrand František	1861	Větrkovice	rolník	čes. (5)
69.	Klement Jan	1891	Jelenice	rolník	č. (1) n. (4)
70.	Beinhauer František	1888	Větrkovice	rolník	č. (7). slo. (1)
70a	Beinhauer František	1888	Větrkovice	rolník	č. (2). n. (1)
71.	Hellebrand Robert	1885	Větrkovice	rolník	čes. (8)
71a	Hellebrand Robert	1885	Větrkovice	rolník	čes. (2)
73.	Slepánek František	1873	Buková	farář	čes. (4)
74.	Grossmannová Aloisie	1865	Větrkovice	v dom.	č. (5) n. (1)
75.	Černohorský František	1853	Jančí	chalupník	čes. (2)
76.	Vacula Jan	1879	Větrkovice	chalupník	čes. (5)
77.	Bria Jan	1894	Větrkovice	rolník	č. (3) n. (1)

78.	Není				
79.	Bria František	1896	Větrkovice	chalupník	čes. (4)
80.	Šiller Josef	1887	Potstadt	rolník	č. (5) n. (1)
81.	Schenk Eduard	1887	Větrkovice	rolník	něm. (3)
82.	Mellar Karel	1873	Větrkovice	rolník	něm. (7)
83.	Hiemmer František	1857	Jelenice	stolař	č. (6) n. (1)
84.	Grossmannová Aloisie	1883	Jelenice	zem. pomoc.	něm. (5)
85.	Malcherová Anna	1844	Kunčice		něm. (1)
86.	Lindovský Jan	-	-	-	č. (3) n. (1)
87.	Dubový Josef	1870	Leskovec		čes. (6)
88.	Christofová Viktorie	?	-	-	č. (1) n. (1)
89.	Není				
90.	Homola Adolf	1884	Větrkovice	rolník	čes. (5)
90a	Homola Adolf	1884	Větrkovice	rolník	čes. (3)
91.	Kreutz Engelbert	1870	Gručovice	rolník	něm. (3)
92.	Černín Josef	1868	Větrkovice	zem. pomoc.	čes. (4)
93.	Vladař František	1895	Větrkovice	chalupník	č. (4). n. (2)
94.	Gebauer Richard	1868	Hoř. Kunčice	rolník	čes. (6)
94a	Gebauer Richard	1868	Hoř. Kunčice	rolník	čes. (2)
95.	Gintar Vincenc	1881	Větrkovice	rolník	čes. (9)
96.	Geršová Františka	1866	Větrkovice	v dom.	čes. (6)
97.	Urbánek František	1876	Větrkovice	rolník	čes. (4)
98.	Vícha Jan	1867	Les. Albrecht.	rolník	čes. (10)
99.	Černocho František	1878	Větrkovice	chalup.	čes. (5)
99a	Černocho František	1878	Větrkovice	chalup.	čes. (3)
100.	Kopitz Richard	1879	Kutelsberg	řezník	něm. (6)
101.	Šamárek Jan	1894	Větrkovice	krejčí	čes. (5)
102.	Homola Jan	1856	Větrkovice	rolník	čes. (2)
103.	Bria Alois	1859	Větrkovice	rolník	čes. (2)
104.	Hoffmannová Františ.	?			č. (1) n. (5)
105.	Jahn Ferdinand	1859	Větrkovice	rolník	čes. (4)
106.	Král Karel	1883	Větrkovice	chalupník	čes. (6)
107.	Černín Jan	1882	Větrkovice	rolník	čes. (4)
108.	Hellebrand Vincenc	1887	Větrkovice	rolník	čes. (5)
109.	Dům knížete Max Karel Lichnovský				č. (1) n. (3)
110.	Černín Jan	?			něm. (4)
111.	Hauzner František	1883	Větrkovice	rolník	něm. (8)
112.	Sommer Karel	1871	Větrkovice	hostinský	čes (6)
113.	Ehler Karel	1861	Větrkovice	rolník	čes. (4)
114.	Černín Vincenc	1845	Větrkovice	rolník	čes. (4)
115.	Mička Josef	1874	Větrkovice	rolník	čes. (6)
116.	Beniške Alois	1875	Větrkovice	rolník	čes. (4)
116a	Beniške Alois	1875	Větrkovice	rolník	něm. (2)
117.	Mellar Jan	?			čes. (5)
118.	Hellebrandová Aloisie	1870	Větrkovice	chalup.	čes. (4)
119.	Wurzel Josef	1865	Větrkovice	obuvník	čes. (2)
120.	Machovský Robert	1888	Větrkovice	rolník	čes. (6)

120a	Machovský Robert	1888	Větrkovice	rolník	čes. (2)
121.	Schází.				
122.	Kreutz Karel	1877	Kaménka	soukr.	něm. (1)
123.	Wiltsh Karel	1876	Větrkovice	rolník	něm. (3)
124.	Dubový Florián	1893	Les. Albrecht.	stolař	čes. (3)
125.	Lindovský Jan	1879	Hrabství	zedník	čes. (4)
126.	Pauler František	1851	Kaménka	rolník	něm. (4)
127.	Obec Větrkovice				čes. (5)
128.	Hellebrand Karel	?			č. (6) n. (1) pol. (1)
129.	Není				
130.	Hoppa František	1895	Větrkovice	rolník	čes. (5)
131.	Beniška Karel	1872	Větrkovice	rolník	čes. (5)
132.	Mellar Jan	1864	Větrkovice	chalupník	čes. (4)
133.	Baier Štěpán	1860	Nová Víska	kovář	n. (3) č. (1)
134.	Murcek Antonín	1871	Větrkovice	nádeník	čes. (4)
135.	Dubový Josef	1879	Les. Albrecht.	domkář	čes. (6)
136.	Moravec Karel	1864	Větrkovice	rolník	č. (7) n. (1)
137.	Baier Jindřich	1889	Radotín	rolník	čes. (3)
138.	Skrobanek Richard	1892	Větrkovice	obch. cest.	něm. (3)
139.	Hellebrand Jan	1879	Větrkovice	rolník	čes. (6)
140.	Skrobanek Vincenc	1860	Větrkovice	rolník	něm. (4)
141.	Černín Robert	1890	Větrkovice	zem. pomoc.	něm. (5) angl. (1)
142.	Hellebrand Augustin	1865	Větrkovice	rolník	něm. (5)
143.	Obec Větrkovice				čes. (3)
144.	Deutsher Kulturverband	privátní obecní škola			něm. (6)
145.	Mellar Josef	1868	Větrkovice	rolník	něm. (5)

Podle zachovaného historického materiálu v opavských archivech, bylo možno sledovat některé fojty ve Větrkovicích od založení obce v roce 1298. Jsou to:

1298	Walter,	zakladatel a	dědičný fojt ⁹⁶
1482	Jindřich Janecký,		dědičný fojt ⁹⁷
?(před 1575)	Urban		fojt ⁹⁸
1557	Vítek,		dědičný fojt ⁹⁹
1567	Vítek,		dědičný fojt ¹⁰⁰
1574	Vítek,		dědičný fojt ¹⁰¹
1586	Vít,		dědičný fojt ¹⁰²
1738	Martin Jan anjetzo Jacob Hellebrand		dědičný fojt ¹⁰³
1768	Jacob Hellebrand nunc Victorin Hellebrand		dědičný fojt ¹⁰⁴
1776	Victorin Hellebrand,		dědičný fojt ¹⁰⁵
1827	Augustin Hellebrand,		dědičný fojt ¹⁰⁶
1846	Jiří Hellebrand,		dědičný fojt ¹⁰⁷

Jména ostatních fojtů se zachovala.

Důležité události v obci od r. 1900 - 1945

Schůze pamětníků událostí v obci od roku 1900

ZÁPIS

o chůzi komise svolané radou MNV na den 29. listopadu 1963 v 8 hodin do kanceláře MNV ve Větrkovicích.

Přítomní: Sommer Čeněk, čís. 26, předseda MNV
Šolaster Karel, čís. 31
Vladař František, čís. 52
Hopp František, čís. 130
Beniške František, čís. 116
Černoch František, čís. 36
Mareth Robert, tajemník MNV.
Jako host: Kresta Josef, kronikář Větrkovic.

Schůzi této komise, svolané za účelem zjištění událostí v obci od roku 1900 do května roku 1945, zahájil předseda MNV Čeněk Sommer.

Kronikář Josef Kresta sdělil přítomným, že potřebný materiál od založení obce v roce 1298 až do konce 19. století získal ze známých mu pramenů v opavských archivech, avšak od r. 1900 do r. 1945 se mu podařilo opatřit již méně písemného a tištěného materiálu pro obecní kroniku. Je proto nutné, aby starí pamětníci jako hodnověrní svědkové se upamatovali na některé události v obci od r. 1900.

Jsou to:

1. Starostové obce od r. 1900 do května 1945
2. Hostince ve Větrkovicích od 1900 -- 1945
3. Řemeslníci v obci v téže době
4. Mlynáři v téže době
5. O potomcích posledního fojta ve Větrkovicích
6. Vynikající rodáci z Větrkovic
7. Čestní občané Větrkovic
8. Památník padlým vojínům 1914 - 1918
9. Výroční trhy. Trhy na dobytek. Ceny dobytka
10. Petrolejové světlo. Elektrické světlo
11. Obchody v obci od r. 1900
12. Místní "handléři" máslem, vejci a drůbeží
13. Kdy se budovaly silnice z Větrkovic do okolí
14. Kdy byla provedena regulace Kamenného potoka
15. Jak to vyhlíželo v obci v den záboru německým vojskem
16. Jména místních ordnerů a jak se tito chovali po záboru k českým lidem. Jak se choval Hitlerjugend ?
17. Pochod smrti v roce 1945
18. Jména občanů u kterých se ukrývali uprchlí zajatci - Rusové
19. Místní selští lidoví básníci, kteří přispívali do jediného českého listu "Věstník české menšiny", vydávaného v Novém Jičíně
20. Jak to vyhlíželo v obci před osvobozením ? Škody způsobené dělostřelbou
21. Zvyky církevní a světské v jednom roce. Jiné staré zvyky
22. Opce pro Čechy a Moravu
23. Pověsti. Vyprávění o vodnících

Veškeré body byly prodebatovány, data na dotazníku kronikáře doplněna a materiál připraven pro čistopis obecní kroniky.

Mareš Robert,
tajemník MNV, v. r.

Sommer Čeněk,
předseda MNV, v. r.

Tímto opatřením získal kronikář hodnověrný a řádně ověřený materiál pro historickou část obecní kroniky.

Starostové obce -- členové místní školní rady 1870 až 1914

1870	Jan Urbánek, čísla domů nejsou
1879	Jan Sommer
1882	Mořic Breyer
1885	Karel Sommer
1888	František Czernin
1889	Karel Sommer ¹⁰⁸

Starostové obce od roku 1900

1904 - 1913	Vincenc Hellebrand, čís. 57
1913 - 1927	Josef Vladař, čís. 52
1927 - 1938	Vincenc Vladař, čís. 17

Starostové v době záboru

1938 - 1943	Adolf Kunz, čís. 40
1943 - 1945	Ferdinand Knopp, čís. 50

Předsedové MNV od května 1945

od 5. 5. do 9. 5. 1945	Jan Vladař, čís. 17, (tragicky zahynul)
od 9. 5. od 1. 8. 1945	František Vladař, čís. 60, (zástupce předsedy MNV)
od 1. 8. 1945 do 1. 8. 1946	František Černoch, čís. 150
od 1. 8. 1946 do února 1948	František Homola, čís. 8, (odvolán z funkce ONV v Opavě)
od února 1948 do 1. 10. 1949	František Černoch, čís. 36, (odvolán z funkce ONV Vítkov)
od 1. 10. 1949 do 15. 10. 1949	František Jahn, čís. 27, (odvolán z funkce ONV Vítkov)
od 15. 10. až do října 1951	Adolf Jahn, čís. 2
od října 1951 do 30. 6. 1960	Břetislav Černín, čís. 40
od 1. 7. 1960 až dosud (koncem r. 1963)	Čeněk Sommer, čís. 26 ¹⁰⁹

Hostinec ve Větrkovicích

Karel Sommer byl majitelem hostince č. 112 (na horním konci vesnice) od roku 1895 do r. 1919

Hostinec na horním konci vesnice

V roce 1919 koupil tento hostinec František Richter z Ohrady u Bílovce, který držel hostinec až do roku 1951.

V roce 1951 převzal koncesi tohoto hostince Komunální podnik Větrkovic a od roku 1953 Jednota, Lidové spotřební družstvo Vítkov (nyní LSD Opava se sídlem v Hlučíně).

V tomto hostinci se dříve pořádaly taneční zábavy, divadla a všechny jiné kulturní podniky.

Hostinec u kostela

Za doby Rakouska v letech 1891 - 1914 vlastnil hostinec v domě č. 94 u kostela (v budově dnešní pošty) Richard Gebauer. Byl to notorický alkoholik. V době zábav ho musela manželka z nálevny odstranit, aby netropil výtržnosti.

Od Gebauera najal hostinec Rudolf Brayer a to od roku 1923 - 1924. Konečně hostinec najal Josef Hynčica od roku 1924 - 1925. V roce 1925 koupil tento hostinec Josef Škrobánek, který však nedostal koncesi k provozování hostinské živnosti a tím byl hostinec zrušen. V roce 1926 vznikl v budově požár.

Německý hostinec

Za doby starého Rakouska držel tzv. německý hostinec Eduard Světlík, č. 50 a to od r. 1903 do r. 1936. Od roku 1936 - 1938 byl tam hostinským Rudolf Breyer, od r. 1938 - 1943 Ferdinand Knopp, a od r. 1943 - 1945 znovu Rudolf Breyer.

V r. 1945 připadla budova č. 50 (jako německý majetek) zdejšímu MNV. Od tohoto si hostinec v r. 1945 najal Alois Hrdý z Vratimova do r. 1950.

V roce 1950 bylo toto pohostinství zařazeno do místního komunálního podniku a vedoucí tohoto pohostinství byla Marie Benková.

V roce 1953 převzala pohostinství Jednota.¹¹⁰

Ze sálu tohoto hostince zřízena v r. 1963 samoobsluha s vedoucím Jaroslavem Střílkou.

Kováři. Kovárna na horním konci vesnice

V kovárně na horním konci vesnice provozoval živnost kovářskou Machovský Josef, čís. 146. Tuto kovárnu koupil Rudolf Mareš a provozoval tam živnost kovářskou od r. 1923 do r. 1926. Pak koupil kovárnu Valentin Pustějovský, kovář, čís. 146 a provozoval tam živnost od r. 1926 do r. 1956. Jeho syn Richard Pustějovský v dílně svého otce pracuje nyní pro místní JZD.

Kovárna na dolním konci vesnice

V kovárně na dolním konci vesnice provozoval živnost od r. 1880 do r. 1905 kovář Ehler (?), od r. 1905 Štěpán Baier ze Staré Vsi u Bílovce, čís. 23, od r. 1925 Štěpán Baier syn, čís. 152, pak od r. 1956 Štěpán Baier, jeho syn, čís. 152.

Koláři

V obci provozoval živnost kolářskou Viktor Dubový, čís. 147 asi od roku 1921 až do roku 1948. Kolář Libor Kolovrat provozoval živnost od r. 1910 do r. 1923, kdy tuto živnost převzal Bohumil Krajíček, čís. 55 a držel ji do roku 1960.

Krejčí

Krejčí Jan Machovský, čís. 113, provozoval živnost od r. 1919 do r. 1938, Vícha Jan, čís. 98, od r. 1900 do r. 1925, po něm jeho syn Jan Vícha od roku 1925 do r. 1928, kdy živnost zrušil.

Obuvníci

František Pekárek, čís. 128, provozoval živnost obuvnickou od r. 1918 do r. 1935, Josef Cihlář, čís. 78, od r. 1918 do roku 1945, kdy byl jako Němec odsunut do Německa.

Stolaři

Stolař Ferdinand Buček, čís. 45, provozoval živnost od r. 1908 do r. 1945, kdy byl odsunut do Německa.

Eduard Schenk, stolař, čís. 81, provozoval živnost od r. 1912 do r. 1945, kdy byl odsunut do Německa.

Florian Dubový, čís. 15 provozoval živnost stolařskou od r. 1922 do r. 1930, kdy zemřel. Stolařství pak koupil František Mička, čís. 15, a provozoval živnost do r. 1930 do r. 1933. Pak dům koupil Adolf Knopp a živnost zanikla.

Pekaři

První pekař v obci byl jistý Sedláček na čís. 45. Bližší není známo. Pak, po určitou dobu bylo pečivo dováženo psím spřežením z Vítkova.

Pekař Vincenc Konečný na čís. 23. provozoval živnost od r. 1922 do r. 1946, kdy zemřel. Od r. 1946 převzal tuto živnost Jan Elbl až do roku 1953. Od r. 1953 do r. 1958 převzala pekárnu do správy Jednota. V roce 1958 byla pekárna uzavřena.

Řezník

V obci byla jedna živnost řeznická na čís. 100.

Řezník Richard Kopitz přišel z Bruntálska r. 1910. Zemřel r. 1930. Po jeho smrti vedl živnost jeho syn Otto Kopitz a to od roku 1930 do r. 1943. Od té doby vedla živnost jeho manželka Hedvika Kopitzová do r. 1949, pak obchod převzala Masna a od r. 1953 Jednota. Nyní je tam výsek masa.

Mlynáři

O mlynářích v obci jsou již zmínky z minulých století, a to v urbářích panství hradeckého z roku [1574](#), [1738](#), [1768](#) a [1776](#).

Richard Sommer, čís. 24, zdědil mlýn po předcích a držel tento mlýn od r. 1895 do r. 1929, od r. 1929 do r. 1933 jeho syn Edvin Sommer. Od r. 1933 do r. 1951 vlastnil mlýn František Panáček, po něm od r. 1951 do r. 1956 jeho syn Miroslav Panáček až do znárodnění v roce 1956. Byl to dříve vodní mlýn na dolním konci vesnice, později byl poháněn elektrickou silou. Od roku 1956 složí tento mlýn jako míchárna krmiv Výkupního podniku.

Obchody

Ve Větrkovicích, uprostřed vesnice, měl obchod smíšeným zbožím Jan Hoffmann a to od r. 1890 do r. 1911. Tento obchodník daroval 1 000 zlatých rak. měny na zakoupení vězňích hodin pro místní kostel.¹¹¹

Po Hoffmannovi držel obchod jeho zeť Antonín Pauler až do r. 1945.

Vilém Strílka otevřel v obci obchod smíšeným zbožím v roce 1924, po něm obchod držel jeho syn Jaroslav Strílka. V roce 1953 převzala obchod od Strílky Jednota. Ta v roce 1963 zavedla v bývalém sále obecního hostince (po adaptaci) samoobsluhu s vedoucím Jaroslavem Strílkou.

"Handléři" máslem, vejci a drůbeží

Vincenc Hopp, čís. 66 a Josef Jahn, čís. 27 (místní "handléři") obchodovali máslem a vejci, které kupovali po domech ve Větrkovicích. Prodávali je v Opavě.

Nejzajímavější ze všech místních "handléřů" byl Josef Kořený. Ten zase skupoval v dědině veškerou drůbež a vozil ji na trakaři na prodej do Vítkova. Aby mu drůbež neutekla, nastrkal ji do pytle a pytel zavázal. Když jel vesnicí, posměváčkové za ním volali: "Josef Kořený má míšek (*rozuměj pytel na drůbež*) odřený, vozí husy, kury, a má tragač dřevěný!"

Také Aloisie Grossmannová, čís. 84, jakož i Antonín Čirma, čís. 62, oba z Větrkovic, obchodovali máslem a vejci. Čirma byl velký milovník koní. Choval dva bělouše - plnokrevníky, které měl tak vycvičené, že když je volal k zapřáhnutí, nešli krokem, nýbrž parádním krátkým klusem. Když jel po cestě, volali lidé na sebe: "Hleď, Čirma jede!"

V roce 1915 musel Čirma koně odevzdat eráru k vojenským účelům.

Potomci posledního fojta

Starší lidé v obci se ještě dobře pamatují na potomka posledního fojta ve Větrkovicích Mořice Breyera, čís. 21. Fojti poroucheli v obci až do roku 1848, kdy byla zrušena robota. Ale přezdívka "pane fojt" majitelům dědičného fojství zůstala, a s tou přezdívkou i velký respekt vesničanů. Však tito potomci fojtů se chovali stále pánovitě. V r. 1913 např. "pan fojt" uviděl

na poli u vozu přivázaného psíka. Zastřelil ho, aniž se poškozenému omluvil. Majitel psa se ovšem neodvážil "panu fojtovi" něco vytknout.

Po smrti Mořice Breyera převzal bývalé dědičné fojtství jeho syn Mořic Breyer, čís. 21. Zemřel v r. 1921. S jeho manželkou - vdovou se pak oženil František Hellebrand. Byl držitelem statku až do r. 1945. Od té doby drží čís. 21 až dodnes František Hopp.

Vynikající rodáci z Větrkovic

František Hellebrand z čísla 71 vystudoval na doktora medicíny a pak byl na praxi v nemocnici ve Vítkově. Dlouho se z akademického titulu netěšil - zemřel v roce 1941.

Karel Šamárek z čísla 5, vystudoval na kněze řím. katolického. Primici měl ve Větrkovicích 17. dubna 1933.¹¹²

Řeholník Stanislav Šamárek z čísla 5 vystudoval na řím. kat. kněze. Proslýchá se, že nyní pracuje v jedné pražské nemocnici.

Čestní občané Větrkovic

Augustin Maiwald, bývalý správce školy ve Větrkovicích byl pro zásluhy jmenován v r. 1926 čestným občanem Větrkovic.¹¹³

Farář P. František Slepánek byl pro zásluhy jmenován čestným občanem Větrkovic.¹¹⁴

Farář P. Petr Crhák byl pro zásluhy jmenován v r. 1938 čestným občanem Větrkovic.¹¹⁵

Pomník padlým vojínům ze světové války 1914 - 1918

Občané Větrkovic uctili památku padlých a v nemocnicích zemřelých raněných vojáků z první světové války 1914 - 1918 tím, že postavili u křižovatky silnic poblíže kostela vysoký kamenný kříž, vpředu s reliéfem padajícího vojína se zlámaným mečem, nad nímž stojí bytost s vavřínovým věncem v ruce. Po bocích tohoto památníku jsou na mramorových deskách vytesána jména padlých.

Jsou to:

1914	Jan Šenk, čís. 43 Robert Grossmann, čís. 65 Richard Grossmann, čís. 73 Josef Granz, čís. 19 Franz Černín, čís. 151
1915	František Hellebrand, čís. 7 Eduard Bria, čís. 103 František Cihlár, čís. 9 Karel Vladař, čís. 17 Franz Hynar, čís. 10 Ernst Grossmann, čís. 44 Wilhelm Tichert, čís. 69 Josef Černoorský Johann Breyer, čís. 21
1916	Josef Hellebrand, čís. 7 Vincenc Hellebrand, čís. 57 Josef Cihlár, čís. 9 Josef Mellar, čís. 132

	Moritz Grossmann, čís. 74
1917	František Hellebrand, čís.22 Josef Machovský, čís.1 Willibald Breyer, čís. 21
1918	Rudolf Kolovrat, čís. 55 Josef Ohnheiser, čís. 79 Eduard Jahn, čís. 49 Hubert Jahn, čís. 49 Kreutz Ernst, čís. 122 Moritz Breyer, čís. 21

Dále jsou na pomníku jména mužů, kteří zemřeli po r. 1918

1919	Karel Christof
1920	Franz Hellebrand, čís. 20
1921	Vincenc Murcek, čís. 1
1922	Ignác Ehler, čís. 41 Franz Mička, čís. 51 František Himmer, čís. 82 Josef Grossmann, čís. 66

Všem těm padlým vojínům v I. světové válce, kteří za cizí zájmy navždy opustili své domovy, zemřeli a v cizí zemi byli pohřbeni, zachováme věčnou památku !

Tento pomník padlým vojínům byl posvěcen 6. září 1931.¹¹⁶

Josef Vladař, čís. 85, zemřel v koncentračním táboře

Dne 7. února 1941 zemřel v Dachově v Bavořích v tamním koncentračním táboře Josef Vladař z Větrkovic, čís. 85.¹¹⁷

Výroční trhy, trhy na dobytek

V dávnějších dobách jezdili sedláci z Větrkovic na selských vozech, a to velmi rádi, na výroční trhy (jarmarky) a také na dobytčí trhy do Vítkova, Bílovce, Fulneka a jinde. Koně kupovali na trzích v Bílovci, Uherském Hradišti a Hodoníně. Stařeček Karel Hellebrand, čís. 54, vyprávěl, že kolem roku 1922 se z dědiny vypravilo vždy několik sedláků na trh do Hodonína kupovat koně. Když nekoupili na trhu, chodili po dědinách tak dlouho, až se jim podařilo koně koupit. Za koně platili 8.000 až 10.000 Kč, což bylo na tu dobu mnoho peněz, ale co naplat, bez koní se sedlák neobešel. Tou dobou se na trzích pohybovali podvodní překupníci, kteří mnohému kupujícímu způsobili škodu.

"Ocasné"

K zajímavostem na dobytčích trzích patřilo to, že podle starého zvyku kupující dávali přítomným děvečkám neb čeledínům z koupeného dobytka tzv. ocasné. Bylo to spropitné za ošetřování dobytka.

Ceny hovězího dobytka

Kolem roku 1922 se platilo za krávu až 15.000 Kč, za jalovici 10.000 Kč a za tele 1.000 až 1.500 Kč. Pár volů se prodával za 15.000 Kč až 16.000 Kč. Voly k potahu používali rolníci na menších usedlostech.

Nemoci dobytka

V dřívějších letech se slintavka a kulhavka u hovězího dobytka opakovala takřka periodicky po 5. až 6. letech. Bojovalo se proti ní očkováním a také domácími prostředky: podáváním černé kávy a bylinných odvarů.

Před zavedením povinného očkování proti července u vepřů. objevovala se tato nemoc často na podzim. Vždy uhynulo v dědině mnoho vepřového dobytka. V době založení této kroniky (1963) se tato nemoc již nikde nevyskytuje a to proto, že stát zavedl pravidelné očkování proti července.

Čím se v obci svítilo

Dobu, kdy se v domácnostech ještě svítilo loučí nepamatuje nikdo. Až do zavedení elektrického světla ve Větrkovicích v roce 1936, svítili lidé petrolejem. Do chlévů používali jednoduché plechové svítilny s "mašinkou" na vytahování knotu, ale bez cylindru. Taková svítilna dávala málo světla.

V kuchyních a ve světnicích používali větších petrolejových lamp se skleněnou nádrží na petrolej, cylindrem a stínidlem.

V obchodech a v hostincích, kde bylo zapotřebí hodně světla, používali velkých petrolejových lamp s okrouhlými knoty. Takové svítilny visely na drátu zavěšeném ve skobě na stropu a svítily jasně.

Karbidové světlo

Ve velkých hostincích s tanečními sály bylo zavedeno karbidové plynové světlo. Rozvodné těleso muselo být umístěno ve zvláštní komoře mimo budovu hostince a odtamtud slabými rourkami se rozbíhalo do všech místností hostince. Toto světlo bylo velmi ostré, nepříjemné a zraku škodlivé. Stávalo i nebezpečí výbuchu při neopatrném zacházení s karbidovým plynem.

Elektrické světlo

Roku 1936 zazářilo ve Větrkovicích příjemné světlo elektrické. Jak už to při všech novotách na dědině bývá, mnoho hospodářů se postavilo proti zavedení elektrického světla v obci. Poukazovali na to, že není peněz na zařízení elektrického světla -- a co prý budou dělat v zimě koně, budou-li zavedeny i elektrické motory k pohonu hospodářských strojů (mlátiček, sečkovic, cirkulárek, šrotovníků). Na to rázně vystoupil tehdejší místní farář P. Petr Crhák, vysvětlil rolníkům dobré stránky elektřiny a tak bylo v obci zavedeno elektrické světlo.

Elektrické motory

Netrvalo dlouho a hospodáři zavedli na svých usedlostech i elektrické motory, a pochvalovali si, kolik práce ušetří elektrická síla. Před zavedením elektromotorů poháněli hospodářské stroje pomocí žentourů (stroje s ozubenými koly, do kterých byl zapřažen

dobytek a chodil kolem dokola). Tyto žentoury u větších usedlostí brzy zmizely; nejdéle zůstaly u menších hospodářství, kde si nemohli tak brzy zařídit elektrický pohon.

Elektrické motory se osvědčily zvláště proto, že zemědělci si mohli koupit velké mlátičky s čistěním, což na žentourech nebylo možné, neboť jejich síla se zdaleka nevyrovnala síle elektrické.

Zánik mláčení cepy

Ještě před půl stoletím zimní dobou bylo slyšet ze stodol povědomý rytmus mláčení cepy (až v osmero). Po zavedení žentourů mláčení cepy zaniklo.

Sem tam se mlátí cepy ještě rovná sláma na povřísla.

Budování silnic

V roce 1922 byla postavena silnice přes obec na spodní konec vesnice směrem na Kunčice.

Stará císařská cesta vedla z Vítkova na Jančí a dále na Opavu a Fulnek. V roce 1921 byla postavena silnice z Větrkovic na Jelenice až do Lesních Albrechtic.¹¹⁸

Regulace potoka Kamenného

Kamenný potok, tekoucí celou vesnicí, byl regulován v roce 1928.¹¹⁹

Založení melioračního družstva

Meliorační družstvo ve Větrkovicích bylo založeno v roce 1930. Na odvodňování začalo pracovat v roce 1932; odvodnilo 36 ha půdy.

DOBA PŘED ZÁBOREM

Již po několik let politické ovzduší bylo nabito dusnou atmosférou - schylovalo se k bouři. Šílenec na Rýně snil o panství nad světem.

Nad Německem se tvořily jedovaté výpary nacismu -- srážely se v hrozivé černé mraky. Svět s napětím očekával okamžik, kdy se dají do pohybu.

Přišlo to: Porúří - Rakousko. V tu dobu již zlověstné mraky tlačily na Československo ze všech stran...

Mnichov

Návštěva lorda Runcimana v Československu nevěstila nic dobrého. Byla to jen dobře sehraná komedie západních velmocí, aby získaly čas k dozbrojení proti Německu. Československo se mělo stát obětí beránkem zájmu bývalých "přátel".

Události měly nyní rychlý spád: 1. a 2. září 1938 vyjednával Konrád Henlein s Hitlerem v Obersalzbergu, dne 12. září se Hitler vyslovil pro sudetské Němce, 15. září navštívil Chamberlein Hitlera, a téhož dne Henlein veřejně prohlásil: "Wir wollen heim ins Reich !" (My chceme domů do Německa !)

17. září zřídil Henlein dobrovolný sbor sudetských Němců (Das Sudetendeutsche Freikorps) a téhož dne pražská vláda rozpustila stranu SdP. 21. září Hodžova vláda přijala návrhy Anglie a Francie a odstoupila, načež 22. září vyhlášena **mobilizace**. 26. září napadl Hitler ve své řeči v berlínském sportovním paláci Československo, 29. září upečen "mírový čin" v Mnichově a 1. října 1938 počala německá branná moc obsazovat odtržené části země od Československa.

Smutné časy českého národa

Doba největšího útlaku a ponížení nasadila českému národu na zkrvavenou hlavu trnovou korunu. Okupace, protektorát, Lidice. Ležáky, koncentrační tábory, popravky českých vlastenců - to vše zůstane na věčné časy krvavým písmem zapsáno v dějinách našeho národa.

K tomu ještě se uplatnilo heslo: "Rozděl a vládni !"

Slovensko bylo odtrženo od zemí českých.

Věru trnitou cestou krácel náš národ na Golgotu. Tupen, bičován a mučen, několikrát klesl pod těžkým křížem k zemi. Zapřen vlastními apoštoly, zrazen přáteli, s bolestí v srdci krácel cestou poslední. Jednu ruku mu přibíli na kříž v Aši, druhou v Jasině -- -- v hrozných bolestech se blížila poslední hodina.

Umíralo tělo, ale duch národa zůstal živ. Pevný, vzdorný a nepoddajný očekával den slavného vzkříšení -- od Východ ...

Mnichov spáchal strašlivou a neodčinitelnou křivdu na českém národě. Pro záchranu zájmu spřátelených velmocí byli jsme vydáni na pospas odvěkému nepříteli - nacistickému Německu. Tenkrát jsme poznali bezmocnost malého národa, tenkrát jsme přišli na to, že náš stát se musí v budoucnu opírat o mohutný SSSR, aby nikdo více se nepokoušel o druhý Mnichov.

Před zábořem ve Větrkovicích

Místní Němci se připravovali na zábor na tajných schůzích, připravovali prapory s hákovitým křížem a rokovali o tom, jak uspořádat život ve Větrkovicích po záboru.

Jak to vyhlíželo v obci, o tom dojemně vypravuje tenkrát ještě mladý rolník Karel Šolaster, čís. 31:

"Byly to opravdu těžké a smutné dny na podzim roku 1938 po vyhlášení mobilizace v Československu. Ve Větrkovic byl usazen 5. vozatajský prapor z Valašského Meziříčí, který směřoval k Opavě. Nebylo usedlosti, kde by nebyli ubytováni naši milí vojáci, kteří přijeli do pohraničí hájit náš rodný domov a naši drahou vlast, které každou chvíli hrozilo přepadení nacistickou armádou.

Morálka československých vojáků byla dobrá, všichni byli odhodláni podstoupit boj s nepřítelem za svobodu své vlasti.

Přátelství mezi našimi vojáky a místními občany bylo opravdu upřímné a srdečné. Ve dne nám ochotně pomáhali při polní i domácí práci a za večerů s námi dlouho besedovali. Hovory se točily nejvíce okolo války. Za jejich přítomnosti jsme se cítili šťastně a bezpečně.

Zatím dny zvolna jeden za druhým ubíhaly a velitelství praporu marně čekalo na rozkaz k dalšímu pohybu. Napětí se stále víc a více stupňovalo a místní čeští občané s obavou očekávali příští události. Konečně přišlo to strašné mnichovské rozhodnutí ...

Zůstali jsme ohromeni a pak nastal pláč a nářek, když hlasatel v rádiu oznamoval demarkační čáru. Vojáci nás těšili, a my je prosili, aby nás neopouštěli. Byl to vskutku truchlivý večer, naplněný žalem a slzami.

Ráno příštího dne nastalo dojemné loučení s našimi vojíny. Na došlý rozkaz rychle odjížděli do vnitrozemí. "Sbohem, na shledanou !" volali jsme za nimi, pokud nám nezmizeli v dáli.

Místní Němci se scházeli a činili posměšky nad ustupujícím českým vojskem. Projevovali nesmírnou radost nad naším osudem, a nám tenkrát připadalo, jako bychom byli zpěvnými ptáčky ve spárech dravce."

Obsazení Větrkovic německým vojskem

Německý motorizovaný oddíl přijel do Větrkovic v neděli 8. října 1938 ve 13 hodin. Vojáků bylo asi 100. Tábořili na louce pod kostelem nedaleko usedlosti Františka Vladaře, čís. 52. Vojáci se chovali slušně.¹²⁰

Večer po příjezdu okupační jednotky byli vojáci pohoštěni v hostinci Františka Richtra českými knedlíky se zelím a vepřovou. František Vladař, č. 52, který byl právě přítomen v hostinci, zaslechl, jak jeden z německých vojáků se vyjádřil, že Češi jsou dobří lidé.

Místní ordneři

K uvítání německé jednotky se poprvé ukázali v uniformách místní ordneři: Hellebrand Gustav, čís. 142, Mička Franz, čís. 51, Hausner Franz, čís. 111, Johann Cihlár, čís. 36, Granz Ernst, čís. 19, Evžen Černín, čís. 63, Hynar Johann, čís. 10, pak Breyer a Graf Otto z Nového Vrbna (Větrkovice). Toto lidé se chovali k českým lidem povýšeně, pohrdavě a s posměchem. Starší občané - Němci z Větrkovic se k českým lidem chovali zdrženlivě.

Ordnerý vedl správce místní německé školy Eugen Alscher, který je již dříve organizoval.

Uvítání okupantů

Při uvítání německých vojinů nechyběly ovšem děti z místní německé školy s květinami a němečtí občané Větrkovic. Ti ozdobili své domy prapory s hákovým křížem a za okny vystavili podobizny Hitlera. Po stranách obrazu hořely večerní dobou svíce. Celkem vzato, byli místní Němci na uvítání okupantů dobře připraveni, zatímco občané české národnosti si vojáků nepřátelské armády vůbec nevšímali.

Hitlerjugend

Ovšem, že se uvítání soukmenovců zúčastnil také Hitlerjugend - Hitlerova mládež, počtem asi 20 hochů a děvčat dohromady. Tento výkvět nacismu se choval k českým lidem velmi drze, o tom nelze ani pochybovat, bylo to ovoce pochybné výchovy.

Převzetí správy obce místními Němci.

V pondělí 9. října němečtí vojáci z Větrkovic odjeli a 10. října 1938 převzali zdejší Němci, hlavně Ortsgruppe der Suderendutsche Partei, správu obce. Představeným obce se stal rolník Adolf Kunz, čís. 40.

Školy spojeny pod jednou správou

Školy byly ihned spojeny pod jednu správu za vedení nadučitele místní německé školy Eugena Alschera.¹²¹ O poměrech na školách ve Větrkovcích v té době je hodnověrný zápis ve farní kronice Větrkovic.

ŽIVOT V OBCI PO ZÁBORU

"Život ve Větrkovcích po záboru se rychle změnil" - vypráví rolník Karel Šolaster, čís. 31. "Všude se objevily nápisy: "Hier wird nur deutsch gesprochen" a také "Unser Gruss ist Heil Hitler !"

Nastal boj o školu, o kostel, o rodinu a o každé české dítě. Nátlak a teror nacistického vedení a místních ordnerů byl tak silný, že někteří čeští občané pod tíhou stálého nátlaku podlehlí a dali zapsat své děti do německé školy. České obyvatelstvo bylo na všech úsecích svého života kulturně i hmotně zkracováno, jen někteří mladší rolníci se nebáli ukázat své přesvědčení. Bylo jim za to místním Bürgermeisterem Adolfem Kunzem vyhrožováno, že budou vyhoštěni jako "politisch verdächtigt" (politicky podezřelí). V únoru 1943 bylo Čeňku Sommrovi, čís. 26, Janu Vladařovi, čís. 30, Karlu Šolastrovi, čís. 31, Františku Černochovi, čís. 42 a Františku Urbánkovi, čís. 97 místním Bürgermeisterem oznámeno, že pro svůj nepřátelský postoj budou všichni odsunuti do říše a majetky jim budou zabaveny. To by se uskutečnilo, avšak náhlá smrt Bürgermeistra překazila tyto plány a způsobila mezi místními Němci opravdu zmatek a zděšení. České obyvatelstvo si oddechlo, neboť původce všeho zlého náhle zmizel z veřejného života.

Potom jsme se scházivali již trochu jistější k poslechu rozhlasu z Moskvy a Londýna, odkud jsme čerpali zprávy o situaci na bojištích; ty byly stále lepší a příznivější, takže jsme začali věřit v brzké osvobození."

Pochod smrti

Nedlouho před příchodem Rudé armády vešel do Větrkovic tak zvaný "Pochod smrti", 1.000 až 3.000 ruských zajatců a trestanců, téměř bosých, v rozedraných oblecích, bledých a vyhublých. Bylo veřejně vyhlášeno, že každý, kdo poskytne těm lidem jídlo neb šatstvo, bude zastřelen. Pak byly tyto lidské kostry nahnány do stodol k přenocování. Ovšem, že mnohý z nich s nasazením vlastního života se snažil sobě a svým druhům sehnat nějaké živobytí. A našli se lidé, kteří jim jídlo poskytli.

Žákyně místní školy, Věra Vladařová, čís. 52, v domácím úkolu o tomto "Pochodu smrti" napsala:

"Jedním životním zážitkem, na který naše rodina s hrůzou vzpomíná, je rok 1945. Do vesnice přišel tak zvaný "Pochod smrti" až z Osvětimi. Bylo to v lednu, kdy pochodovali neoblečení, neobutí a hladoví přes naši vesnici Větrkovice, kde jim byl poskytnut nocleh ve stodolách. Některým zajatcům se podařilo zahrabat se do slámy a tak ujít dalšímu pochodu. Bylo jich osmnáct. Obyvatelé Větrkovic tyto ubohé lidi vyživovali až do příchodu Rudé armády, která se pak o ně postarala.

Byla to velká oběť starati se o zajatce - uprchlíky. Německé úřady vydaly prohlášení: "Kdo bude přechovávat ruské vojáky, bude zastřelen i s rodinou pro spolupráci s nepřítelem !"

Bylo to 2. března 1945 v noci, když někdo nesměle zaklepal na okno. Byli to dva ruští zajatci - uprchlíci. Rodiče je pozvali do kuchyně a poskytli jim jídlo a tabák. Sotva tito ubožáci pojedli, ozvalo se bouchání na dveře. Maminka tyto ruské zajatce rychle schovala do vedlejší světnice. Za dveřmi stálo pět německých četníků. Jeden z nich se rázně tázal, nejsou-

li u nás ruští zajatci. Tatínek odpověděl, že nejsou, že před chvílí někdo klepal na okno, že to byli jistě oni a utíkal ven, jako by je chtěl chytit. Němečtí četníci s pistolemi v rukou se také hnali za domnělými ruskými zajatci. Ti však seděli u nás ve světnici, a když už jim nehrozilo nebezpečí, maminka je pustila ven. Tímto případem naše rodina jen o vlásek unikla smrti."

Byla to opravdu obdivuhodná odvaha českých obyvatel Větrkovic přechovávat po několik měsíců 18 ruských zajatců, zvláště proto, že ve vesnici byli ordneři a Hitlerjugend, kteří po uprchlících stále pátrali. Ale nic nezjistili. A tak se v roce 1945 118 ruských zajatců mohlo vrátit domů ke svým rodinám. Tam daleko od nás dodnes vzpomínají na dobré lidi v bratrském Československu, jak o tom svědčí dopis, který v neděli 1. prosince 1963 předali MNV zástupci SČSP z Opavy. Obsah tohoto dopisu bude uveden na některém dalším listu této kroniky, neboť nebyl ještě kronikáři MNV ve Větrkovicích dodán.

Na tabuli cti

Ruské zajatce v roce 1945 přechovávali a poskytovali jim stravu tito občané z Větrkovic:

Hellebrand Josef, čís. 57, Hluchý František, čís. 56, Vladař František, čís. 58, Hellebrand Karel, čís. 54, Vladař František, čís. 52, Vladař Edvin, čís. 49, Grossmann Antonín, čís. 44, Černoch Josef, čís. 29, Vladař Jan, čís. 17 a Hopp František, čís. 130.

Patří jim náš dík za to, že se ujali ubožáků a zachránili je od jisté smrti s nasazením vlastního života !

Selští pěvci z Větrkovic v době záboru

Chloubou obce Větrkovic je také to, že po záboru Opavska v říjnu 1938 dva mladí rolníci z Větrkovic veřejně hlásali své vlastenectví.

Tak jako od věků oblažoval rolníka při těžké práci na poli jásavý zpěv skřivanů, podobně i v době druhé světové války po záboru Opavska ozval se nad zabranou zemí zpěv selských skřivanů - vlastenců, kteří pěli o křivdách způsobených okupanty českému národu. Dva selští synové z Větrkovic psali vlastenecké verše do jediného českého listu v zabraném území "Věstník české menšiny" vycházejícího v Novém Jičíně. Byli to K. Š. Větrkovský (Karel Šolaster, čís. 31) a Pavel Jasmín (Čeněk Sommer, čís. 26, nynější předseda MNV ve Větrkovicích).

Zde je několik ukázek z jejich tvorby:

K. Š. Větrkovský:

Lesy

Ó vy lesy, české lesy
odjakživa mám vás rád !
Když vás zřím, vy lesy, háje,
duše má hned kreslí báje,
snů mých jste z pohádek hrad.

České lesy, tmavé lesy,
co skrýváte v sobě krás !
Ptačí zpěv, kukačky lkaní
budí srdce vzpomínání
na mladosti zašlý čas.

České lesy, štědré lesy,
sladká šťáva vašich cév
časně z jara včelky volá,
pak, když květy jeseň zdolá
zas je sílí vaše krev.

České lesy, šumné lesy,
dobře znáte srdce mé,
jen vy jste mu rozuměly,
když v něm struny smutně zněly,
ó vy lesy soucitné !

České lesy, naše lesy,
vám je milý každý host.
Zahrejte svobody píseň,
vypud'te ze srdce tíseň,
ať je v každém srdci drozd !¹²²

K. Š. Větrkovský:

Ztracené ideály

Viděl jsem tě hvězdo
do vesmíru padnout,
viděl jsem tě, vlasti
moje drahá chladnout.

Na tebe hvězdičko
tak rád jsem se díval,
když jem za večerů
o svém štěstí sníval.

Tvůj svit mi pohasl,
zapadlas hluboko,
marně nyní hledá
tebe moje oko.

Kde jsi ty princezno
krásných, hebkých vlasů
a zlatého srdce,
mateřského hlasu ?

Kde jsi, kde je tvoje
zářná gloriola ?
Vstávej ze zakletí !
Tvůj princ tebe volá.¹²³

K. Š. Větrkovský:

Zimní verše

Zas zima je - smutný to čas,
tak prázdno všude,
jakby všechen život zhas.
Zas zima je, cítíš ten chlad
a mráz jak pálí ?
Pryč jest to, cos měl tak rád --
to všechno jest již kdes v dáli --
to odešlo takž bez slova,
ruky jsme si nepodali
a teď jdem jak ze hřbitova,
kde jsme štěstí pochovali.
V zakletí zlé zimy tiše
klidná země spí,
neumřela -- ještě dýše --
o jaru smavém sní
a dobře ví,
že přijde čas probuzení.
Pak povstane a zas
slavit bude velké vzkříšení.¹²⁴

K. Š. Větrkovský

Letní večer ve vzpomínkách

Ó večere tichý ! Ó večere jasný !
Měsíčku na nebi spanilý a krásný,
tvůj svit mně vylákal do zahrady říše,
ulehl jsem v trávu a naslouchal tiše co si šeptá zem,
čelo, líce rozpálené
z trávy rosou jsem si svlačil
a srdce své zarmoucené
vzpomínkami jsem si blažil
a snil jsem svůj sen.

Ó večere tichý, letní, tajuplný !
Měsíčku na nebi velebný, úplný,
ty znáš lidské touhy, pošli po svém svitu
okamžiky štěstí, chvíle sladkých citů !
Máš čarovnou moc.
Zlíbej jemně české kraje,
nasej v ně nejhezčí kvítí,
rodná zem jsou naše ráje,
dopřej v ní klidného žití.
dej všem věrným: Dobrou noc !¹²⁵

Naše dědictví

Můj domov -- slezská zem,
ideál -- selský lán ...
pro domov zrozen jsem,
pro svůj lán vychován ...
Rodné, selské lány,
buďte požehnány !

Když vás lány orám,
srdce nechám sníti --
zvedám traky k horám,
žito, když mám síti.
Rodné, selské lány,
buďte požehnány !

Od útlého mládí
jste mým potěšením,
láska má vás hladí ...
ó, jak si vás cením !
Rodné, selské lány,
buďte požehnány !

Lány nejmilejší,
co bych vám moh dáti ?
Verše nejkrásnější
o vás bych chtěl psáti.
Rodné, selské lány,
buďte požehnány !

Dál vás orat, síti,
v srdci nosit lásku ...
až k večeru žíti,
hrdě nést tu pásku ..
Rodné, selské lány,
buďte požehnány !

Když bol srdce hněte,
když jej tíseň mučí,
když osud vše smete ...
naděj, síla pučí
ve vás rodné lány.
Buďte požehnány !

Lány mé zděděné,
krásný mám v srdci cit:
Království zelené,
to nikdy nezradit:
Rodné, selské lány,

bud'te požehnány !

V něm vládnout, budovat --
to svaté dědictví,
chránit a zachovat
rodu -- své tradici !
Rodné, selské lány,
bud'te požehnány !

Tento náš větřkovský básník má celé desítky podobných vlasteneckých básní ve "Věstníku české menšiny". Z jeho veršů, které pěkně plynou, je poznat, že není začátečník, a opravdu, mnoho a mnoho jeho veršů již přinesl tisk. Rolník a básník -- a přece se to rýmuje ...

A ještě jeden pěvec z Větřkovic se ozval ve Věstníku české menšiny, a to několikrát. Zde jeho dvě básně:

Pavel Jasmin:

Slezský Karlštejn

Slavně se vypínáš z hradeckých lesů,
čelo Tvé staletí zůstalo stejné,
ztopen jsi v moři slavičích plesů,
v pohádce v máji vzkvetlého vřesu,
náš slezský Hradci, náš Karlštejne.

Hrdě se díváš po celém kraji,
s kterým tě uprchlé staletí spjaly,
jenž srdce zahřívá, jak květy v máji,
bohatstvím krásy rovná se ráji,
kterou mu sudičky do vínku daly.

Tvým krajem slezština líbezně zvoní
protkaná teplem slezského kraje,
vždy, když ji slyším, se v duši sklóní
útěchy kalich, jenž štěstím ji zroní
a každá struna v ní nadšením hraje.

Pod Tebou potůček jak had se vine,
bublá a utíká v neznámé kraje
jako ta slezština, jež krajem plyne,
v akordy skřivánčí jak s hudbou splyne,
cestou si s vánkem o závod hraje.

Kol Tě zdobí ty staré hory,
Tobě však je vše jakby lhostejné,
neslyšíš pěvců jímavé sbory,
stále jen mlčíš, jakby na vzdory
náš slezský brachu, náš Karlštejne ...¹²⁶

Pavel Jasmín:

Jitro

Červánky zbarvený východ
ránem do daleka voní,
z hájku kos hlásí jeho příchod ...
V dálce kdes svítání zvoní.

Noc tmavá odchází, den nový svítá,
spánek se ke konci kloní,
slunko, den červánky v obzoru vítá,
rosa jej perlami zroní.

Obláčky růžové naději hoří,
v paprscích slunce tvář jejich plane,
tmavá noc se ránu pokorně koří
a hudbou radosti větrík jen vane.¹²⁷

Pavel Jasmín:

Náš poklad

Od kolébky učila nás máti
první česká slova znáti
a láskou, jež ji tolik hřála,
do našich srdcí je ukládala,
s touhou, by jak žádná jiná
milá byla nám jediná --
naše mateřština.

Prvním křížkem, když nás znamenala,
její ústa prosbu vroucí štkala,
zrak svůj k Tvůrci obracela,
v nějž vždycky důvěru měla,
aby nám vždy chloubou byla
řeč jí drahá a tak milá,
naše mateřština.

Sémě, v srdce matičkou nám seté,
láskou nehynoucí k mateřštině kvete.
Jak zářný drahokam je ve svém srdci máme,
ježž za poklady světa nikomu nedáme.
Nám je vždycky stejně milá,
řeč tak krásná, ušlechtilá --
naše mateřština.

I tato prostinká báseň větrkovského rodáka je zřejmě útokem proti němčině, proti uchvatitelům české země a přísahou, že český lid v zabraném Slezsku se nikdy neodrodí. Prostý rolník svým prostým veršem vyzpíval své odhodlání bránit svou mateřštinu proti nepříteli. "Kde zůstala česká inteligence, proč mlčí?" táže se redaktor listu.

K. Š. Větrkovský vyzpíval ve Věstníku české menšiny svou touhu po ztracené vlasti, svůj žal i naději ve 30. básních a Pavel Jasmín ve 14. básních.

Když tak dojemně zpívali skřivani nad Větrkovicemi, Připojili se k nim i pěvci z jiných míst ztraceného Slezska a jejich zpěv dráždil sluch německých okupantů.

Mezi prvními slezskými pěvci se objevil ve Věstníku české menšiny známý selský básník Jan Vícha, čís. 6, ze sousední vesnice Jančí. Podněcoval k tvorbě mladé selské synky svou básní: Janecký: Kdy se rodí básníci ? Byl to již starší člověk, který miloval svou vlast a rodnou zem a tak těžce nesl okupaci Opavska, jak zřejmo z jeho básně:

MLHA...

Jan Vícha, **Sudety**

Jde mlha údolím... Jak rubáš kryje lány,
i lesy, dědiny -- -- halí se pod horami.
Utichl ptactva zpěv, vše v tichém zmlklo tónu,
jen od dědiny kdes jde dálavou zvuk zvonu.

Vše skryla mlha už, jen bílý oblak vine
a jak by najednou to všechno bylo jiné --
co kvetlo věnčilo a pestrým skvělo jasem,
zmizelo, ztichlo vše, co svým tu znělo hlasem.

Ó kéž by mlha ta i v naše srdce sedla
a vše, co bolí, tam kdes ukryla a svedla,
vše, co zpívalo, kvetlo v našich barvách i tónu --
my neslyšeli nic než velebný hlas zvonu.

Je lépe v mlhu skrýt než zvadlé vidět květy,
je lépe neslyšet než falešný tón kletý --
Je lépe umírat než v cizí kleci ptáčkem --
či nám ten zvon už zvoní... umíráčkem ?¹²⁸

Všechny zde opsané verše jsou příklad toho, jak slezští lidé trpěli pod potupným nacistickým jhem. Ale Jan Vícha, přítel pěvců ze sousední vesnice Větrkovic, šel ještě mnohem dále, než vyzpívat ve verších to, co cítí. On se dal do otevřeného boje proti okupantům. "Je to takový vesnický filosof, který při práci na poli buduje stavby svých článků, které svou jasností, **neohrožeností** a pravdivostí musí každého zaujmout," -- píše o něm v obšírném článku ve Věstníku české menšiny, čís. 41, z 11. 8. 1939 redaktor listu. V každém čísle pod palcovými titulky s komentářem redaktora bojoval za českou školu, českou řeč, ukazoval na křivdy, spáchané na českých lidech. Tak neslýchané útoky proti okupantům jsou skoro neuvěřitelné. Spala snad německá cenzura, že nechala Jana Víchu takhle psát ? Ne, ona nespala, ale úmyslně mlčela, aby poznala pravou českou duši a úmysly českých lidí. To se jí podařilo. Až poznala českou duši dokonale, byl redaktor listu zatčen, Věstník přestal vycházet a Jan Vícha se brzy octnul v kriminále pro slezský odboj. Pět let si odpykal ve vězeních a koncentráku, a když se v květnu 1945 vrátil domů jako lidská kostra, jeho zdraví bylo tak podlomeno, že v roce 1952 zemřel. Škoda toho slezského vlastence, přítele selských pěvců z Větrkovic ! -- Všichni se zasloužili o to, že ujařmený slezský lid neztratil důvěru ve vítězství spravedlivé věci -- v osvobození slovanskou Rudou armádou. Kde by byli dnes občané

z Větrkovic, kdyby Německo válku vyhrálo? Jistě by jich zůstalo málo na živu a ti ostatní by se udusili v cizím prostředí rozházení po celém Německu, jak Němci plánovali.

Škody na budovách

Po rozdrčení německých armád u Stalingradu, Moskvy a jinde, hnala slavná Rudá armáda před sebou zbytky německých vojsk zpět až k Berlínu. Když německá vojska prchala Slezskem na západ, sem tam došlo ještě k potyčkám a dělostřelbě, která učinila značné škody mnohým slezským vesnicím. Také obec Větrkovice utrpěla dělostřelbou koncem dubna a počátkem května roku 1945. Viktoru Dubovému, čís. 147, zničena plným zásahem granátu třetina stavení, Karlu Moravcovi, čís. 136, byly ve chlévě zabity dvě krávy a třetí měla polámané nohy a také Homolův výměnek, čís. 8, byl silně poškozen zásahem granátu. Marie Mičková, čís. 51, vyhořela a v Novém Vrbně (Větrkovice) vyhořelo 6 domů Němců. To byly ty největší škody, menších škod způsobených dělostřelbou a kulometnou palbou, možno počítat na desítky.

Opce pro Čechy a Moravu

Po záboru Slezska bylo dovoleno občanům české národnosti optovat pro Čechy a Moravu. Jako první optovali:

František Homola, čís. 8,
Jan Vladař, čís. 17,
František Vladař, čís. 52 a
Čeněk Sommer, čís. 26.

Snad se jich bylo přihlásilo víc, avšak po zřízení protektorátu Čechy a Morava opce ztratila svůj význam. Ale i tak těm občanům, kteří se optováním hlásili k velké české rodině v Čechách a na Moravě, patří náš obdiv a dík.

Úřední německé doklady o situaci na Opavsku v době záboru

Mnohý občan s Větrkovic, který prožil celou dobu záboru Opavska, neví, jak to Němci měli zorganizováno ve Slezsku, aby věděli o každém pohybu jak Čechů tak i svých soukmenovců. Proto jistě bude každého čtenáře této kroniky zajímat stručný výpis z knihy Opavsku a severní Morava za okupace.¹²⁹

Z tajných zpráv okupačních úřadů z let 1940-43

Charakteristika situačních zpráv

Spisový materiál, který po sobě zanechal úřad vládního prezidenta v Opavě z doby nacistické okupace, je dosti bohatý, zvláště pokud jde o otázky hospodářské, kulturní, sociální, zdravotní apod., avšak doklady k politické činnosti, k rasové a národnostní politice téměř zcela chybí. Patrně jen nedopatřením při ničení tohoto materiálu na jaře 1945 ušel pozornosti nacistů svazek neúplných zpráv o situaci a zachoval se vedle několika drobných, dokumentujících postavení českého lidu v okupovaném území, jeho utrpení a odpor.¹³⁰

Politické zprávy o situaci referovaly o politických otázkách, o správních záležitostech a od února 1943 o otázkách hospodářských. Měly podávat **nezkreslený** obraz situace v obvodu po všech stránkách a přidržovaly se předepsaného schématu.

Zprávy byly označovány jako "důvěrné" nebo "tajné" a pořizovaly se na rozmnožovacím stroji v šesti exemplářích.

ORGANIZACE OKUPAČNÍ SPRÁVY V TZV. SUDETECH -- POSTAVENÍ ČESKÉHO OBYVATELSTVA

Říšská župa Sudety

Definitivní správní organizace Sudet byla provedena 1. května 1939. Tehdy okupované území dostalo pojmenování Říšská župa Sudety (Reichsgau Sudetenland) a v její čelo byl postaven zástupce říše, říšský místodržitel (Reichsstatthalter) v osobě Konráda Henleina, se sídlem v Liberci. Přitom Součástí Sudet přestalo být Hlučínskou, které jako někdejší součást Pruska opět do něho vplynulo a bylo začleněno do obvodu vládního prezidenta v Opoli; od Sudet byly též odloučeny okupované obce jižní Moravy a jihozápadních Čech, jež byly připojeny k župám dolnorakouské a bavorské.

Vládní obvody sudetské župy, vládní prezidenti

Sudetská župa se dělila na 3 vládní obvody (Regierungsbezirk): Cheb (se sídlem v Karlových Varech), Ústí nad Labem a Opava. Jejich představiteli byli vládní prezidenti (Regierungspräsident). Každý vládní obvod zaujímal přibližně stejný počet správních okresů (Kreis), zvaných buď venkovský okres (Landkreis) nebo městský okres (Stadtkreis), jimiž se rozuměla některá větší města s vyšším správní statutem. V čele venkovského okresu stál landrát. Statutární města pak spravovali vrchní starostové (Oberbürgermeister). Nejnižší správní jednotkou zůstala obec (Gemeinde) se starostou (Bürgermeister), který byl do své funkce jmenován, stejně jako všichni představitelé státní správy i samosprávy. V okresech se silnou českou většinou byly obce ve své činnosti kontrolovány amtsleitrem, jichž bylo v každém venkovském městě několik. Každému z nich podléhal jistý kruh obcí (Amtsleiterbezirk), pro něž amtsleiter vykonával určité agendy z pověření vládního prezidenta.

Úřady říšské vnitřní správy byly zároveň orgány samosprávnými. Podle vůdcovského principu (Führerprinzip) byly navenek reprezentovány osobou svého vedoucího a tak se též nazývaly (Der Regierungspräsident, Der Landrat, Der Bürgermeister apod.) Vedoucí úřadu vykonával svou funkci zcela autoritativně a zodpovídal se z ní jedině svému nadřízenému; říšský místodržící nakonec říšskému ministrovi vnitra, který byl nejvyšším orgánem říšské vnitřní správy.

Vnitřní správě a samosprávě příslušely otázky politické, bezpečnostní, církevní, školské a kulturní, zdravotní, zemědělské a hospodářské. Podléhala jí též pořádková policie (Ordnungspolizei), tj. četnictvo (Gendarmerie) a některé útvary ochranné policie (Schutzpolizei, Schupo.) Ostatní složky státní policie (Stapo) byly přímo podřízeny šéfu policie a říšskému vedoucímu SS Heinrichu Himmlerovi a v Sudetech byly územně organizovány podle jednotlivých vládních obvodů.

Nezávisle na vnitřní správě a někdy bez ohledu na územní organizaci župy vykonávaly svou působnost v Sudetech ostatní orgány říšské správy, jako justice, finance, doprava, pošty aj. Územní strukturu župy odpovídala organizace soudnictví, jehož nejvyšším orgánem v Sudetech byl vrchní zemský soud (Oberlandesgericht) v Litoměřicích. Pod něj spadalo 9

zemských soudů (Landgericht), v jejichž obvodech působily úřední soudy (Amtsgericht), jako nejnižší orgány s okresní pravomocí. Politické delikty lehčího druhu soudily tzv. zvláštní soudy (Sondergericht) u zemských soudů, velezradu a jiná těžká provinění proti říši pak lidový soudní dvůr (Volksgerichtshof) ve Vratislavi a Drážďanech. Ty měly v Sudetech své vyšetřující služebny (Dienststelle) u jednotlivých zemských soudů.

Funkcionáři, stranická hierarchie

Územní organizaci vnitřní správy sledovala organizačně též nacistická strana (National-socialistische Deutsche Arbeitspartei -- NSDAP), od 6. listopadu nástupkyně Sudetendeutsche Partei (SdP) v Sudetech. Konrad Henlein jako nejvyšší představitel vnitřní správy (státní), zastával i funkci stranického vedoucího župy s titulem Gauleiter. Jemu podléhali okresní vedoucí strany (Kreisleiter), jejichž územní stranická působnost se zpravidla kryla s působností landráta ve vnitřní správě. Některé menší správní okresy tvořily však jeden stranický okres NSDAP, jako kupř. v opavském vládním obvodu. Stranickou hierarchii uzavírali místní vedoucí (Ortsleiter), s podřízenými funkcionáři (Zellenleiter, Blockleiter). Složitá struktura vnitřních služeben NSDAP a jejich názvy, podobné názvům jiných institucí státní správy, vymykají se možností běžného informativního podchycení. Zvláštní vnitřní a vnější organizaci měly pak samostatné složky NSDAP a přičleněné svazy jako SA (Sturmabteilung der NSDAP), NSKK (National socialistische Kraftfahr Korps), SS (Schutzstaffeln der NSDAP), HJ (Hitlerjugend), RAD (Reichsarbeitsdienst), NSFK (Nat.-soc. Fliegerkorps), NS Frauenschaft, NSV (NS- Volkswohlfahrt) aj.

Rozloha župy, počet obyvatel

Vnější obraz sudetské župy a vládního obvodu Opava budiž doplněn ještě několika čísly. Rozloha celé župy činila 22.608,23 km². V r. 1939 bydlilo na tomto území 2.919.648 obyvatel.

Opce pro Československo

Podle smlouvy mezi československou republikou a hitlerovskou říší ze dne 20. 11. 1938 stali se českoslovenští státní občané, kteří měli 10. října 1938 stálé bydliště na území okupovaných Sudet, německými státními příslušníky. Podle téže smlouvy bylo dovoleno těmto občanům rozhodnout se pro československé státní občanství a do 29. března 1939 optovat pro československo. Pozdější okupace zbytku Československa a zřízení tzv. protektorátu mělo však za následek, že opční prohlášení se stala bezpředmětná.

Na Čechy v Sudetech se vztahovaly říšské zákony, jejichž platnost se brzy postupně přenesla na okupované území. Češi však v organismu říše byli cizím tělesem, k tomu ještě v době, kdy tato říše prožívala horečku fašistického válečného vzepětí.

SCHEMA

měsíčních zpráv o situaci v obvodu vládního prezidenta v Opavě

I. Politická část

1, Politická situace všeobecně

- a) Nálada německého obyvatelstva
- b) Okolnosti mající vliv na náladu

A, Všeobecné stížnosti

1)

2)

B, Stížnosti jen na určité části obyvatelstva	3)
C, Potírání deliktů proti válečnému hospodářství	4)
2, Strana a její složky	5)
3, Branná moc	6)
4, Policie	7)
5, Česká národní skupina. Češi	
A) Všeobecně o situaci Čechů a jejich činnosti	8)
B) Zvláštní události	9)
1, ve výchově	
a) české mateřské školy	
b) české národní a měšť. školy	
c) české odborné školy	
d) české spolky mládeže	
e) Sokol	
2, České spolky	10)
3, Hospodářská situace a organizace Čechů	11)
4, Češi a církve	12)
5, Česká pozemková držba	13)
6, Obranná opatření proti Čechům	14)
7, Marxistická a jiná protistátní činnost	15)
8, Židé	16)
9, Církevní a náboženské věci	17)

II. Správní záležitosti

- 1, Říšská hranice, pohraniční styk
- 2, Všeobecné správní otázky, spolupráce se stranou, s ostatními úřady a organizacemi
- 3, Sociální péče
- 4, Stavebnictví a osídlování
- 5, Doprava
- 6, Zdravotnictví
- 7, Veterinářství

III. Hospodářská část

Části zpráv, kde se pojednává o českém obyvatelstvu v tzv. Sudetech, nebo jež jsou závažné, uvádí kniha v doslovném překladu

Zprávy o situaci

První dochovaná zpráva vládního prezidenta v Opavě o situaci je z listopadu 1940. Méně informovaný čtenář -- a těch bude většina -- jistě uvítá, když více než dvouletou mezeru v událostech od října 1938 zaplníme nejnutnějším jejich přehledem. Podobně jsme tak učinili pro období od června do září 1941 a od května do prosince 1942.

Počáteční úspěchy války ve prospěch Německa, rozbití Československa

Začátkem listopadu 1940 hitlerovské Německo se cítilo na vrcholu svých úspěchů. Po Rakousku, které přičlenilo k říši v březnu 1938, bylo od podzimu 1938 pánem československého pohraničí, 15. března 1939 okupovalo zbytek Československa, z něhož

vytvořilo tzv. Protektorát Čechy a Morava, tažením v září 1939 si podmanilo Polsko, Slovensko, které se 14. března 1939 odtrhlo od Československa, přivedl Tiso do područí Hitlera, poslušným partnerem říše bylo i horthyovské Maďarsko a balkánské státy Bulharsko, rumunsko a Jugoslávie.

V dubnu 1939 skončila válka se Španělskem a diktátor Franco se netajil sympatiemi ke svým fašistickým příznivcům, Německu a Itálii. Přepadem v dubnu 1940 zajišťuje Hitler "ozbrojenou ochranu" Dánska a Norska, 10. května téhož roku přepadl Belgii, která brzy kapitulovala, a hitlerovské armády pronikly do Francie. Po těžkých ztrátách ve Flandřích a na atlantickém pobřeží Francie ochabuje v odporu, 14. června Němci obsazují Paříž a týden na to následuje potupná kapitulace s příměřím v Kompiègne. To už i fašistická Itálie se odvážila vojensky zasáhnout po boku hitlerovského Německa a 11. června vypověděla válku Francii a Anglii, když v dubnu 1939 po málo slavném tažení již uchvátila Albánii. Odtud také 28. října 1940 vpadla do Řecka.

Po porážce Francie zůstává v boji s Německem jediná Anglie, brání se jednak doma proti útokům luftwaffe, jednak na mořích a konečně v severní Africe, kde probíhají vleklé boje s Itálií. Evropským fašistickým mocnostem staví se v Asii po bok Japonsko, které již v červnu 1939 obsadilo východní pobřeží Číny, v září vstupuje bez boje do francouzské Indočíny a 27. září téhož roku podepisuje s Německem a Itálií tzv. pakt tří mocností. Tímto aktem si tři fašističtí partneři slíbili vzájemnou pomoc a slavnostně se ujistili ve svých úmyslech zavést "nový řád" ve světě. Nepřípravenost na válku nutí zatím Sovětský svaz držet se v odstupu a nakonec v srpnu 1939 přijmout nabídku paktu o neútočení s Německem, aby zmařil tajné plány západních velmocí a ztížil vytvoření jednotného imperialistického válečného bloku proti SSSR. Přímo nezasahují ani Spojené státy severoamerické, které však hospodářsky podporují Anglii.

Takový byl v hrubých rysech obraz politické a vojenské situace koncem října 1940.

Nejdůležitější události za záboru 1938-40

Přehled nejdůležitějších událostí, změn, právních norem apod. ve vnitřním životě okupovaného pohraničí v době od 6. října 1938 do konce září 1940:

6.-10. října 1938	obsazeno území pozdějšího vládního obvodu Opava
11. října 1938	zavedena říšská marková měna vedle měny korunové (1 RM = 8,30 Kč 100 Kč = 12 RM) v téže době vstupují v platnost říšské zákony a nařízení o čtyřletém hospodářském plánu podle říš. zák. z 18. 10. 1936
říjen 1938	postupně uváděny v činnost složky NSDAP, jako NSV, Německý Červená kříž, WHW, DAF, BMD, Hitlerjugend, aj.
16. října 1938	zahajuje v Opavě činnost Deutsche Reichsbank
20. října 1938	zahajuje činnost komisař pro spolky (Stillhalte kommissär)
21. října 1938	činnost pracovních úřadů

	končí vojenská okupační správa a nastupuje civilní správa s říšským komisařem v Liberci a jeho zástupci v Karlových Varech, Ústí nad Labem a v Opavě
27. října 1938	provedeno cenové a mzdové vyrovnání s říší
31. října 1938	obnoven železniční styk Sudet se zbývajícím Československem ukončila činnost Sudetendeutsche Partei, která splýnula s NSDAP
15. listopadu 1938	skončila platnost korunové měny v Sudetech
18. listopadu 1938	vymezená území kompetence obchodní a živnostenské komory v Opavě
20. listopadu 1938	vstupuje v platnost obecní řád z 30. I. 1935, spočívající na tzv. vůdcovském principu opční dohoda mezi říší a Československem a dohoda o úpravě státního občanství německých osob v Československu a Čechů v Sudetech
4. prosince 1938	berní amnestie pro dlužné daně, splatné 1. lednem 1938
1. ledna 1939	tzv. doplňovací volby do říš. sněmu vstupují v platnost norimberské rasové zákony i pro sudetské území vstupuje v platnost pracovní řád podle nařízení z 30. 4. 1938 vstupuje v platnost manželský zákon z 6. 7. 1938, RGHI, s. 807a
1. března 1939	vstupují v platnost říšské trestní zákony
<u>15. března 1939</u>	<u>Okupace zbytku Československa, zřízení tzv. Protektorátu Čechy a Morava</u>
1. dubna 1939	platnost zákona o změnách v pozemkové držbě (Gesetz über die Sicherung der Reichsgrenze und über Vergeltungsmassnahmen) zahájeno vydávání Verordnungsblatt für den Reichsgau Sudetenland
1. května 1939	vstupuje v platnost zákon o správní struktuře sudetské župy zahájena činnost matričních úřadů (Standesamt)
17. května 1939	sčítání lidu v Sudetech
28. srpna 1939	zaveden lístkový systém v zásobování

1. září 1939	zákaz poslechu cizího rozhlasu
13. září 1939	platnost nařízení z 13. 2. 1939 o zajištění pracovních sil pro úkoly zvláštního státně politického významu (Arbeitspflicht)
26. září 1939	zavedena pracovní povinnost pro ženskou mládež (Dienstpflicht)
20. listopadu 1939	zavedeny tzv. šatenky
21. února 1940	zákaz novostaveb
1. března 1940	vstupuje v platnost zákon o dědičných statcích (Erbhofgesetz)
16. září 1940	protektorát součástí říšského celního území

Nejdůležitější výňatky ze zpráv o situaci pro říšského místodržitele v Liberci:
(Čísla jsou uvedena podle čísel schéma měsíčních zpráv o situaci, viz schéma [na str. 230-231](#))

Listopad 1940

8) Nehledě k několika případům, jimiž se zabývá tajná státní policie, jsou Češi ve svých projevech nanejvýš opatrní a zdrženliví a čekají na svůj veliký zázrak, přestože musejí vidět, jak kolem nich vyvstává nová Evropa pod německým vedením.

Mnozí z Čechů se zajímají o svou budoucnost, zvláště rolníci, kteří se obávají vysídlení, a aby k tomu nezavdávali příčinu, úzkostlivě plní směrnice (Weisungen des Reichsnährstandes).

V jednom okrese se zjistilo, že mnoho mladíků nosí na holých prsou českého lvíčka, vyřezaného z bývalých českých mincí. Výrobce těchto talismanů byl zajištěn.

10) Ve vládním obvodu Opava je celkem 177 dobrovolných sborů s 4.764 členy sborů (hasičstva). Z toho optovalo před 15. 3. 1939 614 členů, po 15. 3. 1939 76 členů sborů. Zavedené německé velení se osvědčuje.

14) Češi stále ještě vcelku zachovávají vyčkávací stanovisko. Jak už bylo naznačeno v dřívější zprávě, tzv. ilegální odbojová činnost Čechů přeskočila i do východní části Sudet. (Podzemní odbojová organizace "Obrana Slezska", poznámka autora). Vyšetření probíhalo mimořádně zdlouhavě a dnes je již lze považovat za skončené. Jaké nebezpečí představovalo toto hnutí pro obvod, jenž je silně prostoupen Čechy, dokazuje počet 66 zatčených. Dnes lze již říci, že hnutí odporu ve východních Sudetech je rozdrčené.

Prosinec 1940

15) Odhalení a vyšetřování bývalého českého hnutí odporu, jež bylo i v Sudetech široce rozvětveno, zatím skončilo. 65 obviněných. (Poznámka kronikáře: Mezi těmito

zatčenými se nacházel také slezský vlastenec Jan Vícha, rolník z Jančí, číslo 6, který se vrátil z koncentráku v květnu 1945.) bylo předvedeno vyšetřujícímu soudci lidového soudního dvora, služebny v Opavě, který též vydal zatykač. Jak ukazuje vyšetřovací materiál, dojde k dalším státně policejním opatřením proti jednotlivcům z české inteligence.

Březen 1941

- 8) Vcelku se postoj Čechů oproti dřívějšímu nezměnil. Barometrem jejich okázalé lhostejnosti či stísněnosti jsou neúspěchy či úspěchy italského spojence v Africe a na řecké frontě

Květen 1941

- 1) Obyvatelstvo (německé), zvyklé na příznivé zprávy, vyvozuje nesprávné závěry z nepříznivých událostí, jakými jsou případ Hessův, zánik "Bismarcka", Kréta a smrt korvetního kapitána Priena, a šíří různé pověsti. Zejména případ Hessův uvolnil opět stavidla známé německé žvanivosti.

Přesto obyvatelstvo pevně věří ve vůdce a v konečné vítězství, i když je si vědomo, že válka potrvá ještě dlouho.

- 8) Po vítězství německých zbraní na jihovýchodě silně poklesla nálada Čechů, avšak značně se pozvedla případem Hessa, o němž se přirozeně hodně mluví a v němž se spatřuje následek nepřekonatelných rozporů s vůdcem a útek před budoucími událostmi v Německu.

Celkem lze říci, že postoj Čechů je nadále nespolehlivý a kolísá podle úspěchů či zdánlivých neúspěchů Velkoněmecka; jsou však natolik opatrní, že tají své pravé mínění.

- 12) Češi stále pilně navštěvují poutě, jak tomu bylo nedávno v obci Horní Studénky, okr. Zábřeh na Moravě. Přišli pěšky, na vozech a na kolech v takovém množství, že to vlastně byla demonstrace pod církevním pláštíkem.

- 14) V uplynulém měsíci bylo zatčeno 12 osob - téměř všichni české národnosti - pro poslouchání zahraničního rozhlasu. Jejich rozhlasové přístroje byly zajištěny do konce války.

- 17) Nepřípustný postup některých řím. kat. kněží při křtech dětí. - Duchovenstvo rozšiřuje pověsti, že soukmenovci, kteří vystoupí z církve, budou platit vyšší daně. - Kritika násilí a zřizování tzv. misijních křížů. - Eucharistické týdny. - Agitační činnost kněžstva v rodinách vojáků. - Od konce dubna bylo třeba policejně zakročit proti osmi katolickým kněžím, z nichž tři byli určeni do koncentračního tábora.

Zatčení M. Dolanské z Vlastoviček, okr. Opava, že přes zákaz vyučovala děti česky a naváděla jinou osobu k zamlčování trestné činnosti. Dolanská byla určena do koncentračního tábora.

Doplňená mezera v událostech autorem této knihy

Přehled nejdůležitějších událostí vojenských a politických z období od 1. června do 30. září 1941, k čemuž chybí situační správy.

Hitlerovské Německo činí poslední přípravy k věrolomnému napadení Sovětského svazu. Toto téma bylo i předmětem porad obou fašistických představitelů Hitlera a Musoliniho, konaných 2. června na Brenneru. Posledním zajištěním útoku mělo být přistoupení Chorvatska k paktu tří mocností dne 15. června a smlouva o přátelství Německa s Tureckem, uzavřená 18. června.

K přepadu Sovětského svazu došlo 22. června 1941. Toho dne se vyjasnila situace a porobeným evropským národům vzešla pevná naděje v konečné osvobození. Hitlerovská vojska však postupovala nad očekávání rychle do nitra SSSR, 14. srpna byla již v oblasti Krivoj Rog, začátkem září začala ohrožovat Leningrad a 19. září dobyla Kyjeva.

Sovětský svaz, zbavený nyní smluvních ohledů k hitlerovskému Německu, již 18. července 1941 uzavírá s představiteli londýnské emigrace smlouvu, v níž uznává Československo v jeho předmnichovských hranicích a zařazuje je mezi své spojence v boji proti fašistickým mocnostem. Rovněž anglo-americký blok se rozhodl vstoupit do protihitlerovské koalice s SSSR a spojené britsko-sovětské jednotky dne 26. srpna obsazují Irán, který se tak dostává pod kontrolu spojenců.

Tehdy se oživila i domácí odbojová fronta v českých zemích v čele s II. ilegálním ústředním výborem KSC, vedeným J. Sikou a J. Fučíkem. Spolu s ostatními odbojovými skupinami byl vytvořen "Ústřední národně revoluční výbor Československa" a jednotně organizovány stávky, sabotáže a další boj s okupanty.

Dne 28. září vysílá Hitler do Prahy pověstného kata R. Heydricha, jako zastupujícího říšského protektora. Hned nato vyhlášeno v Čechách a na Moravě stanné právo, nastalo hromadné zatýkání, stovky vlastenců popraveno a tisíce jich bylo odesláno do koncentračních táborů.

Srpen - říjen 1941

Správa o české národní skupině v říši ze dne 1. listopadu 1941 pro říšské min. vnitra, odd. VI. v Berlíně podle výnosu ze dne 7. 6. 1940, VIb-40 - 8927, 16 stran, 6 příloh. - Zpracoval vrchní vládní rada dr. Feike. (Pod zprávou jako vždy je podepsán dr. Zippelius.)

A) Všeobecně o situaci a snahách české národní skupiny

Nálada Čechů, která stoupá a klesá jako barometr podle toho, jak se jim jeví situace Velkého Německa, značně stoupla po vypuknutí války s Ruskem. Tomu se není co divit; Češi přece doufají, že dosáhnou samostatnosti - nebo dokonce splnění panslavistických snů - pomocí svého slovanského bratra, i kdyby byl skrz naskrz požitovštělý nebo "zdemokratizovaný".

Vpád do Iránu pokládali za další krok k porážce Velkoněmecka a označovali jej jako milník v úspěšně se rozvíjející rusko-anglo-americké spolupráci. Češi věří, že Amerika zasáhne proti Velkoněmecku.

Řada osob, většinou protektorátních příslušníků, byla odsouzena k několikaletému vězení pro poslouchání nepřátelského rozhlasu.

Při odvozech česká mládež často poukazovala na to, že jsou Češi a že proto ani nepřicházejí v úvahu pro pracovní služby v branné moci. Někteří mladiství si myslí, že ujdou odvodu, jestliže budou předstírat absolutní neznalost němčiny, takže je třeba se s nimi dorozumívat pomocí tlumočnicka. Naproti tomu jsou však jednotlivci, kteří prodělali již několik vojenských tažení a podle vyjádření velitelů se osvědčili.

5) Otázky národností politiky

Na jiném místě se uvádí, že Čechům je tato válka jen na prospěch. Projevuje se to i na poli národnostní politiky. Mladé Češky se vdávají poměrně časně, aby se vyhnuly pracovnímu nasazení, a mladí Češi, kteří nepodléhají ani pracovní, ani vojenské a válečné povinnosti, mohou se rovněž ženit a starat se o potomstvo.

6) Církevní a náboženské otázky

Velká návštěvnost kostelů trvá u Čechů nadále. Lze si to vysvětlit mimo jiné též vzrůstající propagační činností duchovenstva.

Češi se zúčastňují především tzv. starodávných procesí. Tak na jedné pouti do **Hrabyně** (okr. Opava) bylo na 4.000 lidí především z okolních (českých) obcí Opavska, ale i z tzv. Hlučínska. Celá slavnost působila spíše dojem demonstrace, tábora lidu než církevní záležitosti, a určitě byla s to podpořit pocity české soudržnosti. Pout' vedla též k tzv. "pomníku osvobození", který Češi svého času slavnostně odhalili s velkou protiněmeckou agitací a který bohužel zčásti ještě stojí.

Říjen 1941

1) Soukmenovci se stále vracejí k poslednímu vůdcovu projevu, v němž poukázal na nesmírné nebezpečí hrozící velkoněmecké říši a celé Evropě z Východu. Jeho slova posilují naději na brzké skončení války s Ruskem, jak o tom svědčí i poslední úspěchy v bitvě o Krym. Po úspěšných zprávách od Vjazmy a Brjansku, kdy dobytí Moskvy se zdálo na dosah ruky, působí jistým zklamáním tvrdošijnost ruského odporu u Moskvy a Leningradu. Soukmenovci se domnívají, že rudí brzy vzdají obranu obou těchto měst pro nedostatek potravin, i když musejí počítat s podobným osudem, který postihl Kyjev a Oděsu, kde velké části města byly dodatečně podminovány a vyhozeny do vzduchu.

8) Události v Protektorátu patrně zapůsobily na Čechy a zdá se, že změnili své dřívější drzé chování a že jsou poslušní a povolní. Zdá se, že vrstva Čechů pomalu dochází k přesvědčení, že velký slovanský bratr přece již leží v posledním tažení a Čechům nezbyvá, než se přizpůsobit poměrům a s velkoněmeckou říší pracovat pro Evropu.

Naproti tomu mladší Češi, zejména studenti, učitelé a pod. nezměnili své smýšlení a - pěst v kapse - čekají na lepší obrat situace.

9) a) V několika okresech byly - též z prostředků pro péči a podporu Němců - ve spolupráci s NSV založeny mateřské školy a stanoviště pro pomoc matkám a dětem, které se velmi osvědčují. České děti je navštěvují nestejně. To, že české děti budou chodit do německé mateřské školy, může německé národnostní politice přinést užitek jen tehdy, jestliže dítě bude pak navštěvovat německé školy a jednou se vymaní ze svého českého prostředí, když jako řemeslník nebo zemědělský dělník bude přesídlen do německých okresů vládního obvodu.

b) Na začátku školního roku 1939-40 nebyly do měšťanských škol s českou vyučovací řečí přijaty žádné děti. Ve školním roce 1942-43 budou ve vládním obvodu jedině české školy obecné.

Stav škol s českým vyučovacím jazykem ve vládním obvodu Opava ke dni 1. 9. 1941:

ŠKOLY	ŠKOL	TŘÍD	ŽÁKŮ	UČITELÉ	
				Němečtí	Čeští
Obecné	170	479	18 819	89	432

Měšťanské	11	19	651	7	20
Celkem	181	498	19 470	96	452

Ve školním roce 1941-42	188	509	20 048	176	443
-------------------------	-----	-----	--------	-----	-----

Výnosem p. říšského místodržitele byla omezena návštěva vyšších škol v protektorátě pro žáky české národnosti Sudetské župy. Mnoho rodičů dotyčných dětí se pokoušelo z nejrůznějších důvodů docílit u školních rad povolení návštěvy. Další zmírnění předpisů panem říšským místodržícím mělo vzápětí nový nával žadatelů. Malá část žáků měšťanských škol přesídlila do protektorátu, ostatní navštěvují české obecné školy. Ježto se zvýšil počet žáků na obecných školách s českým vyučovacím jazykem, musela se zřídit řada nových (škol.) tříd.

Většina mladých učitelů (německých) na obecných školách s českým vyučovacím jazykem byla povolána k vojenské službě. Úbytky se musely nahrazovat novými českými silami.

(Tuto zprávu podepsal v zast. dr. Schönberg)

Listopad 1941

1) Obyvatelstvo (německé) nepochybuje o vítězství, avšak počítá s dlouhou válkou, jež asi neskončí na Urale či na Kavkaze. Východiskem z neřešitelných úvah bývá straníkům nakonec vůdce, který to už nějak zařídí.

S pozorností sledováno počínání Ameriky, které vypadá jako příprava ke vstupu do války, zejména pokud jde o poměr k Japonsku. Neušly též pozornosti vyhrůžky Ameriky na adresu Finska, jež má zastavit válečné operace proti Sovětskému svazu.

3) Neutěšená situace rolníků; mladší síly odcházejí z venkova a práce spočívá na starší generaci. Nastává útek z venkova. Pro nedostatek pracovních sil nejsou dosud v horských oblastech sklizeny okopaniny. Nálada rolníků není růžová.

8) Naděje Čechů na změnu jejich osudu budou se nadále opírat o Anglii a především o USA. Jsou živěny propagandou nepřátelských vysílaček, které Češi poslouchají. **Pověsti o přesídlení Čechů** neutuchly ani u nich, ani mezi Němci.

15) V uplynulém měsíci bylo zatčeno okolo 200 osob pro komunistickou, marxistickou a jinou protistátní činnost.

Prosinec 1941

1) Úvahy (Němců) o situaci na východní frontě končí postesknutím na ztrátou území, jejichž vydobytí si vyžádalo tolik německých obětí.

3) Tíživá je situace v živnostech, kde mužské síly jsou povolávány k vojenské službě.

8) Češi nedávají najevo radost, že konečně již vypukla tak dlouho jimi očekávaná válka mezi Velkoněmeckem a USA (Spojenými státy), o jejímž výsledku nemůže být žádný Čech na pochybách.

Leden 1942

8) Češi, kteří jsou prodchnuti ideologií panslavismu, vidí v sovětském Rusku velkého slovanského bratra, od něhož si slibují záchranu před utonutím v německém moři, a vítají všechny zprávy, jež živí naději na vítězství sovětských Rusů.

9) Na místa narukovaných německých učitelů musely v mnoha případech nastoupit **české síly** jako vedoucí škol, což v politicky nevyrovnaných obcích není zrovna žádoucí.

Únor 1942

1) V popředí zájmu (Němců) je situace na východní frontě, kde trvá krutá zima. V lazaretech leží spousta omrzlých vojáků a obyvatelstvo se ptá po vinících, kteří jsou odpovědní za nedostatečnou ochranu vojáků před zimou. Soukmenovci se dovídají o množství padlých. Pravděpodobnost dlouhé války stlačuje náladu obyvatelstva.

Březen 1942

1) Na východní frontě, kde německý voják je vystaven nepřízní počasí a neustálým prudkým útokům, jsou oběti německého národa nemalé. Nálada obyvatelstva je stísněna v důsledku snížení potravinových přidělů, a jsou obavy, že nebude ani brambor.

8) Češi se chovají zdrženlivě vůči všemu německému. Neví se zatím, jak Češi přijmou snížení přidělů potravinových, nehledě k ojedinělému výroku z okresu Šumperk: "Jak nás budou živit, tak budeme pracovat !"

15) V březnu zatkla tajná státní policie 7 osob německé národnosti pro ilegální činnost v KPD (Komunistická strana Německa).

17) V březnu varovala tajná státní policie 12 **duchovních**, kteří se snažili formou ilegálních náboženských cvičení působit na mládež.

Leden - březen 1942

Zpráva o české národní skupině v říši ze dne 29. dubna 1942 pro říšské ministerstvo vnitra v Berlíně podle výnosu ze dne 7. 6. 1940 - VIb 4261-40-8927, stran 22. - Zpracoval vrch. vládní rada dr. Feike.

V této zprávě je zajímavý názor Němci, že Protektorát má být zachován jako vlast Čechů, což však nevylučuje, aby se němčina stále více uplatňovala jako vedoucí jazyk a čeština aby v nejlepší případě byla omezena jen na domácnost. Vysídlení Čechů na východ by značně otráslo pocitem evropské bezpečnosti u jiných malých národů.

Avšak ze Sudetské župy musejí být Češi odstraněni, nikoliv nějakou náhlou vysídlovací akcí, nýbrž pomocí systematického odnímání českého venkovského a městského majetku, posílání mládeže do Altreichu, zatímco v Sudetech by jí nebylo dovoleno věnovat se ani obchodu, ani řemeslu. (Horší poměry než u nás za dob nevolnictví a roboty. Poznámka kronikáře.) Pracovní služba má dát české mládeži prvý německý brus a pak se jí přidělí zaměstnání v Altreichu.

Proti smíšeným manželstvím v Altreichu by nebylo námitek.

(Poznámka kronikáře: Vnázorech spolehlivých soukmenovců na řešení problému v bodu 2 se dokonce navrhuje: Češi z Protektorátu až jsou přesídlení do dobytých území v Rusku. 3)

Češi z Protektorátu bud'ěž vystěhováni a rozptýleni po celém Velkoněmeckém prostoru (tedy do území Altreichu, dunajských a alpských.)

Řešení 2) a 3) by uvolnilo česko-moravský prostor pro německé osídlení a odstranilo by všechny potíže, jež by mohly vznikat ze soužití Čechů a Němců v tomto prostoru.

5) Sudetské Čechy, jichž není tolik jako v Protektorátě, bylo by lze snadno přесídlit.

(Tuto zprávu podepsal dr. Zippelius)

(Poznámka kronikáře: Řeči, které se u nás vyskytovaly o přесídlení Čechů, nabyly touto zprávou jistotu o zamýšleném přестěhování Čechů jak z Protektorátu, tak i z tzv. Sudet. To však nakonec, co hrozilo Čechům, stalo se Němcům po prohrané válce: byli z českých zemí odsunuti do Německa. Rozdíl zůstal pouze v tom, že Němcům zůstala alespoň mateřská řeč, kdežto Češi, kteří by zůstali naživu, by mateřskou řeč ztratili.)

Duben 1942

10) Z 826 dobrovolných hasičských sborů ve vládní obvodě je ještě 177 tak silně prostoupeno Čechy, že se s nimi musí počítat jako se sbory českými. Ve všech sborech byla zavedena němčina jako velící řeč.

Doplňná mezera v událostech autorem této knihy

Nejdůležitější událostí v době od května do prosince, o nichž nejsou k dispozici situační správy vládního prezidenta.

V květnu 1942 zahájili Němci postup na Kerč, Sevastopol a Voroněž. Bojují na Kavkaze a chystají se na Stalingrad.

Neúspěchy na severoafrické frontě.

Vnitřní poměry v Německu neutěšené.

Vraždění nevinných českých lidí ze msty nad smrtí Heydrychovou.

Na bouřlivé schůzi "U tří kohoutů" v Opavě Kreishausmann vykřikoval, že ztratí život ten, kdo povstane proti říši. Tehdy byl zatčen větší počet Čechů, "podezřelých".

Prosinec 1942

6) Projevy dovolenců o strašných utrpeních na východě jsou přijímány s větší věrohodností než oficiální zprávy.

8) Vyloděním amerických a britských jednotek v severní Africe, odpoutání našich jednotek od nepřítele proměnlivé, těžké boje na ruské frontě jsou Čechům ranními červánky samostatnosti. Jejich vystupování je stále sebevědomější. Usdlý Čech je a zůstane vždy Čechem.

Leden 1943

1) Přes noc se náhle vynořila otázka bytí či nebytí a obyvatelstvo úzkostlivě sleduje zprávy z bojišť, zejména z východní fronty. Obklíčení 6. německé armády u Stalingradu je

předmětem nejrůznějších otázek, jako proč jim nelze pomoci, proč mají Rusové v zimě výhodu a proč ne Němci atd.

Únor 1943

1) Nálada (německého) obyvatelstva je hluboce ovlivněna událostmi na východní frontě a především katastrofou u Stalingradu. Projevy vedoucích osobností se již nepřijímají pasivně; tak třeba poslední řeč ministra dr. Göbelse byla velmi kritizována.

8) Češi vyčkávají, jak se vyvine válečná situace.

Březen 1943

1) Nálada je velmi vážná, protože se zdá, že nepřítel na východě má vzhledem k německým možnostem nevyčerpatelné lidské a materiální rezervy. Vůbec se pochybuje, že by Sovětské Rusko mohlo býti poraženo, a mluví se o možnostech zřízení východního valu, který by Německo chránil a umožňoval mu podnikat neustálé výpady, čímž by protivník byl ponenáhlu oslabován. Přetřásá se katastrofa u Stalingradu a mluví se o vysokých cifrách padlých a nezvěstných, kteří se patrně ocitli v ruském zajetí. Vůdcův projev v den hrdinů byl posuzován kriticky, a to nejen inteligencí.

2) Potíže v zásobování obyvatelstva

8) Situace Čechů se celkem nezměnila, nehledě k tomu, že jsou nyní - podobně jako Němci - zařazeni do totální války k vítězství Německa alespoň svou prací, když už ne krví.

Poznati pravé smýšlení Čechů a jejich záměry a nebýt přitom odkázán na domněnky, je velmi obtížné proto, že Češi se chovají zdrženlivě ke každému Němci, aby nezbudili zdání politické nespolehlivosti.

Leden - březen 1943

Zpráva o české národnostní skupině v říši ze dne 5. května 1943 pro říšské ministerstvo vnitra v Berlíně. Zpracoval vl. rada dr. Truhetz.

Situace Čechů proti poslednímu čtvrtletí se vcelku nezměnila. Pevně věří v příznivý obrat, který má nastat porážkou Německa, a ve znovuzrození českého státu. Jejich nálada kolísá podle toho, jak právě probíhají politické a vojenské události. Vylovení amerických a britských jednotek v severní Africe a úspěchy ruské zimní ofenzívy pozvedly náladu Čechů a vystupňovaly jejich sebevědomí.

Soudržnost Čechů je takřka vzorná.

Téměř všichni Češi jsou ovlivňováni nepřátelskou propagandou a neberou na vědomí zprávy a pojednání z německé strany, resp. nevěří jim.

Rozhlasový projev státního sekretáře K. H. Franka, vysílaný protektorátním rozhlasem při příležitosti 4. výročí zřízení protektorátu, Češi sotva brali na vědomí. Občané vysílání si vůbec nevšímalí. Rovněž málo pozornost věnovali Češi poselství státního prezidenta Háchy a řeči ministra Moravce.

Tento postoj Čechů vůči německé říši se během války dá těžko změnit. Staleté bojové zaujetí nelze zcela odstranit během několika let.

2) České spolky: V roce 1942 byly zrušeny všechny české spolky. Ve vládním obvodu není již žádných českých spolků.

3) Hospodářskou situaci Čechů lze označit za **velmi dobrou**. Všechny vrstvy českého obyvatelstva jsou plně zaměstnány a v průměru si vydělají víc, než potřebují ke své obživě.

Květen 1943

1) Ztráta Tunisu spolu s nepříznivým vývojem situace na východě jsou příčinou deprese a poráženecké nálady u četných soukmenovců. Tunis je označován za druhý Stalingrad a mnohým se zdá, že jeho ztráta již rozhodla o výsledku války.

8) Nálada Čechů v uplynulém měsíci přirozeně dále stoupla. Události v severní Africe znovu posílily jejich víru v brzký obrat.

17) Češi, stejně jako Němci, stále víc chodí do kostela. Státní policie zakročila proti některým duchovním (katolickým) a uložila některým z nich složení kauce, jiné napomenula a varovala.

Červen 1943

1) Po neúspěších v uplynulém pololetí se u obyvatelstva (německého) ukazuje jistá netečnost k vojenským událostem. Všechno nasvědčuje tomu, že válka potrvá ještě dlouho.

Porážky na východní frontě a v Africe, letecké bombardování německých měst a ne)spěchy ponorek vyvolávají u mnoha soukmenovců pocity poráženeckosti, slabosti a pesimismu.

4) Potírání černého obchodu není snadné, protože jak prodávající tak i kupující jsou solidární a utajují své obchody.

8) Češi projevují pevnou jistotu v příznivý výsledek války, která podle jejich názorů může skončit jedině porážkou Německa.

Jak se prokázalo, Češi v mnoha případech aktivně podporovali uprchlé anglické zajatce.

Podle hlášení landráta v N. Jičíně, koluje mezi Čechy pověst, že sudetští Němci se nesmějí objevit v říši, aniž by nebyli vystaveni útokům tamního obyvatelstva, jež se domnívá, že válka vznikla vinou sudetských Němců. Zato prý Češi jsou v říši oblíbeni.

Červenec 1943

1) Obyvatelstvo (německé) je přímo zděšeno anglo-americkou invazí na Sicílii a politickým zvratem v Itálii, kde fašistický režim byl nahrazen vojensko-úřednickým kabinetem Badoglio.

Události v Itálii zatlačily na čas do pozadí zájem o východní frontu, kde Sověti nasazují úžasné lidské a materiální síly, což svědčí o jejich nevyčerpatelných zdrojích.

5) Je slyšet mnoho stížností na chování Hitlerjugend.

7) V souvislosti s požárem na Schubertově statku ve Vlčicích dne 5. 7. 1943, kdy shořel krov 88 m dlouhé stáje s 67 fůrami sena, byli v poledne 23. 7. 1943 na místě činu pověšeni 2 Poláci. K popravě se museli dostavit všichni Poláci, zaměstnaní v okrese Jeseník (kolem 500).

8) Válečný vývoj v Itálii opět pozvedl náladu Čechů. Jsou ještě více přesvědčení, že válka brzy skončí pro ně dobře. Poslední dobou stále víc mluví na veřejnosti česky, dokonce i ti, kteří umí německy.

15) Proti 4 osobám muselo se zakročít pro zakázaný styk s válečnými zajatci. Ze 112 východních dělníků, kteří v červenci 1943 uprchli, bylo jich 54 opět dopadeno.

Srpen 1943

1) Nálada německého obyvatelstva ještě více poklesla po ztrátě Sicílie, po ústupu německých jednotek z prostoru u Orlu a Charkova a po zprávách o neustálých teroristických náletech na německá města. Pomalou mizí víra v konečné vítězství a počet malověrných roste.

5) Značně opadá zájem o činnost ve straně a je trapné, že pozvánky na schůze strany musejí vypadat jako předvolání, aby se zajistila účast.

8) Mnoho Čechů věří, že na vánoce 1943 nebude již jednoho Němce na českém území. Češi jsou zcela pod vlivem nepřátelské propagandy, čerpané za zahraničního rozhlasu.

Září 1943

1) Není pochyb, že konečné rozhodnutí o dalším osudu říše a celé Evropy padne na východní frontě. Nynější zkracování fronty na Dněpru přijímá veřejnost skepticky a nevěří ujištění tisku a rozhlasu.

2) Trvají potíže se zásobováním zeleninou a starosti působí i špatné vyhlídky na úrodu brambor.

7) Řada vloupání a požáry.

8) Po kapitulaci Itálie nálada Čechů vrcholila. Zhroucení Německa viděli již na dosah ruky. Na vesnicích se vedly řeči, kdo z Němců bude viset a kdo z toho vyvázne.

15) V dalším průběhu vyšetřování ilegální činnosti KSČ podařilo se Stapostelle v Opavě v zárodku zneškodnit tajnou organizaci v Příboře. Za těchto akcí byl zatčen uprchlý sovětský nadporučík, který se ukrýval u jednoho českého rolníka v Děhylově. Rolník, jeho žena a syn byli rovněž zatčeni pro napomáhání nepříteli.

LL.-3) Bytové poměry jsou tak špatné, že není možné ubytovat další přesídlence z vybombardovaných měst.

Říjen 1943

1) Průlom Sovětů na Dněpru v polovině října silně znepokojil obyvatelstvo, které počítalo, že podle plánu vrchního velitelství branné moci bude Dněpr výhodnou pozicí pro další boj s Ruskem. Nepočítá se již s porážkou Sovětů.

Listopad 1943

1) Německý lid je odhodlán přinést veškeré oběti a pokračovat v boji. Na příkladu Itálie a na bezohledném postupu Anglo-Američanů vůči poraženým Italům je vidět, co by čekalo poražené Německo, když Italům nepomohlo ani to, že se přidali na stranu vítěze.

Poslední Hitlerova řeč 9. 11. posílila víru ve vítězství a povzbudila ochablou náladu obyvatelstva. Bylo uvítáno vůdcovo prohlášení o přísném postupu proti válečným zločincům a sabotérům.

Doufá se ve stabilizaci východní fronty, když přece Sověty po neustálém vypětí jednou snad musejí ustát ve svém náporu.

Perspektiva dlouhé války deprimuje náladu, vyvolává podrážděnost a mnoho soukmenovců působí dojemem unavenosti. V dnešním Německu se nesmí opakovat to, co se stalo na konci první světové války.

2) Poukazuje se na malé příděly brambor a špatné zásobování zeleninou. Není ani tuřín pro zahraniční dělníky. Je ohroženy nejen jejich výživa, ale i pracovní výkon.

Podle sdělení vrchního starosty města Opavy nelze dokonce dostat rakve.

8) Češi se nadále chovají klidně a vyčkávají. Projevují větší nechuť k práci, mají sklon k pasivní rezistenci a snaží se opouštět pracoviště. Navazují stále živější kontakt se zahraničními dělníky a s válečnými zajatci a snaží se na ně působit po svém.

Poznámka kronikáře: Zprávy o situaci od listopadu 1943 scházejí. Ale i tak si můžeme učinit jasnou představu o tom, jak Německo rychle vystoupilo nahoru a jak ještě rychleji spadlo z výšin dolů. Stručné výňatky z knihy Josefa Orlika byly přizpůsobeny potřebám této kroniky, aby se vidělo, že Německo plánovalo úplné vyhubení českého národa, zvláště Čechů ze zabraného území Slezska, kteří stále věřili a počítali s novým zrodem Československa.

Zajímavosti

Dopis od bývalého válečného zajatce Alexandroviče Zajčenka ze SSSR, který se skrýval u rolníků ve Větrkovících po úniku z "Pochodu smrti"

Bývalý válečný zajatec Andrej Alexandrovič Zajčenko, žijící t.č. v SSSR, Lotyšská republika, město Liepaja, ulice Vējdenbauma č. 13 - 15, kb 1.,

který se koncem roku 1944 dostal s "Pochodem smrti" až do Větrkovic, tam se ukryl a byl obyvateli Větrkovic přechováván a vyživován,

napsal tajemníkovi KSČ okresu Opava děkovný dopis tohoto znění:

"Obracím se na Vás s velkou prosbou, abyste srdečně poděkovali vašim lidem, žijícím v obci Vítkovice (správně Větrkovice), okres Opava. Do smrti nezapomeneme - já a mých pět přátel - i když je tomu téměř 18 let, na jejich mateřskou a otcovskou pomoc a péči, kterou nám poskytli s nasazením vlastního života při záchraně životů našich.

Měli jsme velké štěstí koncem roku 1944 při přesunu (pravděpodobně pěšky) válečných zajatců z nucených prací v dolech z Polska do Německa přes Vítkovice (Větrkovice). Byli jsme umístěni na noc v kůlně. Přes silnou stráž a důkladnou osobní prohlídku se nám, šesti lidem, při odchodu z obce v noci zdařil útěk. Při útěku nám byla poskytnuta veliká pomoc. Neutekli jsme ani 500 metrů a byli jsme ukryti všichni na jednom místě. Díky pomoci a péči občanů, kteří riskovali své životy, jsme byli zachráněni před fašistickou nelidskou likvidací. Zůstali jsme naživu, vrátili se do vlasti, uviděli své rodiny, příbuzné a známé, což nám dalo možnost žít, pracovat a budovat komunistickou společnost.

Prosím Vás, abyste ode mne a mých 5 soudruhů blahopřál u příležitosti nastávajícího svátku mezinárodního dne solidarity světového proletariátu - 1. máje - a popřál jim vše nejlepší v práci i v rodinném životě.

Prosím Vás o předání díků ode mne a mých pěti přátel za poskytnutou pomoc při záchraně našich životů před fašistickými vyvrheli těmto soudruhům: s. Hluchovovi a celé jeho rodině, tj. dvěma synům a dceři Marině. Tato rodina nám poskytla po útěku v noci úkryt na půdě svého domku ve slámě a zde jsme strávili přes 2 neděle. Děkujeme jim za to, že nám naprosto vyčerpaným poskytli stravu, dali nám možnost se umýt a chránili nás. Pomoc nám poskytl (Hluchov) přesto, že měl vlastní rodinu, která čítala 7 členů, takže s námi 6 bylo v domku 13 lidí a všechny bylo třeba živit. Zároveň se vydával každou minutu v nebezpečí, riskuje životy své rodiny. A když jsme se fyzicky vzpamatovali (zesílili) byli jsme rozděleni po dvou lidech k jiným Čechům, což on (Hluchov) nám předem zařídil. Této rodině jsme my všichni provždy zavázáni.

Vladařovi, který měl jednoho syna, za záchranu dvou našich soudruhů a za společný boj proti fašismu.

Stařečkovi a stařence s dcerou a zetěm, kteří bydleli přes cestu naproti Hluchova, za záchranu dalších dvou lidí od Hluchova.

Z nás šesti byli čtyři mladí a velmi slabí, ti byli bez pochybu (neschopni pohybu nebo možnosti pohybu ?) na jednom místě. My dva starší, oba Andrejové jsme byli zdatnější: první Andrej Pantělejevič Kuděrenko, nar. 1910 v Kirovogradu; druhý jsem já, Andrej Alexandrovič Zajčenko, nar. v r. 1912 v Zabajkalí, v Burjatské republice ve městě Ulan-Ude. "Jsem Sibiřan" říkal jsem vám, musíte si mě pamatovat, zajímali jste se o život na Sibiři a já jsem vám mnoho vypravoval o Sibiři a Zabajkalí.

My dva Andrejové jsme nezháleli a s vaší pomocí jsme bojovali jak jsme mohli proti fašistům.

Marii Vladařové (její otec František), která žila vedle Vladaře, měla bratra France (Františka). Tato soudružka s velikým pochopením a citem se zúčastňovala všeho dění. Sbírala zprávy, svolávala potřebné soudruhy pod záminkou, že je zve "otec". Sama stála u

vrat, zvala nás do kůlny, kde jsme pod zemí (ve sklepě) konali společné porady, kterých se zúčastňovali: bratři Vladařovi, Hluchov a řada dalších soudruhů, jejichž jména si už nepamatuji. Zde se řešily otázky společného boje proti fašismu. Vše se konalo v noci.

Marinka opatřila (opatřovala) rudou látku a barvu na transparent, který vyzýval k odboji. Tento transparent jsme vyvěsili u lesa na rozhledně. Vy všichni se na to jistě pamatujete, protože to přivedlo nacházející se zde Němce ke zděšení. Marinka opatřila také rychlovzplanoucí hořlavinu, kterou jsme podpálili obydlí esesácké rodiny. to způsobilo paniku v německé tankové jednotce nacházející se v obci jak obrana proti ofenzivě našich vojsk. Naše přelétající letadla zjišťovala (zpřesňovala) rozmístění německých jednotek, protože celé okolí bylo ozářeno. To všechno bylo provedeno za její (Marinky) spolupráce a my celou tuto noc po zapálení byli u ní v kůlně. Na to si jistě pamatujete.

Vladařovi, jejímu sousedovi, u kterého byl umístěn německý sklad. Za pomoci jeho syna Ilvína (Edvína?) a dcery Mariny jsme skladiště otevřeli a odtud vzali potřebné (nutné) věci pro výměnu zajateckého oděvu za občanský a pro ilegální činnost v různých podmínkách.

Vladařovi, který neměl děti. Na schůzích (poradách) v jeho domě byli pozváni i soudruzi z řad vesničanů. Zde jsme poslouchali rádio "zprávy zpravodajské kanceláře naší armády" a to bylo, neznámo kým, prozrazeno, dům byl obklíčen policií. byli jsme však odvedeni tajnou chodbou a při domovní prohlídce jsme již byli v lese, kde jsme byli nuceni zůstat nějakou dobu. Velmi se o nás staral Vladař, který měl jednoho syna, a u kterého se nacházeli dva naši soudruzi. Vozil nám potravu, teplý oděv (pro nocování), informoval nás o rozmístění německých jednotek ve vsi a udržoval spojení mezi námi a u něho se nacházejícími dvěma soudruhy. Poskytoval nám návrhy (plány), jak se dostat do osady v noční době, abychom nenarazili na německou stráž.

Lesníkovi, který se nejednou setkal s námi v denní době ozbrojený a tvářil se, že nás nevidí, nehledě k tomu, že jsme nejednou spali v jeho senících (krmelcích).

Kostelníkovi (písař, obecní tajemník) obce Vítkovice (?) a jeho rodině za mnohé schůzky na politická a náboženská témata v jeho domě.

I ostatním soudruhům, jejichž jména jsem zapomněl, ale přečtěte tento dopis, na všechno a všechny si vzpomenete, za což vám srdečně děkujeme a prosíme já i moji soudruzi za prominutí, že děkujeme po tak dlouhé době. Měli jsme k tomu do dnešní doby nemálo příčin. Jistě jste nejednou vzpomínali nás a čekali i poděkování. Dlouhou dobu jsme neměli možnosti nejen si dopisovat s vámi, žijícími za hranicemi, ale ztratili jsme se navzájem i doma. Nevíme, kdo kde žije a na tom velkou vinu (rolí) měl kult Stalinovy osobnosti. Vy sami jste viděli naše strádání i naši snahu pomoci vlasti aspoň ke konci války.

Koncem roku 1942 jsem se dostal do zajetí zraněný u Volgogradu. Prošel jsem mnoha lágry a nucenými pracemi, viděl jsem mnoho hoře a strádání, nejednou jsem se pokoušel o útěk, marné však byly moje pokusy. Za to jsem velmi trpěl a byl jsem trestán. Jen u vás v obci Vítkovicích (?) se mi útěk zdařil.

Když přišli naši, prošel jsem prověřkovým vyšetřovacím lágrem v Polsku ve městě Rybníku. Pak jsem dostal povolení dostat se do Zabajkalí, kde jsem žil před válkou ve městě Ulan-Ude. Od mnoha hlupáků já a mnozí jiní jsme slyšeli, že nacházejíce se v německém zajetí jsme neviděli hoře. Slyšeli jsme i jiné hloupé narážky. Těžko nám válečným zajatcům bylo tehdy dokázat pravdu (byli jsme ponecháni sami sobě bez zastání). O zajatcích se vůbec nehovořilo, jako kdyby válka proběhla bez zajatců a všichni zajatci byli jako nepřátelé. Ani filmy neukazovaly hrdinství zajatců. Totéž bylo v tisku. Leninský princip zákonodárství byl pokřiven Stalinem.

Až dostanete tento dopis, doufám, že vám nebude zatěžko mi odpovědět. Pište všichni jak žijete a jak pracujete. Přál bych si s vámi se setkal, podívat se na vás, pohovořit si s vámi a podívat se na všechna místa, která jsme v nocích nejednou křížem krážem prošli.

Posílám vám fotky naší rodiny, musíte mě poznat...
Na shledanou drazí nezapomenutelní přátelé !
15. duben 1963

Poznámka k překladu: Text musel býti místy stylisticky upraven; v závorce uveden doslovný překlad, případně možné varianty, někdy zpřesnění nebo vysvětlení určité situace pojmů.

Poznámka kronikáře:

Tento dopis přivezl do Větrkovic dne 1. prosince 1963 zástupce OV SČSP z Opavy pro MNV Větrkovice, kde dopis patřil, neboť byl nesprávně do místa určení "Vítkovice", okres Opava, adresován.

Rada MNV ve Větrkovicích pisateli dopisu v ruském jazyku poděkovala a pozvala ho k návštěvě Větrkovic. Pisatel dopisu se zmiňoval nejvíce o Hluchovovi (po rusky). Správně se jedná o Františka Hluchého, čís. 56, dále o Františka Vladaře, čís. 52, Vladaře Edvína, čís. 49, a Karla Hellebranda, čís. 54, všichni z Větrkovic.

Skromní tito hrdinové, kteří s nasazením vlastního života přechovávali, živilí a ochránili ruské zajatce, si zaslouží pozornosti a úcty všech dobrých lidí. Pomoc potřebným považovali za samozřejmost. Nikdo je za jejich hrdinství nevyznamenal, jen tato obecní kronika, která nám i budoucím pokolením bude vyprávět, že v době II. světové války žili ve Větrkovicích dobří lidé, kteří i bez metálů na prsou jsou a zůstanou opravdovými hrdiny na věčné časy !

Petr Bezruč o Větrkovicích

Petr Bezruč

Povídky ze života¹³¹

(Československý spisovatel 1957, k vydání připravil Drah. Šajtar.)
168 stran (str. 87-88)

PAN RECHTOR SCHÖNWEITZ

Hodinu od okresního města Vítkova leží osada - řekněme Křečkovice. Je to poslední ves moravská, jižní cíp je už německý, severní moravský. Je tam velmi husté jméno Cihlář. Zajímavé je vidět na hřbitově, jak se píší němečtí osadníci toho jména:

Cihlář, Cihlarz a nejnověji už Czihlars a Ziehlars.

Řídícím učitelem tam byl člen známého rodu Schönweitzů. Rod ten vynikal vysokou postavou a energickými mužskými rysy tváře. Černí jak cikáni. O svém učiteli říkali křečkovští: Ten náš pan rector su hrubě dobří, jak su ožralí; jak su střízliví, biju děcka. - Náš řídící žil sám, žena mu odešla na druhý břeh. V neděli po mši chodívali si zahýřit do Opavy. Bylo to pěšky čtyry hodiny, dráhy nebylo, lokálka opavsko-hradecká ještě neexistovala. Ale co byly čtyry hodiny široké junácké duši našeho rectora ? - Zahýřil si a k večeru pustil se zas domů, stavuje se v každé osadě ležící na cestě, takže přicházel domů až za svítání.

Ráz v červnu se vrátil v pondělí ráno s takovým kocourem z Opavy, že se rozhodl jít do městečka Vítkova na černou kávu, aby se zrestauroval. Dal děckám úlohu, pověřil nejstarší synky dozorem a hore do Vítkova ! - Ale před školou se srazil s okresním školdozorcem, dobrým starečkem Urbaschkem. Vznikl dialog: "Tož kam, pane řídící, kam ?" - "A do městečka, milý inspektore, na černé kafejisko, bo jsem zahoral (zahýřil si) včera v Opavě. Hlavu mám jak střep a bez kafejiska to nevydržím. - Či já hev (zde) v té chacharské dědině kafejisko nedostanu?" - "Ale kdo bude učit pane řídící ?" - "Not tož ty, když jsi přišel, dy si též kantor jak já. A s Bohem, náš inspektore, za dvě hodiny jsem hev." - Pan rector objal inspektora, že boraskovi (chudákovi) všecka žebra praštěla, a letěl do Vítkova. - Za dvě

hodiny se vrátil střízlivý a spravený, dobrotisko Urbaschek opravdu učil ve škole. Následovalo druhé bouřlivé objetí a hubička. "Já vím, žeš dobrý syneček, děkuji ti, teraz já už to vezmu od tebe." - (Pan rector, když ji měl, tykal každému.)

Dobrý Urbaschek neřekl slova zlého, Schönweitz byl jinak výborný učitel, kázeň měl vzornou - a dal mu vždy kvalifikaci výbornou.

Petr Bezruč o Větrkovicích

Čtenář, který blíže zná vítkovský okres, snadno uhádne, že Petr Bezruč má v povídce na mysli obec Větrkovice u Vítkova. Obtížnější bylo již zjistit, koho Petr Bezruč označil krycím jménem "rector Schönweitz". Za tím účelem jsme zašli s Ant. Brňákem do Větrkovic k pamětníkovi té doby Františku Vladařovi, čís. 52 (nar. 18. 10. 1896), který nás přivedl na správnou stopu. František Vladař nám předložil rukopisnou kroniku školy ve Větrkovicích, kterou doma chová (Chronik der Volksschule in Dittersdorf in K. K. Schlesien, begonnen unter der Regierung Sr. Majestät unseres allergnädigsten Kaisers und Königs Franz Josef I. im Jahre 1876); v kronice se však nikde jméno Schönweitz nevyskytuje. Podle kroniky i podle paměti informátora byl rektorem školy v té době Eduard Beinbauer (od 10. 10. 1888, pensionován po 40 letech služby koncem srpna 1904). V posledním období jeho služby ve Větrkovicích, kdy býval již nemocen, zastupoval ho provizorní učitel Wilhelm Wawrečka, který zde působil jako mladý "kantor" od 1. 9. 1902 do 25. 7. 1904. Do Větrkovic přišel Wawrečka z Rakous (Pisching), z Větrkovic pak byl dosazen na exposituru obecné školy ve Lhotce u Vítkova. Potom působil od 1. září 1907 nepřetržitě řadu let - až do odsunu Němců - v Klokočůvku u Spálova a asi teprve před dvěma lety zemřel v Německu.

Prohlédli jsme si se s. Brňákem také německou školní kroniku v Klokočůvku (Chronik der Schule von Klein - Glockersdorf), v níž jsme zjistili, že Wawrečka byl od 1. 9. 1899 do 31. 8. 1907 provizorním podučitelem a působil před Klokočůvkem na obecných školách v Lodnitz (jde s největší pravděpodobností o Loděnice na Opavsku - 2 roky), v Pisching (v Rakousku - 1 rok) a ve Větrkovicích (2 roky). Ve Lhotce u Vítkova působil od září 1904 do srpna 1907 (tj. 3 roky).

V matrice narozených obce Větrkovic, uložené u matričního oddělení MNV ve Vítkově, našel s. Brňák zápis o narození jednoho Wawrečkova dítěte. Dne 29. 6. 1904 se narodil ve Větrkovicích čp. 127 Vilém Vavrečka. Otec : Vilém Vavrečka, učitel, nar. 29. 8. 1880, syn Jana Vavrečky, kováře v Opavě, a Dyonisie, dcery Antonína Vaverky. Matka: Aloisie Dangel, nar. 27. 3. 1882 v Stangelo (St. Angelo, Dolní Rakousy), dcera Michala Dangel, hostinského, a Aloisie Köck. Tento synek dožil se jen osmi let a zemřel 25. 8. 1912 v Opavě.

Úmyslně uvádím tato rodinná data, poněvadž nám představují typický případ tehdy běžného odnárodňování moravských rodin ve Slezsku za doby rakouské monarchie, což zrovna tak těžce nesl náš národní básník Petr Bezruč. Dle vypravování starousedlíka Josefa Krále v Klokočůvku, který Wawrečku po dlouhá léta osobně znal, byla Wawrečkova matka "Moravka", která vůbec neuměla německy. Ale stačilo pouhé německé prostředí v Opavě, německé školy a sňatek s rakouskou Němkou a rodina byla v druhé generaci jak jazykem, tak i cítěním úplně německá, takže byla v r. 1946 odsunuta.

Tento W. Wawrečka byl tedy pravděpodobně představitelem Bezručovy postavy "rectora Schönwitze". Náš informátor Fr. Vladař, starousedlý rolník ve Větrkovicích, který k Wawrečkovi nastoupil do školy, si pamatuje, že W. si jako mladý kantor rád popil a že ve škole bil děcka. Byl velký, štíhlý, černý a hybký. V pondělí chodíval do školy v ráži a házel po děckách ve třídě pantoflem i hůlkou.

Jsou ovšem jisté nesrovnalosti mezi postavou Schönweitze, jak ho popisuje Bezruč, a mezi skutečným Wawrečkou. Wawrečka totiž nikdy nebyl vdovcem, jak udává povídka, neboť jeho žena s ním žila až do odsunu Němců v Klokočůvku v roce 1946. Wawrečkův

předchůdce ve Větrkovicích Eduard Beinhauer, který také mohl časově přicházet v úvahu pro uvedenou povídku, byl zase podle výpovědi Fr. Vladaře velmi pořádný člověk a nepiják. Zdá se tedy, že Bezruč pro postavu "rehtora Schönweitze" použil obou těchto učitelů, ať již úmyslně nebo nechtěnou záměnou.

Je zajímavé, že učitel jménem Schönweitz sice ve Větrkovicích nepůsobil, že však učitel tohoto jména se na okrese vyskytuje, ovšem v pozdější době, a to v Jakubčovicích u Oder. (Srv. Zpráva Matice Opavské v r. 1927, str. 50, kde je v té době nějaký Schönweitz jmenován správcem školy v Jakubčovicích). Učitel Schönweitz byl mladý člověk a působil v Jakubčovicích jako první správce české menšinové školy, která byla otevřena v r. 1927. Podle sdělení důchodce Fr. Vlčka v Jakubčovicích, působil zde Schönweitz jen asi rok. Německá škola v obci nebyla - děti docházely do Louček. Nově otevřená česká škola byla umístěna v č. 20 až do r. 1937, kdy byla postavena Maticí Opavskou nová (nynější) budova školy (Kronika národní školy v Jakubčovicích od r. 1945). Spisy a úřední knihy české menšinové školy v Jakubčovicích byly patrně v době okupace zničeny, takže nebylo možno zjistit bližší data o tom Schönweitzovi. Nevíme proto zatím, zda a jak souvisí s bezručovským "rehtorem Schönweitzem".

Druhá postava, která v povídce vystupuje - okresní školní dozorce Urbaschek - je skutečný školní inspektor Ernst Urbaschek z Oder. Školní kronika z Radkova na str. 3 ve škol. roce 1899-1900 (říd. učitel Hans Zimmer) zachycuje nástup jeho inspektorské funkce: Am Dienstag den 8. Mai wurde die hiesige Schule von dem, am Stelle des im März in den Ruhestand gestretenen k. Rathes Hr. Valentin Koschut, ernannten k. k. Bezirksschulinspektor Hr. Ernst Urbaschek, Bürgerschuldirektor in Odrau eingehend inspiziert. (Kronika je uložena v okresním archivu ve Vítkově, za zprávu děkuji s. A. Brňákovi.) Kronika Lesních Albrechtic (tamtéž) udává ještě k r. 1907, že Ernst Urbaschek byl ředitelem měšť. školy v Odrách a zastával funkci inspektora. Ernst Urbaschek působil v Odrách od r. 1888 do r. 1914, inspektorem byl od r. 1900.

Děj povídky se odehrával podle vlastních Bezručových slov v době, kdy lokálka opavsko - hradecká ještě neexistovala. Dotázal jsem se na železniční stanici v Hradci na dobu stavby a bylo mi sděleno, že lokálka se začala stavět v r. 1904, provoz byl zahájen v r. 1905. Mohl se tedy děj povídky odehrát mezi r. 1900 (jmenování Urbaschka inspektorem) a mezi rokem 1905 (zahájení provozu na lokálce Opava-Hradec). Vezmeme-li ještě v úvahu časové umístění vyučujících osob ve Větrkovicích, rehtora Beinhauera (pensionován 1904) a učitele Wawrečky (působil zde od 1902 do 1904), přicházíme k rozmezí od 1902 do 1904.

Všechna uvedená data umožňují nám podle místních pramenů zpřesnit genezi větrkovské Bezručovy povídky do doby kolem r. 1903, kdy básník při návštěvě Větrkovic buď Wawrečku - Schönweitze sám poznal, nebo o příhodě slyšel v místě vypravovat.

Větrný mlýn ve Větrkovicích

Před první světovou válkou stál na pozemku bývalého mlynáře **větrný mlýn**. Posledním mlynářem byl tam Richard Sommer.

Bláznivá Matylda ze Spálova

Ještě kolem roku 1930 chodila do Větrkovic a okolních vesnic bláznivá Matylda ze Spálova. Vykazovala se potvrzením od své rodné obce, že není lidem nebezpečná. A byla to skutečně dobrá žena, která neublížila ani kuřeti. Kde přišla, tam ji poskytl jídlu a nocleh. Byla dobře živená, menší postavy a slušně oblečena. V levé ruce nosila proutěný koš na darované jídlo, na zádech nůši na darované šatstvo.

Matylda byla zřejmě choromyslná. Mluvila "z cesty". Byla téměř slepá. Večer klečívala na holé podlaze a modlila se za své dobrodince. Zpívala písně nábožné i světské dosti pěkným hlasem. Když uhodilo špatné počasí, zůstala na jednom místě i několik dní. Po celou to dobu seděla ve dne na židli v kuchyni, hrála si s prsty a někdy si zpívala.

Zajímavé na té ženě bylo to, že si pamatovala všechny lidi, kam přišla. V tom směru - pudu sebezáchovy - byla její paměť neobyčejně vyvinuta. Pamatovali si dokonce jmeniny a narozeniny dobrých lidí a chodila jim gratulovat. Ve své prostotě a choromyslnosti to byla spokojená a šťastná žena.

Zvyky církevní a světské v jednom roce

Zvyky církevní a světské

Ještě počátkem tohoto (XX.) století, kdy nebylo ještě rozhlasu, televize ani kina, usměrňoval život v obci tzv. "církevní rok". Přinášel věřícím stálé změny, a to se jim líbilo.

Kromě "církevního roku" panovaly v obci i různé zvyky světské a ty i ony okořenily jednotvárný život zemědělců, přinášejíce jim příjemné rozptýlení po těžké práci.

V době založení této kroniky (1963) vyhlížel život v obci již docela jinak. V každé domácnosti mají lidé radiopřijmač, takže se dovídají o událostech v celém světě, poslouchají hudbu, divadla a poučné přednášky, a tím se mění i jejich dřívější názory na různé dění i na způsob lidského života.

V posledních letech hotovou kulturní revoluci přinesla televize, která slovem i obrazem šíří kulturu, ovšem na úkor dřívějších zvyků církevních a světských. Je to bezesporně náhrada mnohem lákavější než všechny dřívější zvyky, které nyní pomalu, ale jistě upadají do zapomnutí. Zvyky církevní na vesnici přitahují ponejvíce starší lidi, kteří se ve škole učili náboženství - méně již mládež, která se zřejmě modernizuje a vytyčuje si vlastní směr života.

Vzhledem k tomu, že se dá očekávat, že zvláště ty světské zvyky za daných okolností brzy vyhynou, je dobré a užitečné je podchytit v historické části kroniky. Budoucí pokolení bude jistě zajímat, jak lidé v předešlých stoletích žili a čím si život, plný starostí a těžké práce, příjemňovali.

Nový rok

"Na Nový rok o kuří krok," říkávali staří lidé. A opravdu: toto lidové pořekadlo bylo správné, neboť po 21. prosinci se den prodlužoval.

Nový rok v obci začínal v kostele. Lidé z Větrkovic se tam modlili za zdar v nastávajícím novém roce. Z kostela odcházeli přesvědčeni, že jejich prosby budou vyslyšeny.

Tři králové.

"Na Tři krále o krok dále," vyprávěl staříček vnukům, sotva vstali z postele. A na zvědavé otázky jim vysvětloval, že den se opět prodloužil.

"Svatí Tři králové" se nerekrutovali z větrkovských synků. Ti přicházeli "zdaleka" - až z Leskovce. Každý měl na sobě tátovu bílou sváteční košili v pase svázanou provázkem, na hlavě "zlaté" koruny. Ten "černý" byl v tváři načerněn "šuviksem" - leštídem na boty tou dobou používaným, "červený" měl tvář obarvenou papírem z cikorky a ten "bílý" se jednoduše v tváři natřel moukou. Pochybní "svatí" chodili dům od domu zpívající tříkrálovou

starodávnou píseň: "My tři králové jdeme k vám..." Za své vystoupení vybírali do krabičky od športek (cigaret) dary pro Ježíška, to jest pro své kapsy.

Na Hromnice

Den Hromnic byl zasvěceným svátkem. Lidé chodili do kostela svítit velké svíce zvané "hromničky". Když někdo doma umíral, rozžehli mu domácí lidé hromničku, aby měl světlo na cestě do věčnosti.

Masopust

"Masopust" - doba radovánek - začal po Novém roce a trval šest týdnů až do Popeleční středy. Ve Větrkovicích se pořádalo v té době tradiční hasičský ples. Při hudbě místního kováře Valentýna Pustějovského tančili mladí i staří. Češi měli bál u Richtra, Němci u Světlíka na dolním konci. Sály zdobily hostinští sami. Povolení k taneční zábavě vydávalo okresní hejtmánství v Opavě za 6 zlatých, které opravňovalo tančit až do rána. Místní lidé tomuto povolení říkali "cedule".

Na bál šel kdekdo z dědiny. Taneční sály byly v té době malé, a proto byla při tanci velká tlačence. Mládenci se proto nezlobili, snad ani děvuchy... Máte to vidět: mnozí staří hospodáři, povzbuzení alkoholem, tančili s mladými o závod. Nápadníci nevěst se hleděli zavděčit jejich maminkám tím, že je vytančili. Politika ! --

Ochotnické divadlo

V masopustě se nacvičovalo ochotnické divadlo a to některým místním učitelem. Divadlo se ovšem hrálo až postní dobou, ale trvalo dlouho, než se takový divadelní kus nacvičil. Při takovém "Furiantu" diváci v hledišti byli jako u vytržení. A když válec opony začal skřípat a kvílet a opona pomalu padala dolů, stávalo se, že "mrtvá", která ležela na prknech jeviště nevěděla, že opona zůstala trčet, i vstala, a byl z toho v hledišti poprask. Nakonec byli lidé rádi, že vrah tu děvuchu nezabil.

Jevišť ve Větrkovicích bylo majetkem místního hasičského sboru.

Konec masopustu

Konec masopustu se oslavoval tancem. V úterý před Popeleční středou jezdil Větrkovicemi selský vůz s košinami; na voze seděli muzikanti a hráli před každým stavením, zatímco maškary s "medvědem" doprovázely tlampače, slušně oblečeného, který zval hospodyně a hospodáře jakož i domácí chasu na večerní taneční zábavu spojenou se škvařením vajec. Za tím účelem hospodyně darovaly maškarám vejce a špek, a když nedaly dobrý pozor, maškary jim další vejce a špek "vyfoukly" (ukradly). Večer se v hospodě škvařila vaječina a při tom bylo veselo.

Není třeba připomínat, že maškary, a zvláště "medvěd", obtočený hrachovinou a s maskou na tváři, dělali v každém stavení "čertoviny". Honili děvčata po celém domě.

Pochovávání basy

Tančilo se až do půlnoci. Pak hudebníci uvolnili na base struny, jezdili po nich smyčcem, ale basa mlčela. Hudebníci nad basou hořce plakali - že umřela. I vzali ji na ramena a postavili ji do kouta sálu. Při téhle ceremonii byli větrkovští mládenci velmi slušní. V jiných

vesnicích, když basu pochovávali, vložili ji do necek, přikryli plachtou a nějaká povedená kopa nad "mrtvým" imitovala pohřební ceremonie. Ve Větrkovicích to pan farář zakázal jako zesměšňování pohřebních obřadů.

Tři dny masopustního tance byly pochovány...

Popelec

Nastala doba postní. Na "Popeleční středu" po bohoslužbách klekali věřící před oltář a kněz popelem z osvěcených "kočiček" jim dělal na čelech křížky se slovy se slovy: "Pomni, že prach jsi a v prach se obrátíš !"

Z oltářů v kostele zmizely veškeré ozdoby a kříže byly zahaleny fialovou látkou. Smutek.

Velký půst

Od té doby nastal velký půst. Věřící se každý večer modlili doma bolestný růženec a zpívali staré postní písně. Každá babička jich měla celou kopu; byly tištěny švabachem. Ve středu a v pátek nikdo nejedl maso. do kostela na "křížovou cestu" chodívali každý pátek.

Cepy se ve stodolách mlátilo někde i celou zimu. Na všech stranách se ozývalo: "Klepy, klepy- klepity, klepity, klep..." Kde bylo málo lidí, mlátili třemi cepy, jinde čtyřmi, pěti, šesti, sedmi i osmi cepy. Takové mlácení v osmero se vyjímalo jako krupobití. Mlatcům i za silných mrazů nebylo zima - mlátili do rozestřených snopů (po humně) jako diví, jen aby obilí bylo co nejdříve vymláčeno.

Zabijačka

"Jednoho dne přišel chasník
řeznického řemesla,
Na dvorečku svini zapích,
svině ani nehlesla..."

povídá jedna píseň. Holečku, tenkrát bylo v domě veselo ! Již skoro zrána přišel řezník, přepásal se bílou zástěrou a hajdy do chlívků. Uchopil prase za ucho a z hrozného kvičení uraženého pašika ho vytáhl z chlívků ven. Pak uchopil pádnou sekeru a tupým koncem ocele vepře buch do hlavy. Prase se trochu zamotalo na místě a pak si ulehlo na zem k věčnému odpočinku. Řezník honem ostrý nůž a pích prase do krku. Marjánka nastavila velikou mísu a chytala krev; potřebovala se do jelit a tlačenky.

Nyní nastala velká dřina: několik mužů muselo vepře vyzvednout vzhůru, aby ho řezník mohl "vykuchat" a rozčtvrtit. Poněvadž zabijačky se odbývaly v zimní době, byl zabítý vepř pověšen za zadní nohy na hák ve stropě v kuchyni nebo v jiné místnosti.

Za chvíli byly použitelné vnitřnosti ve škopku, hlava prasete odřezána a vnitřnosti i s hlavou vařeny v kotli jako potřeba na jaternice a jelita. Až se maso uvařilo, rozsekal řezník maso sekáčky, přidával kroupy a koření a zakrátko se v kotli vařily jelita a jaterničky. Polévka z nich měla sice nepěkné pojmenování "prdelanka", ale chutnala znamenitě !

Jelita, jaterničky a kousky masa roznášely děti hospodáře rodině a známým jako "výslužku"; všude dostávaly spropitné - peníze. Takové výslužky stály kus prasete, ale hospodář dostával zase výslužky od těch, kterým výslužky dával - tato pozornost se tedy vracela do domu zpět.

Špek a maso z prasete se dalo do tzv. "pacu" na delší dobu a pak se v komíně udilo dřevem a jalovcem, aby vonělo.

Kořalkou se při zabijačce nešetřilo, a tak byla v domě po celý den veselá nálada.

Tak to kronikář viděl v jiných dědinách; jak to dělají ve Větrkovicích, neví, nikdo ho ještě na zabijačku nepozval, ani nepozve. Proto laskavě promiňte, jestli tu zabijačku nepopsal správně.

Přástky

V dávnější době se ve Větrkovicích zrovna jako v jiných vesnicích pořádaly přástky. Aby lnu lépe ubývalo a plátna více přibývalo, pozvaly hospodyně své známé s kolovrátky a od večera pozdě do noci se předly lněné nití na jemné i hrubé plátno. Kolem let padesátých minulého století domácí přástky zanikly, neboť tovární výroba nití a lněného zboží byla jemnější než výroba domácí.

Dračky

Dračky peří ve Větrkovicích se pořádají až dodnes. Hospodyně jedna po druhé pozvou své známé na dračky, které trvají tak dlouho, až je peří z hus odřeno. Na dračky se scházejí děvčata i vdané ženy. V každém domě mají nějakou dceru, "na vydaj" a na její výbavu je třeba mnoho peří.

Poněvadž při dračkách jsou i panny, přicházejí za nimi mládenci, ale jen pro "dožeru": foukají do peří, lezou pod stoly a chytají děvčata za nohy, zkrátka: dělají jen neplechu. O veselé povídání, klepy a klípky i o zpěv není nouze. Kolem půlnoci hospodyně hostí pozvané čajem s rumem a koláči. Přástky ovšem končí pozdě v noci a děvčata se bojí - mládenci je tedy doprovázejí domů. Zadarmo to není - i studená hubička jim chutná ! --

Za dávných dob postní dobou nebylo dovoleno veselí při přástkách. Lidé se modlili růženec a zpívali postní písně. Mládenci přicházivali až pozdě v noci, aby odprovovali domů své nevěsty.

Jaro je tady !

Konečně přicházelo jaro. Na vrbách kolem potoka rozkvetly kočičky, na lukách sněženky a petrklíče. To již byly svátky velikonoční za dveřmi.

Barevný týden

Na Květnou neděli nastal "Barevný týden". Na "Modré pondělí" žádný švec nepracoval, pil a pil. Ne vodu, ale kořalku, až měl v hlavě pořádnou "čiču". To mu již každý odpustil, i jeho žena, vždyť to byl svátek všech ševců ! K ševcům se ovšem přidali i jiní muži v dědině, a tak na "Modré pondělí" bývalo na dědině veselo.

Úterý lidé pokřtili na "Žluté úterý". Ale jinak se ten den nedělo nic zvláštního.

Na "Červenou Středu" hospodyně nepraly prádlo, aby se jim doma nedržely blechy.

Na "Zelený čtvrtek" kdekdo spěchal do kostela. Tam je čekalo překvapení: při Gloria "odletěly všechny zvony do Říma" a místo nich se ozvalo u oltáře klapotání. To bylo něco pro místní synky. Chodili ráno, v poledne a večer po Větrkovicích po skupinách a místo zvonění na kostele klapotali na klapotkách k tomu účelu doma zrobených.

Na "Velký pátek" skoro ráno chodili lidé k potoku se umýt a pomodlit se. Odpoledne všichni putovali do kostela k "Božímu hrobu", kde ve výzdobě a v záři světél klidně odpočívalo mrtvé tělo Krista. Toho dne žádný rolník na poli "nehýbal půdou" - nepracoval.

Na "Bílou sobotu" se místní občané i s dětmi hrnuli do kostela, každý se svazkem březového dřeva. Před kostelem plál oheň, kolem ohně půlkruh věřících. Kněz se u ohně

pomodlil a dřevo posvětil. Z tohoto dřeva dělali lidé křížky (trojkřížky), přidávali svěcené "kočičky" a zapichovali je do ornice, aby tyto svěcené věci přinášely hospodářům požehnání.

Po svěcení dřeva byla v kostele pobožnost. Při Gloria se "zvony z Říma vrátily zpět", u oltáře i na věži se rozhlaholily všechny zvony a opět radostně vyzváněly.

Slavnost Vzkříšení

Ten den trval ještě přísný půst až do večera. O páté hodině odpolední nastalo v kostele slavné "Vzkříšení". Z kostela vyšel církevní průvod, obešel návsí a vrátil se zpět do kostela na požehnání a slavné "Te deum".

To již byl večer a lidé spěchali domů, kde si pochutnávali na bohaté večeři. Nescházel ani čaj s rumem, někde i rum s čajem. Lidé si těšili nad zmrtvýchvstáním Spasitele.

Velikonoční neděle

Na velikonoční neděli kdekdo spěchal do kostela na slavné bohoslužby. Na kůru větřkovského kostela zpíval kostelní pěvecký sbor a varhany doprovázel orchestr místních hudebníků. Bylo poznat, že některý strýc si do "plechu" pořádně přífoukl, aby "tam ti dole" ho dobře slyšeli.

Hospodyně doma chystala zatím sváteční oběd. Ve svátky, kdy všichni odpočívají a se radují, ženy v domácnosti mají nejvíc práce. Mají ze svátků nejmenší radost. Co k obědu chystají? Inu vepřové řízky, k nim bramborový salát se smetanou, okurkem a kdožví s čím ještě, aby vyl chutný. Aby se pak sytý oběd strávil, neschází k obědu čaj s rumem nebo rum s čajem.

Odpoledne na velikonoční neděli chodili lidé do kostela na požehnání.

Pomlázka (šmigrust)

Na velikonoční pondělí kdejaký mládenec ve Větřkovicích vytratil se časně zrána z domu. Každý měl jalovcovou větvičku neb pletenec (tatar) - ženským přece třeba nohy pořádně zmrskat, aby dobře chodily a tančily ! - I když se děvčata na noc zamykala, našli si šmigrustníci způsob, jak se k nim dostat. Když je pak pořádně zmrskali, počastovali je sladkou kořalenkou. A tak se za veselé nálady, někdy i s pořádnou opicí, chodilo dům od domu. Malovaná vajíčka a cukroví schovávali šmigrustníci do kapes. Že tam měli obyčejně vaječinu, o tom není sporu.

Školní mládež - chlapci - chodili po šmigrustě již za světla, dopoledne.

Práce na poli

Práce na poli začala hned po velikonocích. Hospodyně, když jel sedlák poprvé na jaře na pole, vyšpláchla na něj hrnec, někdy i putýnku vody, aby prý nebyl na poli "zhnilý" (lenivý).

Stavění máje

V noci na 1. máje stavěli mládenci svým nevěstám u jejich domů máje (tyče nahoře s jedlovým stromečkem, jehož větve byly zdobeny pentlemi). Měla-li nevěsta i druhého nápadníka, ten první ze msty máj uřezal a postavil místo něj svůj máj.

Uprostřed vesnice postavili mládenci ne b místní hasiči obrovský "máj", silný a vysoký, po stranách zabezpečený opěrami. Při kácení tohoto máje nescházely maškary s dřevěnou pilou a dřevěnou sekerou, které dělaly "čertovinu". Žerď ve dražbě koupil některý bohatý sedlák a mládenci neb hasiči za stržené peníze si večer v hostinci popili. Večer se v hostinci odbývala taneční zábava.

"Májová"

Tzv. "Májová" je pobožnost v kostele, která trvá po celý měsíc květen, vždy večer, a to k počtě Panny Marie. Májovou navštěvují ponejvíce ženy a dívky.

Vaječina

Na vesnicích je starý zvyk, který se někde zachoval až dodnes, že odpoledne na svatodušní pondělí celé rodiny odejdou z domu do blízkého lesa a tam na rendlicích (trínožkách) smaží vaječinu. Lidé s sebou nosí i pivo, víno a kořalku a tak je ten den v lese veselo. Ve Větrkovících též obvykle bývalo za starých časů, ale ten pěkný lidový zvyk již zanikl.

"Boží Tělo"

K největším církevním svátkům patřil svátek Božího těla. V ten den dopoledne nezůstal doma nikdo kromě těžce nemocných. Za starých časů bývala ozdobena celá vesnice mladými břízkami. Slavný církevní průvod obešel celou vesnici, vrátil se do kostela, kde bylo požehnání (i slavné bohoslužby s "Te deum"). Na Boží Tělo se těšily zvláště družičky, které sypaly z košíčků na cestu před baldachýn množství kvítí.

Svatojanský oheň

V okolní obcích panoval, a snad panuje až dodnes, pěkný zvyk, že v předvečer sv. Jana byly zapáleny tzv. "svatojanské ohně". Za starších dob jistě i ve Větrkovících byl ten zvyk, ale poslední dobou zanikl. (Podle výpovědi Františka Hoppa, čís. 130)

Poutě procesní

Na poutě chodívali věřící z Větrkovic pěšky až na Sv. Kopeček. Poutníci se sešli v den poutě v kostele, po pobožnosti se seřadili a pan farář je doprovázel až k hospodě Richtra na horním konci vesnice, kde poutníci nasedli do vozů - žebříňáků a byli odvezeni až k hostinci u Budišova. Odtamtud šlo procesí s křížkem a korouhvemi pěšky až na Sv. kopeček. Větrkovští odjakživa jsou horlivými katolíky i nelitovali tak daleké cesty k dosažení odpustků. Celou cestu se modlili růženec a zpívali nábožné písně. Na Sv. Kopečku po pobožnosti v kostele se rozešli po chalupách na nocleh. Na druhý den - v neděli - se ponejvíce věnovali pobožnosti v kostele, pak odpočinku a v noci zase přespali u dobrých lidí. V pondělí ráno po pobožnosti v kostele odešli na dalekou cestu pěšky do Budišova, kde nasedli do žebříňáků a odjeli do Větrkovic. Tam je již před hostincem Richtra čekal místní farář s ministranty a zavedl procesí do kostela. Po pobožnosti se poutníci rozešli do svých domovů.

Za faráře P. Slepánka chodili Větrkovští s knězem a hudbou ku "Skalce" do Spálova. Není to daleko a proto se procesí zúčastnilo mnoho věřících.

(Podle vyprávění Františka Hoppa, čís. 130)

Kolotoč a houpačky

Snad během času zahynou i kolotoče s houpačkami, a proto se o nich kronika zmiňuje. Bylo to příjemné pobavení pro děti i dospělé. Místo, kde se kolotoč "uhníždil" nebylo třeba hledat - třaslavé zvuky kolovrátku (lajera) dovedly tam každého.

Draci na obloze

Hned po žních se nad Větrkovickými objevili na obloze draci. Nehlídali princezny ani nikoho nesežrali - byli to draci papíroví, které si páni kluci zrobili sami. Tělo draka pozůstávalo z tenké latě, k ní byl nahoře motouzem připevněn chebný prut a kostra draka byla polepena papírem. Na tomto papíru synčiska namalovali oči, nos a ústa, aby drak vyhlížel hrozivěji. K tělu draka byl přivázán dlouhý papírový ocas, na tzv. "váhu" přivázán dlouhý motouz, a s hotovým drakem kluci hajdy za humna ! Čím výš takový drak vyletěl, tím více se jeho výrobce nafukoval pýchou.

"Pečáky"

Panoval zvyk, že při vyorávce brambor kluci zapálili oheň a v jeho popeli pekli brambory zvané "pečáky". Takové dobře upečené brambory chutnaly znamenitě. Byly sypké a voněly zdaleka. Lidé na poli však o takový oheň z mokřých natí nestáli, neboť hustý kouř štípal v očích.

Krmáš (posvícení)

Na krmáš (15. srpna) se těšil kdekdo, zvláště ale mladí lidé. Doma se zabíjely husy a pekly koláče. Přicházeli hosté z jiných dědin (a Větrkovští pak oplátkou na karmáš jejich.) Hodovalo se pozdě do noci, vždyť jídla a pití bylo dostatek ! Hned zvečera po úklidu mládež spěchala do hostince se vytančit. Večery byly ještě dosti teplé, i bylo vidět kolem hospody mnoho páru se "chládit", aby pak mohly v tanci pokračovat. za takového "chlazení" ne jeden chasník ukradl děvúše hubičku ! - A Mařenka se proto ani nezlobila... Opravdu !

Svátek mrtvých

Strniska na poli zmizela po pluhem, ze stromů opadalo listí a ve znamení smutku přišel 1. listopad - svátek mrtvých. Pěkný zvyk, že alespoň jednou v roce živí vzpomínají své předchůdce, které Charón převezl na své loďce řekou smrti do věčnosti. Nad okrášlenými hroby větrkovského hřbitova stojí celá vesnice a vzpomíná těch, které měli lidé rádi. Tatínek, maminka, bratr, sestra... Sta a sta svíc plápolá na místě trvalého odpočinku a - zapomenutí.

...ale než půl věku projde,
padne vše v tůň zapomnění.
Kdo vám řekne o Hoppovi,
že zde byl, a že již není ?

Tak dumají nad hroby básníci...

"Svatý Mikuláš"

"Svatý Mikuláš" navštíví tento "hříšný svět" každý rok večer 5. prosince. Děti se těší ani ne tak na pochybného světce všelijak nevhodně nastrojeného, jako na jeho dárečky. Mikuláše obyčejně provázela anděl s košem s dárečky, zatímco v síni brumlal čert a řinčel řetězy. Strašil neposlušné děti.

Na roráty

Od počátku prosince chodili Větrkovští skoro ráno do kostela na roráty, které zvěstují příchod Vykupitele. V kostele bylo tma, jen na hlavním oltáři hořely svíce. Aby věřící viděli na text v modlitebních knížkách, nosili s sebou svíčky.

V prosincové době půstu se každý večer modlili doma růženec "radostný".

Štědrý den

Před vánočními nastal v celém domě velký úklid. Po něm přišel do čistých bytů **Štědrý den**. Od rána do večera půst. K jídlu jen zasmažená polévka s chlebem. Matky těšily děti, že večer uvidí "zlaté prasátko" za to, že se po celý den postily.

Večer, když první hvězda vyšla na obloze, táhla se stavením libá vůně. Hospodyně s ruměncem na lících se točila kolem plotny. Domácí lidé zatím pamatovali na zvířata. Odnášeli za stodoly otýpky sena pro polní zvěř. Nikdo na Štědrý večer nesmí trpět hladem ! Krávy dostaly po koláči, pes česnek, aby na lidi hodně štěkal. Ale chytrý pes zatáhl česnek stranou a trpělivě čekal na bohatou výslužku - zbytky od štědré večere.

Ptáčkům lidé sypali zrní.

Konečně nastal čas k štědré večeri. Na prostřený stůl se kladly talíře. Hospodyně na ně nalila polévku ze suchých hrušek. Po modlitbě celá rodina i se sloužícími zasedla u stolu k bohaté večeri. Polévka, krupice poletá máslem a posypaná perníkem, černá omáčka s hrozkami a mandlemi a k tomu knedlík, pak smažený kapr s bramborovým salátem, vánočka s medem a čaj s rumem a nakonec jablka, cukroví a ořechy. To vše v rodinách zámožnějších. V rodinách chudších se spokojili s polévkou a krupicí.

Po štědré večeri otec rozžehl svíčky na vánočním stromku. Byla to jedlička vyšší u bohatých, nižší u chudobných lidí. Ale v každé rodině. Na vánočním stromku plno ozdob skleněných, cukroví a pozlacených ořechů. Kolem větví řetězy stříbrné neb papírové. A to bohatství ozařovalo světlo útlých svíček, různobarevných. Tolik krásy - tolik krásy ! Malé děti radostí jásaly. Před stromkem celá rodina zpívala koledy: "Narodil se Kristus Pán, veselme se !" bylo slyšet za každými okny v dědině.

Děti přitom pokukovaly pod stromečkem na uložené tam balíčky - dárečky od Ježíška. Po koledách maminka rozdala dárky. To bylo radosti ! Mařenka dostala pěknou panenku. Jozífek vozík s párem šimlů, školák Karlíček nový oblek a školní potřeby, tatínek novou košili a ponožky...

"A co ty, maminko, na tebe Ježíšek zapomněl ?" připomíná tatínek.

"Snad nezapomněl," usmívá se hospodyně. "Nenechal snad nějaký dárek pro mne u Tebe ?"

"Nu - potkal jsem Ježíška. Prý si máš sama něco koupit, co potřebuješ," a hospodář podává selce větší bankovku.

A tak celá rodina má velikou radost z dárečků Ježíška.

Na řadu přišly štědrovečerní zvyky: kdo rozloupne první ořech a ten byl práchnivý - bude nemocen, ten, jehož jádro ořechu bylo zdravé, bude zdravý po celý rok.

Házení papučem rozesmálo kdekoho. Každý si sedl na zem zády ke dveřím, na pravou nohu si posadil papuč a tento hodil přes hlavu ke dveřím. Komu špice papuče ukázala na dveře, odejde během roku z domu.

Bylo těch štědrovečerních zvyků v dávných dobách mnoho. Ale jsou již zapomenuty. Někde snad ještě vidě v rodinách tajemný obřad - lití olova. Kus olova se v peci na staré sběrače roztavilo a pak vtilo do putny s vodou. Zasyčelo to, z putny se vyvalila pára, ten, kdo si lil svůj osud, sáhl do putny pro odlitek olova všelijak pokroucený. Podle toho, co asi představoval (šavle - voják atp.), podá mu osud v příštím roce.

Vdavekchtivá děvčata se na Štědrý večer vykrádala ven a třásla plotem. Z které strany zaštekal pes, z té strany přijde v příštím roce její ženich.

Po celý večer se venku ozývala střelba.

Obloha byla obyčejně čistá, jasná a plná hvězd. Později "zpoza hor" vystupoval vzhůru zvědavý Měsíc, aby se podíval na lidské ratolesti.

Děti, ačkoliv se celý den postily, neviděly "zlaté prasátko". Zato mnoho "zlatých prasátek" uviděli ti, kteří to hodování vydrželi do půlnoci...

Jitřní půlnoční

Za dávných dob chodili lidé z Větrkovic skoro rána na "jitřní" (slavnou mši vánoční), později na "půlnoční". Vnitřek kostela voněl lesem, jedle byly postaveny kolem stěn, u oltáře dokonce ozdobené. Rybova půlnoční mše byla požítkem všech milovníků hudby. Zpěv, varhany a orchestr závodily mezi sebou o soulad. Pan regenschori se všemožně snažil, aby to dobře dopadlo.

Na "velké" se půlnoční mše opakovala. A odpoledne před požehnáním kostelní pěvecký sbor zpíval prostinké, ale krásné koledy.

Svátky vánoční měly svůj půvab...

Silvestr

Poslední den ve starém roce bylo Silvestra. Lidé chodili do kostela poděkovat Pánu Bohu za vše, co se jim v uplynulém roce podařilo.

Večer spěchala mládež do hostince na silvestrovskou zábavu. Zpívaly se kuplety a hrály jednoaktovky veselého zbarvení. O půlnoci zazvonily sklenice a přítomní si přáli mnoho štěstí a zdraví v nastávajícím novém roce.

(Podle vyprávění Františka Hoppa, čís. 130)

Je docela možné, že ve Větrkovicích za starých časů se zachovávaly i jiné světské zvyky. Ne v každé domácnosti stejné. Ať je tomu tak či onak, lidem tyto zvyky vyhovovaly a těšili se na ně.

Pověsti

Škoda, že se ve Větrkovicích nezachovaly nějaké pěkné pověsti. V sušárnách lnu, kde se scházivaly ženy s kolovrátky k prástkám, jistě se někdy nějaká ta pověst objevila. Ale je dnes již zapomenuta.

Ve Větrkovicích byly odedávna dva mlýny: jeden u řeky Moravice a druhý v dědině. A kde jsou mlýny, tam jsou i povídačky o vodnících čili hastrmanech. Ale i těch několik povídaček o vodnících, dodnes zachovaných, nestojí za řeč.

Téměř ve všech obcích se kdysi vyprávělo o různých strašidlech. Ani takové hloupé povídačky se ve Větrkovicích nezachovaly. Je to vlastně dobré - neživit lidské výmysly.

OBSAH:

Úvod k I. dílu.....	1
Životopis kronikáře	2
Spolupracovníci kronikáře.....	4
Zkratky a prameny použité v dílu I.	5
Rozdělení kroniky	7
Díl I. Poměry ve slezsku a v obci Větrkovice od roku 1298 do května 1945	8
Založení Větrkovic v roce 1298.....	9
Doslovný text zakládací listiny (lat.).....	9
Český překlad zakládací listiny vsi Větrkovic	9
Název obce na počest kanovníka Dětricha z Fulštejna.....	10
Lesní lánové vsi.....	10
Česká obec Větrkovice od svého založení	11
Okolí Větrkovic na počátku 13. století.....	11
Benediktinské proboštství v Březové	12
Vznik a dějiny Českého Slezska	13
Vznik samostatného knížectví opavského ve XIII. století.....	14
Moravské enklávy - XIII. století	15
Vývoj sociálního rozvrstvení v XIII. století	15
Hospodářství	16
Lán	16
Míry a váhy ve Slezku.....	17
Peníze	19
Zvláštní práva.....	20
POMĚRY VE STOLETÍ XIV.	21
Domněnky historika V. Praska o založení Větrkovic.....	21
Dr. Ladislav Hosák o Větrkovicích.....	21
Výměna lánů Transklinovi ve Větrkovicích.....	22
Vznik samostatného knížectví opavského v XIV. století	22
Moravské enklávy - XIV. století	23
Vývoj sociálního rozvrstvení v XIV. století.....	23
Ústavní dějiny opavsko-krnovské doby knížecí.....	23
Rýžování zlata u Větrkovic	24
POMĚRY VE STOLETÍ XV.	25
Úřední řeč česká.....	25
Zánik benediktinského proboštství v Březové.....	25
Opavsko rozdělené na trojí území (1377 - 1490)	25
Vývoj sociálního rozvrstvení v XV. století	26
Náboženská svoboda - boje proti husitům.....	27
Čeština vítězí nad německými pouty.....	27
Právní vývoj opavský a krnovský	27
Nájezd uherského krále Matyáše.....	27
Výsady na fojtství větrkovské Jindřichu Janeckému r.1482.....	27
Staré míry, váhy a peníze	28

POMĚRY VE STOLETÍ XVI.....	29
Opavsko a Krnovsko před nastoupením Lichtensteinů.....	29
Spory olomouckého biskupa	29
Luteránství.....	29
Svoboda náboženská	29
Selské právo - urbáře.....	30
Povolení fojtu dětřichovskému Urbanovi k přenesení mlýna na nové místo	30
Páhony	30
Císař Masmilián II. potvrzuje větřkovskému fojtu Vítkovi privilegia roku 1567	30
Urbář panství hradeckého z r. 1574	30
Komolení českých jmen německými úředníky	32
Urbář panství hradeckého r. 1574 - obec Větřkovice (Dietersdorff).....	32
Vklad panství hradeckého	35
Z minulosti Hradce a panství hradeckého.....	37
Z minulosti Hradce.....	37
Jantarová cesta	37
Kmen Holasiců, hradíště v Holasovicích	37
Kraj či provincie opavská.....	37
Hradec jako pohraniční pevnost	38
Hradečtí purkrabí.....	38
Královna vdova Kunhuta.....	38
Záviš z Falkenštejná purkrabí na Hradci	38
Mikuláš I.	38
Mikuláš II.....	38
Hradec sídlem knížat z rodu Přemyslovců - kníže Hanuš	39
Knížata Václav a Přemek	39
Kníže Přemek	39
Knížata Vilém a Arnošt a další držitelé Hradce	39
Protest poddaných proti zvýšení roboty	40
Svobodní mlynáři	41
Počet usedlostí.....	41
Mýta na Hradci a v Březové.....	41
Požár zámku r. 1532.....	41
Poněmčování Opavska v 16. a 17. století.....	42
Záchrana českého památného nápisu na hradě Vikštejně.....	43
Vikštejn sídlem loupežných rytířů	43
Válka s Turky	44
Staré míry, váhy a peníze	44
POMĚRY VE STOLETÍ XVII.....	45
Vláda Lichtensteinů.....	45
Spory Opavy s biskupem olomouckým.....	45
Obležení Opavy.....	46
Povstání v Praze	46
Po bitvě na Bílé hoře	46
Opatření císaře Ferdinanda, protireformace	46
Dánové ve Slezsku	46
Vypuzení Dánů ze Slezska	46
Inkvisiční a exekuční komise	47
Vpád Švédů na Moravu a do Slezka.....	47
Vestfálský mír	47
Poválečné poměry, mor.....	47
Nové války	47
Obležení Vídně.....	47
Jazykové poměry ve Slezsku.....	48
Staré míry, váhy a peníze	48

POMĚRY V STOLETÍ XVIII	49
Nové války	49
Opět mor.....	49
Černé neštovice	49
Neúroda, dražota	49
Urbář panství hradeckého z roku 1738.....	50
Urbář z roku 1738	50
Slezské války, císařovna Marie Terezie	76
Ztráta velké části bývalého Slezska.....	76
Organizace správy rakouského Slezska.....	76
Zřízení Českého Slezska od r. 1742	76
Germanizace.....	76
Zgermanizování škol a úřadů	77
Krajská organizace slezská.....	77
Nová válka s Pruskem r. 1744.....	77
Reformy Marie Terezie	77
Válka sedmiletá	78
Slezsko opět v rukou Prusů	78
Urbář panství hradeckého z r. 1768.....	79
Urbář z roku 1768	79
Dědické války s Bavorskem	98
Změna slezské ústavy.....	98
Ztráta hrdelního práva	98
Reforma obecní správy	98
Zrušení nevolnictví Josefem II.	99
Nový berní systém.....	99
Požární patent.....	100
Smrt císaře Josefa II.	100
Leopold II.....	100
Urbář panství hradeckého z roku 1776.....	101
Urbář z roku 1776	101
Příznání daní (rok 1787).....	106
Péče o sirotky	107
Staré míry, váhy a peníze	107
POMĚRY VE STOLETÍ XIX.....	108
Větrkovice roku 1800.....	108
Pozůstalostní spisy obce Větrkovice	108
Poslední vůle	111
Rakouské války proti Francii	111
Finanční úpadek Rakouska.....	112
Sbírka zlata a stříbra.....	112
Nové války	112
Větrkovice kolem r. 1836.....	112
Škola.....	113
Škola ve Větrkovicích	113
I. oddíl.....	113
Založení a stavba původní dřevěné školy ve Větrkovicích v l . 1790 až 1800.....	113
První nekvalifikovaná učitelka ve Větrkovicích	113
Nekvalifikovaný učitel Urbánek	113
Nekvalifikovaný učitel Fr. Hertel.....	114
Učitel s dekretem František Hertel ml.....	114
Zděný kostel ve Větrkovicích.....	114
Nová zděná škola ve Větrkovicích z r. 1838	114
Učitel Josef Střella	114
Učitel Eduard Beinhauer	114
Škola z roku 1838 jako fara.....	115
Nová škola z r. 1877.....	115

Dvojtřídní škola, plat učitelů	115
Podučitelé Augustin Knopp a Rudolf Otíпка	115
Založení jednotřídní německé školy spolkem Nordmark ve Větrkovících r. 1906	115
Česká vyučovací řeč na obecné škole s povinným předmětem němčiny	115
Kronika válečná	116
Kronika válečné v řeči české	116
Všeobecná mobilizace 1. 8. 1914	116
Nedostatek pracovních sil	116
Povinné očkování proti černým neštovicím	116
Náhrazky čaje	117
Pletení částí zimního šatstva	117
Sbírkový kovů	117
Válečné půjčky	117
Sbírka vlny a kaučuku	117
Nadučitel Maiwald zproštěn voj. služby	117
"Letní čas"	118
Sbírka kopřiv na obleky	118
Zvony na válečné účely	118
"Týden Červeného kříže"	118
"Obětní dnové"	118
Zemřel císař František Josef I.	118
3 bezmasé dny v týdnu	119
Nedostatek všeho	119
Opět sbírka na vdovský a sirotčí fond	119
Nadučitel Augustin Maiwald vyznamenán v zázemí	119
Prohlášení republiky Československé	120
Prezident T. G. Masaryk navštívil Slezsko	120
Průtrž mračen nad Větrkovíci 23. 6. 1924	120
Oslava 75. narozenin T. G. Masaryka	121
II. oddíl	121
Vyučovací předměty	121
České vyučování - německé vyučování	121
Industriální učitelka	121
Zrušení vyučování jazyku německému	121
III. oddíl	122
Učebnice	122
IV. oddíl	124
Dozor a řízení školy	124
V. oddíl	127
Učitelé	127
VI. oddíl	129
Počet školních dětí	129
VII. oddíl	131
Generální vizitace	131
Polodenní vyučování	131
Trocha historie	131
Podle zápisu ve školní kronice z r. 1945	131
Ultrakvistická škola	131
Český hasičský sbor	131
Česká kmpelička a ochotnický spolek	132
Sloučení Slezska s Moravou r. 1928	132
František Werdich, řídící učitel; Theodor Gelnar	132
Ulzavření školy okupanty 28. 10. 1938	132
Neohrožený postoj českého obyvatelstva a jeho boj o české vyučování	132
Děti bez vyučování	133
Snaha nacistů o zvýšení počtu dětí pro německé vyučování	133
Učitel Kovalský	133
Výchova českých dětí v duchu nacistickém	133
Čeští učitelé Bedřich Ehler z Březové, učitel Weiss a učitelka Josefa Vichová z Kateřinek	133

Kostel ve Větrkovicích.....	134
Kostel ve Větrkovicích.....	134
Spor o zaplacení varhan	134
Zřízení katolické fary ve Větrkovicích.....	135
Souhlas knížete Lichnovského k zřízení fary ve Větrkovicích.....	135
Základní a dotační listina o zřízení ř. k. fary ve Větrkovicích	135
1) Původní kostel	141
Z dalších pramenů o kostele ve Větrkovicích	141
Posvěcení filiálního kostela ve Větrkovicích r. 1471	141
2) Nový kostel.....	141
Ještě jeden zápis o novém kostele	141
Záznam z třicetileté války o Větrkovicích.....	142
Starý dřevěný kostel ve Větrkovicích v roce 1804.....	142
Popis starého kostela	142
Inventář nadace filiálního kostela ve Větrkovicích z r. 1804	143
Inventář filiálního kostela ve Větrkovicích z r. 1838	143
Inventář filiálního kostela ve Větrkovicích z r. 1895	143
Faráři ve Větrkovicích od r. 1900 až 1963.....	144
Zajímavosti	146
Kostel ve Větrkovicích -- zajímavosti církevní i světské	147
Nová sakristie.....	147
Nová okna	147
Nová kazatelna	147
Malba kostela	147
Křížová cesta od Josefa Tichánka z Příbora.....	147
Socha P. Marie s děťátkem před kostelem	147
Nový kříž na dolním konci Větrkovic	147
Nové věžní hodiny	147
Primice P. Josefa Slepánka.....	148
Požár u Josefa Granze	148
Nová hasičská stříkačka	148
Mramorový kříž před kostelem	148
Katolická omladina	148
+ Jan Černín	148
Nakažlivá nemoc.....	148
Nový kříž postavený od Jana Hellebranta č. 33	148
Následník trůnu zavražděn	148
Zlatá svatba manželů Cihlářových	148
Pobožnost za mír.....	149
Requizece zvonu	149
Zemřel císař František Josef I.; císař Karel	149
Pohřeb zemřelého vojína Vincence Hellebranda.....	149
František Hellebrand + 31. 5. 1917 v polní nemocnici.....	149
+ vojín Josef Machovský.....	149
Varhany píšřaly rekvirovány.....	149
Nové varhany	149
Smrtelný úraz tesaře Jana Hellebranda.....	149
Misijní kříž	150
Kříž na horním konci osady	150
30-tileté jubileum německého hasičského sboru	150
Nová zbrojnice českého hasičského sboru	150
+ Augustin Maiwald.....	150
Volby do Národního shromáždění.....	150
Oprava kostela.....	150
Pomník zemřelým za I. světové války.....	150
Reiffeisenka přesídlila do vlastní budovy; oprava fary	150
Oprava zdi hřbitovní.....	151
Parné počasí	151
Farář Slepánek čestným občanem Větrkovic	151
Primice větrkovského rodáka P. Karla Šamárka	151

Požár v usedlosti Ferd. Jahna č. 105.....	151
Varhany	151
Nový mramorový oltář (hlavní) (1936).....	151
Požár usedlosti Richarda Schenka.....	152
Elektrické světlo v kostele, Malba kostela	152
Přípravy k válce.....	152
Farář Petr Crhák čestným občanem Větrkovic.....	152
Svěcení nové stříkačky 28. 8. 1938.....	152
Nový obvodní lékař Dr. Bartoš Leopold	152
Mobilizace.....	152
8. října vešlo do Větrkovic německé vojsko	153
Správa obce v německých rukou, Státní komisař Adolf Kunz	153
Školy spojeny pod jednou správou; vyučování	153
Dobrovolníci	153
+ Stefan Bayer, hrobař	153
Pohřeb Marie Vladařové z čp. 52.....	153
Čeští kněží nesmějí vyučovat německé děti	154
První plat faráře v době záboru	154
Válka s Polskem	154
Krutá zima. Škody.....	154
Český farář smí vyučovat na německé škole.....	154
Německá škola spojena se školou českou	154
Slib českých kněží	154
Mnoho sněhu.....	154
Mnoho úmrtí.....	154
Josef Vladař z č. 85 zemřel v koncentračním táboře v Dachau v Bavořích	155
Průtrž mračen	155
Druhý kostelní zvon na válečné účely.....	155
Velká zima	155
Kostelní zvon odvezen	155
Napomenutí faráře Landratem.....	155
Zděný úkryt pro matřičky	155
Farní kronika končí rokem 1943	155
Poznámky od r. 1951 do r. 1961	155
+ Stalin a Gottwald.....	156
Devalvace peněz.....	156
Svěcení nové stříkačky	156
Oprava střech	156
Oprava farní budovy.....	156
Předání hřbitova	156
Pojištění kostela a fary	156
Jubileum 50letého trvání požárního sboru	156
Větrkovský "rozhlas"	156
<u>Otevření nové požární zbrojnice</u>	157
Svěcení kříže	157
Inspekce.....	157
Kontrola archivu.....	157
Nový okres	157
Vincenc Sommer předsedou MNV; stavby JZD	157
Konec záznamů ve farní kronice. Co z ní mělo význam pro obecní kroniku	157
Další pokračování v událostech z 19. století	157
<u>Revoluční rok 1848</u>	157
Poddaný lid přestal robotovat a účtoval se svými pány.....	158
<u>Zrušení roboty</u>	158
Další postup germanizační	158
Vyvazovací operáty z r. 1850.....	158
Boj o rovnoprávnost	159
Ceny potravin roku 1861	160
Válka prusko-rakouská v r. 1866.....	160
Výsledky boje o rovnoprávnost.....	160

Koupě, prodeje, pronájmy v 19. století	161
Prodej lesního mlýna	161
Prodej druhého dílu mlýna	161
Pronájem trávy	161
Popis lesního mlýna	161
Příjmy a vydání lesního mlýna	161
Parcely obce Větrkovic	162
Sčítání lidu roku 1890	162
Sčítání lidu roku 1890	162
Staré míry, váhy a peníze	165

POMĚRY VE STOLETÍ XX..... 166

Přehled podle sčítání lidu r. 1900	166
Ze spisů lesního úřadu knížete Lichnowského na Hradci	166
Upomínka Homoly za dlužných 5 K rak. měny	167
Žádost obce Větrkovic o přenechání panského pozemku na stavbu silnice	167
Domluva mezi knížecí lesní správou a Josefem Vladařem č. 29 o zřízení příjezdu	167
Žádost o povolení k odvezení 2 fůr písku z větrkovského potoka.....	167

Požární sbor ve Větrkovicích..... 168

Požární sbor ve Větrkovicích.....	168
Svépomoc při požárech v obci	168
Požární patent císaře Josefa II. r. 1787.....	169
Augustin Maiwald, nadučitel se snaží o zřízení českého hasičského spolku ve Větrkovicích	169
Přidělení českého hasičského sboru ve Větrkovicích XI. insp. okresu.....	171
Podpora 400 K na výzbroj.....	172
Inventář z roku 1908	172
Dar na výzbroj od císaře.....	172
Statistický výkaz z roku 1909	173
České hasičstvo v r. 1909.....	173
Činnost českého hasičského sboru ve Větrkovicích v roce 1908	173
Svěcení stříkačky.....	174
Členové sboru roku 1912	174
Invenář hasičského sboru r. 1912.....	176
Rozpočet na přístavbu nové věže hasičského skladiště z r. 1914.....	176
Členové sboru r. 1924	177
Kulturní činnost.....	178
Hlášní spolkových činovníků z roku 1935	179
Výňatky z jubilejního projevu velitele Františka Vladaře	179
Národnostní boj.....	180
Založení sboru	180
Čilá osvětová činnost sboru.....	180
Z dějin požárního sboru.....	180
Zakládající členové	180
Zmínka o první zbrojnici.....	181
Stavba nové zbrojnice r. 1925	181
Stavba velké nové zbrojnice 1957.....	181
Zemřelí členové sboru	181
Starostové (předsedové) sboru do r. 1957	182
Velitelé	182
Za okupace	182
Po okupaci	183
Požáry.....	183
František Šamárek z Březové utonul při požáru.....	183

Hospodářská pranostika slezského lidu..... 184

LEDEN (V lednu za pec si sednu)	184
ÚNOR (Sněhový únor sílí úhor)	185
BŘEZEN (Březem, za kamna vlezem).....	186
DUBEN (Přišel dubem, zbytky vymetem z humen)	186

KVĚTEN (Mokrý máj, chleba hojnost.)	187
ČERVEN (V červnu se ukáže, co nám Pán Bůh dá na daře.)	188
ČERVENEC (Červenec žne žita a višně skýtá.)	188
SRPEN (Srpen k zimě hledí a rád vodu cedí.)	189
ZÁŘÍ (Touží-li září po rose, bude v říjnu bláto po ose.)	190
ŘÍJEN (Říjen a březen bývají rovní.)	191
LISTOPAD (Když krtek v listopadu ryje, budou o vánocích komáři lítat).....	191
PROSINEC (Prosinec zemi zhrudí a jizbečky studí)	192
PRANOSTIKA O BRAMBORÁCH	192
PRANOSTIKA O TRÁVĚ	193
PRANOSTIKA O OVOCI.....	193
PRAVIDLA, JIMIŽ SE ŘÍDÍ SLEZANÉ PŘI PĚSTOVÁNÍ OBILÍ	194
POŘEKADLA O OBILÍ	194
PŘEDPOVĚĎ NEPŘÍZNIVÉHO POČASÍ.....	194
PŘEDPOVĚĎ PĚKNÉHO POČASÍ	195
URČOVÁNÍ POČASÍ PRO DVANÁCT MĚSÍCŮ PŘÍŠTÍHO ROKU	196
<u>Lidová pranostika a věda</u>	196
První světová válka 1914-18.....	197
Mír !	198
Co předcházelo 28. říjen?.....	198
Zavedení pořádku ve státě.....	198
Sbírka cenných kovů	198
Kolkování papírových peněz.....	198
Touha po obohacení	198
Mír Saint Germainský	199
Nový volební zákon	199
Sčítání lidu roku 1921.....	199
Obyvatelé Větrkovic podle sčítání lidu v roce 1921	200
Důležité události v obci od r. 1900 - 1945.....	205
Schůze pamětníků událostí v obci od roku 1900.....	205
Starostové obce -- členové místní školní rady 1870 až 1914	206
Starostové obce od roku 1900	206
Starostové v době záboru	206
Předsedové MNV od května 1945.....	206
Hostinec ve Větrkovicích	207
Hostinec na horním konci vesnice.....	207
Hostinec u kostela	207
Německý hostinec	207
Kováři. Kovárna na horním konci vesnice	208
Kovárna na dolním konci vesnice	208
Koláři	208
Krejčí.....	208
Obuvníci.....	208
Stolaři	208
Pekaři	208
Řezník	209
Mlynáři.....	209
Obchody	209
"Handléri" máslem, vejci a drůbeží	209
Potomci posledního fojta.....	209
Vynikající rodáci z Větrkovic	210
Čestní občané Větrkovic	210
Pomník padlým vojínům ze světové války 1914 - 1918.....	210
Josef Vladař, čís. 85, zemřel v koncentračním táboře	211
Výroční trhy, trhy na dobytek	211
"Ocasné".....	211
Ceny hovězího dobytka	212

Nemoci dobytka	212
Čím se v obci svítilo	212
Karbidové světlo	212
Elektrické světlo	212
Elektrické motory	212
Zánik mláčení cepy	213
Budování silnic	213
Regulace potoka Kamenného	213
Založení melioračního družstva	213
DOBA PŘED ZÁBOREM	213
<u>Mnichov</u>	213
Smutné časy českého národa	214
Před zábořem ve Větrkovicích	214
Obsazení Větrkovic německým vojskem	215
Místní ordneři	215
Uvítání okupantů	215
Hitlerjugend	215
Převzetí správy obce místními Němci	215
Školy spojeny pod jednou správou	216
ŽIVOT V OBCI PO ZÁBORU	216
Pochod smrti	216
Na tabuli cti	217
Selští pěvci z Větrkovic v době záboru	217
Škody na budovách	224
Opce pro Čechy a Moravu	224
Úřední německé doklady o situaci na Opavsku v době záboru	224
Z tajných zpráv okupačních úřadů z let 1940-43	224
Říšská župa Sudety	225
Vládní obvody sudetské župy, vládní prezidenti	225
Funkcionáři, stranická hierarchie	226
Rozloha župy, počet obyvatel	226
<u>Opce pro Československo</u>	226
Zprávy o situaci	227
Počáteční úspěchy války ve prospěch Německa, rozbití Československa	227
Nejdůležitější události za záboru 1938-40	228
Doplňná mezera v událostech autorem této knihy	232
Doplňná mezera v událostech autorem této knihy	236
Zajímavosti	241
Dopis od bývalého válečného zajatce Alexandroviče Zajčenka ze SSSR, který se skrýval u rolníků ve Větrkovicích po úniku z "Pochodu smrti"	241
Petr Bezruč o Větrkovicích	243
Větrný mlýn ve Větrkovicích	245
Bláznivá Matylda ze Spálova	245
Zvyky církevní a světské v jednom roce	246
Zvyky církevní a světské	246
Nový rok	246
Tři králové	246
Na Hromnice	247
Masopust	247
Ochotnické divadlo	247
Konec masopustu	247
Pochovávaní basy	247
Popelec	248
Velký půst	248
Zabijačka	248
Přástky	249
Dračky	249

Jaro je tady !	249
Barevný týden	249
Slavnost Vzkříšení.....	250
Velikonoční neděle.....	250
Pomlázka (šmigrust).....	250
Práce na poli.....	250
Stavění máje.....	250
"Májová"	251
Vaječina.....	251
"Boží Tělo".....	251
Svatojanský oheň.....	251
Poutě procesní	251
Kolotoč a houpačky.....	252
Draci na obloze	252
"Pečáky"	252
Krmáš (posvícení)	252
Svátek mrtvých.....	252
"Svatý Mikuláš"	253
Na roráty.....	253
Štědrý den.....	253
Jitřní půlnoční.....	254
Silvestr	254
Pověsti.....	254
Obsah:.....	255

Vysvětlivky:

¹ Adolf Turek, Prameny k poznání vývoje sociálních poměrů na panství hradeckém do 16. století, Slezský sborník 50 (1952), str. 252-260.

² Latinská listina, zachovaná ve vidumusu města Opavy (čes) z 8. 8. 1554

1567, květen 13. Vídeň

Císař Maxmilián II. potvrzuje větřkovskému fojtu Vítkovi privilegia knížete Viktorína z roku 1482 a březovského kláštera na fojtství větřkovské z roku 1298, vidimovaná městem Opavou 2. 8. 1554, neboť originály shořely, a privilegium knížete Kazimíra, resp. krále Ludvíka z roku 1525.

Adolf Turek, Prameny k poznání vývoje sociálních poměrů na panství hradeckém od 16. století, Slezský sborník 50 (1952), str. 260.

³ Míneho lazebnictví = ranhojičství.

⁴ Z latiny přeložil P. Josef Krakovič.

⁵ Dr. Josef Svátek, Benediktinské proboštství v Březové, Vítkovsko č. 4 z prosince 1958, str. 3. Listiny objevené dr. Turkem jsou dokladem toho, že některé nově založené vsi byly nazývány podle své vrchnosti (např. Vlkovice podle probošta Vlka, jehož celé jméno znělo jistě Wolfgang nebo spíše podle lokátora. Např. Valtěřovice byly pojmenovány podle Waltera, který podle svého jiného příznivce, kanovníka Dětřicha z Fulštejna, nazval další novou ves, již založil, Větřkovicemi (kdysi Dětřichovice, Jetřichovice).

⁶ V. Prasek, Historická topografie země Opavské (KOV).

⁷ Zdeněk Lázníčka, Typy venkovského osídlení na Vítkovsku, Vítkovsko, vlastivěda Sevmor. kraje, str. 18 - 19. z června 1958

⁸ Dr. Adolf Turek, Starý Jičín. Dějiny gradu a panství (OPDP, str. 35-36)

⁹ Urbář panství hradeckého z r. 1974, viz str.

¹⁰ Dr. Adolf Turek, Fulnecko, str. 18, vyd. 1940 v Brně

¹¹ V. Prasek, Dějiny kraje Holasovického čili Opavského (Opava 1891) str. 105-106

¹² Dr. Josef Svátek, Benediktinské proboštství v Březové a jeho velkostatek, Vítkovsko, vlastivěda Ostravského kraje, čís. 4 z prosince 1958, str. 1

¹³ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin českého Slezska, kniha z r. 1922, str. 5 až 8

¹⁴ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, kniha z r. 1922, str. 46-49

¹⁵ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, kniha z r. 1922, str. 53 Nákladem Matice Opavské v Opavě

¹⁶ Bohumír Indra, Míry a váhy ve Slezsku a jejich redukce. Státní archiv v Opavě č. inv. 17865, Sign. A 1192

¹⁷ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin českého Slezska, kniha z r. 1922, str. 80

¹⁸ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin českého Slezska, kniha z r. 1922, strana 91

¹⁹ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, (1922) str. 107-110

²⁰ V. Prasek, Historická topografie země Opavské (KOV 1956)

²¹ V. Prasek: Historická topografie země Opavské (KOV). Viz [Název obce na počest](#)

²² Adolf Turek, Prameny k poznání vývoje sociálních poměrů na panství hradeckém do 16. století. Slezský sborník 20 (1952), str. 256

²³ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, kniha z r. 1922, str. 71-73, 75, 77-78

²⁴ Tomáš Kruťa, O nerostných nalezištích a o horninách a rudách na Vítkovsku, Vítkovsko, vlastivědný zpravodaj č. 2. z června 1958, str. 1

²⁵ Josef Lukeš, poslanec, Obraz Slezska v číslech, str. 4. Nákladem národní rady české v Praze roku 1913

²⁶ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, kniha z r. 1922, str. 9, 10, 11.

²⁷ Porovnej s heslem "[Úřední řeč česká](#)" na straně 25

²⁸ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, (1922), str. 100

²⁹ KVM z r. 1960, str. 51

³⁰ Adolf Turek, Prameny k poznání vývoje sociálních poměrů na panství hradeckém do 16. století. Slezský sborník 50 (1952), str. 258

³¹ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, (1922) str. 13, 19, 57, 110

³² Adolf Turek, Prameny k poznání vývoje sociálních poměrů na panství hradeckém do 16. století. Slezský sborník 50 (1952) str. 260

³³ Půhony, Zukalova pozůstalost, Výpisky k topografii Opavska (rukopis), Státní archiv v Opavě, G .G. Dětřichovice u Hradce

³⁴ Porovnej se [str. 8 - vysvětlivky](#)

³⁵ Dr. Miloslav Rohlík, Opavské zemské desky, knihy zadní 1537-1613, Opava 191, str. 326, Vklad panství hradeckého.

³⁶ Dr. Adolf Turek, Z minulosti Hradce a panství hradeckého (1960), str. 5.-10.

³⁷ Adolf Turek, Poněmčování Opavska v 16. a 17. století, Slezský sborník 52 (1954), str. 179.

Slezský ústav ČSAV, Slezská vědecká knihovna 156.371 S 6089 H 64-5 a.

-
- ³⁸ Kronika města Vítkova z r. 1960, str. 129-130.
- ³⁹ KMV 1960, str. 140.
- ⁴⁰ Heindrich Schulig, Meine Heimat, das Kuhländchen, str. 193
- ⁴¹ Vilém Veselý, Chronik der Stadt Bautsch
- ⁴² Dr. Karl Berger, Geschichte der Stadt Bärn, str. 99
- ⁴³ KMV 1960, str. 141-160
- ⁴⁴ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, kniha z r. 1922, str. 61
- ⁴⁵ Urbář panství hradeckého z r. 1738 uložený v Zemědělském archivu v Opavě
- ⁴⁶ KMV 1960, str. 182-183
- ⁴⁷ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, (1922), str. 62-63
- ⁴⁸ Prof. dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska, (1922), str. 92
- ⁴⁹ Josef Kresta, Vítkov-Vikštejn
- ⁵⁰ KMV 1960, str. 185-186
- ⁵¹ Tento urbář je opatřen pečeti s podpisem: Wolfgang Carl Freyh. von Neffzern a je uložen ve Státním archivu v Opavě bez zn. a čísla
- ⁵² G. Biermann, Geschichte der Herzogthümer Troppau und Jägerndorf (1874), str. 625.
- ⁵³ KMV 1960, str. 187-190
- ⁵⁴ Josef Kresta, Vítkov-Vikštejn (1957), str. 13-14
- ⁵⁵ Státní archiv v Opavě (bez značky a čísla).
- ⁵⁶ Kniha přiznání daní obce Větrkovic z r. 1787, Státní archiv v Opavě II.
- ⁵⁷ Siroťčí kniha panství hradeckého, Zemědělský archiv v Opavě AV Hradec 22
- ⁵⁸ Kneifel: Topographie des K. K. Antheils von Schlesien, 1805, díl II. svazek 2., Státní archiv - knihovna
- ⁵⁹ Pozůstalostní spisy z obce Větrkovic jsou v Zemědělském archivu ve fasc. AV Hradec, 361, A 113-225
- ⁶⁰ Faustin Ens: Beschreibung des Oppalandes und seiner Bewohner, z r. 1836, sv. 3., str. 254, Státní archiv v Opavě -- knihovna
- ⁶¹ Podle staré německé školní kroniky obce Větrkovic z roku 1876
- ⁶² Přeložil kronikář Josef Kresta
- ⁶³ Výpis ze školní kroniky z roku 1945
- ⁶⁴ Řehoř Wolny, Kirchliche Topographie von Mähren, Brno 1862, Knihovna Státního archivu v Opavě
- ⁶⁵ Státní archiv v Opavě II. A V Hradec, fasc. 447
- ⁶⁶ Doslovný opis Základní a dotační listiny o zřízení fary ve Větrkovicích z 5. února 1900
- ⁶⁷ Tento opis Základní a dotační listiny se nachází na řím. kat. faře ve Větrkovicích.
- ⁶⁸ Ve staré školní kronice Větrkovic je uveden rok posvěcení kostela ve Větrkovicích **1837**.
Církevní správa o posvěcení kostela v r. 1838 bude asi spolehlivější.
- ⁶⁹ Materiál kronikáři dodal P. Josef Krakovič
- ⁷⁰ Stará farní kronika v řeči německé z r. 1804. Přeložil kronikář Josef Kresta
- ⁷¹ Ze staré německé farní kroniky z r. 1804 přeložil do češtiny Josef Kresta
- ⁷² Stará německá kronika kostela ve Větrkovicích, 6-7 str.
- ⁷³ Podle výpovědi P. Josefa Krakoviče maloval tento velký obraz malíř Strauch. Při stavbě nového oltáře byl tento obraz ze stěny odstraněn.
- ⁷⁴ Stará německá kostelní kronika z r. 1804, str. 8-12 (Filiální kostel ve Větrkovicích)
- ⁷⁵ Materiál kronikáři dodal P. Josef Krakovič
- ⁷⁶ Výpis z Pamětní knihy farnosti Větrkovské od r. 1900, str. 1-71
- ⁷⁷ Použit byl vhodný materiál z farní kroniky z r. 1804 a hlavně materiál z far. kroniky z roku 1900
- ⁷⁸ Josef Kresta, Vítkov-Vikštejn (1957), str. 16-17
- ⁷⁹ Prof. Dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska (1922), str. 63
- ⁸⁰ Průvodce po archivních fondech (1955), str. 35-36
- ⁸¹ KMV 1960, str. 225
- ⁸² KMV 1960, str. 222
- ⁸³ Prof. Dr. Jan Kapras, Z dějin Českého Slezska (1922), str. 65
- ⁸⁴ Zemědělský archiv v Opavě, 74-II
- ⁸⁵ Zemědělský archiv v Opavě
- ⁸⁶ Statistisches Handbuch für die Selbstverwaltung, ročník 1901
- ⁸⁷ Knihovna Státního archivu v Opavě, Obyvatelstvo Slezska podle sčítání lidu z 31. 12. 1900, roč. 1902
Též: Orts-Repertorium von Schlesien nach Ergebnisse der Volkszählung vom 31. Dezember 1900, str. 42, Knihovna Státního archivu v Opavě
- ⁸⁸ Akten des Fürstlich Lichnowsky-schen Forstamtes Gratz: Betreffend: Dittersdorfer Dorfau XXII-12, Státní archiv v Opavě AV Hradec, 620-624 XXI. 1-13a, Karton 114.

-
- ⁸⁹ Faustin Ens, Beschreibung des Oppalandes und seiner Bewohner, 1936, sv. 3., str. 254 ([viz též str. 112](#)), Státní archiv v Opavě -- knihovna
- ⁹⁰ Viz pojednání "[Lidová pranostika a věda](#)" na konci pojednání o hospodářské pranostice slezského lidu. Některé vědecké poznatky meteorologie a klimatologie se shodují s lidovou pranostikou.
- ⁹¹ J. L. Mikoláš: Hospodářská pranostika slezského lidu, brožura o 32 stranách z r. 1939, str. 9
- ⁹² Josef Kresta v knize "Tvář starého Příbora" několikrát připomíná lidové předpovědi v rodném městě Příboře. Originál této knihy se nachází ve Slezském ústavu ČSAV v Opavě (425 stran)
- ⁹³ Hospodářskou pranostiku slezského lidu pro tuto kroniku zpracoval kronikář Josef Kresta.
- ⁹⁴ Josef Kresta, Vítkovsko - Vikštejn (1957), str. 20
- ⁹⁵ K MV (1960), str. 257-258
- ⁹⁶ Zakládací listina Větrkovic, opis [viz na str. 9](#)
- ⁹⁷ Výsady Jindřichu Janeckému, opis [viz na str. 28](#)
- ⁹⁸ Povolení fojtu dětřichovskému Urbanovi..., opis [viz na str. 30](#)
- ⁹⁹ Půhony, opis [viz na str. 30](#)
- ¹⁰⁰ Potvrzení privilegií fojtu Vítkovi, opis [viz str. 30](#)
- ¹⁰¹ Urbář panství hradeckého z r. 1574, opis [na str. 31](#)
- ¹⁰² Půhony, opis [viz na str. 30](#)
- ¹⁰³ Urbář panství hradeckého z r. 1738, opis [na str. 53](#)
- ¹⁰⁴ Urbář panství hradeckého z r. 1768, opis [na str. 82](#)
- ¹⁰⁵ Urbář panství hradeckého z r. 1776, opis [na str. 101](#)
- ¹⁰⁶ Pozůstalostní spisy, opis [na str. 109](#)
- ¹⁰⁷ Pozůstalostní spisy, opis [na str. 111](#)
- ¹⁰⁸ Tito starostové byli členy místní školní rady v letech 1870 až 1901. (Podle záznamů ve staré školní kronice z roku 1876. [Viz str. 124-127](#))
- ¹⁰⁹ Předsedové MNV od r. 1945 byli do I. knihy kroniky obce Větrkovic vepsáni pro lepší přehled přestavených obce. Více o nich bude sděleno ve II. knize kroniky obce Větrkovic.
- ¹¹⁰ Hostinští a řemeslníci jsou v této knize podchyceni od r. 1900 do dnešní doby pro lepší přehled.
- ¹¹¹ Bližší o těchto hodinách viz výňatek z farní kroniky na [str. 148](#)
- ¹¹² Viz [str. 152](#)
- ¹¹³ Viz [str. 129](#)
- ¹¹⁴ Viz [str. 152](#)
- ¹¹⁵ Viz [str. 153](#)
- ¹¹⁶ Bližší viz na [str. 151](#)
- ¹¹⁷ Více na [str. 156](#)
- ¹¹⁸ Bližší viz na [str. 169](#)
- ¹¹⁹ Zmínku o regulaci potoka Kamenného viz [str. 169](#)
- ¹²⁰ Viz výpis z farní kroniky Větrkovic na [str. 154](#)
- ¹²¹ Bližší viz ve výpise z farní kroniky na [str. 154](#)
- ¹²² Věstník české menšiny č. 52 ze 17. 11. 1939, str. 4
- ¹²³ Věstník české menšiny, čís. 53, z 24. 11. 1939, str. 2
- ¹²⁴ Věstník české menšiny, čís. 69, ze 14. 3. 1940, str. 3
- ¹²⁵ Věstník české menšiny, čís. 44, z 4. 9. 1939, str. 1
- ¹²⁶ Věstník české menšiny, čís. 83, z 21. 6. 1940, str. 3
- ¹²⁷ Věstník české menšiny, čís. 72, z 4. 4. 1940, str. 2
- ¹²⁸ Věstník české menšiny, čís. 41, z 11. 8. 1939, str. 2
- ¹²⁹ Opavsko a severní Morava za okupace (kniha), zpracoval Josef Orlik. Z tajných zpráv okupačních úřadů z let 1940 - 1943. Krajské nakladatelství v Ostravě, 1961.
- ¹³⁰ Státní archiv v Opavě (dále SAO), fond Regierungspräsident Troppau, inv. č. 1435.
- ¹³¹ František Šustek, Spálov: Petr Bezruč o Větrkovicích, Vítkovsko, vlastivěda Ostravského kraje, čís. 7 ze září 1959